

Andrespåksundervisning for voksne innvandrere – en bibliografi

Av Karianne Hagen
Universitetsbibliotekar
Høgskolen i Innlandet

Oppdragsgiver: Kompetanse Norge

Copyright Høgskolen i Innlandet: CC BY-NC-ND

Innledning

Herværende bibliografi gir et overblikk over litteratur innen fagfeltet andrespråksundervisning av voksne innvandrere. Med «voksne» forstås personer over 16 år. Hovedvekten er på norske og skandinaviske forhold, og følgelig er det søkt på språkene norsk, dansk og svensk i tillegg til engelsk. Det er gjort oversiktssøk i Google Scholar, samt relevante skandinaviske nettsteder. Dybdesøk er gjort i fagdatabaser som ERIC, Academic Search Complete, Idunn, Norart og NORA. Ettersom bibliotek katalogen Oria høster fra disse databasene, er det ikke gjort større søk her da det er stor grad av overlapp. Søkeordene er tilpasset de ulike databasene. Søkeord skal opptre i tittel, sammendrag/innledning eller nøkkelord, og følgelig er disse lest. I tillegg er det gjort søk på relevante nettsteder. Litteraturlister er lest i relevante publikasjoner, og det er utført hånd søk i enkelte tidsskrifter.

Bibliografien inkluderer publikasjoner fra Europa, Nord-Amerika og Australia, med hovedvekt på Skandinavia og hovedsakelig publisert etter år 2000. Når det gjelder publikasjonstyper, inkluderer dette fagfellevurderte artikler, antologiartikler, bøker, avhandlinger, masteroppgaver, rapporter, kunnskapsoversikter, veiledere, styringsdokumenter og fagartikler. Det bemerkes at masteroppgaver ikke er kvalitetssikret ved gjennomlesning. Universitet og høyskoler i Norge har ulik praksis på hvilke oppgaver som offentliggjøres, dvs. at noen institusjoner legger ut kun de beste oppgavene, mens det hos andre omfatter alle beståtte masteroppgaver. Vi velger likevel å inkludere masteroppgaver i bibliografien da det sier noe om hvilke temaer studentene fordyper seg i.

Sammendrag og nettlenger er inkludert der dette har vært tilgjengelig. Sammendrag kan også være utdrag fra eller utgjøre hele innledninger.

For å navigere i bibliografien, anbefales det å bruke søkefunksjonen som er innebygd i Word eller Adobe Acrobat. Her kan man søke på norsk, svensk, dansk og engelsk slik at man får treff i de ulike kildene basert på språk.

Det ligger i bibliografiens natur at den aldri blir komplett, den viser kun en status på et gitt tidspunkt. Leseren vil nok kunne savne kilder i og jeg vil sette stor pris på om jeg gjøres oppmerksom på dette. Eventuelle manglende kilder kan derfor sendes til [karianne.hagen\[at\]inn.no](mailto:karianne.hagen@inn.no)

Agedal, S. S. (2007). *Bør stater kreve språk? En normativ analyse av språkkrav i statsborgerskapslovgivning.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-16672>

Bør man beherske en stats offisielle språk for å få innvilget søknad om statsborgerskap? Dette er spørsmålet denne oppgaven belyser. Bakgrunnen for spørsmålet er den aktuelle politiske debatten om hvordan statsborgerskapslovgivningen bør utformes for på best mulig måte å håndtere kulturelt mangfold. Denne debatten foregår også som en teoretisk debatt i statsvitenskap innenfor retningen som omtales som normativ politisk teori. I normativ politisk analyse retter søkelyset mot hvordan man bør innrette politisk institusjoner og bruke dem. Normativ analyse skal belyse politisk argumentasjon og målet er å finne ut om grunnene er gode nok og argumentasjonen overbevisende. I denne oppgaven blir teoretiske tekster som drøfter språkkrav i forbindelse med statsborgerskap, underlagt normativ analyse. Tekstene er hentet fra seks teoretikere som er plassert innenfor tre ulike teoretiske tradisjoner; liberalisme, kommunitarisme og multikulturalisme. Argumentasjon i tekstene sammenlignes og vurderes i forhold til hvordan de vil løse fire viktige utfordringer knyttet til språkkrav. Disse utfordringene er formulert som fire påstander eller teser:

1. Språkkravet fører til en urettmessig forskjellsbehandling av individer som må søke statsborgerskap i forhold til de som får tilskrevet statsborgerskap.
2. Språkkrav fører til at noen fastboende i en stat permanent avstenges fra statsborgerskap og full politisk deltakelse.
3. Språkkravet er nødvendig for å ta vare på en stats fellesspråk som igjen er grunnlaget for å opprettholde et samfunns kulturelle rammer og kulturelle særtrekk.
4. Språkkrav i forbindelse med innvilgelse av statsborgerskap vil være urimelig uten omfattende unntaksbestemmelser.

Ut fra en gjennomgang og vurdering av argumentasjonen i de teoretiske tekstene, konkluderer oppgaven med at hensynet til en bred politisk deltagelse og en felles politisk offentlighet er et legitimt normativt hensyn å vurdere språkkrav i forhold til. Derimot bør ikke språkkrav begrunnes ut fra hensynet til en felles kultur og frykt for samfunnsoppløsning. Ut fra det første hensynet (politisk deltagelse) kan språkkrav være et normativt akseptabelt og hensiktsmessig virkemiddel dersom det praktiseres på en inkluderende måte som gjør det mulig for alle som ønsker det å innfri språkkravene. Oppgaven avsluttes med forslag til problemstillinger for videre normative studier av språkkrav i forbindelse med statsborgerskap.

Aakervik, R. U. & G. Aakervik. (2001). *Norsk og fag: Fagopplæring for minoritetsspråklige voksne: Veiledning for lærere i yrkesfag*. Oslo: Folkeuniversitetet, Studieforbundet MIA Mangfold i arbeidslivet.

Adland, M. K. Ø. (2008). *Integrering av flyktningkvinner i et norsk lokalsamfunn: I skjæringspunktet mellom byråkrat og individ*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-19345>

Med denne masteroppgaven har jeg søkt å belyse hvordan integrering som velferdspolitisk tiltak kan foregå i skjæringspunktet mellom byråkrati og individ med bakgrunn i feltarbeidet som er foretatt i et lokalsamfunn jeg har kalt Fjordbygda, og som ligger i sørøst-Norge. Feltarbeidet ble gjennomført i perioden 2003-2005. Aktørene i en integreringsprosess har jeg delt inn i tre nivåer som er: Individnivå med flyktningkvinner og frivillige hjelpere, kommunalt/administrativt nivå som representanter for kommunale etater og statlig overordnet nivå som er lover og forskrifter spesielt med utgangspunkt i Lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere, 2001:20 og Stortingsmelding nr 49 vedrørende mangfold gjennom inkludering og deltakelse ansvar og frihet 2003-2004. Informantene har vært ca. tolv flyktningkvinner fra forskjellige deler av verden, seks frivillige hjelpere fra Fjordbygda og ansatte i kommunen. Jeg har møtt kvinnene i det offentlige rom, på Internasjonal kvinnegruppe og Praktisk norsk som er to frivillige arenaer spesielt tilrettelagt som integrerende tiltak, og i møter mellom kommuneadministrasjonen og representanter for frivillig sektor. Jeg har ønsket å drøfte hvordan flyktninger ble mottatt, og hvordan de blant annet kunne få mulighet til å gjøre egne valg i forhold til bosetting, norskopplæring og arbeid. Jeg drøfter også hvordan samarbeidet mellom kommuneadministrasjonen og frivillig sektor utviklet seg i feltperioden. Jeg har lagt vekt på å se på flyktningkvinnenes integreringsprosesser ved å trekke inn teori i forhold til byråkratiets forståelse av likhet som "makenhet" i motsetning til likeverd som åpner for forskjellighet. Videre trekker jeg inn teori i forhold til kommunikasjon ved å benytte blant annet Bakhtins dialogmodell og viktigheten av adressivitet i samhandlingssituasjoner. Jeg er også opptatt av å vise maktperspektivet i samhandlingssituasjoner mellom administrasjonen og enkeltindivid eller frivillig gruppe, gjennom å fokusere på administrasjonens definisjonsmakt og makteffekter som oppstår i kraft av deres avgjørelser. Kommuneadministrasjonen i Fjordbygda hadde fokus på å tilrettelegge for språkopplæring, bolig og arbeid som er bærebjelkene i integreringsarbeid, men lite fokus på tiltak som ivaretok mestring av egen tilværelse og bidro til selvaktelse for flyktningkvinnene. Denne delen av integreringsarbeidet kunne etter min mening blitt ivaretatt gjennom samarbeid med den frivillige sektoren. Ved bruk av empirien har jeg drøftet hvordan

Fjordbygda hadde ressurser til å virkeliggjøre myndighetenes forventinger til samarbeid mellom frivillig og offentlig sektor i forhold til integrerende tiltak, men hvor de ikke benyttet potensialet som lå der.

Afdal, H. W. (2004). Hvordan møter det norske samfunnet høyere utdannede innvandrere: Anerkjennelse eller stigmatisering? *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 88(02-03), 115-127. Hentet fra http://www.idunn.no/npt/2004/02-03/hvordan_moter_det_norske_samfunnet_hoyere_uttannede_innvandrere_-_anerkjenn.

Norge har siden begynnelsen av 70-tallet hatt integrering som uttalt målsetting for sin flyktning- og innvandringspolitikk. Debatten rundt om behovet for, og målet med og metoder for integrering, har vært og blir fortsatt heftig diskutert i mange fagmiljøer. Dette har resultert i forskjellige typer prosjekter som har hatt ulik grad av suksess. Integrering, likestilling og deltakelse i et flerkulturelt Norge er en forutsetning for at samfunnet skal få del i innvandreres ressurser og erfaringer (Stortingsmelding nr.17, 1996-97). Det handler om samfunnets behov, men det handler også om enkeltpersoners muligheter til å utnytte sitt fulle potensiale i samfunnet vårt. Hvordan er det mulig for både Aisha fra Irak med seks barn og ingen skolegang, og for atomfysikeren og karrierkvinnen Juliana fra Russland å realisere dette?

Ahlgren, K. (2014). *Narrativa identiteter och levande metaforer i ett andraspråksperspektiv*. (Doktorgradsavhandling). Stockholms universitet, Stockholm. Hentet fra <https://drive.google.com/file/d/0B82io4rADg2VOUFCZUkweXd2aVU/view?pli=1>

This thesis consists of two separate yet connected studies which investigate how some adult second language speakers of Swedish with various backgrounds reflect on their experiences of language use. The studies are based on the same empirical data, which consists of questionnaires, diaries, essays and observations, but primarily of conversations conducted with a time interval of six years. This data is analysed from a theoretical framework based on Paul Ricoeur's ideas of interpretation, narrative analysis and identity creation, which recur as a leitmotif throughout the thesis.

In the first study, data from three second language speakers are analysed by means of the concept of narrative identity, shedding light on the interplay between a static and a dynamic identity. The result is presented in the form of life narratives, which are commented on in relation to those strategies the participants express in relation to their second language use. The analysis shows a development over time moving from defiance to acceptance, from avoidance to flexibility and from planning to simplification. Adult language learning stands out as an arduous and time-consuming process with major consequences for the

learner's ego, a conclusion confirmed and clarified in the metaphor analysis of the second study in which language learning is related to hard work, a constant struggle and a long and strenuous journey. Here it also becomes evident that the participants equate language learning and language use to physical exertion and challenge as well as to individual achievement. This becomes particularly clear in the linked chains of metaphors in which language use is compared with skiing down the steepest slopes or appearing on stage.

The participants in both studies are quoted by means of an ethnopoetic method which aims to bring out the creative aspects of their language use and to give second language speakers a voice – a voice which does not need to be corrected and gives the narratives a new dimension.

Ahmad, B. (2011). *Alfabetisering i Sverige: Några lärares och kursdeltagares tankar om förutsättningarna att bli litterata efter alfabetiseringskursen.* (Masteroppgave). Malmö högskola, Malmö. Hentet fra <https://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/12341/alfabetiseringisverige.pdf..pdf?sequence=2>

Studiens syfte är att belysa modersmålet och modersmållärares roll i undervisningen av analfabeter samt vad det innebär för individen att vara litterat och hur det påverkar en analfabets livssituation. Syftet är också att undersöka pedagogens arbetssätt i undervisningen. En kvalitativ metod har använts genom intervjuer med två lärarinformerare och två arabisktalande kursdeltagare som har gått en alfabetiseringskurs. Metoder för att få svar på dessa frågor är litteraturstudier i kombination med intervjuer. Studien utgår från frågeställningar om hur informanterna upplever sitt modersmål och modersmållärares roll i undervisningen av vuxna analfabeter. Resultatet visar att alfabetisering genom modersmållärare möjliggör för kursdeltagare att utveckla strategier, som gör vardagssituationen hanterbar. Forskningen bekräftar att ömsesidig respekt, meningsfullhet och användbarhet, samt delaktighet och medansvar är förutsättningar för måluppfyllelse.

Alderson, J. C., N. Figueras, H. Kuijper et al. (2006). Analysing tests of reading and listening in relation to the Common European Framework of Reference: The experience of the Dutch CEFR Construct Project. *Language Assessment Quarterly*, 3(1), 3-30.

The Common European Framework of Reference (CEFR) is intended as a reference document for language education including assessment. This article describes a project that investigated whether the CEFR can help test developers construct reading and listening tests based on CEFR levels. If the CEFR scales together with the detailed description of language use contained in the CEFR are not sufficient to guide test development at these various levels, then what is

needed to develop such an instrument? The project methodology involved gathering expert judgments on the usability of the CEFR for test construction, identifying what might be missing from the CEFR, developing a frame for analysis of tests and specifications, and examining a range of existing test specifications and guidelines to item writers and sample test tasks for different languages at the 6 levels of the CEFR. Outcomes included a critical review of the CEFR, a set of compilations of CEFR scales and of test specifications at the different CEFR levels, and a series of frameworks or classification systems, which led to a Web-mounted instrument known as the Dutch CEFR Grid. Interanalyst agreement in using the Grid for analyzing test tasks was quite promising, but the Grids need to be improved by training and discussion before decisions on test task levels are made. The article concludes, however, that identifying separate CEFR levels is at least as much an empirical matter as it is a question of test content, either determined by test specifications or identified by any content classification system or grid. (Contains 1 table.)

Alderson, J. C. & A. Huhta. (2005). The development of a suite of computer-based diagnostic tests based on the Common European Framework. *Language Testing*, 22(3), 301-320.

DIALANG is an on-line language assessment system, which contains tests in 14 European languages and is based on the Common European Framework of Reference (CEFR). It is the first major testing system that is oriented towards diagnosing language skills and providing feedback to users rather than certifying their proficiency. This article describes the contents of Version 1 of DIALANG and the way in which the system works. This is followed by an account of the development of DIALANG tests and of the pilot testing and standard setting procedures. The results of the first analyses of items and selfassessment statements, and of the standard setting procedures, are reported. The article focuses on the results for English, but findings for some other languages are also touched upon.

Alsgaard, B. (2014). "Lese for å forstå - lese for å bestå?" *Pedagogiske tips til leseopplæringen: Etterutdanningskurs høsten 2011*. (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansopolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/abc176d39fef4bb7908b4e8dba18f63c/lese_for_a_forsta.pdf

Alver, V. (1999). Voksne minoritetsspråklige med liten eller ingen skolebakgrunn fra hjemlandet. I K. Tenfjord & J. E. Hagen (Red.), *Andrespråksundervisning: Teori og praksis* (s. 210-235). Oslo: Ad notam Gyldendal.

Alver, V. & K. M. Dregelid. (2001). Er vi på rett vei nå? Opplæring for analfabeter i Norge. I K. Naucér (Red.), *Symposium 2000: Ett andraspråksperspektiv på lärande* (s. 258-276). Stockholm: Sigma ; Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk. Hentet fra http://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.84000.1333706586!/menu/standard/file/2000_15_Alver_Dregelid.pdf.

Alver, V. R. (1995). *Mål og muligheter i alfabetiseringsundervisningen for fremmedspråklige voksne*. (Hovedfagsoppgave). Universitetet i Bergen, Bergen.

Alver, V. R. (2013). *Metodisk veiledning: Lese- og skriveopplæring*. (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra <https://www.kompetansenorge.no/contentassets/abc176d39fef4bb7908b4e8dba18f63c/kap1 lese skriveopplaering.pdf>

Alver, V. R. & V. Lahaug. (1999). *Alfabetisering: Mer enn å lære bokstavene: metodisk veiledning for undervisning av voksne minoritetsspråklige*. Oslo: Novus. Hentet fra <https://www.nb.no/items/accdc94661712dc6eeeb4d6dad54aa86?page=0&searchText=alfabetisering%20mer%20enn%20%C3%A5%20l%C3%A6re%20bokstavene>

Amjad, D. (2009). *Introduksjonsordning for nyankomne innvandrere*. (Masteroppgave). Universitetet i Tromsø, Tromsø. Hentet fra <http://hdl.handle.net/10037/3263>

I denne oppgaven har jeg undersøkt i hvilken grad kan introduksjonsordning sies å være vellykket – om de politiske og pedagogiske målene oppnås. Oppgaven har benyttet seg av John Goodlads teori om vid læreplansforståelse (curriculum). Materialet er basert på intervju med seks lærere og seks deltagere knyttet til introduksjonsordning og en kategoribasert analyse har blitt tatt i bruk for å systematisere det empiriske materialet. Det er ikke grunnlag for å gi et konkret svar om de politiske og pedagogiske målene oppnås, siden mitt utvalg av lærere og deltakere ikke er stort nok og det trengs en mer omfattende studie for å svare på disse store spørsmål. Likevel mener jeg at mine resultater i sammenheng med tidligere studier kan gi indikasjon på måloppnåelse. Det viser seg at lærere møter en rekke hindringer i å gjennomføre undervisning i henhold til læreplanen. I følge (sic.)lærere finnes det problemer i måten introduksjonsprogrammet er organisert på. Organiseringen omfatter alt fra gjennomføring av undervisning,

gjennomføring av arbeidspraksis og kontaktpersoners rolle som lærere mener kan forbedres. Problemer i organiseringen påvirker hvordan undervisningen blir gjennomført på, siden dårlig organisering kan føre til mindre tid og ikke full utnyttelse av ressurser. Deltakere nevner også noen problemer, men til tross for det sier de seg fornøyd med deltakelse i introduksjonsprogrammet. Det er en fordel at det er krav om obligatorisk deltakelse i introduksjonsprogrammet og at deltakere også får lønn. Det er mulig å anta at uten det ville ikke mange av de nyankomne flyktninger delta i et slikt program. Spesielt kvinner ville ikke hatt mulighet til å delta. Alle nyankomne flyktninger får i hvert fall en start, siden den lange dødtiden nyankomne flyktninger vanligvis møtte etter bosetting i kommunen før introduksjonsordning ble innført, er blitt fjernet nå. Ordningen fører til at nyankomne flyktninger er aktive de første årene og får mulighet til å få et fundament de kan bygge videre på. Det må derimot legges bedre til rette for at flere får muligheten til å utnytte den sjansen de får. Det må legges til rette for at flere får bedre utbytte av introduksjonsordning.

Andenæs, E. (1985). Norsk som andrespråk: Hvilke elever og hva slags lærerutdanning? *Prismet*, 36(2), 36-42.

Andersen, I. & E. Kleiveland. (2008). Nettlæring som ressurs i norskopplæringen for minoritetsspråklige voksne. I A.-M. Hauge & S. Aamodt (Red.), *Familielæring og andre modeller innenfor flerkulturelt pedagogisk arbeid* (s. 141-151). Oslo: Universitetsforlaget.

Andersen, R. O. (1995). Eksamen trinn 3 - test i norsk for fremmedspråklige: En korrelasjonsstudie. *NOA: norsk som andrespråk*,(18), 118-141.

Andersen, R. O. (1995). Mellomnivåtesten: Bakgrunn - begrunnelse - funksjon. *NOA: norsk som andrespråk*,(18), 153-169.

Andersen, R. O. (2008). Krav til norskferdigheter hos fremmedspråklige studenter ved Trinn 3-eksamen og Test i norsk - høyere nivå. I C. Carlsen & J. E. Hagen (Red.), *Banebryter og brobygger i andrespråksfeltet: En samling artikler i anledning Jon Erik Hagens 60-årsdag* (s. 146-162). Oslo: Novus forlag.

Andersen, R. O. (2013). *Metodisk veiledning: Om læreplan og rammeverk: Om det felleseuropeiske rammeverket for språk.* (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/abc176d39fef4bb7908b4e8dba18f63c/kap5_felles_euro_rammeverk.pdf

Andersen, R. O. & J. E. Hagen. (1995). EKVALA-rapporten. *NOA: norsk som andrespråk*,(18), 87-117.

Andersson, H. (2009). *Interkulturell kommunikation på ett sjukhus: Fallstudier av andraspråkstalare i arbetslivet.* (Doktorgradsavhandling). Uppsala universitet, Uppsala. Hentet fra <https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:346153/FULLTEXT01.pdf>

In this dissertation I investigate the communication of immigrants employed at a Swedish hospital. The overall aim is to find factors that have a positive effect on their integration into the workplace. The data comprise observations, field notes and approximately 80 hours of audio recordings with five second language speakers made during their everyday activities at work. Since I recorded entire workdays the data include both professional and social interaction, such as meetings, interaction with patients and small talk between colleagues. In preparation for the case studies I conducted a larger number of interviews at the hospital and so gained valuable knowledge about the hospital routines and how second language speakers experience their communicative situation.

The five participants in the case studies are one male cleaner from Tanzania, two female nurses, one from Iran and one from Lebanon, and two female physicians, one from Hungary and one from Lithuania. The number of years spent in Sweden varies from 4 to 18. In the analyses I focus on communication strategies, humor and medical case rounds. The results show that lack of language skills is not a hindrance since the participants make use of different strategies to solve language problems. I also show that, despite the difficulties and risks involved in using of humor, the participants do so as a way of showing collegiality. The analysis of case rounds show that the participants are treated as equal interlocutors and contribute as much to the conversation as the first language speakers do. The results indicate, with a few exceptions, successful integration of the participants.

Finally, I argue that a multicultural and multilingual staff is a positive feature since their skills in other languages can be used in ways that both save time and are of economic benefit to the employer. I also argue that Swedish teaching should focus more on interactional skills, for example so that the second language speakers are better prepared to face the communicative challenges they encounter in a workplace.

Andersson, H. (2013). *En bro mellan högstadiet och gymnasieskolans nationella program: Elever med erfarenheter av det individuella programmet berättar.* (Licenciatuppsats). Malmö högskola, Malmö. Hentet fra

<http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/14376/En%20bro%20mellan%20h%c3%b6gstadiet.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Allt fler elever lämnar grundskolan utan att ha nått de kunskapsmål som krävs för att bli antagna till ett nationellt program på gymnasieskolan. Ett alternativ som i dessa sammanhang erbjudits elever är det individuella programmet, numera de fem introduktionsprogrammen. Syftet med uppsatsen är att bidra med kunskap om elevers upplevelser av tiden på högstadiet, året på det individuella programmet och under tiden på nationellt program på gymnasieskolan. Uppsatsens teoretiska utgångspunkt utgörs av olika specialpedagogiska perspektiv och med ett intresse för hur elever i behov av särskilt stöd kan förstås. Tidigare forskning ger en bild av det individuella programmet som en verksamhet avskild från resten av gymnasieskolan. Vidare visar tidigare forskning att goda relationer mellan elever och lärare på det individuella programmet har stor betydelse för elevers förutsättningar för antagning till ett nationellt program. Den vetenskapsteoretiska utgångspunkten är konstruktionistisk och i föreliggande studie har data konstruerats genom livsberättelser. Tio elever har deltagit i vardera två samtal för att berätta om sina skolerfarenheter. Eleverna har det gemensamt att de efter avslutad grundskola studerat ett år på individuellt program och därefter antagits till ett nationellt program på gymnasieskolan. Fokus i analysen har både riktats mot att förstå elevernas erfarenheter av sin skoltid och mot att förstå hur skolor hanterar elevers olikheter. Resultaten kan sägas ge en förståelse för att livet i skolan, framför allt under högstadietiden, för elever i behov av särskilt stöd är präglad av utsatthet. Studiens resultat ger en bild av det individuella programmet som en utbildning där kvaliteter som delaktighet, tillhörighet och gemenskap samt skapande av meningsfulla relationer framträder. Till skillnad från grundskolan synes det individuella programmet ge eleverna i studien möjlighet att nå kunskapsmålen för att antas till nationellt program vid gymnasieskolan.

Andreassen, A. B. (2009). *Kartlegging av minoritetsspråklige: En utforskende - og empirisk studie rettet mot å undersøke egnethet av verktøy for kartlegging av ungdom - og voksne med somali som morsmål - med særlig henblikk på språkferdighet og leseferdighet.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-22690>

Problemstillingen i studien er rettet mot å undersøke - og evaluere egnetheten av et verktøy, som bestod av flere instrumenter satt sammen til et kartleggingsbatteri. Verktøyet skal benyttes i kartlegging av minoritetsspråklig ungdom - og voksne med somali som morsmål. Evalueringen hadde et særlig henblikk på kartlegging av språkferdighet og leseferdighet. Metode: Retningslinjene for gjennomføring av forskningsoppgaven ble hentet fra

paradigmet evalueringsforskning. Arbeidet fulgte i hovedsak metodikk hentet fra domenet kvantitativ forskning, men det var også innslag av kvalitative elementer, særlig i forhold til innhenting av de profesjonelle brukernes synspunkter. Problemstillingen ble undersøkt ved sammenlikninger av resultatene fra innsamlet empiri og de oppsatte kriteriene. Funnene ble kontrollert ved en gjennomført brukerundersøkelse i form av en spørreundersøkelse. For å skaffe tilveie det empiriske materialet ble det foretatt en omfattende kartlegging av et utvalg på ti personer. Persongruppen besto av ungdommer - og voksne, like mange av begge kjønn, med somali som morsmål. Utvalget ble foretatt fra to læreinstitusjoner på Østlandet (Norge). Funksjonen av hvert enkelt instrument i kartleggingsbatteriet, og funksjonen av kartleggingsbatteriet som enhet, ble undersøkt med deskriptive, ikke-eksperimentelle statistiske metoder. Resultater og konklusjoner: Kriterium 1: Spørsmålet om egnethet av bruk kartleggingsbatteriet for å gi læreren nyttige opplysninger for planlegging av undervisning, konkluderte flertallet av lærerne var at verdien for dem var "OK" (svaralternativ 3, av 5). Kriterium 2: Spørsmålet om egnethet av bruk kartleggingsbatteriet for å gi spesialpedagoger og psykologer nyttig informasjon for arbeidet på deres fagområde, var svaret enstemmig at resultatene "i betydelig grad" (svaralternativ 4) var nyttige. Kriterium 3: Spørsmålet funksjonalitet av kartleggingsbatteriet i forhold til oppgaven med å kartlegge sent ankomne minoritetsspråklige (somali) med ingen - eller lav kunnskap i norsk kunne som resultat av utprøvingen konkluderes med at kartleggingsbatteriet fungerer svært bra også ved kartlegging av personer med små norskkunnskaper. Kriterium 4: Kartleggingsbatteriet ble funnet enkelt i bruk og tidsbesparende, og den vurderte grad av reliabilitet og validitet, ble ansett som tilfredsstillende.

Andreassen, R. (2013). *Fra det kjente til det ukjente: En studie av tilpasset opplæring for voksne minoriteter med liten skolebakgrunn.* (Masteroppgave). Høgskolen i Hedmark, Hamar. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/132735>

Denne masteroppgaven omhandler tilpasset opplæring for voksne minoritetsspråklige med liten formell skolebakgrunn. I oppgaven vektlegges tilpassing av undervisning med hensyn til deltakernes sosiokulturelle bakgrunn. Det sosiokulturelle og konstruktivistiske perspektivet på læring hviler hovedsakelig på teoriene til Lev Vygotskys og Thor Ola Engen. Problemstillingen for prosjektet lyder slik: Hvordan kan en lærer i norsk for voksne innvandrere med liten formell skolebakgrunn tilpasse opplæringen ved å relatere den til deltakernes sosiokulturelle bakgrunn? Dette undersøkes ved hjelp av klasseromsobservasjon og intervjuer. Deltakerne vurderer også undervisningen gjennom en spørreundersøkelse. Datamaterialet analyseres og tolkes ut fra et hermeneutisk perspektiv, og spørreundersøkelsen bearbeides i tillegg kvantitativt.

Funnene fra feltarbeidet viser mange eksempler på hvordan arbeidsmåter og lærestoff tilpasses med hensyn til deltakernes sosiokulturelle bakgrunn. Deltakernes vurderinger av undervisningen, lærerens holdninger og hennes relasjon til deltakerne, tyder på viktige anerkjennende og myndiggjørende aspekter i det pedagogiske arbeidet. Men deltakerne mangler anledninger til å praktisere norsk utenfor skolen. Andre læringsbarrierer er helseproblemer og tidligere traumatiserende opplevelser. Det anbefales blant annet å skape møteplasser hvor minoritetsspråklige kan snakke med majoritetsspråklige, slik at norskopplæringen ikke bare skjer inne i klasserommet. Dette anses også som en del av tilpasset opplæring, da mange er vant til å lære på andre måter enn ved skolepulten.

Andresen, I. L. (2005). *Norsk integrasjonspolitik gjennom 30 år: En studie av integrasjonsforståelse og språkopplæringstiltak*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-12002>

Denne oppgaven søker svar på to spørsmål. For det første hvorvidt norske regjeringers forståelse av "integrasjon" har endret seg i perioden 1974-2004, og for det andre om norske regjeringers forståelse av "integrasjon" kan etterspores i tiltak som settes i verk i samme periode. Med andre ord: Gir integrasjonsforståelsen seg uttrykk i den praktiske politikken? Som indikator på om integrasjonsforståelsen kan etterspores i den praktiske politikken (tiltak), har jeg valgt å se på språkopplæringstiltak. Språkopplæringstiltak er i denne sammenhengen nærmere avgrenset til å gjelde tiltak rettet mot grunnskolebarn og voksne og er valgt som indikator fordi det kan vise til både opplæring i morsmål og opplæring i norsk. Språkopplæringstiltak omfatter slik sett elementer både av vedlikehold av eget språk (og dermed egen kultur) og av tilpasning til det norske samfunn – begge viktige aspekter ved integrasjonsbegrepet. Språkopplæringstiltak kan i denne sammenhengen betegnes som særskilte tiltak som rettes mot innvandrere med tanke på å integrere disse i det norske samfunn. I en velferdsstat som den norske, som preges av stor grad av universell orientering der rettigheter er knyttet til samfunnsborgerskap og ikke til økonomiske behov, kan imidlertid det å rette tiltak mot særskilte målgrupper by på problemer. Man kan si at det oppstår et dilemma, eller en spenning, mellom særskilte og universelle ordninger i slike velferdsstater. For å belyse og analysere ordningen med særskilte språkopplæringstiltak rettet mot innvandrere, vil teoriene til Richard Titmuss og Karin Borevi anvendes. [...] Det er vanskelig å konkludere endelig i forhold til oppgavens andre hovedspørsmål på bakgrunn av det datamateriale som her er tatt utgangspunkt i. For å danne seg et så komplett bilde som mulig av i hvilken grad integrasjonsforståelsen er fulgt opp i praktisk politikk, bør indikatorer fra flere samfunnsområder trekkes inn i undersøkelsen.

Eksempler på slike indikatorer kan være bolig- og arbeidstiltak, statlige bidrag til innvandrersorganisasjoner, støtte til film og litteratur på minoritetsspråk o.l. Fordelen med språkopplæring som indikator er imidlertid at den fanger begge aspektene som så å si er "iboende i" integrasjonsbegrepet (vedlikehold av egen kultur - tilpasning til nytt samfunn).

Andresen, M. (2001). Videnskabssproglige tekster i tyskundervisningen: Ideer til en pragmatisk inngang. *Sprogforum: Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik*, 7(20), 55-59. Hentet fra [http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus Emdrup/Sprogforum arkiv/SROGFORUM NO. 20 Task.pdf](http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus_Emdrup/Sprogforum_arkiv/SROGFORUM_NO_20_Task.pdf).

Anundsen, L. (2009). *Mange måter å lese på: Multifunksjonelle lesepraksiser hos innvandrereforeldre som leser barnebøker*. (Masteroppgave). Universitetet i Agder, Kristiansand. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/139403>

Som norsklærer for voksne innvandrere møter jeg stadig foreldre som er i den krevende fasen det er å skulle finne sin plass i en ny kultur. Spørsmålene rundt lesepraksiser, identitet og refleksivitet kom etter hvert som jeg hadde holdt på med "Les for barnet ditt"-kurset en stund, og dessuten begynte på masterstudiet i nordisk. Jeg bestemte meg for å bruke den anledningen en masteroppgave er til å undersøke deler av det feltet jeg er opptatt av i denne sammenhengen: litteratur som kulturlæring, betydningen av at barn blir lest for og lærer seg å bli glad i bøker, utfordringene i å finne fram til en autonom og relevant foreldrerolle for innvandrere som har bakgrunn i kulturer som skiller seg vesentlig fra den norske. Dette er perspektiver som peker i flere retninger og som berører flere fagfelt, men som likevel henger sammen fordi de krysser hverandre i forhold til målgruppa for "Les for barnet ditt"-kurset: Innvandrereforeldre som er nybegynnere i norsk språk og dessuten nybegynnere i norsk kultur. Fokuset mitt er altså på voksne som leser barnebøker, i egenskap av å være foreldre. Utgangspunktet er informantenes lesevaner som foreldre, men fra dette avgrensede lille punktet trekkes det noen perspektiver som også berører større temaer som identitet og kultur. Anthony Giddens' tenking rundt konstruksjon av selvidentitet er ikke myntet spesielt på innvandrere, men generelt på mennesker i senmoderne tid, men jeg synes hans begreper gir ekstra mening til den spesielle situasjonen som gjelder for mennesker som har forlatt en kjent kultur og skal orientere seg i en ny. Derfor presenterer jeg noen av Giddens' begreper i teoridelen, for å se om de kan kaste lys over prosesser rundt identitet og roller i migrasjonsprosessen. Refleksjoner rundt identitet og kultur blir også tatt opp i analysedelen, men denne gang med utgangspunkt i mine informanternes erfaringer. [...] De overordnede spørsmålene som vokste fram delvis i forkant,

men også underveis i intervjuprosessen, utgjør problemstillingen for denne oppgaven: Det første hovedspørsmålet er hva slags lesepraksis informantene utvikler når de leser hjemme. Hvordan foregår lesingen, og hvilke funksjoner har den? Det andre spørsmålet er forholdet mellom informantenes eget morsmål og det nye språket norsk. Har deltakerne noen strategier for hvordan de bruker de ulike språkene i sin lesepraksis? Det tredje hovedspørsmålet er todelt: Kan barnebøker fungere som en kilde til kulturell kunnskap? Og kan det å lese barnebøker gi impulser i den refleksive prosessen det er å etablere seg på nytt innenfor en ukjent kulturell kontekst?

Arbeids- og inkluderingsdepartementet. (2007). *Handlingsplan for integrering og inkludering av innvandrerbefolkningen - styrket innsats 2008 og mål for inkludering: Vedlegg til St.prp. nr. 1 (2007-2008) - Statsbudsjettet 2008*. Oslo: Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stprp-nr-1-2007-2008-/id483325/>

Arbetsmarknadsdepartementet. (2010). *Sverige för nyanlända utanför flyktingmottagandet*. (SOU 2010:37). Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet. Hentet fra <http://www.regeringen.se/49bb00/contentassets/f11fe50457ea4a86a9a4f3d2d66052c5/sverige-for-nyanlanda-utanfor-flyktingmottagandet-sou-201037>

Arbetsmarknadsdepartementet. (2010). *Sverige för nyanlända: Värden, välfärdsstat, vardagsliv*. (SOU 2010:16). Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet. Hentet fra <http://www.regeringen.se/49bb00/contentassets/4c6969b7b04746d6ade9eaa6d6ce4ede/sverige-for-nyanlanda---varden-valfardsstat-vardagsliv-sou-201016>

Arbetsmarknadsdepartementet I. (2007). *Förordning om extra ersättning till kommuner 2007–2009 för att påskynda utlänningars etablering på arbetsmarknaden*. (SFS 2007:662). Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet. Hentet fra http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2007662-om-extra-ersattning-till_sfs-2007-662

Arbetsmarknadsdepartementet I. (2010). *Förordning om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare*. (SFS 2010:1138). Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet. Hentet fra https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20101138-om-samhallsorientering-for_sfs-2010-1138

Arbetsmarknadsdepartementet I. (2010). *Lag om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare*. (SFS 2010:197). Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet.

Hentet fra <http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2010197-om-etableringsinsatser-for-vissa-sfs-2010-197>

Arbetsmarknadsdepartementet IU. (2010). *Förordning (2010:1030) om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare.* (SFS 2010:1030). Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet. Hentet fra <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20101030-om-prestationsbaserad-sfs-2010-1030>

Arbetsmarknadsdepartementet IU. (2010). *Lag om prestationsbaserad stimulansersättning inom utbildning i svenska för invandrare.* (SFS 2010:538). Stockholm: Arbetsmarknadsdepartementet. Hentet fra <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2010538-om-prestationsbaserad-sfs-2010-538>

Argüelles Álvarez, I. (2013). Large-scale assessment of language proficiency: Theoretical and pedagogical reflections on the use of multiple-choice tests. *International Journal of English Studies*, 13(2), 21-38.

The new requirement placed on students in tertiary settings in Spain to demonstrate a B1 or a B2 proficiency level of English, in accordance with the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR), has led most Spanish universities to develop a program of certification or accreditation of the required level. The first part of this paper aims to provide a rationale for the type of test that has been developed at the "Universidad Politécnica de Madrid" for the accreditation of a B2 level, a multiple choice version, and to describe how it was constructed and validated. Then, in the second part of the paper, the results from its application to 924 students enrolled in different degree courses at a variety of schools and faculties at the university are analyzed based on a final test version item analysis. To conclude, some theoretical as well as practical conclusions about testing grammar that affect the teaching and learning process are drawn.

Arnbjörnsdóttir, B. & I. Hafstad. (2010). *Integrasjon gjennom voksen- og videreutdanning: Landrapport Island.* (TemaNord). København: Nordisk ministerråd. Hentet fra <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:700993/FULLTEXT01.pdf>

Dette er den islandske delrapporten fra en nordisk studie om bruken av undervisning i relasjon til integrering på arbeidsmarkedet. Rapporten er resultat av et initiativ fra Nordisk ministerråd høsten 2008. Innvandringens historie på Island er annerledes enn i de andre nordiske land. Innvandringen dreier seg hovedsakelig om arbeidsinnvandring og i året 2009 var over 95% av alle

innvandrere aktive på arbeidsmarkedet. Integreringspolitikken på Island har derfor i mindre grad enn de øvrige nordiske land konsentrert seg om å aktivisere innvandrere på arbeidsmarkedet men mere på undervisning i islandsk for utlendinger. Denne undervisningen foregikk inntil 2009 hovedsakelig på kveldstid parallelt med beskjeftigelse på arbeidsmarkedet. Det er ingen plikt å lære islandsk men for å få ubegrenset arbeidstillatelse er det en plikt å ha gjennomgått 150 timer i islandsk som andrespråk. De som vil søke statsborgerskap må gjennomføre en test. Anbefalingene fra den nordiske studien er blant annet at: - Det på nordisk plan arbeides videre med mer systematiske vurderinger av sammenhengen mellom effekt og ressurser.- Det blir arbeidet med differensierte undervisningstilbud for voksne innvandrere i forhold til kompetanse, mål og behov.- Det blir arbeidet ytterligere med å skape klare sammenhenger mellom utdanning og utdanningens mål med hensyn til videre utdanning eller på arbeid.- Det blir fokusert på anvendelsen av IT og online-undervisning med henblikk på å øke tilgjengeligheten.- Det blir arbeidet mer systematisk med validering av innvandreres realkompetanse..

Arnesen, H. & A.-K. Furre. (2002). Å undervise voksne innvandrere, *Kompendium modul 1 og 5: Voksenpedagogisk del*. Oslo: VOX.

Askeland, O. (2014). *Literacy og integrering: Språkopplæring for minoritetsspråklege voksne med liten skulebakgrunn i lys av kritisk pedagogikk*. (Masteroppgave). NLA Høgskolen, Bergen. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/226426>

Oppgåva omhandlar språkopplæring for voksne innvandrere med særleg fokus mot deltakarar med liten skulebakgrunn frå heimlandet. Språklæring er i dag framheva som eit viktig integreringspolitisk verkemiddel. Integrering som eit fleirtydig og verdilada omgrep med ulike tilnærmingar til graden av tilpassing mellom minoritetar og majoritet vert drøfta. Literacy, som eit komplekst og mangesidig kompetanseomgrep vert brukt som ein innfallsvinkel til språkopplæringa si rolle. Oppgåva vurderer særleg på kva måte kritisk literacy er viktig som del av språkopplærings- og integreringsprosessen for minoritetsspråklege voksne med liten skulebakgrunn. Designet for oppgåva er kvalitativt og består av teori, litteraturstudie, og empirisk intervju materiale frå 10 lærarar ved fire store og tre mindre vaksenopplærings senter i Sør- Noreg. Intervjua har ei semistrukturert form med fokus på lærarane sine erfaringar og forståingar av arbeidet i språkopplæringa. Kritisk pedagogikk og hermeneutikk blir brukt som teoretisk tilnærming til oppgåva sitt tema og problemstilling. Den teoretiske tilnærminga og empiriske undersøkinga i oppgåva understrekar vaksenopplæringa som ein viktig møte- og lærestad i eit fleirkulturelt samfunn. Undersøkinga viser varierende fokus hos informantane med omsyn til

vektlegging av ferdigheitsopplæring i kombinasjon med ei kulturell og kritisk reflekterande undervisningstilnærming. Det å ha eit vaksenpedagogisk perspektiv, der det vert lagt til rette for anerkjenning og verdsetjing av deltakarane sin identitet vert understreka, samt at ei ferdigheitsundervisning også må opne for det kritisk reflekterande perspektivet. Ei språkundervisning som arbeider for dialog og felles forståing omkring kompleksiteten og moglegheitene i dei fleirkulturelle møta, kan gi bidrag i arbeidet med å fremme integreringsprosessar, støtta det globale medvitet og opne for ein fleirkulturell dialog. Denne kompetansen og dette medvitet bør styrkjast på alle nivå, noko som også er påpeika i sentrale overordna målsettingar nasjonalt og internasjonalt. Tilpassa undervisning, meir deltakarstyring og demokratisk tilrettelegging og fokus på ei kritisk reflekterande undervisning, kan styrkja vaksenopplæringa som ein vaksenpedagogisk og fleirkulturell institusjon.

Aspelin, A. C. (2013). «*Det er viktig å slappe av og ikke bli opptatt hele tiden*»: Om aspekt i norske andrespråkstekster. (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/243905>

Denne oppgaven tar for seg utfordringene norske andrespråksinnlærere har når det gjelder bruken av verbene være, bli, ha og få. Bakgrunnen for problemene skyldes at innlærerne ikke behersker det aspektuelle skillet disse verbene har i norsk. Aspekt som verbalkategori sier noe om situasjonsforløpet til handlinger, alt etter hvordan de begynner, varer, slutter eller eventuelt gjentar seg. Så mens være og ha uttrykker varige handlinger og derfor et statisk aspekt, gir bli og få fokus på begynnelsen og oppstarten i handlingers situasjonsforløp og har et dynamisk aspekt. En sammenblanding av de to aspekttypene kan føre til setninger som: (begge er hentet fra datamaterialet mitt)

“Jeg skal bli bestefar (...)og ha barnebarn” (s0550) “Jeg kjenner min beste venn siden hun er født” (s0127)

Det er imidlertid ikke alle språk som har det samme skillet i bruken av være/bli og ha/få som på norsk og i den sammenheng trakk jeg blant annet fram engelsk. I og med at mange andrespråksinnlærere av norsk må antas å ha kjennskap til engelsk, vil det være en mulighet for at de først internaliserer det manglende aspektuelle skillet der, for så å overføre det til sitt norske mellomspråk. På den måten er det tidligere engelskkunnskaper som kommer inn og er årsaken til feilbruken av de fire verbene. Problemstillingen for denne oppgaven var derfor å undersøke om innlærere med norsk som S2 eller S3 påvirkes av sitt eget morsmål eller tidligere S2 (her: engelsk) i utviklingen av aspekt, med fokus på leksikalsk aspekt. Undersøkelsen har blitt gjennomført som en korpusstudie hvor datamaterialet har bestått av tekster skrevet av norske andrespråksinnlærere hentet fra norsk andrespråskorpuset (ASK). Jeg valgte å studere tekster fra

informanter som hadde henholdsvis engelsk, tysk og spansk som førstespråk og har til sammen hatt 10 tekster fra hver av disse informantgruppene. I gjennomgangen av datamaterialet har jeg kartlagt bruken av de fire verbene både med tanke på antall feil og hvilke sammenhenger feilene forekommer i. Resultatet jeg satt igjen med var et overordnet mønster som viste at informantene gjorde de samme feiltyperne, nemlig en sammenblanding av dynamisk og statisk aspekt, uavhengig av både førstespråks- og engelskbakgrunn. Dermed konkluderte jeg med at mitt datamateriale hadde et resultat som tilsa at informantene ikke var kommet til det nivået i sin norskinnlæring at de har observert og derfor heller ikke tilegnet seg det aspektuelle skillet. Imidlertid ønsker jeg ikke med mitt funn å avkrefte at det kan forekomme transfer fra engelsk som andrespråk og viste i den sammenheng til Bohnacker (2006) som påviste nettopp transfer fra S2.

Auestad, M. E. (2013). *Strategisk læring: Læringsstrategier, motivasjon og selvregulering hos minoritetsspråklige voksne*. (Masteroppgave). Høgskolen i Hedmark, Hamar. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/132741>

Dette er en kvalitativ studie med følgende problemstilling: Hvilke språklæringsstrategier bruker voksne minoritetsspråklige norskkursdeltagere utenfor klasserommet, og hva bidrar til deres motivasjon og selvregulering for å lære norsk. Det er brukt tre informanter. Datainnsamlingsmetoder er skygging, semistrukturert intervju og klasseromsobservasjon. Funnene er kategorisert ved hjelp av Weinstein et als modell for strategisk læring og delt inn i hukommelsesstrategier, elaboreringsstrategier, overvåkingsstrategier, kommunikasjonsstrategier og digitale ferdigheter. Funnene er drøftet i lys av sosiokulturell og sosial kognitiv teori og sentrale teoretikere er Lev Vygotsky og Albert Bandura. Teori om strategisk læring er hentet primært fra Eyvind Elstad og Are Turmo. Oppgaven konkluderer med at det kan se ut som noen minoritetsspråklige voksne norskkursdeltagere med liten skolebakgrunn mangler noen av de strategiene som trengs for å få fullt utbytte av norskkurset. For denne gruppen deltagere kan det muligens være positivt å fokusere på sosiale strategier, slik at deltagerne blir i stand til å skaffe seg gode språklige modeller som kan bidra til å øke deres andrespråkstilegnelse. Disse strategiene må trenes i klasserommet sammen med læreren, til deltagerne blir i stand til å bruke dem på egenhånd, såkalt scaffolding. Sentralt i informantenes motivasjon for å lære norsk, var ønsket om en jobb, økonomisk trygghet og egen bolig for seg og familiemedlemmer, og mye tyder på at deltagerens relasjon til læreren også har betydning for motivasjon og selvregulering hos norskkursdeltagere.

Bakka, G. (2004). *Integrert yrkes- og språkopplæring for minoritetsspråklige kvinner, med fokus på et fremtidig yrke i helsesektoren: Et samarbeidsprosjekt mellom Høgskolen i Østfold, Fredrikstad kommune og Aetat - i regi av Bruker- og kompetansesenteret.* (Arbeidsrapport 2004:1). Halden: Høgskolen i Østfold. Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/147449/hefte1-04.pdf?sequence=1>

[Fra innledningen:] Arbeid og egen lønnsinntekt vurderes av myndighetene som avgjørende faktorer for å leve et selvstendig og aktivt liv. Tilknytning til arbeidslivet vil i tråd med dette utgjøre et viktig ledd i den samfunnsmessige integreringen av voksne innvandrere. I februar 2002 var samlet arbeidsledighet i Norge på 3 prosent, mens registrert arbeidsledighet blant innvandrere lå på 7.9 prosent av arbeidsstyrken. Innvandrerkvinner er særlig dårlig representert på det norske arbeidsmarkedet. Som innvandrere regnes utenlandsfødte personer som er fast bosatt i Norge og som har to utenlandsfødte foreldre (KRD, 2002:9-14). Blant innvandrere er det særlig "synlige minoriteter" som har problemer på arbeidsmarkedet, det vil si personer som skiller seg fra nordmenn ved utseende, påkledning, språk, fremmedartet navn mm. (Rogstad, 2001: 27). Senter mot etnisk diskriminering (SMED) har i sin årsmelding for 2002, en oversikt som viser at det klart største antall henvendelser kommer fra innvandrere som søker juridiske hjelp og veiledning på grunn av negativ forskjellsbehandling i arbeids-livet, på grunn av hudfarge, rase, etnisk og nasjonal tilhørighet (SMED, 2003:2). En vesentlig del av forklaringen på innvandrerbefolkningens svake tilknytning til arbeidslivet må søkes hos arbeidsgiverne. Rasistiske holdninger kan være årsaken til at arbeidsgivere velger å ikke ansette innvandrere, men det kan også være et resultat av en legitim, rasjonell vurdering av risiko knyttet til arbeids-takere de har lite erfaring med. Mange innvandrere mangler referanser fra norske arbeidsforhold og har problemer med å dokumentere sin kompetanse. Å få ansettelse første gang, utgjør ofte den største barrieren mot yrkesdeltakelse (Drøpping, 2002:107-109).

Valg av pleie- og omsorgssektoren som læringsarena var påvirket av erfaringer fra bydeler i Oslo hvor kvinner med innvandrerbakgrunn har vist seg særlig motivert for og egnet til arbeid og utdanning innen helse- og omsorgsrelaterte yrker. Det er viktig at opplæringstiltak er rettet mot sektorer i arbeidsmarkedet hvor det er behov for arbeidskraft (Nilsen, 2001:1).

Tilgangen på hjelpepleiere og omsorgsarbeidere i Norge er halvert siden tidlig i 1990-årene og dette har medført en sterk økning i prosentandelen uten fagutdanning, spesielt innen kommunesektoren i en del fylker på østlandet, herunder Østfold. Årsaken til nedgangen i antall faglærte er primært at ungdom i mindre grad søker seg til helse- og sosialfagene i videregående skole. Regjeringens Rekrutteringsplan for helsepersonell 2003-2006 mener denne

utviklingen er alvorlig fordi etterspørselen etter hjelpepleiere og omsorgsarbeider er sterkt stigende framover på grunn av at antallet eldre, pleietrengende nordmenn er økende (SHD, 2002:4).

Samlet søkermasse til høyere utdanning har også gått kraftig ned de siste årene, noe som medvirket til at det fra 2001 ble mulig å søke opptak på grunnlag av realkompetanse; ens samlede kvalifikasjoner. Nye opptaksmuligheter medførte en relativ økning av søkerantallet til helse- og sosialfag, spesielt til sykepleierstudiet. Ifølge Statistisk Sentralbyrå (SSB), kan det med nåværende utdanningskapasitet bli en underdekning av helsepersonell med videregående utdanning på opptil 30 000 årsverk fram mot 2020. På grunn av det høye opptaksnivået, antas det å være nogenlunde balanse mellom tilbud og ettersørsel av sykepleiere fram mot 2010, mens det etter dette kan gå mot en underdekning (ibid: 10-12).

Bandura, A. (2006). Adolescent development from an agentic perspective. I T. C. Urdan & F. Pajares (Red.), *Self-efficacy beliefs of adolescents* (s. 1-44). Greenwich, Conn: IAP.

Bang-Olsen, T. (2008). *Suksess eller faglige nederlag? En empirisk undersøkelse av minoritetsungdom i videregående skole med kort botid.* (Masteroppgave). Universitetet i Bergen, Bergen. Hentet fra <http://hdl.handle.net/1956/3125>

I denne oppgaven undersøkes hvilke faktorer som kan ha betydning for om minoritets- språklige ungdommer, med kort botid i Norge, består videregående trinn 1 etter å ha gått et tilpasset grunnskoleløp for elever over 16 år. Et sentralt spørsmål er om ungdommenes faglige prestasjoner kan forklares på bakgrunn av særtrekk knyttet til deres status som minoritetspråklige, eller om det er mer tradisjonelle mekanismer knyttet til sosial bakgrunn som er utslagsgivende for prestasjonene. Foruten å besvare disse spørsmålene fyller undersøkelsen en deskriptiv funksjon. Det gjøres ved å beskrive kjennetegn ved ungdommenes familiebakgrunn, deres språkkompetanse, psykiske helse samt deres tilpasning til skolen. På den måten kan oppgaven gi et viktig kunnskapsbidrag om en særskilt gruppe minoritetsungdommer som det finnes lite forskningsbasert kunnskap om fra før. Oppgavens teorigrunnlag bygger på en erkjennelse om at skoleprestasjoner påvirkes av en rekke faktorer. Verditeori belyser hvordan sosiale lag tillegger utdanning ulik betydning, og at verdiforskjeller påvirker den motivasjon og driv de unge har mot utdanning. Kulturforklaringen forklarer prestasjonsforskjeller som resultat av kulturelt betingede ulike forutsetninger. Innenfor denne retningen vil suksess i skolen avhenge av de ressursene de unges familier besitter for å kunne tilrettelegge og stimulere opplæringssituasjonen. Kritisk teori viser hvordan skolen selv bidrar til prestasjonsforskjeller ved at diskriminerende praksiser finner sted. Skolen underkommuniserer minoritetenes medbrakte erfaringer og kunnskaper, og har lavere forventninger til elever som

ikke behersker samfunnets dominante kultur, middelklassekulturen. Språkforklaringen vektlegger at det å beherske undervisningsspråket er vesentlig for å oppnå gode resultater i skolen, mens teori om psykisk helse viser hvordan de unges muligheter til gode prestasjoner påvirkes av belastninger og stress både før og etter migrasjonen. Undersøkelsen har en kvantitativ tilnærming og problemstillingen har blitt undersøkt ved å gjennomføre en survey. 84 ungdommer har besvart postale spørreskjema, og datamaterialet har deretter blitt analysert ved å sammenligne svarene til ungdommer som har bestått vg1 med svarene til de som ikke har bestått. Forskjeller mellom disse to prestasjonsgruppene har gitt en pekepinn på hva som kreves for å lykkes i videregående skole, mens likheter antyder forhold som ikke er avgjørende. Resultatene viser at 68 prosent av ungdommene i utvalget har bestått vg1, 32 prosent har ikke bestått. Tallenes representativitet blir diskutert, for det kan være grunn til å tro at det er flere ungdommer som strever og ikke består vg1 enn det undersøkelsen gjenspeiler. Sosial bakgrunn bidrar bare i liten grad til å forklare om ungdommene består det første året på videregående skole. Økonomiske, sosiale og kulturelle ressurser i familien har vist liten effekt på de unges prestasjoner, bortsett fra om mor har høyere utdanning. Det ser ut for at særtrekk knyttet til ungdommens status som minoritetsspråklige har større forklaringskraft, men bildet er komplekst og det finnes trolig ikke entydige forklaringer på de unges prestasjoner. Den kulturelle avstanden mellom minoritetsfamiliene og norsk skole kan gjøre at ikke alle finner seg til rette, og datamaterialet viser at minoritetsungdommene bare trives moderat på videregående skole.

Bannert, R. (1984). Problems in learning Swedish pronunciation and in understanding foreign accent. *Folia Linguistica*, 18(1/2), 193-222.

This article suggests that the teaching of pronunciation of Swedish words to adult immigrants be given a new goal where the aspect of intelligibility of foreign accent will determine the pedagogical work. An experimental method of detecting the most important features for understanding foreign accent is described. Corrections of errors, corresponding to features of Swedish phonology, are introduced into deviant utterances by means of speech synthesis and effects of these improvements on Swedish listeners are studied. Preliminary results corroborate the hypotheses implying the great significance of prosody, especially accent, for understanding speech.

Barnes, M. (2017). Washback: Exploring what constitutes "good" teaching practices. *Journal of English for Academic Purposes*, 30, 1-12.

Realising the social consequences involved in language testing, many researchers have investigated “washback”, or the influence of testing on teaching and learning. While it is widely acknowledged that the nature of washback is dependent on context (Cheng, 2005; Tsagari, 2011), the very definition of washback is problematic due to its reliance on what constitutes “good” teaching and learning practices, which can differ from one educational context to another. This article explores the attitudes, beliefs and teaching practices of four teachers teaching both TOEFL iBT preparation courses and general English classes in Vietnam with the aim to better understand how washback (positive or negative) is realised in these contexts. In this qualitative case study, the participating teachers were observed and interviewed in both their TOEFL iBT preparation and general English class. The study revealed that teachers’ beliefs about what constitutes “good” teaching practices differed depending on the teaching context, or more specifically, the role and purpose of the course (test preparation versus general English).

Batalova, J. & M. Fix. (2010). A profile of limited English proficient adult immigrants. *Peabody Journal of Education (0161956X)*, 85(4), 511-534.

Batsis, I. H. (2006). *Når norsk er tredjespråk: Tverrspråklig innflytelse i norskproduksjonen til innlærere med morsmål typologisk fjernt fra norsk, og andrespråk typologisk nærmere norsk.* (Materoppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

Når norsk er tredjespråk, er det ikke bare morsmålet som kan være kilde til tverrspråklig innflytelse. Også andre språk innlæreren har lært etter morsmålet kan påvirke norskproduksjonen, som blant annet vist i undersøkelser gjort av Ringbom (1987, 2001), De Angelis og Selinker (2001), Bouvy (2000) og Hammarberg og Williams (1993, 1998 og 2001). I oppgaven undersøkte jeg norskproduksjonen til fem flerspråklige voksne innlærere, for å belyse hvordan innflytelse fra et morsmål som er typologisk fjernt fra norsk, og innflytelse fra ulike andrespråk som er nærmere beslektet norsk enn morsmålet, kan manifestere seg. Alle innlærerne hadde gresk som morsmål, men ulike konfigurasjoner av andrespråkene engelsk, tysk, spansk, fransk og svensk. De skrev to fortellinger basert på to tegneserier hver, noe som var et materiale på ti mellomspråkstekster, som jeg analyserte med fokus på tverrspråklig innflytelse. Jeg har undersøkt hvordan og i hvilken grad morsmålet og andrespråk påvirket norskproduksjonen til innlærerne, og om det var noen forskjeller mellom språkenes påvirkning. Jeg så også på hvilke faktorer som kan ha fremmet slik tverrspråklig innflytelse. Jeg fant følgende tendenser: Morsmålet påvirket norskproduksjonen i relativt liten grad, mens andrespråk påvirket i relativt stor grad. Morsmålet påvirket norskproduksjonen ved overføring av betydning, men i

liten grad ved overføring av form, mens andrespråk påvirket ved overføring av form, noen ganger samtidig med overføring av betydning, men også ved ren betydningsoverføring. Dersom innlæreren hadde to andrespråk som var omtrent like typologisk nær norsk, var det språket der han/hun hadde høyest ferdighetsnivå som påvirket mest. Dersom det andrespråket innlæreren hadde lavest ferdigheter i var typologisk nærmere norsk enn det han/hun hadde høyest ferdigheter i, var det det typologisk nærmeste språket som påvirket mest. Typologisk nærhet kan ha vært en viktigere faktor enn ferdighetsnivå i andrespråket.

Baynham, M. (2006). Agency and contingency in the language learning of refugees and asylum seekers. *Linguistics and Education*, 17(1), 24-39.

This paper analyses the contribution of student agency and teacher contingency in the construction of classroom discourse in adult English for speakers of other languages (ESOL) classes for refugees and asylum seekers, for whom the identity of student itself can constitute a stable point in a highly unstable and potentially threatening lifeworld. In contrast to accepted ideas of the prevalence of teacher-initiated initiation–response–feedback (IRF) sequences in whole group teacher-fronted activity, characteristic student-initiated moves for bringing the outside into classroom discourse are identified. These are discussed in terms of the student agency and teacher contingency involved, drawing on the Bakhtinian notion of “answerability.”: teacher and students are robustly claiming interactive space in classroom talk, bringing the outside into discussion. This data, drawn from narrative and classroom data in case studies of Adult ESOL classrooms, points to less docile more agentive and open-ended models of classroom discourse than have typically been evidenced in the literature.

Baynham, M., C. Roberts, M. Cooke et al. (2007). *Effective teaching and learning: ESOL*. London: National Research and Development Centre for Adult Literacy and Numeracy. Hentet fra http://dera.ioe.ac.uk/22304/1/doc_3341.pdf.

Beacco, J.-C., H.-J. Krumm, D. Little et al. (Red.). (2017). *The linguistic integration of adult migrants / L'intégration linguistique des migrants adultes: Some lessons from research / Les enseignements de la recherche*. Hentet fra <https://www.degruyter.com/view/product/472830>.

This volume provides a comprehensive report on a symposium organised by the Council of Europe (Strasbourg) in 2016 in the context of its human rights agenda. Its purpose was to explore some of the ways in which scientific evidence can inform the development and implementation of policy and practice designed to support the linguistic integration of adult migrants.

Beaven, A., A. Neuhoff & L. European Association for Computer-Assisted Language. (2012). *Assessing oral proficiency for intercultural professional communication: The CEFcult project.*

Technology has been part of the language learning process, both inside and outside the classroom, for decades, helping to bridge the gap between different contexts of learning. At the same time, the concept of lifelong-learning has widened our understanding of what learning is, what different forms it can take, and of the importance of considering the learning process as one that will continue once formal education is over and the learner has entered the world of employment. Learner autonomy has also taken a central role, and has brought with it a shift in the role of the teacher in the language learning process. Self-assessment is one aspect of learner autonomy, and is crucial in enabling learners to set themselves clear objectives and thus take responsibility for the learning process itself. In addition, the importance of including the development of intercultural competence in the language classroom has been advocated by many linguists and educationalists (Kramsch, 1986; Byram et al., 2001; Byram, 2008; Corbett, 2003; Sercu, 2005). It is against this background that the European-funded project CEFcult (2009-2011) was developed. Its main outcome is the production of an online environment for the collaborative assessment of oral skills and intercultural competence in the foreign language. The target groups are language teachers, in-company trainers, those about to start or return to work, and undergraduates and graduates who are preparing themselves for first-time employment. The tool places side by side the widely known and standardised descriptors of the Common European Framework of Reference (CEFR) for spoken production and interaction, and the descriptors for intercultural competence in a professional setting, developed within the Intercultural Competence Assessment (INCA) project. CEFcult provides a set of authentic communication scenarios, each containing various tasks through which learners can assess their skills for intercultural professional purposes in different European languages. Although the tool can also be used autonomously, in a classroom setting, teachers can set the learners suitable scenarios, get them to perform the speaking tasks and record the oral communication activities. After uploading the samples onto the online tool, they can be assessed by the teacher, by other experts (including teachers in other countries), or by other learners. The tool can also be used for self-assessment. By encouraging self- and peer-assessment, CEFcult can positively engage learners in a process of reflexive learning that will lead to greater autonomy. However, it also enables the teacher to be an active part of this same process. After a brief introduction to the theoretical background and pedagogical choices underpinning the project, we will illustrate the pilots

carried out at the universities of Dresden and Bologna, and discuss some of the implications for learners and teachers. (Contains 1 table.)

Becker, A., M. Carroll, J. Giacobbe et al. (1997). *The acquisition of spatial relations in a second language*. Amsterdam: John Benjamins.

This book is the third to appear in the SIBIL series based on results from the European Science Foundation's Additional Activity on the second language acquisition of adult immigrants. It analyses from a longitudinal and cross-linguistic perspective the acquisition of the linguistic means to express spatial relations in the target languages English, French and German. Learners' progress in the expression of spatial relations is closely followed over a period of 30 months using a wide range of oral data, and the factors determining both the specifics of individual source/target language pairing

Bell, N. D. (2005). Exploring L2 language play as an aid to SLL: A case study of humour in NS--NNS interaction. *Applied Linguistics*, 26(2), 192-218.

In the past few years researchers have begun to show an interest in humour and language play as it relates to second language learning (SLL). Tarone (2000) has suggested that L2 language play may be facilitative of SLL, in particular by developing sociolinguistic competence, as learners experiment with L2 voices; and by destabilizing the interlanguage (IL) system, thus allowing growth to continue. She recommends research examining the ways in which adult L2 speakers interacting outside the classroom play with language as a way of learning more about this issue. Using case study methodology to document the ways in which L2 verbal humour was negotiated and constructed by three advanced non-native speakers (NNSs) of English as they interacted with native speakers (NSs) of English, this study contributes to this knowledge base by showing patterns of interaction that arise during humorous language play between NSs and NNSs and how these may benefit second language acquisition (SLA). Results suggest that language play can be a marker of proficiency, as more advanced participants used L2 linguistic resources in more creative ways. Language play may also result in deeper processing of lexical items, making them more memorable, thus it may be especially helpful in the acquisition of vocabulary and semantic fields.

Benedictow, A. & M. M. Walbækken. (2017). *Undersøkelse av samsvar mellom prøver i norsk språk for opptak til høyere utdanning*. (Rapport 67-2017). Oslo:

Samfunnsøkonomisk analyse AS. Hentet fra

<https://www.kompetansenorge.no/contentassets/3821d22b21584700bd505ba900b61e0>

[4/r-67-undersokelse-om-samsvar-mellom-prover-i-norsk-sprak-for-opptak-til-hoyere-utdanning.pdf](#)

Denne rapporten er utarbeidet av Samfunnsøkonomisk analyse AS for Kompetanse Norge. I rapporten undersøker vi om norskkravet utdanningsmyndighetene stiller for opptak til høyere utdanning, er like vanskelig eller lett uavhengig av hvilken norskprøve man avlegger, og om omregningen av prøveresultater til norsk karakterskala 1-6 gir lik uttelling for ferdigheter på tilsvarende nivå.

Berg, L. (2015). *Voksenlæreres kompetanse og kompetansebehov: Rapport fra fire undersøkelser*. Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/d52b7a3aa82843abae9145e63bafcad6/voksenlarernes_kompetanse_og_kompetansebehov.pdf

I enhver læringsituasjon har lærerens kompetanse betydning for de som skal lære. Vi vet lite om den formelle kompetansen til de lærerne som underviser voksne i Norge, og vi vet heller ikke hvor mange voksenlærerne er. I en undersøkelse om voksne i grunnskole- og videregående opplæring fant NOVA at mange lærere som underviser i grunnskolen for voksne, har godkjent lærerutdanning på bachelor-/cand.mag.-nivå, og at en stor andel lærere som underviser voksne i videregående opplæring, har utdanning på master-/hovedfagsnivå (Dæhlen, 2013). For å få mer kunnskap om voksenlærernes kompetanse og hva slags kompetanseheving lærerne har behov for, gjennomførte Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk, høsten 2014 to spørreundersøkelser. De var rettet mot lærere som underviser voksne deltakere, og skoleledere ved skoler som gir opplæringstilbud til voksne deltakere.

Bergander, E. (2007). *I takt eller utakt? Ein studie av munnlege ferdigheiter og leseferdigheiter hos minoritetspråklege vaksne - eit sosiokognitivt perspektiv*. (Hovedoppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

I oppgåva "Takt eller utakt?" har eg undersøkt om det er ein samanheng mellom munnlege ferdigheiter og leseferdigheiter i norsk som andrespråk hos fem somalitalande og arabisktalande informantar. Studien er både ein tverrsnittsstudie og ein lengdestudie. Dei munnlege ferdigheitene eg studerte var det spontane ordforrådet g utviklinga av dette. Leseferdigheitene er studerte var tekstforståing operasjonlisert som score på ein lesetest. Resultata frå tverrsnittstudien viste at de informantane som hadde størst spontant ordforråd også var dei som viste best tekstforståing. Når eg undersøkte utviklinga av desse ferdigheitene var ikkje samanhengen like sterk. Studien viste at dei munnlege ferdigheitene og leseferdigheitene, slik eg hadde operasjonlisert dei, både utvikla

seg i takt og utakt. Årsakene til dette er diskutert i lys av sosiokognitivt teori om lesing og læring.

Berge, T., P. Birkeland & H. Havgar. (2017). *Særskilt tilrettelegging av norskopplæringen*. Oslo: Kompetanse Norge. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/8982e9578b6949c28828bf81b4e36fda/sarskilt_tilrettelegging_av_norskopplaringen.pdf

Kapittel 1 inneholder definisjoner av sentrale begreper knyttet til tilrettelegging av og redegjørelser for hvordan Kompetanse Norge har avgrenset arbeidet med oppdraget. Avslutningsvis tas det forbehold om at det kan være behov og utfordringer som ikke er avdekket gjennom utredningen. I kapittel 2 gis en kort oversikt over hvordan Kompetanse Norge har gått frem i arbeidet med oppdraget. Kapittel 3 inneholder en presentasjon av regelverk som gjelder opplæring for personer med særlige behov for tilrettelegging etter introduksjonsloven og opplæringsloven. Hensikten er å gi en oversikt over føringer, muligheter og begrensninger rammene gir for tilrettelegging av opplæringen. Kapittel 4 belyser hvilke konsekvenser ulike funksjonsnedsettelse kan ha for læring generelt og andrespråklæring spesielt. Det er lagt særlig vekt på hvordan psykologiske traumer kan påvirke språkinnlæringen. I kapittel 5 presenteres en kartleggingsundersøkelse Vox har gjennomført blant opplæringsstedene. Formålet med undersøkelsen har vært å få kunnskap om behovet for tilrettelegging for deltakere med særlige behov, om hvordan kommunene tilrettelegger opplæringen for disse deltakerne, og hvilke hindringer opplæringsstedene opplever for å kunne tilrettelegge tilstrekkelig. Kapittel 6 inneholder en kort oppsummering.

Bergersen, O. (2012). *Språklæring som medborgerlig kunst: Framstillinger av språklæring i en polsk-norsk kontekst*. (Doktorgradsavhandling). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/243870>

Andrespråklæring i en migrasjonssammenheng har tradisjonelt blitt beskrevet innenfor en psykolingvistisk eller sosiokulturell forståelsesramme. I denne avhandlingen beskrives ut ifra retorisk teori framstillinger av språklæring som en gruppe voksne innvandrere fra Polen utvikler i en intervjusammenheng. De sentrale spørsmålene i avhandlingen er hva slags språklæring vi finner i slike framstillinger som foregår på førstespråket, og hvordan de kan beskrives retorisk. Basert på Eugene Garvers og Michael Billigs arbeider knyttet til retorikk og retoriske argumentasjon utvikles i avhandlingen en forståelse for hvordan den retoriske argumentasjonen fungerer som et organiserende mønster for samtalene, og således kan sies å virke tekstliggjørende slik dette begrepet (entextualization) har blitt utformet av blant annet Baumann og Briggs (1990).

Intervjuene som ligger til grunn for avhandlingen, er tekstliggjort til et sett transkripsjoner utformet etter en noe tilpasset versjon av tradisjonelle samtaleanalytiske transkripsjonskonvensjoner. Det er i transkripsjonsarbeidet særlig lagt vekt på levendegjøring av tanke og tale, og slik eksemplarisk praksis gis i avhandlingen en retorisk formulering.

Sentralt i lesningene av de tre utvalgte eksempeltekstene er etosbegrepet og forståelsen av etos som formet dels av hva det argumenteres om, og dels av måten som argumentasjonen blir til på i interaksjonen. De framleste mønstrene i etosutviklingen i de tre eksempeltekstene blir i avhandlingen satt inn i en videre sammenheng, der det aristoteliske skillet mellom virkemåter i læringsprosesser og medborgerlige aktiviteter er sentralt. Det hevdes i avhandlingen at dette skillet mellom to ulike, men sammenvevde virkemåter også gjelder språklæring som fenomen. Framstillinger av språklæring som aktivitet står således i et tettere forhold til det vi tradisjonelt oppfatter som språklæring, og det hevdes i avhandlingen at dette også gjelder de framstillinger som er formet på førstespråket. Den retoriske forståelsen av andrespråklæring som her skrives fram, vil kunne ha betydning for den rolle man gir førstespråket i andrespråkstilegnelsen, og setter diskusjonen om hvordan ulike språklige praksiser påvirker hverandre, inn i et nytt lys.

Bertelsen, E. & B. Arildsen. (2001). Prosjektarbejde i taskperspektiv. *Sprogforum: Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik*, 7(20), 45-50. Hentet fra http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus_Emdrup/Sprogforum_arkiv/SROGFORUM_NO.20_Task.pdf.

Bigelow, M. & R. L. Schwarz. (2010). *Adult English language learners with limited literacy*. Washington DC: National Institute for Literacy. Hentet fra <https://lincs.ed.gov/publications/pdf/ELLpaper2010.pdf>

Adult English language learners who lack print literacy or experience with formal education encounter a unique set of challenges in their lives and their efforts to learn English. Educators and policymakers are similarly challenged by how best to help these adults acquire English literacy. This paper reviews a variety of research, including that on language acquisition, literacy development in adults and children, cognition and brain functioning, adult education, and professional development. Though research on this specific group of adult learners is sparse, available findings suggest that they need programs and classes separate from those for other beginning-level English language learners, with particular attention paid to cultural influences and their experiences (or lack thereof) with formal education. Those who teach these adults can benefit from professional

development opportunities that focus closely on the specific backgrounds, strengths and needs of these learners. (Contains 1 note.)

Bigestans, A., C. Persson & I. Skeppstedt. (2007). *Den ämnesteoretiska kunskapsbasen för sfi-läraryrket: Och om professionalitet, professionalisering och behovet av formell utbildning för sfi-lärare*. Stockholm. Hentet

Många lärare, skolledare, studerande och förvaltningstjänstemän har genom åren tagit kontakt med Nationellt centrum för svenska som andraspråk för att få klarhet i vad som ska krävas för "behörighet" att undervisa i sfi. För att sfi-lärare ska kunna få sina kunskaper validerade, måste det finnas en möjlighet att relatera den individuella kompetensen till en beskriven och fastställd kunskapsbas som är allmänt giltig för uppdraget att undervisa inom sfi. Avsaknaden av beskrivningar av sfi-läraryrkets kunskapsbas har skapat en osäkerhet bland såväl tjänstemän som ska rekrytera lärare som bland enskilda individer som genom utbildning vill skaffa sig kvalifikationer som gör att de kan bedriva sfi-undervisning. Denna osäkerhet förstärks genom att det saknas riktlinjer i frågan i såväl skollagen och andra gällande styrdokument som i annan skriven information från myndigheter inom skol-området. Någon sådan information tillhandahålls inte heller av de lärosäten som erbjuder fristående kurser, eller inriktningar i lärarprogrammen inom området svenska som andraspråk. Det var bland annat mot denna bakgrund som Myndigheten för skolutveckling gav NC det uppdrag som enligt överenskommelsen har följande innehåll:

- att NC ska göra en analys och bedömning av vilka kunskaper och vilken kompetens inom ämnet svenska som andraspråk som kan anses nödvändiga för lärare som är verksamma inom sfi
- att analysen också är tänkt att utgöra ett underlag och stöd till lärosäten då validering av yrkesverksamma sfi-lärares kompetens kan bli aktuell
- att analysen bland annat ska bygga på ett antal intervjuer med sfi-studerande, sfi-lärare, skolledare och företrädare för lärosäten, samt med representanter för Sveriges kommuner och landsting
- att jämförelse kan göras med liknande analyser av lärarkompetens i andraspråksundervisning för vuxna i övriga nordiska länder, och med den dokumentation av kompetensdiskussioner som förts med sfi-lärare vid Myndigheten för skolutvecklings seminarier under våren 2007

Billett, S. (2000). Guided learning at work. *Journal of Workplace Learning*, 12(7), 272-285.

This article reports and discusses the findings of an investigation that examined the efficacy of guided learning in the workplace. The investigation comprised the trialing of guided learning strategies and an analysis of the learning occurring in

five workplaces over a period of six months. The guided learning strategies selected for investigation were questioning dialogues, the use of diagrams and analogies within an approach to workplace learning emphasising modelling and coaching. Throughout the investigation, critical incident interviews were conducted to identify the contributions to learning that had occurred during these periods, including those provided by the guided learning. As anticipated, it was found that participation in everyday work activities (the learning curriculum) was most valued and reported as making effective contributions to learning in the workplace. However, there was also correlation between reports of the frequency of guided learning interactions and their efficacy in resolving novel workplace tasks, and therefore learning.

Billett, S. (2002). Critiquing workplace learning discourses: Participation and continuity at work. *Studies in the Education of Adults*, 34(1), 56-67. Hentet fra <https://doi.org/10.1080/02660830.2002.11661461>.

Abstract This article critiques some assumptions shaping the current discourse on workplace learning. It proposes that these assumptions restrict how workplace learning is conceptualised and discussed. Principally, describing workplace learning environments and experiences as 'informal' and that 'informal learning' occurs in workplaces constrains understanding about how learning occurs through work and, consequently, the development of a workplace pedagogy. As with educational institutions, in workplaces there are intentions for work practice, structured goal-directed activities that are central to organisational continuity, and interactions and judgements about performance that are also shaped to those ends. Therefore, describing learning through work as being 'informal' is incorrect. Instead, the structuring of workplace activities has dimensions associated with learning directed for the continuity of the practice, which also often has inherently pedagogical qualities. Moreover, the unqualified description of learning environments as being either 'formal' or 'informal' suggests a situational determinism. Instead, learning is proposed as being interdependent between the individual and the social practice. The core tension in this relationship is that between those needs for the continuity of the work practice and individuals' needs to realise their personal or vocational goals. It is proposed that considerations of learning, learning in workplaces and the development of a workplace pedagogy need conceptualising in terms of participatory practices.

Bingen, H. M. & R. Lid. (2012). Hvordan kan en digital julekalender bidra til trygghet og motivasjon til å skrive og samarbeide på nett? *Uniped*, 35(03), 69-86. Hentet fra <http://www.idunn.no/uniped/2012/03/hvordan-kan-en-digital-julekalender-bidra-til-trygghet-og-m>.

Artikkelen beskriver og drøfter en evalueringsstudie av det digitale introduksjonsprogrammet Julekalenderen for deltidsstudenter i sykepleie ved Diakonhjemmet Høgskole. Hensikten med Julekalenderen er å motivere studentene til å komme i gang med studiene på nett fra studiestart og tilrettelegge for at studentene skal samarbeide i grupper på nett. Introduksjonsprogrammet er utviklet på bakgrunn av en didaktisk modell for nettveiledning. Evalueringsmetoder er registrering, observasjoner og spørreskjema, og funnene blir drøftet opp mot sosiokulturell læringsteori og annen forskning. Studien viser at Julekalenderen i stor grad oppnår sin hensikt og at sosialisering er viktig for å skape et trygt læringsmiljø på nett. Gjennom aktivitetene i Julekalenderen blir studentene kjent med hverandre og opplever gruppetilhørighet. Studentene opplever trygghet, motivasjon og mestringsevne til å bruke læringsplattformen, skrive og gi hverandre respons og samarbeide i asynkrone dialoger i diskusjonsfora. Tilrettelegging og oppfølging fra veileder tillegges stor betydning. Introduksjonsprogrammet har overføringsverdi for andre utdanninger, særlig for deltidsstudenter i profesjonsstudier.

Birdsong, D. (2009). Age and the end state of second language acquisition. I W. C. Ritchie & T. K. Bhatia (Red.), *The new handbook of second language acquisition* (2. utg., s. 401-424). Bingley: Emerald.

Birkeland, P. & M. F. Larsen. (2014). *Kunnskap om alfabetisering: Litteratur om alfabetisering og andrespråkstilegnelse*. Oslo: Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/4894bfbabe4b43f2ac7f069974292478/kunnskap_om_alfabetisering.pdf

Målet med dette dokumentet er å gi en oversikt over litteratur som handler om metoder for alfabetisering. Kartleggingen av litteraturen har blitt utført via søk i databaser og på Internett, og gjennom hånd søk i litteraturlister. Oversikten favner ikke all litteratur om emnet.

Gjennom søkene i de ulike databasene fikk vi totalt 21165 treff. I tillegg fikk vi 50702 treff i Google og Google scholar. I første omgang justerte vi søkene for å få mer relevante treff. Deretter grovsorterte vi referansene basert på tittel, og gikk gjennom de resterende referansene basert på tilgjengelige sammendrag. 60 referanser ble vurdert som relevante. I tillegg har vi tatt med 35 artikler og bøker som vi kun vurderte ut fra tittel, eventuelt kun ut fra forfatter. Litteraturen blir i dette notatet presentert i to referanselister, der en av listene inkluderer sammendrag fra publikasjonen/databasen. Litteraturen er ikke lest i sin helhet. Vi har heller ikke vurdert den metodiske kvaliteten i referansene, og vi har ikke syntetisert konklusjoner.

Birkeland, P., M. F. Larsen, K. Lønvik et al. (2015). *Organisering av opplæring i norsk og samfunnskunnskap*. Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra <https://www.kompetansenorge.no/statistikk-og-analyse/publikasjoner/organisering-av-opplaringen-i-norsk-og-samfunnskunnskap/>

Denne undersøkelsen er gjennomført fordi vi har lite dokumentert kunnskap om hvordan opplæringen blir gjort i kommunene. Slik kunnskap er en forutsetning for å kunne gi anbefalinger om utvikling av tilbud til målgruppen.

Noen funn fra undersøkelsen:

99 prosent av kommunene tilbyr norskopplæring, mens 88 prosent tilbyr opplæring i 50 timer samfunnskunnskap

Det er utbredt samarbeid mellom kommuner, både i form av interkommunalt samarbeid (IKS) og ulik grad av (formalisert) samarbeid, med blant annet lærer- og deltakerutveksling. Få benytter private tilbydere, både når det gjelder norskopplæring (tre prosent) og 50 timer samfunnskunnskap (to prosent)

Norskopplæringen blir sett på som ett felt, som inkluderer både «asylsøkernorsk», norskopplæring for deltakere på introduksjonsprogram og andre deltakere med rett og/ eller plikt og øvrige betalingsdeltakere.

Flere sier at de finner det unaturlig å skille mellom ulike grupper av deltakere, og at inndelingen i klassen ofte skjer på bakgrunn av spor. Kun åtte prosent oppgir at klasseinndelingen skjer ut fra rettighet.

Mange av respondentene mener at opplæringen er forankret i kommunale planer. Et fåtall mener imidlertid at det er stor politisk interesse for feltet.

Respondentene opplever i mindre grad at det har blitt satt resultatmål for opplæringen i kommunen.

50 timer samfunnskunnskap finner sted på ulike tidspunkter i opplæringsløpet. Antall deltakere og tilgang på lærere med relevante morsmål er faktorer som nevnes som årsak til dette.

43 prosent av kommunene tilbyr 50 timer samfunnskunnskap i starten av opplæringsløpet. Omtrent like mange tilbyr opplæring når de har tilstrekkelig antall deltakere. 21 prosent av kommunene oppgir at de tilbyr 50 timer samfunnskunnskap i slutten av opplæringsløpet.

Björk, C. & E. Nilsson. (2017). *I väntan på ett språk: Utvärdering av Mera svenska bättre hälsa – en insats för att hjälpa personer att återuppta sfi-studier eller komma i arbete*. [Göteborg]: Samordningsförbundet Göteborg Hisingen, DELTA,. Hentet fra <http://www.grkom.se/download/18.55dd0c7b15bee310aa43549c/1494400704622/I+v%C3%A4ntan+p%C3%A5+ett+spr%C3%A5k+-+S.pdf>

[Utdrag fra sammendrag]: I denna rapport redovisas resultatet av ett utvärderingsarbete. Det som står i fokus är en insats som kallas för Mera svenska

bättre hälsa, MSBH. Insatsen består kortfattat av att organisera aktiviteter för personer som på grund av dåliga studieresultat förmåtts avbryta eller själva valt att avbryta sina sfi-studier. Insatsen finansieras av Samordningsförbundet Göteborg Hisingen, DELTA och drivs inom ramen för stadsdelen Västra Hisingens arbetsmarknadsverksamhet Jobbcentrum Äpplet. Utförare av utvärderingen är FoU i Väst/GR och beställare är samordningsförbundet DELTA.

[...] Resultat: Vilket eller vilka problem försöker MSBH bemöta? Det problem som MSBH arbetar med handlar om att alla individers behov inte tillgodoses inom ramen för sfi, vilket antas få negativa konsekvenser för vissa individers framtida hälsa och möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. De orsaksförklaringar som ges av intervjupersonerna handlar dels om samhällsliga strukturer, som att bostadsbristen utgör en hindrande faktor för förmågan att tillgodogöra sig undervisningen, dels om sfi-organisationens förmåga att möta individernas faktiska behov. Orsaksförklaringarna handlar också om individuella faktorer som exempelvis vilken utbildningsbakgrund individerna har innan migrationstillfället samt deras hälsostatus och sociala situation under etableringsfasen. MSBH arbetar endast med de individuella faktorerna.

Bjørkavåg, L. I. (1986). *Grunnleggende lese -og skriveopplæring for voksne innvandrere, belyst ved en analyse av språket i ABC-en: Første bok på norsk.* (Hovedfagsoppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2013022806006

Björnsson, J., C. Sagerström & Scandinfo. (2017). *Uppföljning av vuxenutbildning i Göteborgsregionen, Malmö stad och Stockholms stad: Utbildningar slutförda 2015.* (Teknisk rapport). Stockholm: Vuxenutbildningen i Göteborgs Stad, Malmö Stad og Stockholms Stad. Hentet fra <https://books.google.no/books?id=IrtNtwAACAAJ>

Syftet med undersökningen var att via enkäter följa upp yrkesutbildningarnas effekt i Stockholm, Malmö och Göteborgsregionen. Målgrupp och urval: Målgruppen i undersökningen var samtliga 3 311 elever som studerat inom yrkesvux och avslutat sina studier under 2015 och som fått minst ett godkänt betyg. Urvalet tillhandahölls av uppdragsgivaren.

Blob, M. (2002). *Modersmålsbaserad vuxenutbildning.* Malmö: Malmö stad, Hyllie stadsdelsförvaltning, Arbete & Integration.

[Omtale fra rapporten 'Modersmålsbaserad svenskundervisning för invandrare':] Beskrivningar av MBV har genomförts tidigare med olika syften. Till exempel uppdrog Hyllie stadsdelsförvaltning åt Blob (2002) att utvärdera arbetet inom ramen för storstadssatsningen. Blob (2002) beskriver MBV som ett projekt där oortodoxa metoder och strategier prövas i svenskundervisningen. Blob menar i

sammanfattningen att eleverna i den aktuella verksamheten lever upp till de mål som de nya kursplanerna för sfi uppställer, att de studerande förbättrat sin livskvalitet, ökat sin motivation och sitt samhällsengagemang.

Blom, S. & K. Henriksen. (2008). *Norskkunnskaper, Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006* (Vol. 2008/5, s. 107-111). Oslo: Statistisk sentralbyrå.

Bohnacker, U. (2006). When Swedes begin to learn German: From V2 to V2. *Second Language Research*, 22(4), 443-486.

This article investigates verb placement, especially Verb second (V2), in post-puberty second language (L2) learners of two closely related Germanic V2 languages: Swedish and German. Hakansson, "et al." (2002) have adduced data from first language (L1) Swedish-speaking learners of German in support of the claim that the syntactic property of V2 never transfers from the L1 to L2 interlanguage grammars. Regardless of L1, learners are said to follow a hypothesized universal developmental path of L2 German verb placement, where V2 is mastered very late (only after Object-Verb, OV, has been acquired), if ever. Explanations include the notion of Subject-Verb-Object (SVO) being a more basic, "canonical" word order (e.g. Clahsen and Muysken, 1986), so-called "vulnerability" of the C-domain (Platzack, 2001), and "processability", according to which SVX and Adv-SVX (i.e. V3) are easier to process (i.e. produce) than XVS (i.e. V2) (e.g. Pienemann, 1998). However, the empirical data comes exclusively from Swedes learning German as a third language, after substantial exposure to English. When these learners violate V2, syntactic transfer from English, a non-V2 language, cannot be ruled out. In order to control for this potential confound, I compare new oral production data from six adult Swedish "ab initio" learners of German, three with prior knowledge of English and three without. With an appropriate elicitation method, the informants can be shown to productively use non-subject-initial V2 in their German after four months of exposure, at a point when their interlanguage syntax elsewhere is non-targetlike (VO instead of OV). Informants who do not know English never violate V2 (0%), indicating transfer of V2-L1 syntax. Those with prior knowledge of English are less targetlike in their L3-German productions (45% V2 violations), indicating interference from non-V2 English. These results suggest that, contra Hakansson "et al." (2002), learners do transfer the property of V2 from their L1, and that L2 knowledge of a non-V2 language (English) may obscure this V2 transfer. The findings also suggest that V2 is not difficult to acquire "per se", and that V2 is not developmentally dependent on target headedness of the VP (German OV) having been acquired first.

Borgersen, G. (2011). *Introduksjonsprogrammet: En studie av faktorer og prosesser som har vært sentrale for å lykkes i en kommune.* (Masteroppgave). Universitetet i Stavanger, Stavanger. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/185015>

Tema for oppgaven er introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere. Introduksjonsprogrammet er norske myndigheters største satsning innen kvalifisering og integrering av innvandrere. Det er kommunene som har ansvar for organisering, gjennomføring og koordinering av introduksjonsprogrammet. De som tilhører programmets målgruppe har både en rett og en plikt til å delta. Introduksjonsprogrammet er helårig og på fulltid. Deltakerne mottar introduksjonsstønad på bakgrunn av oppmøte. Programmet har som mål å kvalifisere deltakerne til arbeid eller utdanning. Målet for undersøkelsen har vært å finne fram til noen faktorer og prosesser som er sentrale for deltakeres mulighet til å nå målet om arbeid eller utdanning ved endt program. Undersøkelsen er gjennomført i en liten kommune på bakgrunn av dybdeintervjuer med tre informanter; to representanter fra kommunen som jobber med introduksjonsprogrammet og en tidligere deltaker av programmet. Datamaterialet har blitt transkribert og deretter kategorisert. I analysedelen har jeg presentert, analysert og drøftet det empiriske materialet mitt, opp mot aktuell teori og forskning. Det teoretiske grunnlaget i oppgaven består av to deler. Den første delen er teori knyttet til utfordringer deltakere i introduksjonsprogrammet står ovenfor i en eksilsituasjon. Overskrifter her er identitet, traumer og migrasjon. Den andre delen er teori som kan bidra til å styrke deltakerne i introduksjonsprogrammet. Resiliens, mestring og Antonovsky sin salutogenese sier noe om hvordan mennesker overvinner og kommer styrket ut av vanskelige livssituasjoner. Sosial kapital handler om de ressurser man har tilgang til ved å være del av et nettverk. Sammen utgjør det teoretiske grunnlaget gode perspektiver i oppgavens analysedel. Mine funn viser at de faktorer og prosesser som hemmet deltakeres mulighet for å nå introduksjonsprogrammets målsetning i den aktuelle kommunen er: brutte familiebånd, store omsorgskrav knyttet til små barn, opplevelse av kriser i migrasjonsprosessen, identitetstap knyttet til livet i eksil og ettervirkninger av traumer. De faktorene og prosessene som fremmet muligheten er: støtte i egne nettverksetableringer, god informasjonsoverføring i introduksjonsprogrammet, kunnskap i norsk og samfunnsfag og evne til å tilpasse seg de nye omgivelsene. Det at ledelsen ved introduksjonsprogrammet i kommunen hadde et godt samarbeid med andre instanser og kunne spille på et utstrakt kontaktnett var også av stor betydning. Avslutningsvis blir det foreslått noen tiltak med fokus på identitetsutvikling og nettverksbygging i introduksjonsprogrammet.

Bozarslan, A. S. (2007). *På väg inn*. [s.l.]: SIOS – Samarbetsorgan för etniska organisationer i Sverige. Hentet fra <http://fhie.se/pdf/pvginsynskadade.doc>.

Brindley, G. (2001). Outcomes-based assessment in practice: Some examples and emerging insights. *Language Testing*, 18(4), 393-407.

Broeder, P. & G. Extra. (1991). Acquisition of kinship reference: A study on word-formation processes of adult language learners. *International Journal of Applied Linguistics*, 1(2), 209-227.

The use of kinship reference devices in processes of second-language acquisition are examined in a longitudinal and cross-linguistic study of adult Turkish and Moroccan immigrants learning Dutch. Evidence is offered for both general and source-language-specific principles of language acquisition. (JL)

Brouwer, C. E. & A. Nissen. (2003). At lære dansk som andetsprog i praksis. I B. Asmuß & J. Steensig (Red.), *Samtalen på arbejde: Konversationsanalyse og kompetenceudvikling* (s. 52-72). Frederiksberg: Samfundslitteratur. Hentet fra <http://samples.pubhub.dk/9788759399903.pdf>.

Bryn, A., A.-S. Øvrebø & I. A. Gøthesen. (1986). Alfabetisering gjennom forming. *Forming i skolen*, 20(6), 31-32.

Buanes, I. A. & K. Lehne. (2013). *Metodisk veiledning: Morsmålstøttet leseopplæring*. (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/abc176d39fef4bb7908b4e8dba18f63c/kap2_morsmalstottet leseoppl.pdf

Buanes, I. A. & K. Lehne. (2014). *Materiell på morsmål i lese- og skriveopplæringen*. (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/abc176d39fef4bb7908b4e8dba18f63c/materiell_pa_morsmal_i leseogskriveoppleringen.pdf

Buanes, I. A. & K. Lehne. (2014). *Opplæring av språkhjelpere*. (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/abc176d39fef4bb7908b4e8dba18f63c/opplaering_av_sprakhjelpere.pdf

Burgoyne, U. & O. Hull. (2007). *Classroom management strategies to address the needs of Sudanese refugee learners (An Adult Literacy National Project Report)*. Adelaide: National Centre for Vocational Education Research. Hentet fra https://www.ncver.edu.au/_data/assets/file/0012/4530/nr5l06.pdf

This research was undertaken under the Adult Literacy and Numeracy Research Program, a national program managed by the National Centre for Vocational Education Research (NCVER). Funding has been provided under the Adult Literacy National Project by the Australian Government, through the Department of Education, Science and Training.

Since the end of the Second World War Australia's refugee program has seen about 12 000 refugees settle here annually. In recent years, there has been a significant intake of refugees from Africa, including Sudan. Sudanese refugees have similar settlement needs as other non-English speaking refugees, for example, work opportunities, education, financial management, and reorienting family structures, all of which impact upon the learner's ability to acquire and improve upon English language, literacy and numeracy. A point of difference, however, is that Sudanese refugees come from a highly 'oral' culture as opposed to a highly print-based culture as exists in Australia. This difference presents a great challenge in learning to read and write.

As a point of entry into education and training for many refugees, the quality of English language, literacy and numeracy programs is critical. This report highlights the specific needs and characteristics of adult Sudanese refugee learners and the impact these may have on their success with English language, literacy and numeracy. The report also examines the adequacy of classroom management practices.

This work will be of interest to teachers and training providers who want to improve the services they provide to refugee learners. It also makes some suggestions on how classroom management practices could be enhanced to better address the needs of Sudanese refugees in particular, as well as the needs of other refugee learners in general.

Burt, M., J. K. Peyton, K. Schaetzel et al. (2008). Working with adult English language learners with limited literacy: Research, practice, and professional development. *CAELA Network Brief*, (October), 1-6. Hentet fra <http://www.cal.org/caelanetwork/pdfs/LimitedLiteracyFinalWeb.pdf>.

Adult English language learners with limited literacy often have little or no formal schooling in their native language. As a result, they need focused instruction to help them increase their reading, writing, and oral proficiency in English (Ellis, 2005). This brief describes the ethnic, linguistic, and educational backgrounds of these learners; looks at what they need to know and be able

to do to acquire literacy in English; discusses how teachers can facilitate the development of literacy skills in the classroom; and suggests models for training teachers to work with this population.

Bye-Ribaut, B. K. (2016). *Lærernes pedagogiske diskurs: Norskopplæring for voksne innvandrere med liten eller ingen skolegang*. (Masteroppgave). Høgskolen i Østfold, Halden. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/2407428>

Målet med denne oppgaven er å belyse ulike sider ved den pedagogiske diskursen til lærere i voksenopplæringen/norskopplæringen. Målet til regjeringen at flest mulig innvandrere skal få en varig tilknytning til arbeidslivet (Meld. St. nr. 6, 2012-2013; Meld. St. nr. 16, 2015-2016) er styrende for politikerne. Formålet i Læreplan i norsk og samfunnsfag for voksne innvandrere er «å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet» (VOX, 2012, s. 3). For å få innsikt i hvordan overgangen fra undervisningen i voksenopplæringen til arbeidslivet kan gjøres har jeg valgt følgende problemstilling:

Hva karakteriserer den pedagogiske diskursen til lærere i voksenopplæringen/norskopplæringen som underviser deltakere med liten eller ingen skolebakgrunn? For å søke og svare på problemstillingen har jeg laget tre delspørsmål.

1) Hvilke kunnskapsformer og kunnskapsstrukturer vektlegges i den pedagogiske diskurs til lærere som underviser spor 1-deltakere?

2) Hvordan fortolker og forstår lærere nasjonale -og lokale læreplaner (regulativ diskurs) inn i sin pedagogiske praksis (faglig diskurs) med fokus på deltakernes forberedelse til arbeidslivet?

3) Hva preger den pedagogiske diskursen som underbygger måten vo-sentrene organiserer og iverksetter undervisning rettet mot deltakelse i arbeidslivet?

For å forstå hva som karakteriserer den pedagogiske diskursen har jeg brukt Bernsteins teorier om klassifisering, innramming og pedagogisk diskurs. Metoden jeg benytter er kvalitativ metode med fokusgruppeintervjuer med lærere i tre fylker. Analysen er delt inn i etter delspørsmålene mine og består til sammen av seks temaer: kompetanse, kunnskap, grunnleggende ferdigheter, domenevalg, læreplaner og organisering.

Funnene fra studien viser at læreren beveger seg innenfor mange ulike diskurser ettersom hvordan kommunen og voksenopplæringen velger å organisere tilbudene til spor 1-gruppen. Hovedfunnet er at læreren egner seg best til å knytte arbeidslivsdiskursen og norskopplæringen sammen. Læreren er sentral i å avdekke kompetansen til deltakerne hvorpå de ser muligheter for deltakerne og kan knytte språkopplæringen og arbeidsmarkedet i sammen. Funnene mine viser

at det er store forskjeller i organiseringen av undervisningen for alfa-deltakere, ordinære spor 1-deltakere og deltakere uten rettigheter til praksis.

Byström, I., I. Fuentes, B. Magnusson et al. (2001). Ett förändrat arbetssätt – ökade möjligheter för lågutbildade elever att nå målen för sfi-utbildningen. I K. Naclér (Red.), *Symposium 2000: Ett andraspråksperspektiv på lärande* (s. 277-292). Stockholm: Sigma ; Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk. Hentet fra https://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.83998.1333706451!/menu/standard/file/200016_Bystrom_Fuentes_Magnusson_Skeppstedt.pdf.

Bärenfänger, O. & E. Tschirner. (2008). Language educational policy and language learning quality management: The Common European Framework of Reference. *Foreign Language Annals*, 41(1), 81-101.

The major goal of the Council of Europe to promote and facilitate communication and interaction among Europeans of different mother tongues has led to the development of the "Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment" (CEFR). Among other things, the CEFR is intended to help language professionals reflect on their current practice and situate and coordinate their efforts. The last two objectives are similar to quality management goals. The aim of this article is to present a standard model of quality management, and show how the CEFR may be used to introduce quality management goals in foreign language learning settings to improve the quality of foreign language teaching and learning and to document its results. (Contains 6 notes and 4 tables.)

Carlock Jr, R. H. (2016). La unión hace la fuerza: Community organizing in adult education for immigrants. *Harvard Educational Review*, 86(1), 98-122.

Carlsen, C. (2003). Formfokusering i språkundervisning og nativistisk læringsteori. I G. Manne & J. E. Hagen (Red.), *I Mannes minne: Minneskrift til Gerd Manne* (s. 29-40). Oslo: Fag og kultur.

Carlsen, C. (2004). *Guarding the guardians: Rating scale and rater training effects on reliability and validity of scores of an oral test of Norwegian as a second language*. (Doktorgradsavhandling). Universitetet i Bergen, Bergen. Hentet fra http://bora.uib.no/bitstream/handle/1956/2085/Thesis_Cecilie%20Carlsen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

This thesis focuses on the scoring of a national test of Norwegian as a second language: Språkprøven i norsk for voksne innvandrere, developed by Norsk språktest at the University of Bergen. In order to ensure a fair assessment of the

candidates' oral production, the test constructors make use of trained raters basing their scores on an explicit rating scale (NORS). These two highly recommended procedures in performance testing have traditionally been viewed as means to heighten reliability of test scores. In line with recent developments in the field of language testing, I argue that the rater variable affects not only reliability, but the very construct validity of test scores. Rater training and development of rating scales are costly and time-consuming enterprises. To establish their effect on test scores is therefore interesting from a test theoretical, as well as from a practical and economical point of view. In the study, four groups of informants are compared: non-linguists (or naïve-native speakers), teachers of Norwegian as a second language without rater training, raters of Språkprøven, and finally a subgroup of the most experienced raters of Språkprøven. The informants score eight candidates' video recorded performances on a six-point scale. The first four are scored impressionistically, and the next four by informants using the NORS. The quantitative data are used in an investigation of internal agreement (inter-rater reliability) between raters of the distinct groups. Informants are also asked to give written reports of their scores, which are used in an investigation of raters' underlying criteria for assessing speech. The qualitative data are used firstly in an attempt to explain the results of the reliability study, and thereafter in an investigation of the match between raters' criteria and the criteria of the NORS (construct validity). The results reveal differences between groups for the scores they give, as well as for the reasons for these scores. One important conclusion echoes the claim that "quantitative similarities in ratings may mask significant qualitative differences in the reasons for those ratings" (Connor-Linton 1995: 99).

Carlsen, C. (2007). Language testing: A matter of ethics. I C. Carlsen & E. Moe (Red.), *A human touch to language testing: A collection in honour of Reidun Oanæs Andersen on the occasion of her retirement June 2007* (s. 97-107). Oslo: Novus.

Carlsen, C. (2008). Lavt språkkrav til utenlandske studenter: Et problem eller ei? I C. Carlsen & J. E. Hagen (Red.), *Banebryter og brobygger i andrespråksfeltet: En samling artikler i anledning Jon Erik Hagens 60-årsdag* (s. 163-178). Oslo: Novus forlag.

Carlsen, C. (2008). The role of testing in an egalitarian society. *Research Notes*, 34, 2-5. Hentet fra <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.278.4587&rep=rep1&type=pdf>.

Test impact on society and individuals has been the subject of considerable research interest in the field of language testing during the last two decades

(Alderson and Wall 1993, 1996, Bailey 1996, Shohamy 2001, Wall and Horak 2006, 2007, 2008). The social consequences of test results are regarded as a central aspect of construct validity according to Messick's definition (Messick 1989), and the focus on test impact is claimed to distinguish modern language testing in the communicative paradigm from language testing before the 1970s (Bailey 1996). When the relationship between testing and society is explored in our field, the focus is almost exclusively on the impact of testing on society. It does however seem a reasonable assumption that there is a two-way relationship between testing and society: not only do language tests affect society; language tests are also affected by society.

The kind of society of which the tests are a part affects test development, testing policy, the use of tests, as well as public opinion about tests. In this article the impact of society on testing will be discussed using Norway and the development of national tests for Norwegian school children as an example. I will start by describing Norway as an egalitarian society with strong socio-democratic traditions. Thereafter I will describe the Norwegian school system as a means to achieving equality and social mobility, and finally the role of testing within this system will be discussed.

Carlsen, C. (2012). *Norsk profil: Det felles europeiske rammeverket spesifisert for norsk - et første steg*. Oslo: Novus forlag.

Carlsen, C. (2012). Proficiency level: A fuzzy variable in computer learner corpora. *Applied Linguistics*, 33(2), 161-183. Hentet fra <http://dx.doi.org/10.1093/applin/amr047>.

This article focuses on the proficiency level of texts in Computer Learner Corpora (CLCs). A claim is made that proficiency levels are often poorly defined in CLC design, and that the methods used for level assignment of corpus texts are not always adequate. Proficiency level can therefore, best be described as a fuzzy variable in CLCs, representing a potential source of error in CLC-based research. The article starts with a review of some of the most commonly used methods of proficiency-level assignment of texts in CLCs and a discussion of strengths and weaknesses of the different methods. A pioneer project to link a learner corpus of Norwegian (ASK) to the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) is presented to illustrate that a reliable assignment of corpus texts is viable by applying insights and practice from the professional field of language testing and assessment. Finally, some advantages of a learner corpus reliably linked to the CEFR are discussed in relation to SLA research, to language test development, and to a validation of the CEFR-level descriptions.

Carlsen, C. & E. Moe. (2013). Assessing Norwegian. I A. J. Kunnan (Red.), *The Companion to Language Assessment*. Hoboken, NJ: Wiley Blackwell. Hentet fra <http://dx.doi.org/10.1002/9781118411360.wbcla029>.

Norway is a small country with relatively few inhabitants. We have long socio-democratic traditions with a strong focus on principles of equality, not least in the schools system. This is reflected in the tradition of strong public schools, very little testing, and no formal grading in primary school. The last 10 years have, however, witnessed a change in attitude towards testing from something that should be avoided to a useful tool to promote learning. This chapter provides an overview of language assessment in Norway. After a short introduction to the Norwegian language and language situation, characterized by two written forms and a high tolerance for dialectal variation, the chapter looks at the teaching and assessment of Norwegian. It starts by looking at the teaching of Norwegian in an L1 and L2 context, before turning to assessment practices. As it attempts to show, the attitudes towards assessment and the professionalization of the field of assessment differ considerably for L1 and L2 contexts. Finally, the chapter draws the lines for future directions and discusses some challenges the field will have to deal with in the years to come.

Carlsen, C. H. (2013). Med UG in mente. *NOA norsk som andrespråk*, 29(1), [28]-52. Hentet fra <http://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/view/848/842>.

Denne artikkelen er en sammenfatning av hovedoppgaven min i norsk som andrespråk ved UiB fra 1995. Hovedoppgaven ble skrevet på en tid da Chomskys parameterteori stod forholdsvis sterkt i andrespråkforskningen. Svært forenklet predikerer parameterteorien at språklæring skjer ved at barnet, ved hjelp av språklig innputt, fastsetter et knippe språklige parametere på bakgrunn av to verdier. Et viktig spørsmål i andrespråkforskningen har vært om voksne innlærere har tilgang til den medfødte grammatikken som parametrene er en del av, om parameterverdier kan endres, og hvilken type evidens, negativ eller positiv, som er nødvendig for å endre verdiene. I denne studien undersøker jeg spanskspråklige innlæreres tilegnelse av subjektstvang og foranstillingsinversjon på norsk. Disse grammatiske trekkene er styrt av hver sin parameter, og spansk har etablert en annen parameterverdi for begge trekkene enn vi har på norsk. Dersom spanskspråklige innlærere tilegner seg disse trekkene i det norske mellomspråket, er det et uttrykk for at parametrene har endret verdi.

Carlsen, C. H. & E. Moe. (2016). Language testing as part of integration policy in Norway. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 1-5. Hentet fra <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/52515/language-testing-as-part-of-integration-policy-in-norway.pdf?sequence=3>.

In this paper, we present the two standardised tests of Norwegian for adult immigrants in Norway; Test i norsk – høyere nivå, developed by Norsk språktest, and Norskprøven for voksne innvandrere, developed by Skills Norway, the main focus being on Norskprøven, with which both authors are involved. We briefly introduce the tests and the assessment practice and policy in Norway, and the challenges we see for assessment policy in our country. To conclude, we express our concern towards an integration policy where more and stricter requirements are introduced, a development that we fear may lead to segregation and alienation rather than to integration.

Carlson, M. (2002). *Svenska för invandrare - brygga eller gräns? Syn på kunskap och lärande inom SFI-undervisningen*. (Doktorgradsavhandling). Göteborgs universitet, Göteborg. Hentet fra <http://hdl.handle.net/2077/15725>

This thesis is intended to increase the understanding of the encounter between a group of "immigrants with low education" and the Swedish educational system in the form of SFI, Swedish Language Courses for Immigrants. The study uses a social-constructivist interpretative frame-work and discourse analysis in order to elucidate how "knowledge" and learning are organized, handled and articulated within SFI, but also participants' description of how they are influenced by SFI. The analysis of different actors' perspectives and ideas focuses upon language and its usage as an important symbolic medium of power. In addition to a number of key persons within SFI and surrounding institutions, twelve female participants, nine teachers and three school principals at two adult education centres were interviewed. Documents about and for the school, including some of the most important textbooks, were also used in the study.

Analytical elaboration proceeds from the social macrolevel via an institutional mesolevel to the microlevel of participants and their everyday context. The analysis shows that SFI rests upon a "Swedish model of society" anchored in a top-down perspective on welfare and strong educational optimism. SFI educators' and other employees' speech, as well as texts in SFI documents, research and debate, presupposes "the Swedish" as the norm, even if not always consciously. They jointly sustain numerous "deficiency discourses" and the study shows that SFI participants are often subjected to corrective efforts and a partially fostering attitude. In addition, when SFI participants are hence positioned as "the others", a preoccupation with "the Swedish" occurs, which can be understood as an ongoing construction and cultivation of the social majority's own ethnicity.

On the institutional level, the analysis also reveals complex relationships between SFI and other institutions. SFI teachers, for example, criticize

employment office clerks for their interpretation and use of the SFI certificate of approval as a sorting instrument for immigrants who apply for work. Similarly, the social service's attendance checks and intervention in the pedagogical assignment are questioned. At the same time, these three institutions collaborate in(re)producing "deficiency discourses" and an ambition of improvement directed towards the immigrants. For SFI, the analysis exposes a paradox: discursive exclusion and limited possibilities of influence in the instruction on behalf of the participants, despite organizing concepts such as "own responsibility", "communication", "critical reflection" and "participation" in the control documents.

On the participants' level, SFI gives rise to benefits and joy as well as shortcomings and frustrations. SFI studies yield greater opportunities for taking part in more social arenas, give better self-confidence and increase "everyday power". The shortcomings are for example related to "Swedish" ideas, not least the norm of gender equality and sometimes to feelings of being wrongly attributed traits such as "passive", "traditional" and "backward". Dominant perceptions of Swedish society, partly conveyed through SFI, seem to force the women into reflexive resistance, but also to strengthen their role of being a "bridge" to a new life in Sweden.

Carlsson, M. (2001). "Kunskap är inget entydigt begrepp...": Reflektioner kring kunskap, språk och lärande i sfi-utbildningen. I K. Naucmér (Red.), *Symposium 2000: Ett andraspråksperspektiv på lärande* (s. 304-323). Stockholm: Sigma ; Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk. Hentet fra http://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.83997.1333706405!/menu/standard/file/2000_18_Carlson.pdf.

Carlsson, M. (2011). "Vi" och "våra invandrare": Normer och värderingar i några sfi-läromedel/svenska för invandrare. I M. Carlson & K. v. Brömssen (Red.), *Kritisk läsning av pedagogiska texter: Genus, etnicitet och andra kategoriseringar* (s. 203-235). Lund: Studentlitteratur.

Chaib, M. & K. Bengtsson-Sandberg. (2003). *Vi föds inte vid gränsen! Motivation och hinder avseende invandrades kompetensutveckling i Norden - ett tankedokument* (Rapport 1:2003). Jönköping: Högskolan för lärande och kommunikation/Encell. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:4382/FULLTEXT01.pdf>

Nordisk folkeopplysnings- og voksenundervisningssamarbeid (FOVU) har gett Encell oppdraget att göra en omvärldsanalys av motivationsfaktorer og hinder rörande vuxna invandrades kompetensutveckling og integration. Encell har i Sverige ett övergripande nationellt ansvar för omvärldsbevakning og

medverkar aktivt till att samla och sprida forsknings resultat och erfarenheter inom vuxnas lärande. Encell är förkortningen av National Center for Lifelong Learning.

Detta dokument innehåller en presentation av några viktiga beståndsdelar, som kan finnas bakom vuxna invandras motivation till kompetensutveckling.

Presentationen görs med hjälp av några innovativa kompetensutvecklingsprojekt riktade mot vuxna invandrare i Norden. Ambitionen i de projekt som presenteras i detta dokument har bland annat varit att få invandrade individer motiverade till att kompetensutveckla sig. I de aktuella projekten har man enligt nyckelpersoner lyckats med detta. Vilka intentioner ligger bakom dessa projekt? Vad var det som gjorde att man lyckades? Vilka hinder kunde man undvika, tack vare dessa verksamheter och vilka hinder kvarstår trots framgångar med projekten?

Integrationsfrågan är stor och mångfacetterad och det finns många analyser inom området i de nordiska länderna. Det har varit uppdragets uppgift att lyfta fram några av dessa i denna studie.

Målet med uppdraget har varit att ta fram ett strategiskt tankedokument, och studien kan även ses som ett underlag för en mer djupgående insats för Nordiska Ministerrådet. Studien är explorativ och har ett individperspektiv. De innovativa projekten är hämtade från Danmark, Finland, Norge och Sverige. Inledningsvis görs en kort presentation av integrationsfrågor i de länder som finns med i undersökningen. Efter ett avsnitt om motivations faktorer följer presentation av de olika projekten från de nordiska länderna. Dessa följs av ett analysavsnitt, där intentioner och erfarenheter i samband med projekten har sammanställts avseende både drivande och hindrande krafter i projekten. Dokumentet avslutas med ett avsnitt med slutsatser och rekommendationer för fortsatt utredning och forskning.

Cheng, L. (2006). *Changing language teaching through language testing*. Cambridge: Cambridge University Press.

Despite persistent assertions of washback (the influence of testing on teaching and learning) limited research studies have been undertaken on the subject. Even fewer studies have made use of quantitative and qualitative methods to examine washback. This book, at the intersection of language testing and teaching practices/programs, investigates the impact of the introduction of the 1996 Hong Kong Certificate of Education in English, a high-stakes public examination, on classroom teaching and learning in Hong Kong secondary schools. The washback effect was observed initially at the macro level, including different parties within the Hong Kong educational context, and subsequently at the micro level, in terms of the classroom, including aspects of teachers' attitudes, teaching content and

classroom interactions. Further, the book offers insights into the concept that a test can be used as a change agent to encourage innovation in the classroom.

Cheng, L. & Y. Watanabe. (2004). *Washback in language testing: Research contexts and methods*. Mahwah, N.J: Lawrence Erlbaum.

Washback refers to the influence of language testing on teaching and learning. This volume, at the important intersection of language testing and teaching practices, presents theoretical, methodological, and practical guidance for current and future washback studies.

In the field of language testing, researchers' major interest has traditionally been focused on issues and solving problems inherent in tests in order to increase their reliability and validity. However, the washback effect goes well beyond the test itself to include factors, such as curriculum, teacher and learner behaviors inside and outside the classroom, their perceptions of the test, and how test scores are used. Only recently have researchers started to empirically investigate the phenomenon of washback. This volume of such research serves two essential purposes by:

- *providing an overview of the complexity of washback and the various contextual factors entangled within testing, teaching, and learning; and

- *presenting empirical studies from around the world that offer insights into the effects of washback in specific educational contexts and models of research on which future studies can be based.

The extensive use of test scores for various educational and social purposes in society nowadays makes the washback effect a high-interest phenomenon in the day-to-day educational activities of teachers, researchers, program coordinators/directors, policymakers, and others in the field of education.

Washback in Language Testing: Research Contexts and Methods is a valuable resource for those who are interested in the application of findings to actual teaching and learning situations or conduct washback research in their own contexts, including educational and psychological testing experts, as well as alternative assessment people in all fields, and for policy- and decision-makers in educational and testing organizations.

Cherkasova, N. (2016). *Bergensregionen som arbeidsmarked for innvandrere: En studie av arbeidsintegrering blant russisktalende innvandrere i Bergensregionen*.

(Masteroppgave). Universitetet i Bergen, Bergen. Hentet fra

<http://hdl.handle.net/1956/12793>

In recent years, Norway has experienced a historical high influx of immigrants. Statistics show that individuals with immigrant backgrounds have a lower participation rate in the labor market, and experience a higher risk of being

unemployed compared to the ethnic Norwegian population. The government's most important integration policy goal is to ensure that everyone living in Norway should take part in the society. Therefore participation in everyday occupations is seen as a vital part for the inclusion/integration of immigrants in the Norwegian society. The immigrants work situation is viewed from a regional perspective in the thesis, and addresses opportunities in the labor market in the Bergen region. 15 Russian-speaking informants from Russia, Ukraine and the Baltic States have participated in the project and have elaborated about their experiences with work integration. The study is based on qualitative interviews where the informants outline the barriers and challenges they face, while entering the Norwegian labor market.

Chiswick, B. R. & P. W. Miller. (2013). The impact of surplus skills on earnings: Extending the over-education model to language proficiency. *Economics of Education Review*, 36, 263-275.

This paper examines whether the framework developed in the educational mismatch field of research can be generalized to language skills. It uses data from the Occupational Information Network (O*NET) database and both "Worker Self-Assessment" and "Realized Matches" procedures to quantify expected levels of English skills in each of over 500 occupations in the US Census. Earnings data from the 2000 US Census for adult male immigrant workers are then examined in relation to these occupational English requirements using the over-education, required education, under-education (ORU) approach. The analyses show that earnings are related to a "correct" matching of an immigrant's language skills with what is expected in his occupation. Mismatches have a small effect on earnings – positive for proficiency in excess of the norms in the occupation and negative for deficits in proficiency. The findings are robust with respect to a range of measurement and specification issues typically examined in ORU studies. It is concluded that the ORU model offers a framework for analysis which can be readily generalized to other forms of investment in human capital.

Christophersen, K.-A., E. Elstad & A. Turmo. (2011). Contextual determinants of school teaching intensity in the teaching of adult immigrant students. *Journal of Adult and Continuing Education*, 17(1), 3-22.

The integration policies in some Northern European countries display relatively poor outcomes of passed exam rates for immigrant language training, and several groups of immigrants have very low employment rates. These measures, in many countries, are strong incentives for host-country language acquisition in addition to the obligation to document acquisition in order to gain a permanent residence permit. Adult educators need to put more teaching intensity into the

education of immigrants to raise the level of host-language achievement. This paper explores the antecedents of teaching intensity, induced by educators, in the teaching of adult immigrant students and estimates the relative strength of adult educators' work in order to understand significant factors within the schools. The methodology involved a cross-sectional survey of 764 adult educators from schools for immigrant training in Norway. Our study underlines the importance of relational trust between leaders and adult educators, as well as the significance of social exchange perceptions in adult educators' efforts to teach immigrant students. Clear leadership seems to play a more minor role in the instruction of the immigrant population.

Colibaba, Ş., A. Cleminte, A. Colibaba et al. (2012). Migrant's integration processes in EU: First steps in their new home countries (Case study: INTEGRA project). *Agronomy Series of Scientific Research / Lucrari Stiintifice Seria Agronomie*, 55(2, Supp), 145-148.

Condelli, L. & H. S. Wrigley. (2009). The What Works Study: Instruction, literacy and language learning for adult ESL literacy students. I S. Reder & J. Bynner (Red.), *Tracking adult literacy and numeracy skills: Findings from longitudinal research* (Vol. 19, s. 132-159). New York: Routledge. Hentet fra

http://www.literacywork.com/Literacywork.com/Resources_files/What%20Works%20in%20Adult%20ESL%20Literacy.pdf.

The focus of the What Works Study is on adult ESL literacy students--ESL learners who lack basic literacy skills and have minimal proficiency in English. These learners face the dual challenge of developing basic skills, decoding, comprehending and producing print. Until the last quarter century, schools and resettlement agencies designed ESL classes on the assumption that adult students had the basic education and literacy skills to learn another language (Van de Craats, Kurvers & Young-Scholten, 2006). A wave of immigrants that arrived beginning in the late 1970s challenged this assumption, as these new immigrants did not have the strong educational experiences upon which literacy is built. Without the basic text processing skills that allow them to follow text that appeared in class and in textbooks, these students became frustrated, overwhelmed and had a high drop out rate, due to their inability to catch up the missing literacy skills and keep up with the more literate students in the class (Wrigley & Guth, 1992). Recent trends indicate that the number of new immigrants to the U.S. who have very low levels of literacy is continuing to increase (Fix, Passel and Sucher, 2003).

Conrick, M. & P. Donovan. (2010). Immigration and language policy and planning in Quebec and Canada: language learning and integration. *Journal of Multilingual & Multicultural Development*, 31(4), 331-345.

Cooke, M. (2006). "When I wake up I dream of electricity": The lives, aspirations and 'needs' of Adult ESOL learners. *Linguistics and Education*, 17(1), 56-73. Hentet fra doi: 10.1016/j.linged.2006.08.010.

Council of Europe. (2018). *Linguistic integration of adult migrants (LIAM)*. Hentet fra <https://www.coe.int/en/web/lang-migrants>

Council of Europe & Council for Cultural Co-operation. (2001). *Common European framework of reference for languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge: Cambridge University Press. Hentet fra https://www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/framework_en.pdf.

Council of Europe, Utdanningsdirektoratet & Universitetsforskning Bergen. (2011). *Det felles europeiske rammeverket for språk: Læring, undervisning, vurdering*. Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra https://www.udir.no/Upload/Verktoy/5/UDIR_Rammeverk_sept_2011_web.pdf?epslanguage=no

Croydon, A. B. (2005). *Making it real: Teaching pre-literate adult refugee students*. Tacoma, WA: Tacoma Community House Training Project. Hentet fra https://www.camdencountylibrary.org/sites/default/files/files/Making_It_Real%20-%20teaching%20refugees.pdf.

Imagine what it must be like for pre-literate adult refugees arriving in the United States. They may not have climbed stairs before let alone used an elevator or escalator. They may have never held a pen, yet are faced with computers and other technologies. They are used to passing information orally but not in writing since they are not literate in their own language. They love their children but cannot discipline them the way they are used to. They may be fearful about doing the wrong thing because of lack of cultural knowledge and language skills. They are concerned about how they are going to survive. What a bewildering and frightening world it must be. These refugees are already survivors. They may have experienced trauma related to events in their own country, the country of first asylum, or from resettlement in the United States. They may have health problems, mental health difficulties, and lots of questions. They may have lived in the United States for many years, or they may be relative newcomers. Whatever their background and situation, one thing they all have in common is a need to

speak, read, and write in English. Pre-literate adult refugees present a number of challenges for teachers and programs. Unlike other learners who are literate in their own language, pre-literate students may have had no formal contact with written language before. Teachers cannot rely on students taking notes to aid memory and promote selfstudy. Learners may need basic instruction in how to hold a pencil and other literacy basics that we take for granted in a literate culture. Pre-literate learners may not recognize common pictorial representations that teachers often use to represent objects with literate learners. Pre-literate learners may not have handled books and papers or be familiar with the cultural expectations in the classroom. Where and how do you start teaching these learners? What do you need to teach them? What do they need and want to know?

This book attempts to answer these questions and reviews some effective practices for teaching preliterate adult refugees. It describes techniques and activities that support these practices. It is divided into sections on teaching speaking and listening skills and reading and writing skills. Although their literacy level is what makes pre-literate students especially challenging to teach, oral language still needs to be developed and actually developed first as many of the approaches to teaching literacy described here rely on learners reading their own words. Each of the sections on teaching language skills provides examples and descriptions of useful approaches, techniques, and activities. There is a checklist of language competencies that learners who are new to the language need to know, a section on teaching multi-level groups, and information on resources that teachers and service providers can use.

Cubillos, J. (2010). Computer-mediated oral proficiency assessments: Validity, reliability and washback. *International Journal of Technology, Knowledge & Society*, 6(6), 85-101.
Hentet fra

<https://login.ezproxy.inn.no/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=66385025&site=ehost-live>.

This article reports the results of an investigation into the impact of a computer-mediated oral proficiency assessment (the OPIc®) in an advanced Spanish course. Proficiency scores, regular course assessments, and a follow-up student survey were used to investigate the practicality, reliability, validity, and washback of this online testing tool. Research results suggest that the OPIc® indeed offers a valuable independent measure of language proficiency, one that is well-received by students and that correlates well with other course assessments. The impact of OPIc® scores in curricular development and program evaluation are discussed. (Copyright applies to all Abstracts.)

Cullen, J. (2017). Migrants and the language of instruction: Is the EU policy deficit driving new innovations in social inclusion? *International Review of Education*, 63(4), 453-474.

Language learning has long been seen as an important tool for achieving European Union (EU) targets for social inclusion. However, 'mainstream' policy instruments like the Action Plan on Promoting Language Learning and Linguistic Diversity and the European Charter for Minority Languages have been undermined in recent years by the effects of the global financial crisis, which has contributed to the widespread decimation of welfare budgets in many EU member states. This has been accompanied by the increasing influence of a 'neo-liberal' discourse in welfare and social service policies and practices, leading to the delegation of responsibility for service provision from central, regional and local government to commercial enterprises, civil society and, ultimately, to citizens themselves. At the same time, the gaps in service provision that have resulted from this 'financial crisis' have opened up new opportunities for social innovators. New kinds of organisations are beginning to develop and apply new approaches using language learning to deliver innovative services aimed, for example, at supporting the integration of immigrants in society. Using case study analysis, this paper explores how these new approaches have developed, what kinds of innovation are being delivered and the contribution these social innovations are making to broader EU social inclusion objectives.

Cummins, P. W. & C. Davesne. (2009). Using electronic portfolios for second language assessment. *Modern Language Journal*, 93(1), 848-867.

Portfolio assessment as developed in Europe presents a learner-empowering alternative to computer-based testing. The authors present the European Language Portfolio (ELP) and its American adaptations, LinguaFolio and the Global Language Portfolio, as tools to be used with the Common European Framework of Reference for languages and the American national standards, which reference the American Council on the Teaching of Foreign Languages proficiency scale. The ELP's characteristic three-part format, consisting of a language passport, a language biography, and a dossier, builds on earlier research on portfolios and second language assessment. The portfolios' qualitative assessment complements other types of quantitative assessment measures. The authors also explore the unique affordances offered by electronic portfolios to connect teaching and learning to assessment, discuss the effectiveness of portfolios as an assessment tool, and point to future directions for e-portfolio research and development for language learning.

Dahle, D. A. (2016). *Introduksjonsprogrammets lokale gjennomføring: Introduksjonsprogrammet i Songdalen- og Kristiansand kommune.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-55273>

I denne studien har gjennomføringen av introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere i Songdalen- og Kristiansand kommune blitt undersøkt. Disse kommunene er svært ulike i henhold til størrelse og tilgang på ressurser. Det har derfor blitt undersøkt hvorfor, og hvordan, introduksjonsprogrammet organiseres og gjennomføres forskjellig i de to kommunene. Det har videre vært et mål å undersøke om dette har påvirkning på hvorvidt introduksjonsprogrammet kan sies å være vellykket. Studien har vært en komparativ case studie, med semi-strukturerte intervjuer av nøkkelinformanter som viktigste kilde. Det teoretiske rammeverket for oppgaven har vært iverksettingsteori. En videreutviklet teoretisk modell for iverksetting basert på Van Meter & Van Horn (1975), har dannet grunnlaget for analysen.

Davies, A. (2003). Three heresies of language testing research. *Language Testing*, 20(4), 355-368.

This article gives a personal view of the history of Anglo-American language testing over the last half-century. It argues that major developments in the field have tended to be embraced too enthusiastically, so that they have led to unbalanced views (or 'heresies') concerning the construct definition of language, the scope of test impact and the value of new methods of test delivery and analysis. The article considers in turn the move to integrative and then communicative testing in the 1970s and 1980s; the recent concerns about washback, impact, ethics and politics in language testing; and the effects of innovations such as item response theory and computer-based testing. Despite their unsettling influence, heresies should be welcomed for the challenge they pose to established theory and practice. [ABSTRACT FROM AUTHOR]

de Bot, K. (2009). Multilingualism and aging. I W. C. Ritchie & T. K. Bhatia (Red.), *The new handbook of second language acquisition* (2. utg., s. 425-442). Bingley: Emerald.

De Jong, J. H. A. L., M. Lennig, A. Kerkhoff et al. (2009). Development of a test of spoken Dutch for prospective immigrants. *Language Assessment Quarterly*, 6(1), 41-60.

Based on a parliamentary vote with broad support, the Ministry of Justice of the Netherlands in December 2003 commissioned the development of an examination system to test the Dutch oral language skills of foreigners who want to immigrate permanently to the Netherlands for economic or family reasons. This assessment would take place in the country of origin prior to being admitted to the Netherlands. Moreover, the test would also be appropriate for use within

the framework of an examination scheme for naturalization within the Netherlands, which would require a higher level of ability than at first entry. The reporting scale for the test would therefore represent reliable measurement at different points on the underlying ability continuum. It was further required by the Ministry of Justice that the reporting scale be related to the scales of the Common European Framework of Reference for Languages (henceforth: CEF; Council of Europe, 2001). Furthermore, the test of the Dutch language was to be accompanied by a test assessing knowledge of Dutch society, its political structure, its rules and norms, and some historical and geographical facts. This article reports on some aspects of the production and validation of the language test, i.e., the test of spoken Dutch, henceforth referred to as the TGN (the acronym of the Dutch name: Toets Gesproken Nederlands). Both tests were developed by a consortium with main contractor CINOP (NL) and subcontractors Language Testing Services (NL) and Ordinate Corporation (USA). (Contains 5 footnotes, 8 tables, and 5 figures.)

DeKeyser, R. M. (2000). The robustness of critical period effects in second language acquisition. *Studies in second language acquisition*, 22(4), 499-533. Hentet fra <http://www.atsweb.neu.edu/hlittlefield/CourseDocs/Acq/DeKeyser-2000.pdf>.

This study was designed to test the Fundamental Difference Hypothesis (Bley-Vroman, 1988), which states that, whereas children are known to learn language almost completely through (implicit) domain-specific mechanisms, adults have largely lost the ability to learn a language without reflecting on its structure and have to use alternative mechanisms, drawing especially on their problem-solving capacities, to learn a second language. The hypothesis implies that only adults with a high level of verbal analytical ability will reach near-native competence in their second language, but that this ability will not be a significant predictor of success for childhood second language acquisition. A study with 57 adult Hungarian-speaking immigrants confirmed the hypothesis in the sense that very few adult immigrants scored within the range of child arrivals on a grammaticality judgment test, and that the few who did had high levels of verbal analytical ability; this ability was not a significant predictor for childhood arrivals. This study replicates the findings of Johnson and Newport (1989) and provides an explanation for the apparent exceptions in their study. These findings lead to a reconceptualization of the Critical Period Hypothesis: If the scope of this hypothesis is limited to implicit learning mechanisms, then it appears that there may be no exceptions to the age effects that the hypothesis seeks to explain.

DeKeyser, R. M. (2012). Age effects in second language learning. I A. Mackey, S. M. Gass & R. Abuhl (Red.), *The Routledge handbook of second language acquisition* (s. 442-459). London: Routledge.

Age effects in first and second language learning are a well-known phenomenon. Any layperson is familiar with stories of immigrant families where, after a few years, the children speak like native speakers of the same age while the parents keep being recognized as non-natives for the rest of their lives. The popular press has also familiarized many with the concept of "feral children," raised in circumstances of extreme neglect, and unable to become full-fledged speakers of any language after being rescued from their situation at an age beyond which first language learning (L1) is largely complete under normal circumstances (see, e.g., Benzaquén, 2006; Rymer, 1992). As is often the case, the media have promoted simplistic implications of these phenomena, such as a presumed impossibility of adults becoming highly skilled in a second language (L2) and the presumed ability of elementary school programs to instill a high level of L2 skill in all children, thus making it seem that age is the one and only determinant of success at language learning.

DeKeyser, R. M. (2013). Age effects in second language learning: Stepping stones toward better understanding. *Language Learning*, 63(1), 52-67. Hentet fra <http://dx.doi.org/10.1111/j.1467-9922.2012.00737.x>.

The effect of age of acquisition on ultimate attainment in second language learning has been a controversial topic for years. After providing a very brief overview of the ideas that are at the core of the controversy, I discuss the two main reasons why these issues are so controversial: conceptual misunderstandings and methodological difficulties. The main part of the article then makes suggestions for improvement in subject selection, data collection, and instrumentation, in the hope that both sides of the debate will be able to agree on them. More sophisticated research in this area is of the utmost importance given how crucial understanding age effects is for educational policy and curriculum design. Where foreign language learning rather than second language learning is concerned, directly relevant research, carried out with classroom foreign language learners, is even more sorely needed.

Dennild, K. & S. C. Sørensen. (1997). *Alfabetiseringshåndbog for invandrertlærere*. København: Lærerforeningernes Materialudvalg.

Derwing, T. M. & M. J. Munro. (2013). The development of L2 oral language skills in two L1 groups: A 7-year study. *Language Learning*, 63(2), 163-185.

Dimroth, C. (2008). Age effects on the process of L2 acquisition? Evidence from the acquisition of negation and finiteness in L2 German. *Language Learning*, 58(1), 117-150.

Djuve, A. B. (2011). *Erfaringer med Krafttak for norskopplæring*. (Fafo-rapport 2011:25). Oslo: Fafo. Hentet fra http://www.fafo.no/media/com_netsukii/10146.pdf

Norsk kunnskaper og kunnskaper om det norske samfunnet er viktige virkemidler for økt integrering av innvandrere. Utdanningsetaten i Oslo satte høsten 2008 i gang et tre-årig prosjekt for å øke rekrutteringen av innvandrere til norskopplæring samt for å bedre kvaliteten, gjennomstrømmingen og fullføringen i opplæringen. Dette prosjektet, som er kalt Krafttak for norskopplæring, er et av Oslo kommunes virkemidler for økt integrering av innvandrere. Målgruppen for prosjektet er innvandrere med behov for opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og prosjektet har som hensikt å styrke nyankomne innvandrers mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet. Krafttaket har en varighet på tre år fra 2008–2011, med et opprinnelig budsjett på til sammen 86 millioner kroner. Fafo har fulgt prosjektet siden 2009, og har i løpet av perioden levert fire delrapporter. Modellen med flere mindre rapporter i stedet for en stor, ble valgt på bakgrunn av Utdanningsetatens ønske om å kunne justere kursen ved behov underveis i prosjektperioden. I denne avsluttende rapporten oppsummeres funnene fra evalueringen, og vi rapporterer også fra avsluttende intervjuer med nøkkelpersonell i prosjektet.

Djuve, A. B. (2011). *Introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere: Et integreringspolitisk paradigmeskifte?* (Doktorgradsavhandling / Fafo-rapport 2011:19). Fafo, Oslo. Hentet fra http://www.fafo.no/media/com_netsukii/20210.pdf

Avhandlingen omhandler integreringspolitikken – særlig introduksjonsordningens – utvikling og gjennomslag, i betydningen evne til å påvirke atferden til arbeidsgivere og byråkrater, samt i form av konsekvenser for medlemmene av målgruppen. Politikken belyses fra fire aktørperspektiver: Politikkkutformere, bakkebyråkrater (de som skal implementere politikken), arbeidsgivere og målgruppe – altså innvandrere. Arbeidet med avhandlingen er organisert rundt en hypotese om at tre former for svikt (failures) kan oppstå på veien fra gjennomføringen av politiske tiltak til citizenship:

- 1) Styringssvikt, altså at staten mislykkes i å påvirke den faktiske atferden til bakkebyråkraterne,
- 2) Markedssvikt, ved at offentlige og private arbeidsgiveres faktiske rekrutteringsatferd kan være krevende å påvirke gjennom politiske beslutninger, og

3) Moralsk svikt, ved at virkemiddelutformingene i seg selv kan svekke målgruppens rettighetsgrunnlag og opplevelse av verdighet. Disse problemstillingene behandles i fire artikler.

Djuve, A. B. (2015). Multikulturalisme på norsk: Er anerkjennelse til hinder for utjevning? *Agora: A Journal in the Humanities and Social Sciences*, 32(02-03), 85-109. Hentet fra http://www.idunn.no/agora/2015/02-03/multikulturalisme_paa_norsk_-_er_ankjennelse_til_hinder_fo.

Denne artikkelen handler om utfordringer knyttet til multikulturalisme i Norge. Det tas utgangspunkt i Nancy Frasers begreper anerkjennelse (recognition) og utjevning (redistribution). Disse begrepene griper rett inn i sakens kjerne, men Frasers valg om å definere anerkjennelse som noe som tilhører moralens domene alene – det vil si at hun utelukkende forholder seg til anerkjennelse av alles rett til å delta som fullverdige samfunnsborgere og ikke til anerkjennelse av kulturelle (gruppe)rettigheter – skaper noen utfordringer for å anvende begrepene i en norsk kontekst. Jeg foreslår et alternativ til Frasers velkjente firefeltstabell for klassifisering av henholdsvis utjevnings- og anerkjennelsespolitikk, der etikkdimensjonen tas inn igjen. Dette gir mulighet til en eksplisitt drøfting av hvilke kulturelle uttrykk som er problematiske å anerkjenne, nettopp i lys av målsettinger om økonomisk utjevning. En avgrensning av minoriteters kulturelle rettigheter skjer i Norge i en viss utstrekning i form av økonomiske sanksjoner, gjennom aktiveringspolitikkenes krav om deltakelse i kvalifiseringstiltak for innvandrere. Dette leder over i et annet sentralt tema, nemlig hvilke legitimitetsutfordringer vi står overfor i situasjoner der majoriteten beslutter obligatoriske virkemidler som utelukkende treffer medlemmer av minoritetene. Dette siste temaet belyses ved hjelp av Frasers drøfting av «hvem» i politikken: Hvem er det som legitimt har en plass i beslutningsprosessen når det skal bestemmes hva innholdet i politiske tiltak skal være? Jeg bruker tiltaket «introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere» som bakteppe for diskusjonen.

Djuve, A. B. & M. Dæhlen. (2010). *Frafall fra norskopplæring i Oslo kommune: En analyse basert på SITS: Krafttak for norskopplæringen.* (Fafo-notat 2010:09). Oslo: Fafo. Hentet fra http://www.fafo.no/media/com_netsukii/10105.pdf

Djuve, A. B., A. Hagelund & H. C. Kavli. (2011). *Kvinner i kvalifisering: Introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger med liten utdanning og store omsorgsoppgaver.* (Fafo-rapport 2011:02). Oslo: Fafo. Hentet fra http://www.fafo.no/media/com_netsukii/20193.pdf

Introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere gir bedre resultater for noen grupper enn for andre. Kvinner fra Somalia, Irak og Afghanistan har særlig lav progresjon. Det er velkjent at mange i disse gruppene har lite eller ingen utdanning, store omsorgsoppgaver og til dels omfattende helseproblemer. I denne rapporten leter vi etter andre årsaker til forskjellene i utbytte. Får kvinner like god kvalifisering som menn? Oppfylles kravene om heldagsprogram og arbeidsrettede tiltak til alle? Finnes det tilgjengelige tiltak lokalt som gir mulighet til å sette sammen individuelt tilpassete program for disse deltakerne? Vi har sett nærmere på arbeidsmetoder og erfaringer i ti norske kommuner, og dessuten analysert data fra Norsk Introduksjonsregister.

Djuve, A. B. & H. C. Kvali. (2010). *Krafttak for norskopplæring – et første inntrykk: Rapportering fra kvalitative intervjuer ved skolene som deltar.* (Fafo-notat 2010:10). Oslo: Fafo. Hentet fra http://www.fafo.no/media/com_netsukii/10106.pdf

Doetjes, G., D. Carrai & E. T. Vold. (2017). *Språk uten grenser: Om nettbasert språkopplæring.* Oslo: Kompetanse Norge. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/e491d306d82d462eb9d37df93d9918ce/sprak_uten_grenser.pdf

Dommelen, W. A. v. (2014). Vokalkvalitet i S2-uttale: Arabisk- og russisktalendes realisering av trange vokaler i norsk. *Nordand: nordisk tidsskrift for andrespråksforskning*, 9(2), [31]-46.

Drangslund, K. A. K., M. Dahle & M.-A. Karlsen. (2016). *Norskopplæring for personer i asylmottak.* (Rapport 2-2016). Bergen: Rokkansenteret. Hentet fra <https://www.imdi.no/contentassets/5f936c5402894b9cb924668fd5d84c39/rapport-norskopplaring-for-personer-i-asylmottak>

[Første del av sammendrag]: Denne rapporten undersøker norskopplæringstilbudet som gis til beboere i asylmottak. Opplæringstilbudet omfatter to ulike ordninger: opplæring i norsk og samfunnskunnskap i henhold til introduksjonsloven for personer i asylmottak som har fått oppholdstillatelse og venter på å bli bosatt i en kommune, og norskopplæring for asylsøkere som venter på vedtak. Det er delvis to svært ulike ordninger. Tilbudet til asylsøkere skiller seg ut først og fremst ved at det er en frivillig ordning både for kommunene og for deltakerne, samt at antall timer og tilskudd er mindre. Personer i asylmottak med rett og plikt til opplæring utgjør bare en av flere kategorier voksne innvandrere som omfattes av ordningen med opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Begge tilskuddsordningene forvaltes av IMDi og tilskuddene deles ut til kommuner som tilbyr opplæring til beboere på mottak.

Rapporten omfatter begge ordningene. Formålet med prosjektet har vært todelt. På den ene siden har formålet vært å innhente kunnskap om organiseringen av og kvaliteten på den opplæringen som gis, og den forvaltningsmessige organiseringen av tilskuddsordningene. På den andre siden skulle rapporten, på bakgrunn av denne kunnskapsinnhenting, drøfte og vurdere hvordan kommunene skal kunne opprettholde og videreutvikle et kvalitativt godt opplæringstilbud blant annet i lys av den sterke økningen i asylkomster som var høsten 2015, samt vurdere behov for endringer i ordningene for norskopplæring for personer i mottak.

Dregelid, K. M. (1999). Norskopplæring for voksne innvandrere. I K. Tenfjord & J. E. Hagen (Red.), *Andrespråksundervisning: Teori og praksis* (s. 150-169). Oslo: Ad notam Gyldendal.

Dregelid, K. M. (2002). Samtaleferdigheter i norsk som andrespråk på et mellomnivå. *Nordica Bergensia*,(26), [221]-235.

Dregelid, K. M. & B. Halvorsen. (2007). Levels A1, A2 and B1. I C. Carlsen & E. Moe (Red.), *A human touch to language testing: A collection in honour of Reidun Oanæs Andersen on the occasion of her retirement June 2007* (s. 136-147). Oslo: Novus.

Drøpping, J. A. & H. C. Kavli. (2002). *Kurs for arbeid? Norskopplæring og yrkesdeltakelse blant ikke-vestlige flyktninger og innvandrere.* (FAFO-rapport 387). Oslo: Fafo. Hentet fra http://www.fafo.no/media/com_netsukii/387.pdf

Denne rapporten tar utgangspunkt i den lave yrkesdeltakelsen blant ikke-vestlige innvandrere og flyktninger bosatt i Norge. Manglende norskferdigheter er den kanskje hyppigst nevnte forklaringen på den lave yrkesdeltakelsen. I rapporten studeres derfor yrkesdeltakelse, norskopplæring og norskferdigheter i sammenheng. Hovedspørsmålet er i hvilken grad manglende norskferdigheter kan bidra til å forklare flyktninger og innvandreres problemer på arbeidsmarkedet, og vi retter derfor også søkelyset mot frafall i norskundervisningen og mot sammenhengen mellom gjennomført norskundervisning og norskferdigheter. Kvinner med ikke-vestlig landbakgrunn er særlig dårlig representert på det norske arbeidsmarkedet, og barrierer mot kvinners yrkesaktivitet vies derfor spesiell oppmerksomhet i rapporten.

Dudley, L. (2007). Integrating volunteering into the adult immigrant second language experience. *Canadian Modern Language Review*, 63(4), 539-561.

Duvhammar, C., Å. Nordmark & K. Sandwall. (2001). Hur lär du dig svenska? En studie av några sfi-elevers syn på sin inläring. I K. Naucmér (Red.), *Symposium 2000: Ett andraspråksperspektiv på lärande* (s. 293-303). Stockholm: Sigma ; Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk. Hentet fra https://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.83994.1333706245!/menu/standard/file/2000_17_Duvhammar_Nordmark_Sandwall.pdf.

Vilka tankar har våra elever om sin inläring? Denna frågeställning var utgångspunkt för en studie, som vi genomförde under vårterminen 1999. När studien genomfördes undervisade vi vuxna invandrare i svenska som andraspråk på Annedals vuxengymnasium i Göteborg.

Syftet med vår studie var att undersöka på vilka olika sätt eleverna själva anser att de lär sig svenska. Vi ville forska i våra egna klassrum för att få en bättre förståelse för våra elevers syn på inläring. Vi ville se lärandet ur elevernas perspektiv.

Det finns många faktorer som påverkar inlärningsresultatet. Exempel på detta är modersmål, utbildningsbakgrund, ålder och psykosocial situation. Men vi kände att det också finns andra aspekter som inte var lika lätta att synliggöra. Varför lär sig en elev svenska så mycket snabbare än en annan, trots att de har ungefär samma förutsättningar? Vi ville komma åt dessa mer subtila faktorer.

Höstterminen 1998 kom vi i kontakt med Ference Marton, professor på Pedagogiska institutionen vid Göteborgs universitet och under ledning av en av hans doktorander Ulla Runesson, gick vi en kurs i fenomenografi, som sedan utmynnade i denna undersökning. Syftet med en fenomenografisk undersökning är att beskriva hur människor uppfattar och förstår fenomen i omvärlden. Vi var intresserade av hur våra elever uppfattade fenomenet inläring och har försökt beskriva och analysera vad några av våra elever sagt om inläring vid intervjuer vi gjort. Dessutom ville vi veta hur eleverna själva upplever att de lär sig svenska. Med vilken syn på inläring går våra elever in i studierna?

Dæhlen, M. & H. C. Kavli. (2011). *Lærere i Oslo voksenopplæring: Erfaringer med Krafttak for norskopplæring*. (Fafo-notat 2011:02). Oslo: Fafo. Hentet fra http://www.fafo.no/media/com_netsukii/10123.pdf

I delrapport 3 skal vi gå nærmere inn på spørsmål vi reiste i begge de første delrapportene. På bakgrunn av en spørreundersøkelse blant alle ansatte ved Oslo Voksenopplæring Rosenhof, Smedstua og Skullerud kartlegges lærernes erfaringer ved utvalgte tiltak i Krafttak for norskopplæring.

Eckes, T. (2017). Setting cut scores on an EFL placement test using the Prototype Group Method: A Receiver Operating Characteristic (ROC) analysis. *Language Testing*, 34(3), 383-411.

This paper presents an approach to standard setting that combines the prototype group method (PGM; Eckes, 2012) with a receiver operating characteristic (ROC) analysis. The combined PGM-ROC approach is applied to setting cut scores on a placement test of English as a foreign language (EFL). To implement the PGM, experts first named learners whom they considered to be typical of each of five levels of language proficiency as specified by the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR; Council of Europe, 2001). Out of a total of 3,310 examinees taking different trial versions of the placement test, 470 learner prototypes were identified. For this set of prototypes, Rasch model estimates of EFL proficiency served as input to a series of ROC analyses, one for each pair of adjacent proficiency levels. Cut scores were derived using the Youden index that maximizes the overall rate of correct classification and minimizes the overall rate of misclassification. Findings confirmed that this method allows for the setting of cut scores that show a high level of classification accuracy in terms of the correspondence with expert categorizations of examinee prototypes. In addition, the ROC-based cut scores were associated with higher classification accuracy than cut scores derived from a logistic regression analysis of the same data. Potential further uses and implications of the PGM-ROC approach in the context of language testing and assessment are discussed.

Ediassen, T. (2016). *From dignity to employment: Newly arrived immigrants and refugees' interpretations of opportunities to improve labor market participation through the Introduction Program.* (Masteroppgave). Høgskolen i Oslo og Akershus, Oslo. Hentet fra <http://hdl.handle.net/10642/4780>

The aim of this thesis is to explore how newly arrived immigrants and refugees interpret their opportunities to improve labor market participation through the Introduction Program. The thesis is based on qualitative interviews with six former participants of the program situated in Oslo, Norway. The Introduction Program is an activation program designed to qualify newly arrived immigrants and refugees for economic independence through the goals of employment and higher education. The implementation of the program in 2004 represented a shift from an integration policy relying on unconditional social assistance benefits to a compulsory work-oriented activation program with intensive qualifying measures. As an activation program the Introduction Program have more potential for inflicting shame for its participants than unconditional benefits, as the use of conditions represents a curtailment of individual autonomy. Nevertheless there are variations of activation strategies used within activation policy and programs, in this thesis understood in a continuum between a Human Resource Development (HRD) approach and a Labor Market Attachment (LMA) approach.

As the Introduction Program represents a strong Human Resource Development (HRD) approach through the focus on long-term skill development, the program has the potential to promote dignity for its participants. A focus on quick entry into the labor market through elements of a Labor Market Attachment (LMA) approach may in contrast inflict a feeling of shame for the participants in the program. In the thesis I make use of Axel Honneth's theory of recognition to identify structures in the program that may promote dignity or inflict shame for the participants in the program. The respondents in the study interpreted a close and personal relationship with their caseworker and the ability to develop skills through the program as the most important factors for their opportunities to improve labor market participation. The material indicates that recognition through a relationship of support, close follow up, user involvement and mutual respect with one's caseworker combined with access to high quality qualifying measures promotes dignity for the participants and offers them "more" in terms of opportunities to improve labor market participation. Not experiencing recognition through the relationship with one's caseworker, poor quality qualifying measures, and a focus on a quick entry into the labor market at the expense of long-term skill development may on the other hand inflict a feeling of shame for the participants and be a demotivating factor for skill development. Shaming factors in the program may thereby offer "less" for the participants. Offering "less" is in this study connected to curtailment of rights and autonomy, with the potential of having none or even negative effects on the participants' opportunities to improve labor market participation through the program. Based on my findings I argue that there is a need to continue the Introduction Program's aim of long-term skill development through a Human Resource Development (HRD) approach, as the approach is dignifying and offers the participants "more" in terms of opportunities to improve labor market participation through the program. Especially important in this aspect was the respondents wish to have more intense and higher quality language education, as it gives them the necessary skills for finding employment and prepare them for higher education.

Eek, M. (2017). *Numeracy og voksne minoritetsspråklige med liten skolebakgrunn*. (Masteroppgave). Høgskolen i Innlandet, Hamar. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/2457408>

Numeracy, eller grunnleggende ferdigheter i regning, kan anses som en tilgangskompetanse i samfunnet, og en nøkkel til deltagelse på mange samfunnsarenaer. Alle mennesker, uansett kulturbakgrunn, har med seg en numeracitetshistorie. Numeracy-ressurser som voksne minoritetsspråklige med liten skolebakgrunn sitter inne med kan imidlertid være tilpasset behovene i

andre kontekster, og ikke nødvendigvis kravene til deltakelse i det norske samfunnet. Dette prosjektet undersøker hva et intervju med tolk kan avdekke av numeracy-ressurser hos tre voksne minoritetspråklige med liten skolebakgrunn. Analysen viser at intervjupersonenes numeracy-erfaringer og -kunnskaper har sammenheng med forhold, behov og aktiviteter i hjemmekulturen, om det gjelder tid, måling, penger eller lokalisering. De har behov for en ytterligere tilegnelse av numeracy-ferdigheter på disse områdene som er tilpasset en norsk kontekst, men som bygger på de ressursene intervjupersonene allerede har. Resultatene peker også mot at intervjupersonene har behov for en styrking av grunnleggende tallforståelse og regnestrategier for å få et godt grunnlag for den videre numeracy-undervisningen. Det er imidlertid begrenset hvor mye en rekke i løpet av et totimers intervju, og undersøkelsen viser at det er behov for flere samtaler med intervjupersonene om hverdags erfaringer og arbeidserfaringer som kan relateres til numeracy. I et intervju med tolk kan den voksne minoritetspråklige med liten skolebakgrunn få ytre seg på sitt eget morsmål, eller på et av sine sterkeste språk, om forhold som kan knyttes til numeracy. Dette kan gjøre det mulig å overføre kunnskaper, begreper og strategier på tvers av språk. Å få fortelle på morsmålet om erfaringer og kunnskaper fra hjemmekulturen kan også gi en erfaring av identitetsbekreftelse. Som undersøkelsen viser, er det imidlertid mange forhold som virker inn på et intervju, for eksempel intervjupersonens tidligere erfaringer og relasjonen og interaksjonen mellom deltakerne i intervjuet. Hvilken språklig varietet tolkingen foregår på har også betydning. Gjennomført og fortolket på en refleksiv måte har imidlertid metoden potensiale til å gi et innblikk i numeracy-ressurser hos den aktuelle målgruppen som den videre undervisningen kan bygge på.

Ehmer, B. (2001). Fra receptivt til produktivt ordforråd. *Sprogforum: Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik*, 7(20), 51-54. Hentet fra http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus_Emdrup/Sprogforum_arkiv/SROGFORUM_NO_20_Task.pdf.

Eide, H. M. K., A. Homme, M.-A. Karlsen et al. (2017). Omsorgssektoren som integreringsarena. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 20(04), 332-348. Hentet fra http://www.idunn.no/tidsskrift_for_velferdsforskning/2017/04/omsorgssektoren_som_integreringsarena.

Økt tilstrømming av mennesker med flukt- og innvandringsbakgrunn har aktualisert behovet for kunnskap om virkningsfulle integreringstiltak. I de senere årene har bruk av ordinært arbeidsliv fått økt oppmerksomhet innen integreringsfeltet. Tiltak som bruker ordinær arbeidsplass som opplærings- og kvalifiseringsarena er imidlertid svært forskjellige, fra ulike varianter av «arbeid

først»-innganger hvor målet er å få flyktninger og innvandrere fortrest mulig inn i arbeidslignende aktiviteter, til lange løp som kombinerer arbeidspraksis og formell opplæring for oppbygning av formalkompetanse og humankapital. Med utgangspunkt i en studie av sju ulike tiltak undersøker denne artikkelen hvordan helse- og omsorgssektoren brukes som komponent i kvalifisering og opplæring av flyktninger og innvandrere. Studien omfatter intervjuer med representanter for samarbeidende institusjoner i tiltakene. Oppmerksomheten er rettet mot hvordan lokale tiltak kan styrke deltakernes humankapital og tilknytning til arbeidsmarkedet. Artikkelen avdekker spenninger i tiltakene, som gir ulike forutsetninger for å bygge deltakernes humankapital.

Eide, T. H., G. Haugsbakk & L. Nyhus. (2005). *IKT i norskopplæring for innvandrere: Sluttrapport fra følgeforskning av INOVI-prosjektet.* (ØF-rapport). Lillehammer: Østlandsforskning. Hentet fra <http://www.ostforsk.no/wp-content/uploads/2017/09/152005.pdf>

Denne rapporten presenterer resultater og erfaringer fra følgeforskningen i tilknytning til INOVI-prosjektet, "IKT i norskopplæring for voksne innvandrere". Målet for prosjektet har vært å få økt bruk av IKT for en bedre og mer individuelt tilpasset norskopplæringen. Prosjektet har pågått fra høsten 2003 til sommeren 2005 og vært ledet av Vox, på oppdrag og med finansiering fra Kommunal- og regionaldepartementet og Utdannings- og forskningsdepartementet. Østlandsforskning har hatt ansvar for følgeforskning i prosjektet, i samarbeid med Høgskolen i Lillehammer. Til sammen 15 kommuner har deltatt med prøveprosjekter, hvor det har vært gjennomført ulike varianter av IKT-bruk. De fleste modellene som kommunene har arbeidet med har vært kombinerte modeller for klasseromsundervisning og IKT-basert opplæring på egne datarom. Enkelte kommuner har også forsøkt rent nettbaserte opplegg. Følgeforskningen viser at IKT kan være et positivt bidrag i norskopplæring for innvandrere, men det forutsetter en gjennomtenkt pedagogisk plan og tilrettelegging for anvendelsen.

Eide, T. H. & L. Nyhus. (2006). *IKT i norskopplæring: Forskerbistand til et utviklings- og evalueringsprosjekt ved tre voksenopplæringscentre i Oslo kommune.* (ØF-notat nr 06/2006). Lillehammer: Østlandsforskning. Hentet fra <http://www.ostforsk.no/wp-content/uploads/2015/01/062006.pdf>

Notatet dokumenterer og oppsummerer erfaringer og resultater fra en egenevaluering av IKT i norskopplæring for voksne innvandrere, ved tre skoler i Oslo kommune; Oslo voksenopplæring Rosenhof, Skullerud og Smedstua. Evalueringen er lagt opp som en egenevaluering med forskerbistand, og har fokus på hvordan lærerne kan lære av egen erfaring gjennom å bevisstgjøre seg sin egen praksis og reflektere over de erfaringene de har i bruk av IKT i

opplæringen. Temaer som lærerne har vært opptatt av er blant annet; Forholdet mellom fellesundervisning og individuelt arbeid med IKT, samspill og interaksjon i klassen når elevene er på datarommet og hvordan IKT har konsekvenser for lærernes tilbakemelding og retting. Prosjektet har vist at observasjon av egen og kollegaers pedagogiske praksis er et viktig grunnlag for å øke lærernes bevissthet og kunnskap rundt bruk av IKT. Utfordringer framover er å legge til rette for langsiktige og forutsigbare rammer som gjør det mulig for lærerne å få kontinuitet i arbeidet med å utvikle sin egen IKT-didaktiske kompetanse.

Ekkens, K. & P. Winke. (2009). Evaluating workplace English language programs. *Language Assessment Quarterly*, 6(4), 265-287. Hentet fra <http://dx.doi.org/10.1080/15434300903063038>

Companies across the United States provide workplace English classes to non-native-English-speaking employees to increase productivity, retention, and on-the-job safety. Institutions that financially support the programs often require evidence of learning through standardized tests as a prerequisite for continued funding. However, the tests present challenges. It is often hard to find accepted tests that match the highly customized content and level of the classes. It is not clear if the learners can adequately demonstrate their learning as measured by standardized assessments, or if alternative assessments could contribute more meaningfully to their estimations of learning. In this study, 21 learners in a 10-week workplace English course took standardized pre- and posttests of listening and reading proficiency. The participants' learning was also measured qualitatively by learning journals. Paired correlations and a paired samples t test applied to the learners' scores on the standardized tests demonstrate that the learners did not perform significantly better after 30 hours of instruction. However, the learning journals demonstrated considerable learning gains, especially in terms of increased motivation, confidence, willingness to communicate, and job satisfaction. Discussed are reasons behind the discrepancies between the two forms of testing and implications for funding agencies and workplace English language programs alike.

Eklund Heinonen, M. (2009). *Processbarhet på prov: Bedömning av muntlig språkfärdighet hos vuxna andraspråksinlärare*. (Doktorgradsavhandling). Uppsala universitet, Uppsala. Hentet fra <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:173105/FULLTEXT01.pdf>

This dissertation concerns oral language tests from a grammatical perspective. Tests today are usually assessed based on a communicative approach to language, so it is interesting to see how great a significance the level of

grammatical development of test takers has for their communicative competence in general.

The data in the investigation consist of recorded test conversations from a Swedish national language proficiency test, Tisus (test in Swedish for university and university college studies). The general aim of the study is to investigate whether there is a difference between the test takers who passed and those who failed in terms of their level of grammatical development. This is investigated in one main study and two smaller follow-up studies.

The theoretical basis for this work is comprised of theories on second language learning and theories on language testing. For the grammatical analysis, Pienemann's processability theory (PT) is applied. This theory posits that learners acquire certain morpho-syntactic structures in a particular order, something that produces a hierarchy consisting of five levels.

In the main study, a quantitative analysis is made of the test takers' level of grammatical development relative to their TISUS results. The results show a clear correlation between grammatical level and test results. There also seems to be a kind of watershed at level 4, given that most of the test takers who passed have command of this level in the PT hierarchy, whereas those who failed, as a rule, only make it to level 3.

The first follow-up study is more qualitative in nature and is focused on the test takers who deviate from the general pattern of results in the main study: those who failed despite their high grammatical level and those who passed despite their low grammatical level. One result of this follow-up study is that, in these cases, it appears communicative competence was critical. Being able to orient oneself to the special conversational situation represented by the test conversation is considered to be particularly important. In a second follow-up study, the problems of applying PT to morphology and syntax are examined. The results of the dissertation suggest that there is a correlation between grammatical competence and communicative competence in general. This means that the grammatical levels in the PT hierarchy may constitute a useful basis of analysis in oral assessments, as a complement to other assessment tools.

Ellis, N. C. (2008). The dynamics of second language emergence: Cycles of language use, language change, and language acquisition. *Modern Language Journal*, 92(2), 232-249.

This article outlines an emergentist account whereby the limited end-state typical of adult second language learners results from dynamic cycles of language use, language change, language perception, and language learning in the interactions of members of language communities. In summary, the major processes are: 1. "Usage leads to change": High frequency use of grammatical functors causes

their phonological erosion and homonym; 2. "Change affects perception": Phonologically reduced cues are hard to perceive; 3. "Perception affects learning": Low salience cues are difficult to learn, as are homonymous/polysemous constructions because of the low contingency of their form-function association; 4. "Learning affects usage": (i) Where language is predominantly learned naturalistically by adults without any form focus, a typical result is a Basic Variety of interlanguage, low in grammatical complexity but communicatively effective. Because "usage leads to change," maximum contact languages learned naturalistically can thus simplify and lose grammatical intricacies. Alternatively, (ii) where there are efforts promoting formal accuracy, the attractor state of the Basic Variety can be escaped by means of dialectic forces, socially recruited, involving the dynamics of learner consciousness, form-focused attention, and explicit learning. Such influences promote language maintenance. Form, user, and use are inextricable.

Ellyson, C., C. Andrew & R. Clément. (2016). Language planning and education of adult immigrants in Canada: Contrasting the provinces of Quebec and British Columbia, and the cities of Montreal and Vancouver. *London Review of Education*, 14(2), 134-156.

Combining policy analysis with language policy and planning analysis, our article comparatively assesses two models of adult immigrants' language education in two very different provinces of the same federal country. In order to do so, we focus specifically on two questions: 'Why do governments provide language education to adults?' and 'How is it provided in the concrete setting of two of the biggest cities in Canada?' Beyond describing the two models of adult immigrants' language education in Quebec, British Columbia, and their respective largest cities, our article ponders whether and in what sense demography, language history, and the common federal framework can explain the similarities and differences between the two. These contextual elements can explain why cities continue to have so few responsibilities regarding the settlement, integration, and language education of newcomers. Only such understanding will eventually allow for proper reforms in terms of cities' responsibilities regarding immigration.

Elmar, C. K. (2012). *Å bli integrert: Introduksjonsprogrammet fra et muslimsk deltagerperspektiv*. (Masteroppgave). Universitetet i Bergen, Bergen. Hentet fra <http://hdl.handle.net/1956/5978>

Denne masteroppgaven omhandler muslimske flyktningers beretninger om introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere. Den er basert på kvalitative intervjuer med sju muslimske flyktninger på Vestlandet. Avhandlingen fokuserer på tre aspekter ved deres opplevelse av å komme til Norge som flyktninger og deres deltagelse i programmet: hvordan de beskriver sin egen

religiøse identitet, deres vurdering av opplæringen, og hvordan de opplever å skulle bli integrerte. Oppgaven er delt i tre deler. Den første delen drøfter det juridiske og politiske fundamentet for programmet. Den andre delen presenterer intervjuene med informantene, organisert tematisk, med kontinuerlig analyse av det empiriske datamaterialet. I den tredje og siste delen presenteres konklusjoner og refleksjoner rundt materialet. Disse blir så brukt for å diskutere introduksjonsprogrammet i en nasjonal kontekst, med fokus på problemstillinger som finansiering, håndtering av traumer og stress og statlige integreringsstrategier. Generelt virker informantene å være fornøyde med programmet, men de opplever at det er vanskelig å bli integrert i lokalsamfunnet som helhet. Dette kan skyldes en mangel på sosiale arenaer der flyktninger (og andre innvandrere) kan møtes og samhandle med lokale, etablerte befolkningsgrupper på like vilkår.

Emeodi, C. L. (2014). *Understanding learning difficulty in adult education among immigrants in Oslo, Norway: A teacher's perspective*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-44931>

Over the past decades, the need to understand the concept of learning difficulties in adult education has become a core aspect of educational research this has led to dynamic changes and innovative practices in the field of Adult Literacy Education and has encouraged further research. Hence, this study explores qualitatively teachers understanding of learning difficulties in the mainstream Adult Literacy Education classes. The focus groups are teachers of immigrants in Adult Literacy Education (ALE) classes residing in Oslo, Norway.

3 key area of focus throughout this study are:

1. How Adult Learning Education (ALE) teachers understand learning difficulty in main stream Adult Literacy Education classes
2. How Adult Literacy Education (ALE) teachers Identify learning difficulties among immigrant ALE students in Oslo
3. How ALE teachers address learning difficulties in their ALE classrooms.

Adult Literacy Education (ALE) in Oslo focuses on providing basic education for newly arrived immigrants with little or no previous education. In most cases this educational process entails teaching learners in a new language (other than their mother tongue), alphabets, numbers, pronunciation, and words formation. These learners are faced with the challenges of learning a new language and culture and at the same time having to learn the basic literacy skills. It could be said that this is a dilemma that the students and their teachers face. These challenges can be sometimes confused for a learning difficulty however, the adult educational system in Oslo Norway has provided practical measures in maximizing the learning opportunities of learners at this level as will be discussed in detail in

preceding chapters. At this point, it is essential that teachers in the literacy classes have the right understanding of learning difficulties. What factors must be in place before a learning difficulty can be said to exist? At what point in the teaching process can the teacher ask for professional assistance? This study presents a practical, in-depth analysis of the concept of learning difficulty from the perspectives of adult literacy education teachers and various literature reviewed related to this study. Using an in-depth individual semi-structured interview the voices of four adult literacy education teachers were garnered as they described how they understand and address the learning needs of their students and how these experiences have help shape their definition of learning difficulty. Findings from the data sets showed that ALE teachers spoke on their understanding of learning difficulties based on their professional knowledge, personal experiences and years of working within ALE classes. The practical teaching methods they applied were made to promote effective teaching and learning in ALE programs. These methods were developed by continuous training and professional interactions (exchange of ideas) within the ALE teachers. Additional resources to support students with learning difficulties in ALE programs are already been done in Oslo, Norway.

Enehaug, H., S. Widding & Arbeidsforskningsinstituttet. (2013). *Evaluering av prosjektet "Godt nok norsk": Et opplæringsprosjekt for minoritetsspråklig helsepersonell i den kommunale pleie- og omsorgstjeneste.* (AFI-rapport 5/2013). Oslo: Arbeidsforskningsinstituttet. Hentet fra <http://www.hioa.no/Om-HiOA/Senter-for-velferds-og-arbeidslivsforskning/AFI/Publikasjoner-AFI/Evaluering-av-prosjektet-Godt-nok-norsk>

I mange kommuner har kommunehelsetjenesten i dag problemer med å rekruttere nok helsepersonell, særlig sykepleiere og helsefagarbeidere. Dette var bakgrunnen for at kommunene Oppegård, Ski og Ås deltok i prosjektet "Godt nok norsk" (heretter GNN) som Diakonova tok initiativet til og ledet fra januar 2010. Prosjektet skulle bidra a) til at deltakerne kunne fungere bedre i dagens arbeidssituasjon, b) til at deltakerne kunne ta i bruk den utdanningen de allerede har, c) til at deltakerne kunne bli kvalifisert til å gjennomføre en helseutdanning og d) til at deltakerne kunne få norsk autorisasjon. I løpet av de tre årene prosjektet varte, deltok 55 medarbeidere (45 kvinner og 10 menn) fra 21 forskjellige land. 56 prosent av deltakerne deltok på kurset i et semester eller mindre, 20 prosent deltok to eller tre semestre og en like stor andel fire eller fem semestre. To personer deltok mer enn fem semestre. 21 deltakere hadde som mål å få autorisasjon som sykepleiere, 13 som helsefagarbeidere mens 17 ville bli bedre i norsk eller tryggere i yrkesrollen. Tre av deltakerne fikk autorisasjon som sykepleiere i løpet av kurset, mens fem ble autorisert som helsefagarbeidere. 26

deltakere var ved prosjektets slutt fremdeles underveis mot sine mål Prosjektet hadde en rekke positive ringvirkninger både for den enkelte deltaker, for mentorene og for arbeidsmiljøet der deltakerne jobbet. Det har gitt økt kompetanse på flere nivåer, både formelt (gjennom godkjent helsefaglig utdanning) og uformelt. Arbeidsmiljøet på avdelingene ble positivt påvirket ved at det ble lov å være mer direkte kolleger i mellom. "Godt nok norsk" har i har all hovedsak fungert bra, både i forhold til prosjektets målsettinger og i forhold til deltakernes og arbeidsplassenes behov. Erfaringene tyder på at denne måten å drive kombinert språkopplæring og arbeidsmiljøutvikling på, har et stort potensial og helt klart bør videreføres og videreutvikles. Det bør også kunne tas i bruk av andre kommuner som står overfor lignende utfordringer som de tre prosjektkommunene.

Enes, A. W. (2014). *Tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet 2007-2011: Arbeid, utdanning og inntekt.* (Rapporter 2015/15). Oslo: Statistisk sentralbyrå. Hentet fra http://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/_attachment/175486?ts=145d041f250

[Utdrag]: SSB følger her deltakerne som avsluttet introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere i 2010 og 2011. Dessuten presenteres mer nøyaktige tall enn i tidligere rapporter for avgangskohortene 2007-2010. Oppdateringen gir særlig utslag for kvinner. I 2012 var 63 prosent av dem som avsluttet introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere i 2011, enten i arbeid eller i utdanning. Dette er 2 prosentpoeng høyere enn tilsvarende resultater for dem som gikk ut av programmet i 2010. Introduksjonsprogram og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere er en obligatorisk ordning for alle norske kommuner. Undervisning i norsk språk og samfunnskunnskap står sentralt i introduksjonsordningen, sammen med arbeidspraksis og andre tiltak som skal føre til at deltakerne tar fatt på arbeid eller utdanning når programmet er fullført. I denne rapporten følger SSB i hovedsak deltakerne som avsluttet eller avbrøt introduksjonsprogrammet i 2010 og 2011. Videre sammenlignes avgangskohortene 2007 til 2011:

Hvilken tilknytning har de til arbeidsmarkedet?

De fem kohortenes inntekter i årene etter endt program blir sammenlignet.

Dette er den syvende gangen Statistisk sentralbyrå publiserer tall om dette temaet.

Mindre vanlig for kvinner med arbeid og utdanning

Andelen kvinner i arbeid og utdanning er betydelig mindre enn for menn. Kvinner som avbrøt eller avsluttet i 2011, hadde ett år etter avsluttet program en andel i arbeid og utdanning på 53 prosent, samme andel i arbeid og utdanning som kvinner i 2010-kohorten startet med. Menn i 2011-kohorten hadde derimot en

andel i arbeid og utdanning på over 70 prosent. Tallene SSB presenterer i denne publikasjonen, skiller seg fra tidligere publiserte tall for avgangskohortene fra 2007 til 2010. Tall for tidligere avgangskohorter er i denne rapporten revidert for å bedre datakvaliteten. I tidligere publiserte tall var mange personer registrert i flere avgangskohorter. Dessuten var en del kvinner i omsorgspermisjon etter fødsel og derfor i realiteten ikke tilgjengelige for arbeidsmarkedet. Revideringen har resultert i høyere observert andel personer som har gått over til utdanning og arbeid. Ikke overraskende har endringene gjort særlig utslag for de observerte resultatene til kvinners deltakelse.

Enes, A. W. & K. S. Wiggen. (2016). *Tidligere deltakere i introduksjonsordningen 2009-2013.* (Rapporter 2016/24). Oslo: Statistisk sentralbyrå. Hentet fra <http://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/tidligere-deltakere-i-introduksjonsordningen-2009-2013>

I 2014 var 62 prosent av deltakerne som avsluttet introduksjonsprogrammet året før, i arbeid eller utdanning. Det er imidlertid betydelig forskjell mellom kvinner og menn. Gjennom introduksjonsloven ble introduksjonsprogram og -stønad til nyankomne innvandrere innført som obligatorisk ordning for kommunene fra og med 1. september 2004.

I Statistisk sentralbyrås rapport for introduksjonsordningen følger vi deltakerne som har avsluttet introduksjonsprogrammet, og ser hvilken tilknytning de har til arbeid og utdanning i november i årene etter at de gikk ut av programmet. Dette er den syvende rapporten Statistisk sentralbyrå publiserer om emnet. I denne rapporten følger vi i hovedsak deltakerne som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012 og 2013, men i kapittel 4 og 5 tar vi også et blikk på alle årgangene fra 2009. I tillegg til å se på tilknytning til arbeid og utdanning, ser vi også på inntekter i årene etter endt program.

Siden 2010 har det fra myndighetenes side vært en uttrykt målsetting at 70 prosent av tidligere deltakere skal være i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program. I 2014 var 62 prosent av deltakerne som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013, i arbeid eller utdanning. Samme andel var i arbeid eller utdanning i 2013 blant dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Når vi ser på alle årgangene tilbake til 2009, er andelen i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program mellom 60 og 63 prosent. For de fleste årgangene går andelen i arbeid eller utdanning noe opp fra ett år til to år etter avsluttet introduksjonsprogram, og deretter flater det ut eller går ned. Dette gjelder både menn og kvinner, men med unntak av mennene som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010 – der er andelen i arbeid eller utdanning stabil i alle årene. Andelen kvinner i arbeid og utdanning er betydelig lavere enn for menn. Blant kvinner som avbrøt eller avsluttet i 2013, var 50 prosent i arbeid eller

utdanning ett år etter avsluttet program, mens blant kvinner som avsluttet i 2012, var 52 prosent i arbeid eller utdanning i 2013. Blant mennene i de samme årgangene var andelen i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program henholdsvis 72 og 70 prosent. Yrkesinntekten øker for alle avgangsgruppene i årene etter avsluttet introduksjonsprogram. Mottak av sosiale stønader som sosialhjelp, bostøtte og kvalifiseringsstønad, går noe ned i årene etter endt program. Studiestipend utgjør relativt mye av samlet inntekt de først par årene etter avsluttet program, deretter går stipendandelen noe ned.

Ennser-Kananen, J. & N. Pettitt. (2017). 'I want to speak like the other people': Second language learning as a virtuous spiral for migrant women? *International Review of Education / Internationale Zeitschrift für Erziehungswissenschaft*, 63(4), 583-604.

Eriksson-Sjöo, T. & S. Ekblad. (2009). *Stress, sömn och livskvalitet: En studie bland flyktingar i SFI-utbildning, lärare och handläggare i Fosie stadsdel, Malmö.* (FoU-Rapport, 5). Malmö: Hälsa och samhälle, Malmö högskola. Hentet fra <http://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/9219/FoU%202009.5%20provtryckinlaga.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Studien består av två delar, en förstudie (innevarande rapport) samt en interventionsstudie som startade etter sommaruppehållet 2009. Förstudien genomfördes med deltagare huvudsakligen från Fosie stadsdel i Malmö under hösten 2008. Syftet med förstudien är att insamla data till den fortsatta studien. Studiens övergripande syfte är att kartlägga stressfaktorer som nyanlända upplever efter ankomsten (postmigrationsstressfaktorer) och hälsorelaterad livskvalitet bland en kohort nyanlända flyktingar som deltar i SFI (Svenska för invandrare) i Malmö, för att söka förstå sambandet mellan stressfaktorer i eftermigrationskedet och framgång i SFIutbildningen. Studien som beskrivs i denna rapport består av fyra delar: observationer i SFI-klasser hos fyra utbildningsanordnare, deltagarenkät till nyanlända flyktingar, enkät till SFI-lärare, samt en fokusgruppsintervju med handläggare på Fosie AIC (Arbets- & Integrationscenter). Studien visar att många av de nyanlända flyktingarna som studerar SFI har utbrändhetssymtom, vilket torde vara ett handikapp när det gäller deras inlärningsförmåga, men som också försvårar möjligheterna till integration på arbetsmarknad och i samhället i övrigt. Det finns också ett gap mellan deras behov som nyanlända flyktingar och hur verkligheten ser ut. Samstämmighet råder mellan de tre gruppernas uppfattningar (flyktingar, SFI-lärare och handläggare) om flyktingarnas påfrestande sociala tillvaro med konstant stress och upplevd ohälsa. Vad gäller SFIstudierna uppfattade såväl SFI-deltagarna som lärarna sina möjligheter att påverka sin arbetsmiljö som låg. Resultaten av studien har betydelse för framtida introduktionsoch

utbildningsplanering då det finns en diskrepans mellan SFI-deltagares upplevda stress och ohälsa och möjligheten att få betyg i svenska för invandrare. Det är viktigt att de hinder som finns för nykomna flyktingar att ta sig in på den svenska arbetsmarknaden tas på allvar, för att den politik med fokus på "arbetslinjen" som nuvarande regering för skall bli slagkraftig. En strävan bör därmed vara att tidigt identifiera sårbara individer, samt erbjuda anpassat stöd och utbildning, för att möjliggöra att fler uppnår godkänt resultat på SFI-utbildningen.

Eriksson-Sjöo, T., S. Ekblad & G. Kecklund. (2010). Hög förekomst av sömnproblem och trötthet hos flyktingar på SFI: Konsekvenser för inlärning och hälsa. *Socialmedicinsk tidskrift*, 87(4), 302-309. Hentet fra <http://hdl.handle.net/2043/12114>.

Sextiosju flyktingar (52 % män och 48 % kvinnor), som påbörjat svenska för invandrare (SFI) besvarade Karolinska sömn- och återhämtningsformulär och som var översatt/tillbakaöversatt till arabiska. Insomniorelaterade sömnbesvär var extremt hög hos deltagarna och liknar svenskt referensmaterial som har symptom på utbrändhet. Utbrändhet är en dold stressfaktor för ohälsa och försvårar SFI-inlärning, inträde på arbetsmarknad och övrig integration i det svenska samhället. Hälsöfrämjande flyktingmottagandet behöver utveckla och kvalitetssäkra metoder, t ex kognitivt beteendearbetande hälsö/sömnskola som förebygger och tidigt upptäcker nyanlända flyktingars sömn- och koncentrationssvårigheter. De hinder som finns för nyanlända flyktingar att ta sig in på arbetsmarknaden måste tas på allvar, för att den politik med fokus på "arbetslinjen" som regeringen för ska ha effekt.

Europarådet. (1992). *Europeisk pakt om regions- eller minoritetsspråk ETS nr. 148*. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/TRAKTAT/traktat/1992-11-05-1?q=voksenoppl%C3%A6ring%20spr%C3%A5k>

European Commission. (2004). *Promoting language learning and linguistic diversity: An action plan 2004-06*. Luxembourg: European Commission. Hentet fra http://www.saaic.sk/eu-label/doc/2004-06_en.pdf

Fangen, K. (2006). Assimilert, hybrid eller inkorporert i det etniske? Tilpasning og identifikasjon blant somaliere i Norge. *Sosiologisk tidsskrift*, 14(01), 4-33. Hentet fra http://www.idunn.no/st/2006/01/assimilert_hybrid_eller_inkorporert_i_det_etniske_tilpasning_og_identifikas.

This article analyses modes of adaptation and identification among Somalis in Norway. Do Somalis emphasize their belonging to Norwegian or Somali culture or to both? Do they emphasize other cultural belonging as an alternative to the Norwegian/Somali dichotomy? How do different modes of adaptation influence

the different variants of identification and belonging? The article is based on semi-structured in-depth interviews with 37 Somalis. In addition, I conducted participant observation in families and at cultural events, participated in a casual conversation group of young Somalis and regularly participated in a focus group for Somali women. The interviews were conducted in the respondents' homes, in cafes or in my office, depending on respondent preference. The data were collected in the period 2003 to 2005 and all interviews lasted between 1 and 2 hours. The article shows that Somalis who seek assimilation in Norwegian society tend to underline their Norwegian belonging more, whereas those underlining a hybrid mode of adaptation underline different combinations of Somali and Norwegian belonging. Some who seek to maintain their Somali belonging do not necessarily seek membership in the Somali community in Norway, but instead try to maintain a Somali identity by only partly changing their lifestyle. Ethnic incorporation other than Somali is also a possible alternative, for example underlining one's belonging to an African or Muslim community. Some experience their identity as something they cannot choose, because skin-colour renders Somali belonging the dominant one no matter how integrated one is. Some identities are politicized, because they provide grounds for action and collective organization. Even though ethnicity is an important unit of identification for Somalis, it varies to the extent the individual underlines his or her identity with all Somalis, or with some category of Somalis (for example those with further education) or whether they also underline their identity with Norwegian society.

Faux, N. (Red.) (2007). *Low-educated second language and literacy acquisition: Research, policy, and practice: Proceedings of the Second annual forum, The Literacy Institute at Virginia Commonwealth University, 2006*. Richmond, VA: The Literacy Institute at Virginia Commonwealth University. Hentet fra <http://www.leslla.org/files/resources/LESLLAProceedingsFinal.pdf>.

Finn, H. B. (2015). A need to be needed: The intersection between emotions, apprenticeship, and student participation in an adult ESL literacy classroom. *Journal of Research & Practice for Adult Literacy, Secondary & Basic Education*, 4(1), 36-47.

Finsrud, A. S. (2005). *Norskopplæring for voksne innvandrere: En studie av læreres arbeid i det nye introduksjonsprogrammet*. (Masteroppgave). Universitetet i Stavanger, Stavanger. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/2390319>

Mastergradsoppgaven er en kvalitativ studie av læreres arbeid i det nye introduksjonsprogrammet for innvandrere. Studien har en sosiokulturell læringsteori som bakteppe der læring er knyttet til deltakelse i sosial praksis.

Formålet med prosjektet har vært å kartlegge hvordan lærere i praksisfeltet tilrettelegger for språklæring etter føringer i den nye Introduksjonsloven (2003) der nye former for samarbeid blir krevd for å få til et helhetlig program for flyktingene. Lærernes arbeid kan igjen belyse inkluderende / ekskluderende prosesser for deltakelse og innflytelse i praksisfeltet. Empirien i oppgaven er i hovedsak hentet fra intervju med fire lærere, samt en rektor og en inspektør. Jeg har også vært ute på læringsarenaene for å observere lærerne i deres daglige arbeid. Videre er planer, lover og dokument en del av empirien. Resultat og drøfting viser at læreren er en sentral aktør i realiseringen av introduksjonsprogrammet. Gjennom daglige møter, blir læreren et fast holdepunkt, en betydningsfull støttespiller som ser flyktingenes behov for tillit og anerkjennelse. Forskjellige former for språkpraksis, på kommunale arbeidsplasser eller ved skolens egne kurs, gir ulike muligheter for deltakelse på læringsarenaene. Inkluderende / ekskluderende prosesser gjør seg gjeldende både for flyktingene og lærerne.

Fish, B., E. Knell & H. Buchanan. (2007). *Teaching literacy to preliterate adults: The top and the bottom.* Hentet fra <http://www.tesol.org/news-landing-page/2011/11/01/aeis-news-volume-5-2-%28august-2007%29>.

Recently, many dozens of Somali Bantu families settled in the Salt Lake Valley after living for more than a decade in refugee camps in Kenya. Many of the women in this group received ESL services during the day shortly after their arrival. These women spoke almost no English and had never attended school. They were considered preliterate because they never had the opportunity to learn to read or write in their native language Maay-Maay (which has only recently been standardized in alphabetic form). Another challenge was that they had never experienced everyday conventions that are the norm in the United States, such as electricity, doors that lock, toilets with running water, and shopping at supermarkets.

Our ESL classes at the Hartland Center were offered through the University Neighborhood Partners (UNP), a group that coordinates various departments of the University of Utah and community-based organizations to address the needs of low-income residents on the west side of the city. UNP created a center for their various programs in an apartment at the complex where these Somali Bantu women and other refugees had been resettled. Many programs were offered at the center, including healthcare, financial literacy, and social services. The ESL component was a collaboration between university students and tutors from the English Skills Learning Center, an organization that trains volunteers to teach English to adult immigrants and refugees. During the ESL classes, childcare was made available to the women because many of them had small children. The

location of the classes at the apartment complex and the provision of childcare eliminated two of the most common barriers to education for adult learners.

Fjeld, M. (2012). *Å skrive fagtekster på andrespråket: Andrespråkselevens arbeid med skriving i yrkesfag i videregående skole.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-32346>

Andrespråkselevens arbeid med skriving kan ses på i lys av teorier om literacy og skriveopplæring i et andrespråksperspektiv for å beskrive elevenes arbeid i en større kontekst. I denne konteksten inngår eleven, teksten, skrivetradisjoner, klasseromsaktiviteter og opplæring i praksis i en helhet. Skriving som grunnleggende ferdighet for andrespråkselever er derfor sentralt i denne oppgaven. Det meste av teorien bygger på Barton (2007). Hvordan elever skriver fagtekster på norsk, og hvordan de bruker skriving for å lære fag er noen av spørsmålene.

Å lære fag og skrive på et andrespråk krever mye av elevene. De skal tilegne seg lingvistisk kunnskap, de skal lære relevant ordforråd, de skal forstå sjangrene det skrives i, og de skal tilegne seg fagkunnskaper. Når elever skriver på et andrespråk, bruker de et dynamisk språk i stadig utvikling. Etter hvert som elevene tilegner seg reglene i det nye språket, foregår det en restrukturering av tidligere hypoteser. Elevenes innlærerspråk utvikler seg dessuten i sin egen takt, og det er derfor vanlig å snakke om et kontinuum i utviklingen. For å bli gode i språket og i fagene samtidig vil skriveopplæringen for andrespråkselever forutsette et betydelig samarbeid blant lærerne på tvers av fag. I tillegg vil disse elevene trenge hjelp fra lærere med kunnskap om andrespråkstilegnelse og andrespråksskriving, samt tospråklige lærere.

Denne oppgaven hører inn under Norsk som andrespråk ved Institutt for lingvistiske og nordiske studier, og er samtidig knyttet til SAGROV-prosjektet ved Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling ved UiO. SAGROV står for Skolens arbeid med grunnleggende ferdigheter og vurdering og er et supplement til FIRE-prosjektet: Forvaltningsnivåenes og institusjonenes rolle i implementeringen av Kunnskapsløftet, en evaluering av læreplanen Kunnskapsløftet som har pågått fra 2006-2011.

For å belyse noen av utfordringene lærere og elever møter i opplæringen har jeg valgt å se nærmere på fagskriving innen helse- og sosialfag på en videregående skole med stor andel av minoritetsspråklige elever. Jeg har sett på to klasser i sin helhet, men portrettert to av jentene: Leila og Xu. I deres arbeid med skriving har jeg sett at forarbeidet med bakgrunnskunnskaper i faget, arbeid med ordforråd og vektlegging av muntlig deltagelse er viktig, men at det oppstår en 'krise' når elevene skal skrive selvstendig. Jeg har også sett at hensikten med skrivingen er

sentralt og må bli synlig for elevene, og at nærhet til virkeligheten og praksis gir god bakgrunnskunnskap.

I overgangen fra arbeidet med muntlige føraktiviteter og læringsstrategier til selvstendig skriving har jeg sett at elevene trenger mye støtte fra læreren, og det samme under selve skrivingen. Det å ha fokus på hva som skiller muntlig dagligspråk og skriftlig fagspråk vil være viktig for å hjelpe andrespråkselever i deres skrivearbeid i fagene. Det vil også være viktig å gi elevene noen hjelpemidler med hensyn til tekstoppbygging og sjanger. På samme tid vil det å analysere elevtekster kreve at læreren analyserer språket i et videre perspektiv enn det rent språklige: i lys av sjanger og konteksten for skrivingen.

Fjellvoll, A.-S. (2008). *Hvilke utfordringer kan studenter med minoritetsbakgrunn møte i løpet av studietiden på Politihøgskolen?* (Masteroppgave). Universitetet i Tromsø, Tromsø. Hentet fra <http://hdl.handle.net/10037/1484>

Denne masterutgaven omhandler studenter med minoritetsbakgrunn på Politihøgskolen. Innledningsvis tas det utgangspunkt i en modell som viser vesentlige faktorer og sammenhenger for å forstå den lærendes møte med konteksten – Politihøgskolen. I voksenpedagogisk tenkning framheves livserfaring som en sentral faktor ved voksnes læring. Merriam og Caferalla (1999) viser f.eks til at det i et multikulturelt samfunn er vesentlig å kjenne til deltagerens bakgrunn og erfaring, fordi forhold som rase, kjønn, klasse og kulturelle forskjeller kan virke inn på læringsprosessen. Kan det å ha en annerledes bakgrunn enn majoriteten av studentmassen føre til at noen studenter møter utfordringer i løpet av studietiden? I oppgaven settes det fokus på forhold som synes spesielt sentrale; utfordringer knyttet til sosiale forventninger, usynliggjøring av kulturbakgrunn, læringsmiljø og språk. Disse fire hovedområdene belyses gjennom teori og gjennom empiriske undersøkelser og drøftinger. Intensjonen er å øke kunnskap og bevissthet om studenter med minoritetsbakgrunn, slik at dette kan føre til en bedre sosial og faglig tilrettelegging av studiesituasjonen. Målet er at studenter med minoritetsbakgrunn skal bli uteksaminert som gode polititjenestemenn og -kvinner, og spørsmålet er hvorvidt utdanningen setter studentene i stand til å nå dette målet. Avslutningsvis diskuteres pedagogiske implikasjoner ut fra de funnene som avdekkes.

Flege, J. E., D. Birdsong, E. Bialystok et al. (2006). Degree of foreign accent in English sentences produced by Korean children and adults. *Journal of Phonetics*, 34(2), 153-175.

Flege, J. E. & S. Liu. (2001). The effect of experience on adults' acquisition of a second language. *Studies in second language acquisition*, 23(4), 527-552.

Research has suggested child but not adult immigrants to the U.S. and Canada make regular progress learning English as their length of residence (LOR) increases. Compared groups of Chinese adults living in the United States who differed in length of residence LOR to assess the role of input in adult's naturalistic acquisition of a second language (L2). Results suggests adults' L2 performance improves measurably over time. (Author/VWL)

Florez, M. C. & L. Terrill. (2003). Working with literacy-level adult English language learners. Hentet fra http://www.cal.org/caela/esl_resources/digests/litQA.html.

Many adult English language learners in the United States are placed in literacy-level classes. It is difficult to estimate the exact number of adult English language learners at this level across the variety of program contexts that offer adult English instruction (e.g., volunteer literacy groups, libraries, adult education programs, family literacy programs, community colleges, community-based or faith-based organizations). Furthermore, the percentage cited (55%) of beginning-level participants in state-administered adult English as a second language (ESL) programs includes those enrolled in regular beginning classes as well as those in literacy-level classes (U.S. Department of Education, 2002). Anecdotal information, such as postings on Internet discussion lists and requests for training, suggest that teachers are not confident in their abilities to address the needs of literacy-level learners. (NIFL-ESL, 2003). Federally funded programs must demonstrate learner progress yearly, according to the National Reporting System (<http://www.nrsweb.org/>). Practitioners are concerned that sufficient progress is difficult to achieve with literacy-level learners. The Mainstream English Language Training (MELT) project, which developed ESL curriculum and assessment instruments for Southeast Asian refugees in the early 80s, posited that it takes from 500-1,000 hours of instruction for adults who are literate in their native language but have had no prior English instruction to reach a level where they can satisfy their basic needs, survive on the job, and have limited social interaction in English (MELT, 1985). For adults without a literacy background, it may take longer.

Research on effective interventions with this population in the United States is limited. The American Institutes for Research and Aguirre International conducted a 6-year What Works Study for Adult ESL Literacy Students, supported by the U.S. Department of Education's Office of Vocational and Adult Education (OVAE) and the Planning and Evaluation Service. The study focuses on adult English language learners who lack literacy skills in both their native language and English. Although the final report was not available at publication of this paper, background information about this study and preliminary findings are available online (Condelli, 2001; Wrigley, 2002).

This paper describes literacy-level learners and the skills they need to develop. It discusses effective practices for literacy-level classes and gives examples of activities and techniques that support these practices.

Foldøy, G. (2009). *Hvilke hindringer møter pakistanske kvinner med lav eller ingen utdanning fra hjemlandet når de skal delta på norskkurs og oppnå nivå, og hva kan gjøres for å øke deltakelsen og måloppnåelsen?* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

Formålet med oppgaven er å få kunnskap om hva pakistanske kvinner opplever som hindringer for å delta på norskkurs og oppnå nivå. Problemstillingen tar utgangspunkt i kunnskapen om at mange pakistanske kvinner har lav deltakelse på norskkurs og lav måloppnåelse. Problemstillingene er: a) Hvilke hindringer eller barrierer møter pakistanske kvinner når de skal delta på norskkurs og oppnå nivå? b) Hva kan årsakene til lav deltakelse og lav måloppnåelse være? c) Hva kan gjøres for å øke deltakelsen og oppnå nivå for kvinner med lav eller ingen utdanning fra hjemlandet?

Av 415 00 innvandrere som bor i Norge kommer 28 000 fra Pakistan. Antallet pakistanske kvinner i Norge er 11 200. Av disse bor en tredjedel i Oslo og av disse igjen ca. 33 prosent i bydelen Søndre Nordstrand. Den pakistanske kvinnen gifter seg tidlig, skiller seg i mindre grad enn den norske kvinnen, har lav yrkesdeltakelse, ofte lav utdanning og lavere gjennomsnittsinntekten for kvinner i Norge.

Introduksjonsloven trådte i kraft i 2005 og gir visse grupper innvandrere med oppholdstillatelse rett, men også plikt til å delta i opplæring i 300 timer (§ 19). Av de 300 timene skal 50 timer være samfunnskunnskap på et språk innvandreren forstår. I tillegg til 300 timer har kommunen plikt til å gi ytterligere opplæring inntil 2700 timer for personer som har behov for mer opplæring for å nå nivå. I oppgaven redegjøres det for læreplanens oppdeling og kravene til oppnådd nivå. Det er lite forskning i Norge på tematikken som tas opp og det er derfor begrenset med sekundærdata å støtte seg til. Denne oppgaven bygger primært på data fra kvalitative intervjuer med pakistanske kvinner samt lærere i Oslo voksenopplæring. Oppgaven har et grounded perspektiv. Jeg har benyttet semistrukturert intervju for innsamling av data og Grounded Theory som analysemetode. Gjennom temaene som har trådd fram har jeg kategorisert hindringer og barrierer kvinnene møter og koblet teori til dette. På denne måten har jeg søkt systematisk etter det som oppleves som hindringer og barrierer for kvinnene selv.

Utvalget i oppgaven er strategisk og består av 24 pakistanske kvinner fra Søndre Nordstrand bydel. Jeg har intervjuet kvinner som går på norskkurs og kvinner som ikke går på norskkurs, kvinner uten utdanning og kvinner med utdanning. I

tillegg har jeg intervjuet tre lærere som har jobbet lenge med undervisning av innvandrerkvinner.

I arbeidet med dataene som er kommet fram gjennom intervjuene, har ulike temaer trådd fram. Drøftingen knyttes til tre hovedkategorier. Den første kategorien er praktiske hindringer som barnepass, økonomi, tid og helse. Den andre kategorien er kvinnenes egen selvforståelse og hvilke mål de har i livet. Kvinnene lever i et samfunn der det er klare rollefordelinger mellom kjønnene. Dette påvirker hva de ser på som viktige og verdsatte mål i livet. Den tredje kategorien er mestringstro. Mange av kvinnene er redde og føler usikkerhet ved å skulle sette seg på skolebenken og starte opplæring på et område de ikke kjenner til og ikke vet om de kommer til å mestre.

Funnene i oppgaven viser at både kvinner med utdanning og kvinner uten utdanning opplever mangel på barnepass, utfordringer i tilknytning til økonomi, tid og helse som et hinder for deltakelse. Bare to av de 24 kvinnene i utvalget har eller har hatt barn i barnehage. Både kvinner med utdanning og kvinner uten utdanning fra hjemlandet synes å velge bort barnehage av kostnadshensyn, der også kontantstøtten for ett og toåringen spiller en rolle, bidrar til dette. De fleste kvinnene deler en felles oppfatning av at det er deres rolle å passe barna til de blir store nok til å klare seg selv. Resultatet av disse faktorene er at det er først etter mange års opphold i Norge at kvinnene kan avse dagtid til norskopplæring. Det er ikke bare praktiske årsaker som kan være til hinder for deltakelse og måloppnåelse. Funnene i undersøkelsen viser at kvinnenes selvforståelse og mål i livet og deres individuelle mestringstro an påvirke både deltakelse og måloppnåelse. De pakistanske kvinnene gir uttrykk for at pass av barn og ansvar for hus og hjem er en verdi de setter høyt. Når ulike oppgaver som for eksempel norskkurs og pass av barn ikke lar seg forene, vil flere på verdimesig grunnlag prioritere familieoppgavene. Her er det ingen forskjell på kvinnene med og uten utdanning. Så lenge de har små barn prioriteres familien. Kvinnenes prioritering om å delta på norskkurs over tid slik at hun oppnår nivå, vil også ha innvirkning på hennes måloppnåelse. Kvinnene uten utdanning uttrykker i større grad at helse er et problem for deltakelse enn kvinner som har noe mer skolebakgrunn. Når det er snakk om måloppnåelse, er det også forskjell på kvinner med og uten utdanning. Kvinnene med utdanning fra hjemlandet når i større grad målet som er satt innenfor den tidsrammen som er gitt. For kvinner uten utdanning viser dataene i undersøkelsen at både tid og helse kan være et hinder for måloppnåelse.

Funnene i oppgaven viser at kvinnenes individuelle mestringstro for noen er en hindring for å delta og nå de målene som er satt. Her viser dataene en forskjell mellom kvinner uten utdanning og kvinner med utdanning. Kvinnene uten utdanning uttrykker i større grad usikkerhet og lav tro på egen mestring. Fokus

bør derfor settes på kvinner med liten eller ingen utdanning fra hjemlandet slik at disse øker deltakelsen og oppnår nivå. For å få pakistanske kvinner til å delta i norskopplæringen bør man tilrettelegger for de praktiske hindringene. Men det er ikke sikkert at tilrettelegging av de praktiske hindringene rydder alle hindringer av veien. Det kan hende at tilrettelegging av det praktiske i forhold til barnehage, økonomi og tid, ikke knekker koden som reelt sett betyr noe. Som vist i oppgaven kan kvinnenes selvforståelse og mål i livet og den enkeltes mestringstro være medvirkende årsaker til at enkelte ikke deltar i norskopplæring og oppnår nivå.

Opplæringen i Norge må kompensere for den manglende utdanningen kvinnene har fra hjemlandet, men læringen for kvinnene som kommer til Norge uten skolegang må ikke bare handle om kunnskapstilegnelse. Læringen må også handle om å endre deltakernes forståelse av sin livssituasjon, av sine preferanser, av sine verdier og holdninger. Det må konstrueres en mening som gjør at de pakistanske kvinnene ser norskkurset som et viktig og verdsatt mål.

Forsgren, L. A.-C. (2009). *Betydelsen av interna och externa resurser för integrationen av nyanlända flyktingar i Fagersta kommun.* (Masteroppgave). Mälardalen högskola, Mälardalen. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:226535/FULLTEXT01.pdf>

Syftet med denna undersökning var att ur ett ekologiskt perspektiv undersöka betydelsen av interna och externa resurser för integrationen för nyanlända flyktingar i Fagersta kommun, och om något upplevts särskilt viktigt för integrationen som bidragit till känsla av hopp och framtidstro. Två delstudier genomfördes. En kartläggning gjordes av lagar och regleringar som påverkar flyktingpolitiken samt en dokumentanalys av lokala policy- och styrdokument i Fagersta kommun. Åtta semistrukturerade intervjuer genomfördes med fyra kvinnliga och fyra manliga flyktingar bosatta i Fagersta. Resultatet, som överensstämmer med tidigare forskning, visade att flyktingar behöver ges möjlighet att vara aktiva i sin egen anpassningsprocess. Slutsatsen är att flyktingar som känner sig delaktiga mår bättre vilket främjar integrationen.

Forslund, A., L. Liljeberg & O. Åslund. *Flykting-och anhöriginvandrades etablering på den svenska arbetsmarknaden (Rapport 2017:14).* [Uppsala]: Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering. Hentet fra <https://www.ifau.se/globalassets/pdf/se/2017/r-2017-14-etablering-pa-den-svenska-arbetsmarknaden.pdf>

Franker, Q. (1994). Alfabetisering, analfabeters läs- och skrivinlärning, *Skolverket: Referensmaterial i svenska som andraspråk för grundläggande vuxenutbildning*. [s.l.]: [s.n.].

Franker, Q. (1997). Alfabetisering: På vems villkor. I A.-B. Andersson (Red.), *Svenska som andraspråk och andra språk: Festskrift till Gunnar Tingbjörn* (s. 87-100). Göteborg: Göteborgs Universitet.

Franker, Q. (2000). Alfabetisering i Sverige – förutsättningar och möjligheter. I H. Åhl (Red.), *Svenskan i tiden: Verklighet och visioner* (s. 64-88). Stockholm: HLS Förlag.

Franker, Q. (2002). Äntligen kan jag läsa: Om vuxna invandrares litteracitet i det svenska samhället. *KRUT, Kritisk utbildningstidskrift*,(108).

Franker, Q. (2003). Litteracitet: En fråga om demokrati och delaktighet. *Besyv: Andetsprogtilegnelse og Alfabetisering – et temanummer om spor 1*,(12), sektion 45.

Franker, Q. (2005). *Alfabetiseringsundervisningen och vardagens krav på litteracitet*. Stockholm: Lärarhögskolan i Stockholm & Myndigheten för skolutveckling. Hentet fra http://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.96133.1343296152!/menu/standard/file/qarinfranker_alfabetisering.pdf

Om du slår upp ordet alfabetisering i ett nytt lexikon (NEO) finns det inte med alls. Du får istället titta på verbet alfabetisera och får då förklaringen att det innebär att "undervisa i läsekonstens grunder särsk. med avs. på vuxna analfabeter i (vissa) u-länder". Nu är det dock så att vi i Sverige bedriver undervisning för c:a 8-10 000 vuxna med mycket kort eller ingen tidigare formell skolerfarenhet. Nästan inga av dessa personer är födda i Sverige men lever här nu och förväntas fungera i samhället på lika villkor som infödda svenskar och andra med längre skolutbildning. Men vad behöver man kunna läsa och vad behöver man kunna skriva för att behärska "läsekonstens grunder"? Vilka mått på läsande och skrivande är relevanta för bedömning av en vuxen persons läs- och skrivförmåga, hans eller hennes litteracitet? Vad borde vara den grundläggande vuxenutbildningens mål när det gäller detta? Vad borde utbildningen innehålla och hur skulle den kunna utformas?

Franker, Q. (2005). *Bildspråk ur olika synvinklar: En problematisering av bilder i alfabetiseringsundervisning*. Stockholm: Lärarhögskolan i Stockholm & Myndigheten för skolutveckling. Hentet fra http://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.96141.1343298302!/menu/standard/file/qarinfranker.pdf

Inom den kommunala grundläggande vuxenutbildningen erbjuder samhället alfabetiseringsundervisning för vuxna med bristande basfärdigheter i läsning och skrivning. Där finns många deltagare som ofta inte har någon tidigare erfarenhet av formell skolutbildning och även har ett annat modersmål än svenska. Att lägga upp en undervisning som tar hänsyn till dessa deltagares erfarenheter och behov är naturligtvis en grannlaga uppgift. Ofta kan lärarna och deltagarna från början varken kommunicera muntligt eller använda sig av skriftliga översättningar via lexikon. Trots detta ska deltagarna erövra sådana kommunikativa färdigheter på svenska att de kan klara sig i samhället och i vidare utbildning. I detta arbete blir bilden ofta ett hjälpmedel. Mängder av material, både förproducerat och egentillverkat, som bygger på bilder används dagligen i denna verksamhet. Men vad vet vi om hur detta bildmaterial uppfattas? Det vi med våra "västerländska" ögon ser är kanske något helt eller delvis annat än vad människor uppväxta i andra kulturella kontexter ser? Vad behöver man kunna för att kunna avläsa en bild på "rätt" sätt? I den här artikeln vill jag dels diskutera den komplicerade undervisnings- och inlärningsituation som många lärare och kursdeltagare inom alfabetiseringsundervisning och inom viss sfi-undervisning har idag, dels med ett konkret exempel visa vilka olika krav på en utvecklad bildtolkningsförmåga några vanliga bilder ställer.

Franker, Q. (2007). *Bildval i alfabetiseringsundervisning: En fråga om synsätt*. (Rapporter om svenska som andraspråk (ROSA) 9). Göteborg. Hentet fra <http://hdl.handle.net/2077/20514>

Franker, Q. (2008). Bildvalet har betydelse. I P. Juvonen (Red.), *Språk och lärande. Rapport från ASLA:s höstsymposium, Stockholm, 7–8 november 2008* (s. 97-118). Stockholm: Svenska föreningen för tillämpad språkvetenskap. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:284157/FULLTEXT01.pdf>.

Franker, Q. (2011). *Litteracitet och visuella texter: Studier om lärare och kortutbildade deltagare i sfi*. (Doktorgradsavhandling). Stockholms universitet, Stockholm. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:386054/FULLTEXT01.pdf>

This thesis aims to contribute to the growing body of knowledge concerning the adult basic literacy education in the Nordic countries and broaden research on literacy from its traditional focus on verbal texts to include images and visual texts. The thesis comprises a research survey concerning adult literacy and two empirical, exploratory studies focusing on the use of visual texts in the basic Swedish language programme for adult immigrants, Svenskundervisning för invandrare (sfi).

The first study presents international and Nordic research on literacy with a focus on current sociocultural, and critical perspectives. Together with the three concepts of mutual respect, meaningfulness and participation, an 'expansive' model for adult literacy instruction is also presented.

The second study deals with the teachers' views on appropriate visual materials for second language and literacy teaching. The results show an extensive but diversified usage of visual material but also that literacy teachers pay very close attention to participants' sociocultural background in their image selection but tend to underestimate their cognitive ability. From a critical perspective the teachers' statements can be regarded as part of a discursive practice in which they unintentionally contribute to a discourse construction of an identity of deficiency of the learners.

The third study examines and compares, how adult second language learners interact with and understand a number of Swedish election posters. The analyses identify processes and variations in the learners' interaction. The results show that the reconstructions of the visual texts are influenced by the participants' linguistic, educational and cultural 'repertoires', as well as the posters' graphic, visual and textual design. A certain level of linguistic proficiency as well as formal schooling and knowledge of the current discourse seem to be indispensable for making the intended interpretations.

Franker, Q. (2013). Att utveckla litteracitet i vuxen ålder: alfabetisering i en flerspråkig kontext. I K. Hyltenstam & I. Lindberg (Red.), *Svenska som andraspråk: I forskning, undervisning och samhälle* (2. utg., s. 771-815). Lund: Studentlitteratur.

Franker, Q., U. Oldberg & H. Johansson. (1994). *Att undervisa vuxna invandrarelever i svenska: Ett referensmaterial i svenska som andraspråk för grundläggande vuxenutbildning*. Stockholm: Skolverket. Hentet fra <https://books.google.no/books?id=1tABywAACAAJ>.

Franker, Q. & I. Skeppstedt. (2007). *Alfabetiseringsutbildning i Norden: Slutrapport från KAN-projektet: Kartläggning av alfabetisering i Norden*. Göteborg. Hentet fra http://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.47850.1326708235!/kanprojektet.pdf

Kartläggning av alfabetisering i Norden är, som namnet visar, en nordisk kartläggning av utbildningssituationen för studerande som inte har något av de nordiska språken som sitt modersmål och som dessutom är helt utan eller har mycket kort formell skolutbildning. En samverkansgrupp bestående av Nationellt centrum för svenska som andraspråk och Institutet för svenska som andraspråk vid Göteborgs universitet, Sverige, Ministeriet for Flygtninge, Invandrere og Integration och Ballerups Sprogcenter, Köpenhamn, Danmark, Vox – nasjonalt

senter for læring i arbeidslivet, Oslo, Norge, Utbildningsstyrelsen och Arbetsministeriet, Helsingfors, Finland och Islands Pedagogiska Universitet, Reykjavik har med hjelp av medel från Nordplus Voksen gjennomført kartleggningen. Varje land har tagit fram aktuell informasjon och utgångspunkt har varit en gemensamt framtagen enkät med frågor kring organisation, styrdokument, ansvarsfrågor, statistikk, måluppfyllelse etc. Informasjonen har sammanställtts tematiskt och redovisas i föreliggande rapport.

Franzén, E. S. (1990). *Lära för Sverige: En studie av utbildningsproblem och arbetsmarknad för invandrare i grundutbildning för vuxna (grundvux)*. (Doktorgradsavhandling). Stockholms universitet, Stockholm.

Fredriksen, C. (1996). *Språktester for spesielle formål: Analyse og drøfting av tester i norsk for fremmedspråklige sykepleiere og hjelpepleiere*. (Hovedfagsoppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

Friberg, J. H. & A. Golden. (2014). Norges største innvandrerguppe: Historien om migrasjon fra Polen til Norge og om andrespråkskorpuset ASK. *NOA norsk som andrespråk*, 30(2), 11-23. Hentet fra <http://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/view/832/827>.

I denne artikkelen gir vi en kortfattet beskrivelse av migrasjon fra Polen til Norge, fra den første fasen med politiske flyktninger på 1980-tallet til den storstilte arbeidsmigrasjonen som fulgte i kjølvannet av EU-utvidelsen i 2004, og som gjorde at polske innvandrere i dag utgjør den klart største av alle innvandrergupper i Norge. Deretter presenterer vi det norske andrespråkskorpuset ASK, et korpus som ble etablert ved Universitetet i Bergen i 2006, med fokus på de polske innvandrerne som har skrevet et utvalg av tekstene. Hensikten er å vise fram personene bak tekstene og plassere denne polske innvandrerguppen inn i en historisk migrasjonskontekst. På denne måten kan vi si noe om det historiske og sosiale forholdet mellom denne gruppen og den bredere befolkningen av polske innvandrere i Norge.

Furre, A.-K. (1989). Grammatikk, også for voksne elever med svak skolebakgrunn. *NOA: norsk som andrespråk*,(10), 47-66.

Furre, A.-K. & N. A. Ree. (1999). Fokus på form i undervisningen av voksne fremmedspråklige. I K. Tenfjord & J. E. Hagen (Red.), *Andrespråksundervisning: Teori og praksis* (s. 171-209). Oslo: Ad notam Gyldendal.

Furulund, T. (2016). «Vafler er så mye mer enn en oppskrift!» *En studie av arbeidsrettet norskopplæring for voksne innvandrere med liten eller ingen skolebakgrunn.*

(Masteroppgave). Høgskolen i Hedmark, Hamar. Hentet fra

<http://hdl.handle.net/11250/2463286>

Denne studien har tittelen «Vafler er så mye mer enn en oppskrift!», og er en masteroppgave i tilpasset opplæring ved Høgskolen i Hedmark. Det er en kvalitativ utført undersøkelse utfra problemstillingen: I hvilken grad kan arbeidsrettet norskopplæring bidra til å skape en helhetlig opplæring for innvandrere med liten eller ingen skolebakgrunn? Enheten som undersøkes er en modell for arbeidsrettet norskopplæring, knyttet til et spesifikt læringscenter, med en kombinasjon av språklæring og arbeidspraksis innenfor tilrettelagte læringsarenaer. Opplæringen er utformet som en trinnmodell med daglig norskundervisning og arbeidsnorsk i tillegg til en gradvis opplæring fra intern til ekstern praksis. Arbeidsnorsk og generell norskopplæring gis daglig under hele opplæringen. I denne undersøkelsen bruker jeg metodene observasjon og kvalitative intervjuer. Det er foretatt til sammen fem semi-strukturerte intervjuer av opplærere og deltakere, samt observasjoner av både klasseromsundervisning og praksis. Funnene fra undersøkelsen beskriver hvordan utvalgte kriterier for tilpasset opplæring og voksenpedagogikk blir ivaretatt i opplæringen, og hvordan dette oppleves av de ulike aktørene. De utvalgte kriteriene er knyttet til et nytte og meningsperspektiv på opplæringen, og hvorvidt relevansen i undervisningen er sterk nok til å skape opplevelse av sammenheng og helhet for deltakeren. Dette omhandler i stor grad at opplæringen er knyttet til elevenes erfaringer, at de forstår og ser meningen med det de skal lære, at de ser en nytte av det lærte og at sammenheng mellom de ulike delene av opplæringen blir ivaretatt. Ut fra funnene i undersøkelsen, kan det synes som denne modellen for arbeidsrettet opplæring har kvaliteter som kan bidra til en helhetlig opplæring for målgruppen. Undersøkelsen viser imidlertid også til funn som tyder på at suksesskriterier er knyttet til behovet om bevisst strategi for å tilrettelegge for både praksis og systematisk språklæring, hvor sammenheng og helhet blir stikkord.

Fæste, H. (1997). *Resepsjon og produksjon av bilde og verbalspråklig tekst i lærebøker for fremmedspråklige.* (Hovedfagsoppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

Garcia de Blakeley, M., R. Ford & L. Casey. (2017). Second language anxiety among Latino American immigrants in Australia. *International Journal of Bilingual Education & Bilingualism*, 20(7), 759-772.

Gibb, T. L. (2008). Bridging Canadian adult second language education and essential skills policies: Approach with caution. *Adult Education Quarterly*, 58(4), 318-334.

Gjefsen, H. M., T. Gunnes & N. M. Stølen. (2014). *Framskrivinger av befolkning og arbeidsstyrke etter utdanning med alternative forutsetninger for innvandring*. Oslo: Statistisk sentralbyrå. Hentet fra <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/attachment/200990?ts=14909943420>.

Gjerdset, S. (2016). *Dobbel bestemthet i norsk mellomspråk: en komparativ korpusundersøkelse*. (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim. Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2401760/Masteroppgave%20Solweig%20Gjerdset.pdf?sequence=1>

Denne masteroppgaven er skrevet innenfor fagfeltet norsk som andrespråk, med bakgrunn i chomskyansk generativ grammatikk. Jeg har foretatt en komparativ korpusundersøkelse av dobbel bestemthet i norsk mellomspråk. Dobbel bestemthet er en konstruksjon som både har et fritt foranstilt determinativ og en etterhengt artikkel på nomenet, som begge uttrykker bestemthet – som i "det røde huset". Målet var å finne svar på følgende problemstilling:

1) Hva karakteriserer bruken av dobbel bestemthetskonstruksjoner i norsk mellomspråk hos voksne andrespråksinnlærere med tysk, engelsk og vietnamesisk som førstespråk, med tanke på det rent grammatiske og når det gjelder relativ frekvens?

2) Varierer disse karakteristikaene ut fra hvilket førstespråk man har, og kan man eventuelt påvise tverrspråklig innflytelse ut fra resultatene?

De ulike førstespråksgruppene ble valgt på grunnlag av førstespråkets variasjon i nominalfraser. Ingen av dem har imidlertid dobbel bestemthet. Tysk er klart mest likt norsk i denne undersøkelsen, men språket har ingen etterhengt artikkel på nomenet som uttrykker bestemthet. Engelsk har vesentlige forskjeller fra norsk – det har ingen kongruens i fraser som tilsvare dobbel bestemthet. Vietnamesisk er mest ulikt norsk: Det har ikke genus, numerus eller definitthet, og det som tilsvare adjektiv i norsk er en type verb på vietnamesisk. Metoden for denne undersøkelsen har vært korpusøk, som har blitt gjort i norsk andrespråkskorpus (ASK). Et metodologisk krav var at alle informantene skulle ligge på eller over samme språklige nivå, ved å ha tatt Språkprøven.

Jeg brukte Jarvis' metode for påvisning av tverrspråklig innflytelse i analysen av dataene, for å finne ut om det var tegn til transfer i noen av gruppene. Min utgangshypotese var at alle gruppene ville vise varierende grad av transfer, men at den vietnamesiske gruppen ville ha størst problemer. Etter analyse av dataene med Jarvis' metode, konkluderte jeg med at det sannsynligvis var transfer i alle

førstespråksgruppene, både med tanke på relativ frekvens og ut fra avvikene som ble presentert. Frekvensundersøkelsen gav inntrykk av at jo mer ulikt nominalsystemet i førstespråkene er sammenlignet med norsk, jo lavere frekvens forekommer dobbel bestemthet med. I avviksanalysen argumenterte jeg for at det var en positiv transfer i den tyske førstespråksgruppen, og anslo det som sannsynlig at det var transfer i den engelske førstespråksgruppen i sammenheng med numeruskongruensen og adjektivets kongruens. I tillegg mente jeg det var sannsynlig at det var transfer i den vietnamesiske førstespråksgruppen i sammenheng med avvik på adjektivets kongruens.

Gjerseth, M. (2004). *Norskopplæring for voksne innvandrere: Hva kan vi lære av introduksjonsprogrammet i Stavanger?* (Hovedfagsoppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

Gjuvslund, G. (2016). *Arabisk-norsk kontrastiv grammatikk: Er det læringsfremmende å drive kontrastiv grammatikkundervisning for arabisktalende norskinnlærere med lite skolebakgrunn ved hjelp av skriftlig, tospråklig materiell?* (Masteroppgave). Universitetet i Bergen, Bergen. Hentet fra <http://hdl.handle.net/1956/15538>

In this master thesis I want to examine my own teaching to see if it has support from research theory and if it seems to promote learning amongst the participants in my group. More specifically I want to examine the way I teach Norwegian grammar to a group of Arabic speakers with little school background from before. We call this group of learners "Spor 1" ("Track 1"). The general thesis question is: "Teaching grammar by using contrastive, written material in Norwegian and Arabic – does this promote learning for adult Arabic speakers of "Spor 1"? This general question can be divided into several more specific questions examining different factors influencing the learning process. I wanted to examine the following questions:

Should explicit grammar be taught to "Spor 1"-participants? Should the mother tongue be used in the classroom? What is special about Arabic as a mother tongue and how does this affect the Arabic in the classroom? Which resources exist already for Arabic speakers who are learning Norwegian and are these resources a useful support for "Spor 1"-participants? Does our own self-made teaching material promote learning for "Spor 1"-participants?

The method I used was based on action research, which is a method used to evaluate and improve your own teaching in cooperation with participants in the class. I discussed and reflected with the participants, as well as with language assistants, throughout the whole process of making, translating, trying out and rewriting the written material we used in class.

The findings show that using the mother tongue promotes learning especially for the "Spor 1"-participants so it should definitely be used in class. Grammar

teaching promotes learning also for "Spor 1" if the grammar is introduced to them in a way that is adjusted to their needs, preferably by using mother tongue as a support to understand the abstract ideas of grammar. Arabic is a language where the difference between the written and spoken variations is big. In some cases it might be necessary to "translate" between written and spoken Arabic, give explanations of the written material by using dialect words and structures, and keep reminding the participants that the main thing is to understand the grammar concepts and practice them by using the Arabic variation they feel comfortable with. Overall this way of teaching grammar seemed to promote learning amongst most of the participants of "Spor 1" but it needs time and each participants needs should be taken into consideration.

Golden, A. (2013). Inndeling av et landskap: Hvordan kategorisere studier av skriving på andrespråket? *NOA: norsk som andrespråk*, 29(1), [70]-81.

Golden, A. (2015). ASK-korpuset gjør andrespråksforskningen enda morsommere. Men hva gjør voksne innlærere med verbet gjøre i ASK? *NOA norsk som andrespråk*, 31(1-2), 77-120. Hentet fra <http://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/view/1185>.

Ved sammenlikningen av verbordforrådet i en rekke europeiske språk fant Viberg (1993, 2002, 2012) at noen verb både har en felles grunnleggende betydning og er blant de mest frekvente verbene i disse språkene. Slike verb – kalt kjerneverb – forekommer i en rekke forbindelser, både semantisk og grammatisk, selv om det er en god del variasjon mellom språkene. I denne artikkelen undersøker jeg bruken av kjerneverbet gjøre i det norske innlærerkorpuset ASK. Først presenteres de grunnleggende verbene – basisverbene – i norsk slik de forekommer i to ulike korpus og dernest presenteres ASK. Kjerneverbene i dette korpuset undersøkes og sammenliknes, og bruken av kjerneverbet gjøre hos innlærere fra fire ulike språkgrupper analyseres spesielt. I tekstene til to av disse gruppene (engelsk, spansk) har gjøre høyere frekvens enn det har i tekstene til de andre to (tysk, polsk). Innlærernes bruk av gjøre kategoriseres i tråd med Gilquin og Vibergs (2009) funksjoner, og fordelingen av de ulike kategoriene hos innlærerne fra de fire språkgruppene undersøkes og diskuteres.

Golden, A. (2017). Ord i Nord: Forskning på ordforråd, ordbruk og ordlæring i et andrespråksperspektiv i Norden. I E. Sköldberg, M. Andréasson, H. Adamsson Eryd et al. (Red.), *Svenskans beskrivning 35: Förhandlingar vid trettiofemte sammankomsten. Göteborg 11–13 maj 2016* (s. 1-17). Göteborg: Institutionen för svenska språket. Hentet fra https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/52211/1/gupea_2077_52211_1.pdf.

I denne artikkelen vil jeg presentere ulike spor i andrespråksforskning i Norden som er relatert til ordforrådet, med mest vekt på studier fra Sverige og Norge. I

motsetning til hva Meara hevder om ordforrådsforskningen i engelsktalende land, hevder jeg at denne forskningen har vært sentral i Norden helt siden andrespråksforskningen startet. Andrespråksforskningen satte i gang da familiegjenforeningen for alvor skjøt fart på begynnelsen av 1970 (litt tidligere i Sverige enn i Norge og Danmark) som resultat av den moderne innvandringen. Ordstudiene jeg viser til, omfatter sammenlikninger mellom ordforrådet i ulike språk, bruk og mestring av ord hos barn og voksne med andre morsmål enn målspråket både i skoleverket og i voksenopplæringen i tillegg til studier av ordforrådet i lærebøker. Jeg vil også trekke fram forskning på en spesiell type ord og uttrykk, nemlig de som brukes figurativt. Siden overgangen mellom figurative flerordsuttrykk og andre flerordsfraser er glidende – det kan til dels være vanskelig å få øye på det metaforiske i slike uttrykk siden noen uttrykk er stivnede eller den konkrete betydningen er mer eller mindre forsvunnet – vil jeg også inkludere andre flerordsfraser i dette sporet.

Golden, A., L. I. Kulbrandstad & K. Tenfjord. (2007). Norsk andrespråksforskning: Utviklingslinjer fra 1980 til 2005. *Nordand: nordisk tidsskrift for andrespråksforskning*, 2(1), [5]-41.

Golden, A. & M. Monsen. (2015). Vurdering av tekster skrevet til norskprøvene for voksne. I A. Golden & E. Selj (Red.), *Skrijving på norsk som andrespråk: Vurdering, opplæring og elevenes stemmer* (s. 201-215). Oslo: Cappelen Damm akademisk.

Golden, A. & K. Tenfjord. (2014). Møte mellom polsk og norsk i Norge. *NOA: norsk som andrespråk*, 30(2), [5]-9.

Gonçalves, M. (2001). Boligtask. *Sprogforum: Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik*, 7(20), 21-24. Hentet fra http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus_Emdrup/Sprogforum_arkiv/SROGFORUM_NO.20_Task.pdf.

Granberg, N. (2001). *The dynamics of second language learning: A longitudinal and qualitative study of an adult's learning of Swedish*. (Doktorgradsavhandling). Umeå University, Umeå. Hentet fra <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:556952/FULLTEXT01.pdf>

An often discussed issue in the field of second language learning is the influence and importance of individual differences, IDs, such as motivation, personality, previous learning experiences and learning strategies. It has been claimed that IDs form a complex system in the learner, but little consensus has been reached as regards definitions of constructs or their relative importance. Taking the

individual learner as a starting-point, this dissertation attempts to demonstrate the complexity of individual differences in the single learner by adopting an in-depth holistic approach. For this purpose a longitudinal case study was designed to follow the learning process of a young Greek woman's acquisition of Swedish during a ten-month intensive course in Sweden. The study is mainly based on self-report and personal diaries, which have been interpreted and analysed qualitatively.

The learning process is extensively described and changes in, for example, strategy use, life situation and learning progress are illustrated. There are indeed many complex factors which have the potential to influence learning. In this particular case, seven factors are indicated as having had a positive influence: previous language learning experiences (especially as regards learning strategies), long-term motivation, metalinguistic awareness, social contacts with L2 speakers, access to English as a mediating language, access to a strict and intensive Swedish course, and a well-needed learning break in the middle of the studies. Negative factors were largely of an emotional nature, especially a period of liminality which created feelings of not belonging, of being betwixt and between. It is suggested that IDs form a dynamic variable system in the learner. All the IDs are present in the learner, but they seem to change both in substance over time and in importance for the learner at different times in the learning process. Furthermore, IDs appear to be interconnected in a complex and dynamic way. The results of this study strongly emphasise the importance of both an holistic and a longitudinal approach to IDs in second language learning.

Green, A. (2013). Washback in language assessment. *International Journal of English Studies*, 13(2), 39-51.

Gregersen, K. & Vox, Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet. (2014). *Skrive seg til lesing (STL+)*. (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra <https://www.kompetansenorge.no/Norsk-og-samfunnskunnskap/Methodisk-veiledning/Skrive-seg-til-lesing-STL/>

Grimstad, B. (1992). *En ekvivalering av mellomnivåtesten og avgangsprøven, våren 1992*. (Hovedfagsoppgave). Universitetet i Bergen, Bergen.

Grimstad, B. F. & H. Osdal. (2007). *Nynorsk i andrespråksopplæringa (Arbeidsrapport 210)*. Volda: Høgskulen i Volda. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/153952>

Det første læreverket på nynorsk for voksne minoritetsspråklege, NynorskPluss, kom i 2003. Likevel er det fire år etter svært få kommunar og

utdanningsinstitusjonar, også i dei nynorske kjerneområda, som bruker nynorsk i andrespråksopplæringa. Kva utfordringar møter dei institusjonane som tilbyr andrespråksopplæring på nynorsk? Det er noko av det vi skal sjå på i denne rapporten, og dette spørsmålet var også bakgrunnen for at vi, hausten 2004, gjorde ei spørjeundersøking der vi såg på opplæringstilbodet i nokre ungdomsskular, vidaregåande skular og kommunal vaksenopplæring. Undersøkinga var avgrensa til nynorskkommunar på Sunnmøre, men vi trur og meiner at stoda er mykje den same i andre nynorskdistrikt. Eit av spørsmåla vi stilte, gjaldt kva grunngeving ein hadde for val av målform i opplæringa. Ein vidaregåande skule som hadde fleire vaksne minoritetsspråklege elevar, svara at dei underviste på bokmål av fleire praktiske grunnar og ikkje minst fordi den grunnleggande norskopplæringa i det kommunale tilbodet var på bokmål. Svararen karakteriserte denne situasjonen som "frustrerende og uskjønleg". Når vaksne i nynorskkommunar lærer bokmål, hindrar dette integrering og kommunikasjonen med lærarar og medelevar. Dei vaksne med born i skulen som lærer nynorsk, får t.d. vanskar med å kunne hjelpe borna med lekser. Dette svaret var typisk for mange av tilbakemeldingane vi fekk.

Grossmann, G. (2006). *Introduksjonsordningen, en ordning for alle?* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-11683>

På bakgrunn av et feltarbeide i et introduksjonssenter for flyktninger og innvandrere på østlandet, har jeg sett hvordan helse har blitt ivaretatt i forhold til implementeringen av den nye introduksjonsloven. Studien kom hovedsakelig til å dreie seg om hvordan introduksjonssenteret kunne ses som et verktøy for å realisere instrumentelle mål, men som samtidig var en symbolsk konstruert verden. I samspillet mellom disse nivåene ble det generert handlinger som fikk noen konsekvenser som ikke var helt fremme i bevisstheten til de ansatte. Oversettelsesprosesser mellom Kommunal og regionaldepartementet, kommunen og introduksjonssenteret bidro til at introduksjonsloven endret karakter på sin vandring. Det interessante var hva kommunen så som muligheter og begrensninger ut fra hva departementet hadde vektlagt som lovpålagt og hva de hadde tillagt anbefalingene. Siden departementet hovedsakelig hadde plassert ivaretagelse av helsen til flyktninger og innvandrere i anbefalingene til lovt teksten, førte det til en nedbygging av helsetilbudet i feltarbeidskommunen. Det at flyktninger og innvandreres helseproblemer ikke var synliggjort hverken i loven, kommunens langtidsplan eller i introduksjonssenterets styringsindikatorer, førte til at problemet var organisert bort ved å være språklig eliminert. Dette fikk relevans i forhold til avstanden mellom introduksjonssenterets arbeidsinstruks og primærkontaktens nødvendige avklaringsarbeide i møte med deltakerne, noe som førte til at de ansatte arbeidet under forhold med motstridende interesser.

Introduksjonslovens overordnede mål, å få mennesker hurtigst mulig i arbeide, forutsetter noe som ikke er der, f.eks. at alle har god helse. Denne måten å fortrenge relativt opplagte realiteter, som at enkelte ikke har god helse, kan knyttes til at disse behovene ikke ble ansett som vesentlige nok, og at de ikke kunne bli tatt hensyn til fordi det da ville bli for komplekst å implementere introduksjonsloven. Å unnlate å ta slike allmennmenneskelige hensyn med i planleggingen, resulterte til slutt i at enkelte deltakere som av forskjellige grunner ikke mestret en skolesituasjon, havnet akkurat der, i mangel på alternative tilbud.

Grønli, J. K. (2014). *Korleis opplevast introduksjonsprogrammet for nykomne innvandrarakar?* (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/268850>

Som eg kjem til i kapittel 1.4 har introduksjonsprogrammet som mål å få nykomne innvandrarakar med flyktning- eller flyktningliknande bakgrunn ut i jobb eller utdanning. I denne oppgåva vil eg sjå på korleis innvandrarakar frå ulike land og med ulike yrkes- og utdanningsbakgrunn opplev programmet. Dermed kjem oppgåva under feltet policyanalyse, men sidan eg ser på korleis deltakarakar opplev programmet er det ikkje snakk om å måle resultat eller å gå djupt inn i korleis tilsette ved program og vaksenopplæring jobbar for å nå mål.

Skulle eg gjort det første måtte eg brukt ein heilt annan metode, og skulle eg gjort det siste måtte eg i tillegg gjort intervju med tilsette. Det blir likevel vanskeleg å skrive om korleis brukarakar opplev tenester utan å seie noko om korleis arbeid med iverksetting foregår. Difor vil ein stor del av teorigrunnlaget vere teoriar om korleis dei som samhandlar med brukarakar på vegne av det offentlege (bakkebyråkratar) jobbar. Dei eg har snakka med er på ulike nivå (spor) i norskundervisninga, noko som også forklarast nærare seinare. Eg prata med informantane om mål og innhald i program, korleis ein opplev dei tilsette der og ved vaksenopplæringa, og korleis tiltaka, hovudsakleg norskundervisning og praksis opplevast.

Gujord, A.-K. H. (2017). Eit empirisk tilskot til utforskinga av finittheit-og tempusdistinksjonar i norsk som andrespråk. *NOA-Norsk som andrespråk*, 33(2), 88-116. Hentet fra <http://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/viewFile/1425/1410>.

Denne artikkelen presenterer ei undersøking som tek utgangspunkt i hypotesar og tankar omkring finittkategorien sin posisjon i norsk språk og betydninga av han for tileigning av verbmorfologi i norsk som andrespråk (Hagen 2001, 2005; Eide 2008, 2009ab, 2012, 2015). Eg vil visa til tidlegare undersøkingar som finn at finittmarkering på verb er ei større utfordring for norskinnlærarakar enn tempusmarkering på verb. I desse undersøkingane er det også funn som tydar på

at finittdistinksjonen er særleg vanskeleg for innlærarar med eit førstespråk utan morfologisk markert finitttheit. Desse observasjonane undersøker eg om gjeld for verbbruken i 246 tekstar frå Norsk andrespråskorpus (ASK) skrivne av informantar med vietnamesisk, albansk og somali som førstespråk. Analysen viser at innlærarane ikkje gjer fleire feil i verbmorfologien som kan relaterast til finittkategorien (finittfeil), enn feil som gjeld tempusmarkeringa på verbet (tempusfeil), men at tempusfeila utgjer den største delen av dei verbmorfologiske feila. Analysen viser også ein effekt av førstespråksbakgrunn. Informantane med eit førstespråk utan finittdistinksjon (vietnamesisk) har fleire finittfeil i tekstane samanlikna med informantane med finittdistinksjon i førstespråket (albansk og somali).

Gujord, A.-K. H. (2017). "Hos en voksen er tanken helt full av masse ting": Personlege narrativar i Norsk andrespråskorpus (ASK) - ei kjelde til innsikt i læringsprosessen? *Acta Didactica Norge*, 11(1), 1-22. Hentet fra <https://journals.uio.no/index.php/adno/article/viewFile/3913/4154>.

I denne artikkelen utforskar eg utvalde tekstar frå Norsk andrespråskorpus (ASK) som personlege narrativar. I norsk andrespråksforskning finst det knappast forskning på innlæraranes beskrivingar av sjølvopplevd språklæring, og ASK har så langt i all hovudsak vore nytta til å granska grammatiske og leksikalske trekk ved andrespråkstileigning. Analysen av 38 tekstar frå ASK viser at korpuset også kan nyttast til å granska sjølve innhaldet i tekstar der innlærarane skriv om språklæring basert på erfaring.

Gulbrandsen, M. (2001). Hvad er Lingua? *Sprogforum: Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik*, 7(20), 60-61. Hentet fra http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus_Emdrup/Sprogforum_arkiv/SROGFORUM_NO_20_Task.pdf.

Gulliksson, A. (2007). Alfabetiseringsundervisning för vuxna invandrare och asylsökande. I S. Granath & B. Bihl (Red.), *Portar till språk och litteratur* (s. 89-102). Karlstad: CSL Centrum för språk- och litteraturdidaktik. Hentet fra <http://kau.diva-portal.org/smash/get/diva2:5283/FULLTEXT01.pdf>.

Vissa av vuxeneleverna inom SFA (svenska for asylsökande) och SFI (svenska for invandrare) kan inte lasa och skriva nar de kommer till Sverige. Alfabetisering innebar att man lar en vuxen att lasa och skriva (Franker 2004: 675). Syftet med min undersokning var att jag ville ha ytterligare kunskap om hur alfabetiseringsundervisningen for vuxna ser ut. Jag ville narmare undersoka vilka metoder for las- och skrivinlarning som anvands, hur undervisningen gar till i praktiken och vilket undervisningsmaterial som anvands. Jag ville ocksa

undersöka om det finns några skillnader mellan SFI och SFA i de skolor som ingår i undersökningen.

Guo, Y. (2013). Language Policies and Programs for Adult Immigrants in Canada: A Critical Analysis. *Canadian Ethnic Studies*, 45(1/2), 23-41.

This paper explores current issues in English as a Second Language (ESL[1]) policies and programs for adult immigrants in Canada from a critical multiculturalism perspective. In the context of Canadian policies on immigration, bilingualism, and multiculturalism, the paper first provides an overview of language education in Canada historically. Current trends and issues in language programs for adult immigrants are then explored by examining discourses of integration at the level of both policy and practice, by looking at problems of teaching Canadian values, and by critiquing the emphasis on employability in language programs. Implications for language education for adult immigrants are also discussed.

Gustavsson, H.-O. (2007). "*Utan bok är det ingen riktig undervisning*": En studie av skolkulturella referensramar i sfi. (Doktorgradsavhandling). Stockholms universitet, Stockholm. Hentet fra <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:197675/FULLTEXT01.pdf>

This dissertation concerns oral language tests from a grammatical perspective. Tests today are usually assessed based on a communicative approach to language, so it is interesting to see how great a significance the level of grammatical development of test takers has for their communicative competence in general.

The data in the investigation consist of recorded test conversations from a Swedish national language proficiency test, Tisus (test in Swedish for university and university college studies). The general aim of the study is to investigate whether there is a difference between the test takers who passed and those who failed in terms of their level of grammatical development. This is investigated in one main study and two smaller follow-up studies.

The theoretical basis for this work is comprised of theories on second language learning and theories on language testing. For the grammatical analysis, Pienemann's processability theory (PT) is applied. This theory posits that learners acquire certain morpho-syntactic structures in a particular order, something that produces a hierarchy consisting of five levels.

In the main study, a quantitative analysis is made of the test takers' level of grammatical development relative to their TISUS results. The results show a clear correlation between grammatical level and test results. There also seems to be a kind of watershed at level 4, given that most of the test takers who passed have

command of this level in the PT hierarchy, whereas those who failed, as a rule, only make it to level 3.

The first follow-up study is more qualitative in nature and is focused on the test takers who deviate from the general pattern of results in the main study: those who failed despite their high grammatical level and those who passed despite their low grammatical level. One result of this follow-up study is that, in these cases, it appears communicative competence was critical. Being able to orient oneself to the special conversational situation represented by the test conversation is considered to be particularly important. In a second follow-up study, the problems of applying PT to morphology and syntax are examined. The results of the dissertation suggest that there is a correlation between grammatical competence and communicative competence in general. This means that the grammatical levels in the PT hierarchy may constitute a useful basis of analysis in oral assessments, as a complement to other assessment tools.

Gystad, G. & T. Vandvik. (2004). *Erfaringsbasert språkopplæring: "Egen bok" spor 1: Delprosjekt (Sluttrapport)*. Levanger: Levanger kommune & Innvandrertjenesten. Hentet fra [http://levanger.kommune.no/PageFiles/2169/Erfaringsbasert_sprakopplering_sluttrappor t.pdf](http://levanger.kommune.no/PageFiles/2169/Erfaringsbasert_sprakopplering_sluttrappor_t.pdf)

Haanes, E. (2010). *Introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger og dens gjennomføring i Larvik kommune*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-25685>

Tema for denne oppgaven er introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger. Det empiriske materialet baserer seg i hovedsak på et casestudie av Larvik kommunes arbeid med ordningen. Det er blitt foretatt kvalitative intervjuer med ansatte i kommunen, samt med flyktninger som er deltakere på introduksjonsprogrammet. Oppgavens overordnede forskningsspørsmål er: "Hvilken innlemmingspolitikk representerer Introduksjonsloven, og hvordan blir denne loven satt ut i praksis i Larvik kommune?" Introduksjonsloven ble vedtatt i 2004 og gir omfattende rettigheter til nyankomne flyktninger i form av norskundervisning, arbeidskvalifisering og introduksjonsstønad. Samtidig er ordningen obligatorisk, og inneholder derfor et pliktelement. I oppgaven kommer det frem hvordan introduksjonscenteret og læringscenteret i Larvik kommune jobber med de mest sentrale påleggene i loven. Dette gjelder blant annet utarbeidelsen av et heldags- og helårs undervisningsopplegg, bredden i tiltaksviften, og arbeidet med flyktingers individuelle planer og introduksjonsstønaden.

Teoretisk benyttes H. Entzingers (2000) rammeverk for å forstå hvordan ulike typer innlemmingsstrategier ovenfor innvandrere spiller inn på ulike domener i samfunnet. Arbeidslinja står sterkt i tankegangen bak introduksjonsordningen, da formålet med ordningen i hovedsak er å få flere innvandrere ut i lønnet arbeid. Høyere sysselsetting vil være i både den norske velferdsstats interesse, og samtidig kunne styrke innvandreneres sosioøkonomiske status. Det vil presenteres to artikler av Brubaker (2001), og Joppke (2007). Formålet med dette er å vise hvordan assimileringbegrepet kan være nyttig i en analyse av introduksjonsordningen. Noen punkter i utformingen av introduksjonsloven kan sies å ha en assimilierende karakter, da de fremmer norske grunnverdier. Medborgerskapsteorier er også sentrale, og særlig Tøgebys (2003) begreper med tanke på ulike ressurser for å tilegne seg medborgerskapet benyttes aktivt i oppgaven.

Analysen er tredelt. I den første delen gis det en kort oversikt over norsk innvandrings- og integreringshistorikk. Det vises hvordan kritikken mot det tidligere integreringsregime var med på å tvinge frem de endringene som Introduksjonsloven representerer. Dette gjelder særlig med tanke på å stille krav, intensivere kvalifiseringsoppleggene og minske graden av klientifiserende praksis. Analysens andre del utgjør hovedanalysen, og dreier seg om hvordan introduksjonsordningen i praksis blir gjennomført i Larvik kommune. Gjennom intervjuutdrag og observasjoner, vises det hvordan Introduksjonsloven i høy grad er implementert i kommunen. De kan tilby en bred tiltaksvifte, og har også møtt utfordringene med å måtte tilby et heldags- og helårsopplegg.

Deltakerintervjuene står sentralt for å vise hvordan tiltakene som tilbys gjennom introduksjonsordningen kan sies å styrke deltakernes følelse av medborgerskap på flere ulike områder.

Analysens tredje og siste del handler om noen forhold som ansees som særlig interessante. Det ene dreier seg om kommunens tilbud for deltakere som er mødre med store omsorgsoppgaver. Ulike syn på dette tilbudet avslører også syn på hva som blant de ansatte i kommunen oppfattes som introduksjonsordningens overordnede målsetting. Disse ulikhetene gjenkjennes også i kapitlet som omhandler programveilderrollen, der det blir gjort en analyse av hva som kan sies å kjennetegne tankegangen blant programveilederne kontra norsklærere. Mot slutten blir det også drøftet hvorvidt introduksjonsordningen kan fremme såkalte "lock-in-effekter", som vil si at flyktingene blir værende på kvalifiseringsprogram til tross for at de er klare for å delta på arbeidsmarkedet.

Haastrup, K. (2001). "Italiensk for begyndere": Om dogmer i film og i fremmedsprogspædagogik. *Sprogforum: Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik*, 7(20),

3-6. Hentet fra

http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus_Emdrup/Sprogforum_arkiv/SROGFORUM_NO.20_Task.pdf.

Hagem, B. (2011). *Voksne minoritetsspråklige: Lesing og skrivning i et langt livsløp*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://hdl.handle.net/10642/1172>

The focus and topic for this master thesis is aimed at exploring the challenges that adults who enter Norway as illiterates, meet when learning to read and write in a second language. The project also sets out to examine several official documents which focus on targets and aims for reading and writing abilities in Norway. The concept of "lifelong learning" is also explored in these documents. The project involved 14 women who have been interviewed about their experiences and challenges. The project discusses the links between official documents and the actual learning possibilities adults have when learning to read and write in Norwegian when knowledge of the language is at starting point. Official documents seem to aim high and promise "life long learning", however most learning projects are work related and do not reach all adults. The project discusses new research which shows that an oral basis for the language is needed before actual literacy education can take place. The project also tries to argue for mother tongue instruction combined with literacy instruction because the women who have taken part in this project maintain that learning to read and write was a struggle which lasted from 2-4 years. The project also explores the multitude of social practices where literacy is used regardless of level of literacy competence. Norwegian authorities on the one hand set high standards for reading and writing among adults and seem to follow the trends from international surveys, IALS and ALL. On the other hand official documents and teaching plans show low expectations for adults who learn to read and write in a second language. Even if the right to attend primary and secondary school has by law become available to these adults, few adults seem to use this right and opportunity to learn basic subjects offered to continue to study or qualify themselves as skilled workers. This might have to do with lack of information available and lack of specific support when ex. g. writing tasks in Norwegian is needed in these courses. This project also explores how these adults may have different learning strategies than adults who have learnt to read and write early in life. Findings suggest that it would be an advantage to use their own learning strategies when courses to read and write in a second language are administered. The project shows that most of these adults get into the job market sooner or later in life, depending on caring tasks that they have for their families and different health problems that they experience. In this project it will be argued that the low expectations set out by

the Norwegian government are not beneficial to this group and need to be readjusted to meet the needs and challenges of this group.

Hagen, J. E. (2006). Hvor norsk skal fremmedspråkliges norsk være? I H. Sandøy & K. Tenfjord (Red.), *Den Nye norsken? Nokre peilepunkt under globaliseringa* (s. 124-146). Oslo: Novus.

Hajjouji Hennius, S. (2014). "*Vi kan skriva förargument och sedan motargument*": Om deliberativa samtal i undervisning i svenska som andraspråk på högskolenivå. (Doktorgradsavhandling). Mälardalens högskola, Mälardalen. Hentet fra <http://mdh.diva-portal.org/smash/get/diva2:761249/FULLTEXT01.pdf>

I avhandlingen Svenska för invandrarskap? Språk, kategorisering och identitet inom utbildningsformen Svenska för invandrare rikas intresset mot diskurs, kategorisering och identitetsskapande inom utbildningsformen Sfi dels historiskt över tid och dels bland deltagare i Sfi vid ett lärcentrum. I avhandlingen och dess fyra studier belyses de diskurser som utbildningen formats inom sedan starten i mitten av 1960-talet till 2011 med särskilt fokus på kategorisering och identitet. Avhandlingen har en bred teoretisk förankring i sociohistoriska, postkoloniala och språkpolitiska perspektiv.

Det empiriska materialet består av dokumentmaterial (läroplaner, kursplaner, propositioner, statliga utredningar, rapporter och utvärderingar) från 1965 till 2011 samt fältanteckningar, audio- och videomaterial från deltagande observationer i fem Sfi-klassrum. Resultatet presenteras framförallt i de fyra artiklarna men även i avhandlingens kapp. I den första studien belyses, utifrån ett sociohistoriskt perspektiv, diskursiva förändringar vad gäller kategoriseringar inom och mål med Sfi-utbildningen. I studie 2 används nexusanalys som teoretiskt verktyg för att synliggöra förhållandet mellan statlig policy och det lärande som sker i Sfi-klassrummen. Studien visar olika sätt att vara i och med språk i empirin, vilket i sin tur uppmärksammar hur språkpolitiska frågor, såsom svenskans varande som enande språk i Sverige, görs och förhandlas i de dagliga samtalen bland deltagarna inom Sfi. I den tredje studien som utgår från feministiska och postkoloniala perspektiv, presenteras en historisk analys av hur kategorierna svensk och invandrare skapats i förhållande till föreställningar om genus och jämställdhet inom Sfi-utbildning. Den fjärde studien uppmärksammar relationen mellan lärande och identitetsskapande i Sfi-klassrummen med fokus på föreställningar om kön och nation.

Som helhet belyser avhandlingen och de fyra studierna hur diskurser cirkulerar både över tid och mellan statlig policy och lärandet i klassrummet. Avslutningsvis bidrar avhandlingen till en kritisk diskussion om hur föreställningar om språk, kön

och nation samverkar i gränsdragningar mellan inkluderade och exkluderade i det geopolitiska rummet Sverige.

Halvorsen, B. (2002). Uttale av norsk som andrespråk på et mellomnivå. *Nordica Bergensia*,(26), [163]-181.

Hamberg, L. (2015). *Samverkan i och med språket: Systemisk-funktionell analys av språkanvändning i en kommunal gränsaktivitet med nyanlända flyktingar som målgrupp*. (Doktorgradsavhandling). Helsingfors universitet, Helsingfors. Hentet fra <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-0998-9>

Flyktingintroduktionen i Sverige präglas av den s.k. arbetslinjen, dvs. strävan efter ett snabbt inträde på arbetsmarknaden och egen försörjning för de nyanlända. Den här studien visar att ambitionerna med arbetslinjen kan komma att skymma sikten för annat väsentligt. Detta gäller inte minst individers språkutveckling och kraven på språkliga färdigheter i arbetslivet. Blundar man för komplexiteten i språkfrågan, finns det risk för att arbetslinjen vänds till en nackdel för de nyanlända. Den här fallstudien som mynnar ut i nämnda farhåga granskar Resursen, en kommunal gränsaktivitet i Sverige. Gränsaktiviteten formas genom att tre aktivitetssystem Arbetsmarknadsåtgärder, Flyktingintroduktion och Svenskundervisning för invandrare bildar nätverk för att genom sina respektive uppdrag bistå en grupp unga nyanlända under målgruppens första tid i Sverige. Undersökningen tar fasta på tidigare forskning som poängterar vikten av språkanvändning i (mötet mellan) aktivitetssystem. Genom en lexikogrammatisk analys av språkbruket i Resursen spåras konstruktionen av gränsaktiviteten. Av särskilt intresse är hur bilden av de nyanlända konstrueras och hur målen för respektive aktivitetssystem samsas inom ramen för gränsaktiviteten. Materialet för analysen består av skriftliga dokument som korsar gränserna mellan systemen och av intervjuer med tjänstemän i gränsaktiviteten. Det visar sig att bilden av de nyanlända varierar beroende på typ av text. De nyanlända konstrueras dels som en lyckosam grupp som fått chansen att komma närmare arbetsmarknaden i Sverige, dels som en administrativ angelägenhet för de samverkande tjänstemännen och dels som aktiva görare som formar gränsaktiviteten till en succé. Av de tre aktivitetssystemen konstrueras Arbetsmarknadsåtgärder som den dominerande parten. Dominansen blir särskilt tydlig vid formuleringen av målen för gränsaktiviteten där snabbt inträde på arbetsmarknaden och egen försörjning betonas. Bland de tjänstemän som arbetar närmast målgruppen höjs det dock röster för alternativa mål såsom ett självständigt liv och personlig utveckling för de nyanlända. Diskussionen om språkutveckling blir däremot knapphändig och endimensionell. Det svenska språket tas som ett självklart redskap för arbetslinjen, av detta material att döma för självklart för att problematiseras. I de

fall frågan kommer opp tenderar den att begränsas till utveckling av det talade språket. Detta riskerar inte bara uppfyllelsen av de breda målen för språkutbildningen. I slutändan kan det motverka även det primära målet med arbetslinjen. Här har språkutbildningen ett uppdrag: att sprida kunskap om språkutvecklingen, om språkets roll vid delaktighet i olika sammanhang och inte minst om arbetslivets krav på språkliga färdigheter.

Hansen, G. V. & S. R. Nilsen. (2003). *Undervisningssykehjem i Fredrikstad: Delrapport 1.* (Arbeidsrapport 2003:5). Halden: Høgskolen i Østfold. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/147544>

Undervisningssykehjemsprosjektet i Fredrikstad har de siste par årene inngått som en viktig aktør i det nasjonalt ompennende undervisningssykehjemsprosjektet. Undervisningssykehjemsprosjektet har som overordnet mål å bidra til bedret kvalitet på tjenestene til skrøpelige gamle i kommunene. I dette arbeidet har et hovedfokus vært å støtte kommunens og de ansattes egne bestrebelser, ved å styrke forutsetningene for å møte de komplekse behovene for omsorg, pleie og behandling som gamle og syke mennesker har. Viktige satsningsområder har vært å videreutvikle de ansattes kompetanse innen geriatri og andre relaterte felt, arbeide målrettet med faglig utviklingsarbeid i tilknytning til praktiske faglige utfordringer i sektoren og utvikle ny kunnskap om skrøpelige gamle og deres behov for kvalitativt god og tilpasset pleie og omsorg. Et annet meget viktig område har vært å bidra til økt fokus på eldreomsorgen innen sykepleieutdanningen og de andre helsefaglige utdanningene.

Undervisningssykehjemsprosjektet i Fredrikstad har arbeidet med disse overordnede målsettingene med utgangspunkt i lokale forhold og behov som er identifisert i samarbeid mellom Fredrikstad kommune, Fjeldberg sykehjem, Høgskolen i Østfold, Universitet i Oslo og andre aktører. Gjennom prosjektet har man prøvd ut en rekke ulike tiltak som har gitt verdifull erfaring og viktig læring. I foreliggende rapport gis det innsikt i bakgrunnen for dette arbeidet og det gis glimt inn i noen av alle de prosesser som ligger bak et nyskapende utviklingsarbeid av den karakter og omfang vi her har å gjøre med. En viktig erfaring som Undervisningssykehjemsprosjektet i Fredrikstad deler med de øvrige undervisningssykehjemsprosjektene er at forpliktende samarbeid på tvers av vanlige sektorgrenser mellom utdanning, forskning og tjeneste er både krevende, inspirerende og utbytterikt. Men det er ikke noe som kommer av seg selv. Det krever betydelig investering av tid, energi og ressurser, samt villighet til å kvitte seg med eventuelle kjepphester og full kontroll over etablerte revirer. Det har vært en spennende erfaring i prosjektet at det er mulig å samarbeide godt på tvers av ulike ansvars- og myndighetsområder, konkrete arbeidsoppgaver og

faglig bakgrunn om et forent mål om bedre tjenester til syke gamle mennesker. Det har også vist seg at det finnes en rekke "brennende sjeler" på mange plan som er vanskelig å få øye på i dagens mediedebatt om de tjenestene vi her taler om.

Denne rapporten gir et bilde av noen av de konkrete prosjektene som har vært gjennomført i regi av Undervisningssykehjemsprosjektet i Fredrikstad. Som det fremgår har engasjementet spent vidt. Prosjektene viser både utfordringer og mulige løsninger på vesentlige spørsmål i den kommunale eldreomsorgen. Forhåpentligvis kan flere av modellene overføres til andre sykehjem og kommuner eller inspirere andre til å sette i gang med utviklingsarbeid på nye viktige utfordringer. Erfaringen er entydig, den kommunale eldreomsorgen er et meget rikt felt for fagpersoner som ønsker seg personlige og faglige utfordringer, som ønsker å gjøre en forskjell i livet til meget hjelpetrengende mennesker og som ønsker å stå sammen med andre engasjerte i å løse disse meget viktige og spennende oppgavene.

Hansen, L. (2011). *Introdusere = integrere? En kvalitativ iverksettingsstudie av introduksjonsprogrammet for innvandrere.* (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/268447>

[Fra innledningen] Introduksjonsprogrammet er altså et tiltak som skal imøtekomme integrering, og styrke sysselsettingen. Jeg ser da et behov for å gjøre en evaluering av dette tiltaket og hvordan det fungerer. Min overordnede problemstilling er som følger: Hvordan påvirkes iverksettingen av introduksjonsprogrammet? Jeg vil ta utgangspunkt i synspunktene til programrådgivere, lærere og deltakere i programmet, i to kommuner. Jeg skal evaluere tiltaket ved å ta i bruk Bergljot Bakliens (2000) struktur- og aktørmodell, og Michael Lipskys (1980) teori og begrep om brukere og bakkebyråkrater. Her må det gjøres en klargjøring. Som Jon Arve Nervik og Bjørn Vik-Mo bemerker i sin studie, «Arbeidsplikten i arbeidslinjen. Kommunenes iverksetting av vilkåret om arbeid for sosialhjelp» (1999), er ordet «iverksetting» i policy analyse preget av ganske stor tvetydighet, da det kan bety både «gjennomføring» og «virkeliggjøring». Om jeg studerer «virkeliggjøring av introduksjonsprogrammet» kan det virke som om jeg studerer hovedsaklig måloppnåelse. I dette studiet skal jeg bruke ordet i betydningen «gjennomføring»: Altså hvordan gjennomføringen av itroduksjonsprogrammet påvirkes.

Min problemstilling er da som følger: Hvordan påvirkes introduksjonsprogrammets iverksetting sett i lys av struktur- og aktørbetingelser og begrepet om bakkebyråkrater? Underproblemstillinger blir da: hva er avgjørende i iverksettingen for at introduksjonsprogrammet skal fungere

optimalt? Og hvordan er introduksjonsprogrammet med på å oppnå introduksjonslovens målsetting om integrering? Jeg skal dermed også se på hvordan organiseringen av og holdningene rundt introduksjonsprogrammet i iverksettingen kan påvirke selve integreringsprosessen til deltakerne i det lengre løp, og hvordan holdningene til deltakerne og ansatte rundt introduksjonsprogrammet samsvarer med hverandre og til introduksjonsloven i iverksettingen.

Hardoy, I. & T. Zhang. (2010). Innvandrere i arbeid: Hjelper arbeidsmarkedstiltak? *Søkelys på arbeidslivet*, 27(04), 343-364. Hentet fra <http://www.idunn.no/spa/2010/04/art06>.

Arbeidsledighet blant ikke-vestlige innvandrere er langt høyere enn blant innfødte. For å motvirke de negative effektene av arbeidsledighet fører Norge en aktiv arbeidsmarkedspolitikk. Ulike tiltak skal kvalifisere og/eller bidra med arbeidstrening slik at de arbeidsledige lettere kan komme i jobb eller i utdanning. Analysen dekker perioden 1993–2007 med sine ulike konjunkturer. Vi kontrollerer for både observerbare og uobserverbare kjennetegn ved individene, og måler både innlåsningseffekter og effekter på fire ulike overganger (jobb, utdanning, trygd og utenfor arbeidsstyrken). Resultatene viser at effekten av å delta på AMO og Lønnstilskudd på senere jobsannsynlighet er positiv for ikke-vestlige innvandrere. Vi finner ingen positive sysselsettingseffekter av å delta på tiltaket Arbeidspraksis.

Hauger, M. (2012). *Å bygge en hverdag: Flyktningers ressurstilegnelse etter bosetting i en norsk kommune.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <https://core.ac.uk/download/pdf/30829369.pdf>

Formålet med denne studien er å undersøke hvordan flyktninger som relativt nylig har fått oppholdstillatelse, opplever hverdagen etter bosetting i kommunen. Undersøkelsen legger til grunn at tilegnelse av ressurser er sentralt for flyktingenes tilpasning og normalisering av hverdagen. Dette gjelder ikke kun materielle ressurser, men også sosiale, personlige og kulturelle. Slik ressurstilegnelse skjer ikke i et vakuum, men i et samspill mellom individet og samfunnet. Denne undersøkelsen tar derfor utgangspunkt i informantenes hverdag og deres beskrivelser og opplevelser av denne. Undersøkelsen baserer seg på kvalitative intervjuer med ti flyktninger bosatt i to distriktskommuner i Nord-Norge. Informantene er deltakere ved kommunens introduksjonsprogram. Undersøkelsen har følgende to problemstillinger: 1) Hvilke former for deltakelse i kommunen oppleves som meningsfulle for informantene? 2) Hva ligger til grunn for informantenes opplevelse av tilgjengelighet/utilgjengelighet knyttet til deltakelse? Resultatene vitner om at flyktingene utenom

introduksjonsprogrammets innhold på dagtid, opplever begrensninger knyttet til ressurstilegnelse. Det uttrykkes et ønske om å ha mer kontakt med nordmenn, da de opplever at slik kontakt blant annet er viktig for at de skal kunne øke sin norskkompetanse. Men nettopp språkbarrierer, og få kontaktpunkter med nordmenn på fritiden, fremstår som sentrale begrensninger for dette. Deres behov for sosiale relasjoner dekkes hovedsakelig av personer som kommer fra samme land, og disse relasjonene fremstår som sentrale for deres trivsel og hverdag i kommunen. Ved å se på person- og miljøfaktorer i sammenheng, kan resultatene fra denne undersøkelsen bidra til mer nyansert kunnskap om hva som fremmer og hemmer tilegnelse av ressurser blant nylig bosatte flyktninger.

Haugerud, V., T. Bergane & B. Ilebekk (Red.). (2006). *Basis!: Voksnes læring 2006 - tilstand, utfordringer og anbefalinger*. Basis! [Oslo]: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk.

Haugerud, V., T. Bergane & B. Ilebekk (Red.). (2007). *Basis!: Voksnes læring 2007 - tilstand, utfordringer og anbefalinger*. Basis! [Oslo]: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk.

Haugerud, V., T. Bergane & B. Ilebekk (Red.). (2008). *Basis!: Voksnes læring 2008 - tilstand, utfordringer og anbefalinger*. Basis! [Oslo]: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk.

Haugsvær, K. (2009). *Om oppgaveformuleringens oppgave: En testteoretisk undersøkelse av oppgaveformuleringens betydning for tekstkvalitet i skriftlige andrespråktekster*. (Masteroppgave). Universitetet i Bergen, Bergen. Hentet fra <http://hdl.handle.net/1956/3618>

Denne masteravhandlingen plasserer seg innenfor fagfeltet språktesting og er en undersøkelse av oppgavevariabelen i testing av skriftlige språkferdigheter med utgangspunkt i følgende problemstilling: I hvor stor grad påvirker oppgaveformuleringen tekstkvaliteten i testing av skriftlig produksjon? I tråd med språktestingens normative funksjon argumenterer jeg for at det er meningsfullt å ta i bruk et begrep som tekstkvalitet. Jeg viser videre med utgangspunkt i Det felles europeiske rammeverket for læring, undervisning og vurdering av språk (Rammeverket) samt konstruert, vurderingskriteriene og nivåbeskrivelsene for Test i norsk - høyere nivå og Trinn 3-Eksamen, at tekstkvalitetsbegrepet på høyere nivå kan knyttes til et krav om at kandidatene i sin skriftlige produksjon skal beherske argumenterende skriving. Ved å ta i bruk en retorisk tekstanalysemodell operasjonaliserer jeg så tekstkvalitet knyttet til argumentasjon i form av argumenterende tekststrukturer. Tre hypoteser om

oppgaveformuleringens betydning for den retoriske tekststrukturen testes i undersøkelsen; én om at implisitt formulerte påstander i oppgaveformuleringen vil generere argumenterende tekststrukturer(H1), én om at eksplisitt formulerte retoriske instruksjoner i oppgaveformuleringen vil generere lignende tekststrukturer (H2) og den siste, en underhypotese til H2, om den antatte utgreiingsgenererende effekten av instruksjonsverbet diskutér (H2a). For å teste hypotesene, analyserer jeg seks tekstpar der hvert par består av to tekster skrevet av samme kandidat som svar på to ulikt formulerte stiloppgaver. Resultatene av undersøkelsen er sprikende noe som gjør det vanskelig å trekke konklusjoner i forhold til oppgaveformuleringens konkrete betydning for den retoriske tekststrukturen og tekstkvaliteten i testbesvarelsene. Dette kan delvis forklares med metodiske svakheter ved undersøkelsen, og både datamaterialets begrensninger og analysemetodens svakheter blir inngående diskutert. Til tross for dette, viser jeg avslutningsvis til viktige teoretiske og praktiske implikasjoner av undersøkelsen, både i forhold til oppgaveformuleringens betydning i testing av skriftlige språkferdigheter generelt, og særlig omkring sammenhengen mellom eksplisitte retoriske instruksjoner og påstander i oppgaveformuleringen og kravet om argumentasjon på høyere nivå.

Haukeland, P. I. & H. Speitz. (2003). *Arbeidsplassen som innovativ kvalifiserings- / læringsarena for opplæring og arbeidstrening av språklige minoriteter, Nopro AS.* (Rapport 1, 2003). Notodden: Telemarksforskning Notodden. Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2439983/Rapp-2003-01.pdf?sequence=1>

Prosjektet dreier seg primært om språkopplæring kombinert med arbeidstrening. Brukerne som skal ha språkopplæring og som er i Aetat-systemet kan søke seg til prosjektet. Aetat henviser så brukerne til Nopro, hvor de inngår i det ordinære systemet. Brukerne i dette prosjektet har fått bevilget noe mer tid i avklaringsfasen, men ellers er det ingen forskjell på disse brukerne og de andre som er i Nopro, bortsett fra en ting – språkopplæringen foregår i tilknytning til arbeidstreningen og som en del av arbeidstiden. Det vil si at brukerne får betalt for den tid de har til undervisning. Brukerne har rett til 20 timer språkopplæring i uka. Det har vært en målsetting i prosjektet fra begynnelsen av at disse timene skulle holdes i tilknytning til arbeidsplassen. Dette har etterhvert blitt tolket på to måter. Fra lærernes side har språkopplæringen vært knyttet til arbeidsplassen som helhet, mens fra bedriftens side har det vært tolket dithen at språkopplæringen skulle knyttes direkte til produksjonen, slik at brukerne skulle taes minimalt ut av produksjonen for å lære språk.

All språkopplæring er knyttet til arbeidsplassen, men ikke all språkopplæring er knyttet til produksjon. I dag er det satt av ca. 10-11 timer til undervisning i et

"klasserom" på arbeidsplassen, mens ca. 9-10 timer er satt av til veiledning. Veiledningen kan foregå på ulike plasser og til ulike tider, både i tilknytning til produksjonen, men også i tilknytning til arbeidsplassen generelt. Det kan dreie seg om utfylling av sykemeldinger eller i forhold til interne kurs som brukerne deltar på. Det har vært en bevegelse fra mer "klasseromsundervisning" (der fokuset er på basiskunnskaper som lese, skrive, lytte og snakke) til veiledning/undervisning i tilknytning til arbeidet generelt, men prosjektet synes å ha stabilisert seg på den nevnte fordelingen.

I forhold til innholdet i språkopplæringen fokuseres det ikke bare på språket i seg selv, men på den sosiale og kulturelle kontekst som språket praktiseres i. Det er et fokus på denne konteksten gjennom de sosiale og kulturelle relasjoner som inngår i et arbeidsfellesskap. Prosjektet ser dermed ikke bare på hvordan man kan få til en mer helhetlig og meningsfull språkopplæring for brukerne eller hvordan man kan utvikle bedriften, men det setter dette arbeid i en mer grunnleggende menneskelig og sosial sammenheng.

Heide, E. (2017). Det norske språkmangfaldet og opplæringa i norsk som andrespråk. *Norsklæraren*,(3), 16-27. Hentet fra http://www.norskundervisning.no/wp-content/uploads/2016/02/Norskl%C3%A6reren_3-17_Heide.pdf.

Hektoen, M. S. S. (2006). *Integreringsprosessenes utfordringer og lyspunkter: Med utgangspunkt i grunnskoleopplæring for voksne innvandrere*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-12851>

Introduksjonsordningen ble i 2003 vedtatt av den norske stat for å forbedre integreringen av nyankomne innvandrere i Norge. Denne masteroppgaven handler om hvordan introduksjonsloven implementeres i praksis, i grunnskoleopplæring for voksne innvandrere på Introduksjonscenteret i Drammen kommune. Fokus er på grunnskoleelevenes hverdag, og hvordan motivasjon, bakgrunn og livssituasjon spiller inn på mestring av skolen. Lærernes utfordringer ved å drive en grunnskole, der lovverk og regler stadig står i motsats til skjønnsutøvelse i møte med elevene, er også i fokus. Samhold blant lærerne og god stemning generelt på skolen, er viktige faktorer for hvordan lærerne håndterte utfordringene. Tross mange problemer underveis i grunnskoleløpet, både for lærerne og elevene, viste det seg at mange elever klarte å fullføre grunnskolen, og enten gikk over i utdanning eller i arbeid. Resultater og måloppnåelse i grunnskoleklassene og på introduksjonscenteret, blir i oppgaven satt i sammenheng med innvandreres deltakelse i det norske samfunn generelt. Avslutningsvis i oppgaven tar jeg opp problematikken rundt introduksjonsloven og hvilke premisser som ligger til grunn for å integreres i samfunnet.

Helgesen, M. H. (2016). *Et casestudie av beslutningsprosessen rundt innføringen av introduksjonsloven*. (Masteroppgave). Universitetet i Bergen, Bergen. Hentet fra <http://hdl.handle.net/1956/15863>

Den 12. juni 2003 ble lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere vedtatt. Dette var et resultat av at integreringspolitikken var kommet opp på den offentlige politiske dagsorden under Jagland-regjeringen i 1997. I løpet av tidsrommet som utspant seg fra agendasettingen og frem til endelig vedtak var det en mengde ulike aktører, løsninger, problemer og beslutningsmuligheter som var en del av beslutningsprosessen. Oppgaven er utformet som et casestudie og belyser hvordan introduksjonsloven ble en realitet, og undersøker den omfattende beslutningsprosessen som førte frem til at introduksjonsloven ble vedtatt. Introduksjonsloven representerte et paradigmeskifte i norsk integreringspolitikk. Den tidligere integreringspolitikken la opp til at kommunene selv kunne bestemme utformingen av de lokale integreringstiltakene. I mange tilfeller endte dette med en svært stor lokal variasjon i kvaliteten til oppleggene.

Problemstillingen for studien er: Beskriv og forklar prosessen som førte frem til innføringen av introduksjonsloven. Problemstillingen er todelt og fokuserer på et beskrivende og et forklarende element. Problemstillingens beskrivende rammeverk består av en faseinndeling etter policysirkelens faser. I denne studien er det: Agendasetting, policyformulering og beslutningstaking som er relevant. I disse tre fasene vil det bli undersøkt hvilke aktører, problemer, løsninger og beslutningsmuligheter som var av interesse. I tillegg til dette vil det fokuseres på om ulike policyvinduer og policyentreprenører var aktuelle i de tre fasene. Strømningstankegangen som benyttes i studien har utgangspunkt i "Garbage Can-modellen". For å besvare den forklarende delen av problemstillingen vil det bli benyttet tre forklarende perspektiv: Analytisk problemløsning, interessehevding og forhandling, og (bi)produkt av sammenfall i tid. Studien viser til at alle tre perspektivene har relevans for forklaring av problemstillingen. Det rasjonelle perspektivet har høy forklaringskraft for agendasettingsfasen, og middels i de to andre fasene. Forhandlingsperspektivet fanger spesielt opp viktige elementer i policyformuleringsprosessen. Til sist er det (bi)produkt av sammenfall i tid som har høyest forklaringskraft i beslutningsfasen ettersom det spesielt åpner opp for mulighetsvindu og policyentreprenører. De tre perspektivene utfyller hverandre godt og fanger opp meget mye relevant angående beslutningsprosessen.

Helland, A.-K. (2007). Norsk som andrespråk? *Syn og segn*, 113(4), 82-90.

Helland, A.-K. (2009). Når voksne lærer norsk som andrespråk: Gjer undervisning nokon skilnad? *Norsklæraren*, 33(4), 52-55.

Henriksen, K. (2010). Introduksjonsprogrammet: En suksess? *Søkelys på arbeidslivet*, 27(03), 231-243. Hentet fra <http://www.idunn.no/spa/2010/03/art03>.

Ofte er premisset i den offentlige debatten om integrering at «integreringen er mislykket». Introduksjonsordningen er kanskje det viktigste politiske tiltaket for å integrere nyankomne flyktninger i arbeidsmarkedet. Dersom dette programmet er vellykket, blir påstanden om integreringens fallitt mindre riktig. Ordningen har vært obligatorisk siden 2004. Kan vi nå si noe om hvor vellykket den har vært?

Henriksen, R. S. (2011). *Det store mangfoldet: Utfordringer i norskopplæring for voksne innvandrere: En kvalitativ undersøkelse om hvordan den voksne innvandreren opplever kommunens norskopplæringstilbud.* (Masteroppgave). Universitetet i Tromsø, Tromsø. Hentet fra <http://hdl.handle.net/10037/3453>

Undersøkelsen omfatter 10 deltakere i norskopplæring for voksne innvandrere på tre skoler, en stor byskole og to mindre distriktsskoler. Formålet med undersøkelsen var å få vite hvordan voksne innvandrere opplever kommunens norskopplæringstilbud, med særskilt fokus på hva som fungerer best for den voksne innvandreren som skal lære seg norsk, og hvilken organiseringsform som egner seg for voksnes andrespråklæring. Informantene har fått spørsmål om norskopplæring generelt og voksenopplæringa spesielt, og de har uttalt seg om andragogiske prinsipper som selvstyring, voksnes erfaringsreservoar og indre motivasjon, og den gode voksenpedagogen. De empiriske funnene blir drøftet i lys av sentrale voksenpedagogiske teoretikere som Knowles, Illeris, m.fl. Undersøkelsen viser at det ikke nødvendigvis er de mest individuelt tilrettelagte opplæringsprogrammene som fungerer best for andrespråklæring. Deltakerne har vel så stor nytte av kontakten, kommunikasjonen og den muntlige praktiseringen sammen med sine medelever. De store voksenopplæringene har derfor en fordel fordi de har et stort antall elever og kan dele inn i homogene grupper/klasser. For å lære norsk må man benytte seg av enhver anledning til språklæring, men det er læreren som er den viktigste hjelperen i læringsprosessen. Den gode voksenpedagogen er et godt menneske med sosiale evner som kan faget sitt, stiller krav og gir rom for humor og glede i undervisninga.

Hill, K. & T. McNamara. (2015). Validity inferences under high-stakes conditions: A response from language testing. *Measurement: Interdisciplinary Research and Perspectives*, 13(1), 39-43.

Those who work in second- and foreign-language testing often find Koretz's concern for validity inferences under high-stakes (VIHS) conditions both welcome and familiar. While the focus of the article is more narrowly on the potential for two instructional responses to test-based accountability, "reallocation" and "coaching," to undermine the validity of score-based inferences about achievement by inflating scores and exaggerating mastery of the domain of interest, rather than the broader set of problems around test-based accountability (Haertel, 2013), the issues raised have also been extensively discussed for several years in the field of language testing, using somewhat different terminology. "Washback" (or "backwash") is the specific term used to refer to the effects of high-stakes assessment on teaching and learning and is considered a subset of test impact more generally (Cheng, 2008). The inflationary or deflationary effect of nonsubstantive (construct irrelevant) "performance elements" on scores (associated with coaching in the article) is known as "test method effect" (Bachman, 1990). The context of the article, where outcomes-based control of educational effort is found to have a distorting effect on teaching and learning efforts, has many parallels in language testing, not only in the United States, where the negative impact on bilingual education of test-based accountability under No Child Left Behind and more recently the Common Core Standards has been widely discussed (Menken, 2008), but internationally, particularly in studies of the problematic impact of the Common European Framework of Reference (Council of Europe 2001) and PISA testing on language education (McNamara, 2011). Issues around validity inferences under high-stakes conditions arise in language testing in more contexts than the kind of test based accountability scenarios that are the focus of this article. Since the appearance of a special volume in "Language Testing" (the leading journal in the field) featuring an article on washback by Messick (1996), there has been a significant amount of research undertaken on washback and the broader impacts of language assessment, including a suite of studies sponsored by the major language testing agencies themselves. However, the high-stakes language assessments forming the focus of these studies are typically used for selection and/or accreditation purposes rather than for school and teacher accountability: language tests act as gatekeeping devices to control access to employment, education, migration, and citizenship. There is a general consensus in language-testing research that high-stakes language assessment influences "what" is taught but not necessarily "how" it is taught.

Hinkel, E. (2005). *Handbook of research in second language teaching and learning*. Mahwah, N.J: Lawrence Erlbaum.

Hirsch, K., Senter for voksenopplæring & Voksenopplæringskonferansen. (2009). *Språklæreren som formidler av kunnskap om kultur og samfunn: Dilemmaer og utfordringer i et flerkulturelt læringsmiljø: Voksenopplæringskonferansen i Trondheim 16.-17. mars 2009: Konferanseinnlegg.* Trondheim: Senter for voksenopplæring.

Hjorthol, T. (2013). *"Jeg går på skole for å fikse fremtiden min": Enslige mindreårige flyktnings møte med grunnskoleopplæring for voksne.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-37804>

Enslige mindreårige flyktnings er barn og unge under 18 år som kommer til Norge for å søke asyl uten å ha følge av foreldre eller andre voksne med foreldreansvar. De som får innvilget opphold bosettes i en kommune, som får statstilskudd til å kunne gjennomføre et aktivt bosettings- og integreringsarbeid. Flyktingungdommer fra 16 år uten tilstrekkelig grunnskolebakgrunn får undervisningstilbud ved voksenopplæringen. Denne kvalitative studien utforsker enslige mindreårige flyktnings møte med eksamensrettet grunnskoleopplæring for voksne i en kommune på Østlandet. Gjennom klasseromsobservasjon og intervjuer med fem elever, fire lærere og en ansatt i kommunens psykiske helseteam, ønsker studien å målbære flyktingungdommenes egne erfaringer med skoletilbudet, samt belyse de voksnes perspektiver på elevenes skolesituasjon. Studiens teoretiske forankring er sosiokulturell teori, den økologiske utviklingsmodellen og kulturpsykologi. Undervisningen preges av hyppige misforståelser grunnet elevenes språkferdigheter og manglende kulturell bakgrunnskunnskap vedrørende grunnskolepensumet. Kulturelt ensrettet læremateriale utgjør et forståelseshinder for elevene. Lærernes undervisningsdiskurser drar i to retninger, normoppnåelse etter læringsmålene og tilpassing til den heterogene elevmassen. Videre misforstår elevene lærernes diskurs om realitetsorientering som uforholdsmessig lave forventninger til deres læringspotensial. For å beholde motiverte elever gjennom grunnskole-tilbudet før inntak til videregående skole, er det viktig med eksplisitt informasjon om elevenes karrieremuligheter i kunnskapsamfunnet Norge. Studien tyder på at elevenes skolemotivasjon påvirkes negativt av deres syn på grunnskoleopplæring som en mellomstasjon og ikke "ekte" skole. En større anerkjennelse av flyktingelevenes behov for sosial tilhørighet i skolehverdagen vil kunne fremme inkludering, uformell språklæring, samt utvikling av en positiv identitet i tilknytning til skolen og samfunnet som helhet. [...] Grunnskolen består av én klasse på nivå 1, én klasse på nivå 2 og to avgangsklasser på nivå 3. Elevene er mellom 16-40 år gamle, gjennomsnittsalderen er 23. Grunnskolen har nylig flyttet fra voksenopplæringscenteret til lokaler i en stor og populær videregående skole i kommunen.

Hoel, M. O. (2009). *"Altså, jeg klarer meg jo, da": Lesekompetanse i norsk(faget) blant elever fra språklige minoriteter på Vg1.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-24263>

Det overordnede temaet for avhandlingen er lesekompetanse i norskfaget på videregående trinn. Mer spesifikt blir lesekompetansen blant minoritetsspråklige elever på Vg1 undersøkt. Økt forskningsfokus på området har ført til at lesing har kommet mer i søkelyset i Norge i de senere år. Alle de internasjonale undersøkelsene av lesekompetanse som Norge har deltatt i siden begynnelsen av 1990-tallet, samt nasjonale prøver, forteller for det første om at norske elever presterer lavere i lesing enn de land vi liker å sammenligne oss med, og for det andre om prestasjonsforskjeller mellom gruppene av første- og andrespråkslesere, i favør av førstespråksleserne.

Det meste av leseforskningen omhandler i dag elever på grunnskolenivå. Siktemålet med oppgaven har vært å undersøke den norskfaglige lesekompetansen blant minoritetsspråklige elever sammenlignet med øvrige elever på videregående trinn, for å få mer inngående informasjon om et utvalg av denne elevgruppen. Dette søkes gjort gjennom problemstillingen: Hva kjennetegner lesekompetansen i norsk blant elever fra språklige minoriteter sammenlignet med øvrige elever i faget norsk på Vg1 studieforberedende program på en skole? Fem forskningsspørsmål bidrar videre til å besvare problemstillingen. Disse omhandler hvilke utfordringer de minoritetsspråklige elevene møter i lesing av læreboktekster og andre tekster i norskfaget, hvordan de definerer sin språklige identitet, hva som kjennetegner deres holdninger til lesing og deres lesevaner i fritiden og deres bruk av lesestrategier i arbeidet med norskfaget på skolen. Det siste forskningsspørsmålet er hvordan lærere oppfatter minoritetsspråklige elevers lesestrategier og språkkunnskaper i norsk. Da det ikke foreligger mye forskning på elever på videregående trinn når det gjelder lesing, er avhandlingen grunnleggende empirisk. Empirien er innsamlet av meg gjennom en metodetriangulert undersøkelse som består av en spørreundersøkelse, en lesetest og intervjuer. Undersøkelsen ble utført ved en videregående skole på det sentrale Østlandet på Vg1 studiespesialiserende program. Som en følge av metodetrianguleringen er dataene av både kvalitativ og kvantitativ art. Spørreskjemaundersøkelsen gir kvantitativ informasjon om 93 respondenter ved skolen vedrørende språklig bakgrunn, lesevaner, holdninger til lesing og bruk av lesestrategier. I lesetesten deltar totalt 15 elever med både majoritets- og minoritetsspråklig bakgrunn. Elevsvarene på testens 24 spørsmål, fordelt på en skjønnlitterær og en sakprosa del, samt to clozetest, blir behandlet og presentert både kvalitativt og kvantitativt i oppgaven. Det er i særlig grad intervjuene som gir undersøkelsen kvalitativ dybde. Der blir fire

minoritetsspråklige elever og to av norsklærerne på trinnet intervjuet i temaene lesing, lesestrategier og språklig identifikasjon og språklige forutsetninger. Avhandlingens empiri viser oppsummert at elevene fra språklige minoriteter i utvalget på denne skolen presterer svakere i lesing enn de majoritetsspråklige elevene. Det er lesetesten som tydeligst peker i denne retningen, men dataene generert fra spørreundersøkelsen og intervjuene gir ytterligere informasjon om de minoritetsspråklige elevenes utfordringer i lesing. Den største hovedutfordringen synes å være mindre bredde og dybde i deres ordforråd. De har dessuten større utfordringer med forståelse og noe mindre grad av norskfaglig relevante bakgrunnskunnskaper enn det som gjelder for de majoritetsspråklige elevene. Elevene virker videre overlatt til seg selv i skolearbeidet i norskfaget, og verken oppfølging, tilrettelegging eller kartlegging når det gjelder deres lesekompetanse, synes å forekomme i tilstrekkelig grad. Funnene i oppgaven antyder at det er behov for ytterligere leserettede tiltak i skolen i tillegg til systematisk språkopplæring for elever fra språklige minoriteter, ut fra elevenes faktiske behov.

Hoff, J. (2004). *Læringsstiler og læringsstrategier: Tretten andrespråksstudenters rapportering av bruk av læringsstiler og læringsstrategier i et kurs i norsk som andrespråk.* (Hovedfagsoppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim.

Hoftun, A. W. (2017). "Det hele norske samfunnet": Ein korpusbasert studie av substantivfrasar i innlærartekstar frå vaksne med norsk som andrespråk sett i lys av Det felles europeiske rammeverket for språk. (Masteroppgave). Universitetet i Stavanger, Stavanger. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/2447299>

Denne masteroppgåva er skriven innan fagfeltet Norsk som andrespråk og undersøker substantivfrasar hos vaksne innlærarar av norsk. Studien er avgrensa til å fokusera på substantivfrasar med adledd som blir omfatta av samsvarsbøyingmekanikken, dvs. determinativ og adjektiv, i tillegg til kjernen, og har følgande problemstilling: Kva er karakteristisk for substantivfrasar i tekstar frå vaksne som lærer norsk, og er substantivfrasane systematisk ulike på ulike stadium i språktileigninga? Det felles europeiske rammeverket for språk predikerer kva som krevst av språkleg kompetanse på seks nivå: A1, A2, B1, B2, C1 og C2. Rammeverket er generelt og inneheld ikkje språkspesifikke beskrivingar. Prosjektet Norsk profil har resultert i nokre spesifiseringar for norsk, og det var eit overordna mål òg for dette prosjektet å foreslå nivåbeskrivingar for substantivfrasar med adledd som blir samsvarsbøygde. Undersøkinga er empirisk orientert og korpusbasert. Datamaterialet blei henta frå Norsk andrespråkskorpus — ASK. Talet på tekstar blei avgrensa til 110, på fem følgande nivå: B1, B1+, B2, B2+ og C1. Datamaterialet er ikkje statistisk behandla og tar ikkje omsyn til

individuell variasjon, sidan substantivfrasane blei undersøkte samla på dei ulike nivåa. Basert på prediksjonane i Rammeverket har det blitt utleidd to hypotesar: H1: Generelt vil talet på utbygde substantivfrasar stiga med rammeverksnivå. Det vil vera skilnad mellom B1 og B2 på dette punktet og ikkje nødvendigvis mellom B2 og C1. H2: Generelt vil graden av målspråklik samsvarsbøying i substantivfrasane auka frå B1 til C1. Graden av korrekt samsvarsbøying vil vera eit skiljande kriterium mellom B1, B2 og C1. Substantivfrasane blir undersøkte uti frå to hovudsøk i korpuset: eitt med determinativ og adjektiv før kjernen og eitt med to adjektiv (både sideordning og underordning) før kjernen. Studien viser nokre tendensar, og begge hypotesane blei styrkte, den første med visse atterhald. Resultata indikerer òg at mellomnivå ligg nærmast neste heilnivå, og det er foreslått at ein i staden for å bruka plussnivå, kan ein bruka minusnivå (B1+ > B2-) når det gjeld dei undersøkte substantivfrasane. Studien har resultert i nivåbeskrivingar for substantivfrasar med adledd før kjernen og er dermed eit bidrag til utviklinga av spesifikke vurderingskriterium for norsk.

Hognestad, J. K. (2017). Prosodiske strategier i norsk som andrespråk. *NOA norsk som andrespråk*, 33(1), 63-84. Hentet fra <http://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/viewFile/1414/1399>.

Denne studien undersøker karakteristiske trekk ved norsk mellomspråksintonasjon og skisserer noen mulige fagdidaktiske konsekvenser. Innledningsvis gis en innføring i utvalgte prosodiske særdrag som lærere i norsk som andrespråk må være oppmerksom på, særlig ved begynnerundervisning av voksne. På denne bakgrunnen analyseres et materiale som består av tre case-eksempler på mellomspråk, der den sentrale målsettingen er å vise hvordan den faktiske intonasjonen i norsk som andrespråk kan være, sammenliknet med morsmålstales intonasjon. Funnene som presenteres, sammenholdes så kort med forholdene i et dialektområde som har århundrelang tradisjon for språkmøter, nemlig Troms og Finnmark. Avslutningsvis antydes noen strategier som, på grunnlag av de presenterte analysene, kan være aktuelle å bruke i andrespråksundervisning.

Holm, L. (2007). Sprogtests i et andetsprogspektiv: Med særligt henblik på literacy. *Nordand*, 1(2), 57-77.

Holm, L. (2009). Who evaluates the evaluation? An analysis of computer-adaptive testing using literacy as an example. *Nordisk Pedagogik*, 29(1), 137-148.

Testing and evaluation have been given a very high priority in the governmental educational policy in the Nordic countries in recent years. Computer-adaptive tests have been introduced in several Nordic countries as an innovative test-

format on the horizon of assessment. In this article the computer-adaptive tests are analysed from a theoretical position that views national compulsory tests as a social technology transforming institutional practices. Three interrelated levels of analysis are identified. First, the test in itself and its view on subject, assessment, and knowledge. Second, the institutional use of the test and the concrete practices around the test, and third, the long-term effect on individuals, institutions, and society, turning the attention to the power dimensions of tests. Drawing on this framework a concrete test example is analysed and its implications on institutional and societal level are discussed. This opens up a discussion covering broader pedagogical and didactical issues in relation to a computer-adaptive test design.

Holman, D. (2017). Across the threshold: A call for ILR proficiency descriptor banks. *Applied Language Learning*, 27(1-2), 1-17.

Whereas the Interagency Language Roundtable Language Skill Level Descriptions broke new ground for assessing proficiency in foreign languages, the need for user-oriented (rather than assessment-oriented) proficiency scales has led, especially in Europe, to the creation of scales consisting of positively formulated "can-do" statements, which describe sociolinguistic functions and are calibrated to the proficiency levels of the Common European Framework of Reference for Languages (CEF or CEFR) and other European scales aligned with CEFR. To mitigate the washback effects of ILR-based proficiency assessment, which lead to an all but exclusive focus on threshold linguistic functions, this paper advocates banks of proficiency descriptors calibrated to the ILR base or plus level to which they belong. Such descriptor banks would provide explicit standards for foreign language acquisition in U.S. government agencies and programs and resolve many problems that arise in foreign language acquisition from defining general language proficiency exclusively in terms of threshold-level linguistic skills.

Holmes, J. (2005). When small talk is a big deal: Sociolinguistic challenges in the workplace. I M. H. Long (Red.), *Second language needs analysis* (s. 344-372). Cambridge: Cambridge University Press. Hentet fra <https://doi.org/10.1017/CBO9780511667299.012>.

Any sociolinguistic analysis of the needs of language learners will place socio-pragmatic skills high on the list. From a sociolinguistic perspective, learners need to be able to manage on-going, dynamic social interaction in a wide range of settings, and this entails the ability to accurately analyze the relative weight of different dimensions such as power, solidarity, formality and function (Holmes 2001). Long (this volume) argues for task as the fundamental unit of needs analysis, rather than linguistic units, notions or functions, on the basis that this provides a basis for coherent syllabus design. This paper makes a case for also

paying attention to the social demands on workers, especially those in blue collar workplaces or small businesses. Any thorough needs analysis of the language demands on workers in their work contexts will identify the pervasiveness of small talk or social talk, and the crucial importance of managing this well for acceptance in the workplace. Interpersonal interaction provides a range of challenges for anyone joining a new place of work and workplace small talk certainly represents one such challenge. Skilful management of small talk is extremely important in accounting for successful integration into the workplace, but it is an area that is often overlooked. This paper examines the challenges presented by social talk at work for two particular groups: newly immigrant workers for whom English is a second language, and workers with an intellectual disability. While the social situations of these two groups are in most respects very different, the kinds of difficulties they face in managing some aspects of social talk at work are surprisingly similar. Thus, applied sociolinguists have a useful role to play in examining the sociolinguistic demands made of such workers as they attempt to fit into a new workplace. The paper describes the results of an analysis of the social demands made on employees in a range of workplaces, including workplaces employing recent immigrants and workers with intellectual disabilities. The analysis focuses on aspects of the management of social talk which present a challenge to both groups. Some common topics of small talk, typical distributional patterns, and some of the functions of small talk at work are identified, as well as the problems each of these areas may raise for new employees. Finally, some suggestions are provided for ways in which teachers and trainers may assist workers acquire some of the sociolinguistic skills required to manage small talk effectively in their workplaces.

Holmes, J. & N. Riddiford. (2010). From classroom to workplace: Tracking socio-pragmatic development. *ELT Journal*, 65(4), 376-386.

Socio-pragmatic skills have been identified as important components of communicative competence in the workplace, yet relatively few studies have undertaken an evaluation of the effects of classroom-based support in developing both cognitive control and social competence in these areas of language proficiency. This paper reports on a collaborative study that tracks the development of skilled migrants' socio-pragmatic performance over a period of 12 weeks, from their entry into the classroom, through six weeks of instruction and then into the workplace context. Using a detailed case study, this paper examines the effects of conscious learning, as well as opportunities for social interaction, in the acquisition of appropriate ways of negotiating workplace requests.

Holte, V. & H. Arnesen. (2008). *Veiledning i språkpermmetodikk: For lærere som underviser voksne innvandrere*. Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk.

Hentet fra

https://www.kompetansenorge.no/contentassets/844e77fc82554e6b876346c38f4feeb9/veiledning_sprakperm.pdf

Homme, A. & H. Høst. (2008). *Hvem pleier de gamle i Oslo? Om hjelpepleiernes og helsefagarbeidernes posisjon i pleie- og omsorgstjenestene i hovedstaden*. (Rapport 8, 2008). Bergen: Rokkansenteret. Hentet fra

http://cms.uni.no/media/manual_upload/228_Rapport_08.pdf

Rapporten tar for seg rekruttering og utdanning til pleie og omsorgstjenesten i Oslo Kommune, med et særlig fokus på det såkalte faglærte nivået, dvs. hjelpepleiere og helsefagarbeidere. Som ellers i landet har utdanning som hjelpepleier i Oslo historisk vært dominert av voksne, mens ungdom i liten grad har vist interesse. I hovedstaden har dette i tillegg vært et arbeidsfelt og utdanninger som har rekruttert mange innflyttere. Endringene i arbeidsmarkedet har ført til at rekrutteringen i stadig større grad har dreid i retning av innvandrere. Det er i stadig større grad disse som pleier de gamle i Oslo. Det finnes ikke lengre ordinære voksenutdanninger i hjelpepleie, eller helsearbeiderfag, som er den nye betegnelsen på utdanningen. De fleste fylkeskommuner tilbyr likevel voksenutdanning. I Oslo gjøres dette både i regi av utdanningsmyndighetene og i regi av sektormyndighetene i pleie og omsorg, de sistnevnte gjennom de såkalte Byrådsklassene, beregnet på assistenter og ufaglærte ansatte. Rekrutteringen av søkere til disse utdanningene har gradvis dreid i samme retning som rekrutteringen til sektoren. Det er i dag et flertall innvandrere som søker. Majoriteten av disse blir imidlertid avvist fordi de har for lite praksis eller kan for dårlig norsk. I tillegg til de mange ufaglærte innvandrere, importeres det mange utenlandske hjelpepleiere og sykepleiere til korttidsjobber i Norge. Det har i mange år vært vanskelig å rekruttere nyutdannede hjelpepleiere, men det er heller ikke lett å rekruttere sykepleiere. Det er få tegn til at sykepleierne som yrkesgruppe har noe ønske om å overta hjelpepleiernes plass i den kommunale pleie- og omsorgssektoren. For å gjøre det attraktivt for sykepleiere, utformes det gjerne spesielle fagstillinger som er trukket delvis ut av det ordinære stell og pleiearbeidet. I tillegg tilbys sykepleiere ofte mindre ubekvemme skift og større stillinger enn de øvrige personalgruppene. Resultatet blir at både det tyngste arbeidet, de minst attraktive skiftene og de minste stillingene skyves nedover i organisasjonen. Rapporten anbefaler som tiltak at det etableres en særmodell for utdanning til helsefagarbeider hvor voksne ufaglærte tilbys fast ansettelse og organisert opplæring. For Oslo vil det i tillegg være

nødvendig med særskilte språkopplæringstiltak koplet til slik opplæring. Begge deler forutsetter etter rapportens vurderinger et statlig engasjement.

Horbowicz, P. (2014). Å oppnå sine kommunikative mål som andrespråksbruker. *NOA: norsk som andrespråk*, 30(2), 40-66. Hentet fra <http://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/view/834>.

Hung, S.-T. A. (2012). A washback study on e-portfolio assessment in an English as a foreign language teacher preparation program. *Computer Assisted Language Learning*, 25(1), 21-36. Hentet fra <https://login.ezproxy.inn.no/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=70354230&site=ehost-live>.

Washback refers to both positive and negative influences of testing on teaching and learning. While washback studies abound in the literature, most of them deal with high-stakes, standardized tests or large-scale entrance examinations. Scant efforts have been made to uncover washback effects in alternative assessments. This study implemented an e-portfolio project as an alternative assessment technique in a language teacher preparation content course and explored the positive and negative washback effects that e-portfolio assessments produced on learning. Eighteen English as a Foreign Language (EFL) student teachers in a graduate course of a Master's program in Teaching English to Speakers of Other Languages participated in this assessment project. Data were collected through multiple instruments, including interviews, observations, document analysis, and reflective journals. The findings suggest that e-portfolio assessments generate positive washback effects on learning, including building a community of practice, facilitating peer learning, enhancing learning of content knowledge, promoting professional development, and cultivating critical thinking. However, e-portfolio assessments also bring some negative washback effects, such as learning anxiety deriving from larger audiences, and resistance to technology. Finally, it is concluded that EFL professionals make judicious use of e-portfolio assessments to balance classroom assessments and to facilitate the learning of content knowledge. (Copyright applies to all Abstracts.)

Husby, O. (1987). Normer for norsk som andrespråk. *Språklig samling*, 28(3), 18-20, 23.

Hvenekilde, A. & V. Alver. (1994). Alfabetisering av voksne fremmedspråklige. I F. Hertzberg, K. I. Vannebo & B. E. Hagtvvet (Red.), *Ferdigheter i fare? Om lesing og skriving i dagens samfunn* (s. 81-95). Oslo: Ad notam Gyldendal. Hentet fra http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2008010404009.

Hvenekilde, A., V. Alver, E. Bergander et al. (1996). *Alfa og omega: Om alfabetiseringsundervisning for voksne fra språklige minoriteter*. Oslo: Novus.

Hvistendahl, R. (2004). Oversikt over forskning på flere kulturelle perspektiver i lærebøker i norsk og norsk som andrespråk. I D. Skjelbred & B. Aamotsbakken (Red.), *Seks artikler om det flerkulturelle perspektivet i læremidler (Notat 1/2004)* (s. 7-24). Tønsberg: Høgskolen i Vestfold. Hentet fra http://www-bib.hive.no/tekster/hveskrift/notat/2004-01/notat1_2004.pdf#page=7.

Hyltenstam, K., M. Axelsson & I. Lindberg. (2012). *Flerspråkighet: En forskningsöversikt*. (Vetenskapsrådets rapportserie 5:2012). Stockholm: Vetenskapsrådet. Hentet fra <https://www.vr.se/download/18.7257118313b2995b0f2167d/1355394138219/Flerspr%C3%A5kighet+-+En+forsknings%C3%B6versikt.pdf>

Utbildningsvetenskaplig forskning rymmer en mångfald av forskning om lärande och kunskapsbildning inom utbildning och undervisning. Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté arbetar på flera sätt för att sprida kunskap om aktuella forskningsresultat. Ett exempel är den årliga konferensen Resultatdialog, ett annat exempel är genom att sammanställa forskningsresultat inom ett avgränsat område i form av forskningsöversikter. Flerspråkighet är exempel på ett område där forskare inom flera olika discipliner arbetar. Denna forskningsöversikt är genomförd av åtta forskare där flertalet finns på Centrum för tvåspråkighetsforskning och Institutionen för språkdidaktik vid Stockholms universitet. Arbetet har tagits fram under ledning av Kenneth Hyltenstam, Monica Axelsson och Inger Lindberg. De slutsatser och reflektioner som presenteras är författarnas egna. Forskningsöversikten har sakgranskats genom peer-review.

Hägerfelth, G. (2004). *Språkpraktiker i naturkunskap i två mångkulturella gymnasieklassrum*. Doktorgradsavhandling. Malmö högskola, Malmö.

Avhandlingens huvudfråga är hur språket används i skolämnet naturkunskap i två mångkulturella gymnasieklassrum. Språket ses som vår viktigaste resurs för utveckling och lärande i olika skolämnen. Att elever får rikliga tillfällen att lära sig hantera ämnesrelevant språk blir enligt ett sådant synsätt avgörande för vilket språk de utvecklar och vad de lär sig. Språkutveckling ses som en gradvis utökning av en språklig repertoar av redskap och olika sätt att använda dem i olika sammanhang. Utifrån ett sådant synsätt blir det angeläget att studera olika läromiljöer och fundera över i vilken utsträckning de gynnar eller hindrar språkutvecklingen, istället för att enbart fokusera de studieresultat eleverna uppnår i olika ämnen, så som ofta sker, särskilt när det gäller elever med svenska som andraspråk. Varje skolämne har sin repertoar av språkliga redskap, och dessa

behöver elever lära sig använda på ett flexibelt sätt. Bland naturvetenskapens typiska språkredskap kan nämnas en uppsättning speciella begrepp, och hur man beskriver relationerna mellan dem på olika sätt, beskrivningar av företeelser i naturen och förklaring av processer i naturen. En professionell naturvetare rör sig fritt inom det naturvetenskapliga språkfältet, utan att egentligen reflektera över hur han eller hon gör. Syftet med skolans ämnesutbildning i naturkunskap är att eleverna ska ha kommit en bit på väg i sådan språklig rörlighet. För att ta reda på hur språket används i detta skolämne, har material av olika slag samlats in: observationsanteckningar gjorda under lektioner i naturkunskap, inspelade elevsamtal när elever löser uppgifter i par och grupp, inspelade lärarledda klassrumssamtal, intervjuer, enkäter, betyg och omdömen, språkjournaler och språkdiagnoser. Materialet analyseras främst med olika lingvistiska redskap. I centrum för analyserna står elevsamtalen. Dessa analyseras avseende innehåll och elevers sätt att delta i samtalen. Olika mönster framträder. Innehållet i samtalen följer tre olika mönster som här benämns vattenspindlar, vadare och vävare, utifrån en mänsklig tolkning av dessa organismers sätt att bete sig. Innehållet i samtalen skiljer sig åt bl.a. vad beträffar vardagligt resp. naturkunskapligt språkbruk och innehållsdjup. Fem olika deltagarmönster utkristalliseras genom analyserna. Deltagarpositionerna rör sig från en lyssnarposition till en språkligt rörlig, självständig och kreativ position. Elevers sätt att skapa innehåll och delta i samtalen är inte statistiskt utan beroende av olika aspekter i situationen. För att tolka olika elevers sätt att bete sig språkligt relateras resultaten av analyserna till de språkmönster som skapas under den lärarledda helklassundervisningen och de mönster för språkanvändning som framträder i läroboken. Dessutom relateras samtalen till styrdokumentet (Lpf 94 och kursplanen i Naturkunskap A) och till deltagarnas sociokulturella bakgrund. Resultatet av undersökningen pekar på att elevers språkanvändning på ett komplext sätt hänger samman med olika kontextuella aspekter. En slutsats är att elever med svenska som andraspråk inte kan betraktas som en enhetlig grupp, utan att deras språkliga beteenden skiljer sig åt på ett likartat sätt som elevers med svenska som förstaspråk. Elevernas socioekonomiska bakgrund är en särskiljande aspekt, som bl.a. pekar på elevers olika möjligheter till varierad språkanvändning utanför skolan. Det är en aspekt viktig att framhålla då den riktar ljuset på vikten av utformningen av skolans läromiljöer. En läromiljö som särskilt gynnar andraspråkselevers språkanvändning och härigenom deras utveckling av ämnesspråk präglas av tydlig struktur, tydliga instruktioner, explicit undervisning om ämnesspråkliga drag, språklig anpassning och möjligheter till varierat språkbruk. För att utveckla ämnesspråk behöver eleverna använda ämnesrelevant språk både muntligt och skriftligt. De behöver både tala, läsa, skriva och lyssna men också uttrycka sig genom bilder, tabeller, diagram etc., speciellt i naturvetenskapliga ämnen. För elever med svenska som

andraspråk är det också önsvärt att de erbjuds många tillfällen att arbeta tillsammans med elever med svenska som förstaspråk, gärna i par eller mindre grupper.

Høibo, K. & B. Kleppe. (2012). *Okka by: Evaluering av arbeidet med flyktninger i Eigersund kommune.* (TF-rapport nr. 294). Bø i Telemark: Telemarksforskning. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/2439330>

Hvordan jobber Eigersund kommune i forhold til flyktninger, og hvordan lykkes de i dette arbeidet. Denne evalueringen forsøker å belyse dette samt å gi noen anbefalinger for det videre arbeidet. Utfordringene og gledene ved integrering av flyktninger i Eigersund avviker ikke nevneverdig sammenliknet med andre små- og mellomstore lokalsamfunn. Unntaket er store konjunktursvingninger i arbeidsmarkedet, som får særlig stor innvirkning for arbeidsinnvandrere i nedgangstider. Utover forventninger til deltakelse i arbeidsmarkedet, synes kravene til hva som er "tilstrekkelig grad" av deltakelse på ulike arenaer i lokalsamfunnet langt større i Eigersund enn hva en finner i norske offentlige utredninger og i storbyen. Integreringsarbeidet i Eigersund er ikke fritt for utfordringer, men vi mener at fokus i større grad bør rettes på mulighetene for sosial mobilitet, og deltakelse i den grad den enkelte selv ønsker. Et lite samfunn som Eigersund har et fortrinn ved at den enkelte innbygger blir relativt synlig. Samtidig tror vi at høye krav til deltakelse på alle samfunnsarenaer kan være en forklaringsvariabel til hvorfor flere er tilbakeholdne med å si at Eigersund lykkes med integrering.

Høie, E. M. (2009). *En egen stemme: Analyse av kommunikativ virksomhet hos minoritetsspråklige pleiere på en omsorgsinstitusjon.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-22859>

Gjennom samtaleanalyse, bygget på prinsipper i Conversational Analysis, CA, har jeg ønsket å fokusere på minoritetsspråkliges autentiske bidrag som kompetente samtaledeltakere innenfor en profesjonell kontekst. Opptak av fem samtaler, ledd i det kommunale prosjektet Flerkulturelle arbeidsplasser. Norsk timen. Lær norsk ved å snakke norsk, utgjør empirien og datagrunnlaget som denne undersøkelsen bygger på. I samtaleanalysen har jeg foruten sekvensielle og relasjonelle forhold, lagt til grunn tilegnelse av fagspråk innen omsorgs- og pleiefag. Dessuten undersøkes sjangerdanning ifølge Per Linells forståelse av kommunikative sjangre eller aktivitetstyper innen den egne virksomheten (Linell 1998).

Problemstillingene i undersøkelsen er todelt. Den overordnede problemstillingen Hvordan blir den institusjonelle virksomhetens `literacy` artikulert gjennom samtalene i Norsk timen? undersøkes gjennom studiet av realiseringen av de

profesjonelle og fagrelaterte muntlige ferdighetene i de autentiske talesituasjonene i samtalene. Med bakgrunn i antakelsen om en bakenforliggende og universell bestemmelse av organiseringen av taleturer i en samtale (Sacks, Schegloff og Jefferson 1974), og i forståelsen av rammen som kontekst (Duranti og Goodwin 1992), undersøker jeg om, og i så fall hvordan, de minoritetsspråklige samtaledeltakerne utnytter ressurser som ligger i rammen for den institusjonaliserte samtalen. Denne delen av undersøkelsen grunnes på spørsmålene i den sekundære problemstillingen Er den institusjonelle rammen i samtalene i Norsk-timen begrensning og konvensjonalisering, eller er den institusjonelle rammen ressurs og potensiale for meningsarbeid og utvikling? I kontrast til oppfatninger av den institusjonelle samtalen som begrensende for interaksjonelle bidrag og konvensjonaliserende med hensyn til institusjonell asymmetri og eierskap til emnet, viser undersøkelsen at forhåndskontekster og formelle identiteter kan endres gjennom de minoritetsspråkliges bidrag og aktive forhandling i samtalen. Funnene gjelder framfor alt i tidsfleksible samtaler. I disse samtalene vises et økt antall bidrag og derved interaksjon fra de minoritetsspråklige, samtidig som et omfattende språklig arbeid finner sted gjennom felles kontekstualiseringer og rekontekstualiseringer av faglig relevante emner og problemstillinger.

For en forståelse av dynamiske og endrende handlinger, som gjør seg gjeldende i et flertall av samtalene, har jeg tatt utgangspunkt i Per Linells tre dialogiske samtaleprinsipper (1998): Prinsippet om sekvensialitet og kontekstavhengighet, kollektiv konstruksjon og den gjensidige avhengigheten innen handlingsaktiviteten. Prinsippene finner han klarest artikulert innen de institusjonelle samtalene, som kjennetegnes av at de er oppgaveorienterte. I analysen knytter jeg hans forståelse av begrepene aktivitetstype og virksomhet til det dynamiske og handlende elementet jeg finner i flertallet av samtalene i Norsk-timen.

Funn i analysene av de tidsfleksible samtalene 1, 2 og 3 kan illustrere et utpreget potensiale for endringer, både i forhold til institusjonelle roller og identiteter, og i forhold til institusjonell asymmetri og eierskap til emnet. I samtale 2, Sjøpelhåndtering, er asymmetri og institusjonelt eierskap i forhåndskonteksten, ved slutten av samtalen endret til en gjensidig utvekslende samtatype. En språksterk minoritetsspråklig deltaker redefinerer gjennom språklig meningsarbeid sin rolle til en likeverdig samtalepartner. Gjennom denne prosessen kan også de øvrige minoritetsspråklige deltakerne inngå i likeverdige forhandlinger om forståelser i emnet. Undersøkelsen viser at ingen av de institusjonelle representantene som opptrer i disse tre tidsfleksible samtalene, med sikkerhet beholder sitt eierskap til emnet. Emnets eierskap tas opp til forhandling i samtale 2, og forhandles fritt og er en sentral handling i samtale 1.

Tilsvarende prosesser i retning av lav grad av asymmetri og høy interaksjonell aktivitet ses i samtale 3, der de minoritetsspråklige selv aktualisere og rekontekstualiserer dilemmaet tvang-valg i arbeidet med de etiske retningslinjene for kommunen.

Samtale 4 og 5 har en tidsbegrenset ramme. Samtale 5, Brannvern, er likevel preget av høy deltakelse og interaksjon fra de minoritetsspråklige. Dette særpreget ser jeg fortrinnsvis som et resultat av denne samtals klare posisjonering (footing). I forhåndskonteksten ligger denne samtals funksjon innebygget som en realisering av praktiske kunnskaper og forståelser innen det faglige emnet brannvern. Samtale 4, Pårørendesamtalen, skiller seg fra øvrige samtaler ved påfallende lav og nølende deltakelse fra de minoritetsspråklige samtaledeltakerne. Årsakene kan knyttes til samtals seriøse karakter, ved at den behandler forhold i den alvorlige pårørendesamtalen. Dessuten har denne samtalen to overlappende institusjonelle kontekster læringskonteksten og den faglige institusjonaliserte samtalen. Ulike og kanskje uforenlige sekvensielle egenskaper ved disse to kontekstene kan ha forsterket det formelle institusjonelle preget. Rammen kan ha blitt et hinder for deltakerbidragene. Derved hemmes kanskje også utnyttelsen av ressursene i rammen. Endrende prosesser finner i langt mindre grad sted i denne samtalen enn i de øvrige fire samtaler.

Aktivitetstypen ses som et sammenbindende ledd, eller et mesonivå, mellom mikro- og makronivået. Samtalene som aktivitetstype i kommunens prosjekttiltak forstår jeg som et uttrykk og en artikulering av behov for profesjonalisering og forbedret muntlig kompetanse innen virksomheten, som er kommunale omsorgstjenester. Virksomhetens profesjonalisering av muntlige faglige ferdigheter som omsorgsinstitusjon, sammen med nye nødvendige kompetanser for et moderne arbeidsliv kan på et makronivå forstås som elementer i prosesser rundt en global flytting av arbeidskraft. Deltakerne i samtaler i Norsk-timen er eksempler på slik intendert arbeidsmigrasjon. Ifølge UNESCOs ekspertutvalg DeSeCo krever imidlertid et moderne arbeidsliv andre kompetanser, der kommunikative og mestringsrelaterte ferdigheter står i sentrum. For utøvelsen av omsorgstjenester er muntlige profesjonelle ferdigheter på denne måten essensielle.

Norsk-timen har et didaktisk siktemål. Didaktiske forhold i samtaler tangeres i denne studien. I samtaler hvor de minoritetsspråkliges interaksjon øker, tiltar også aktualiseringen av det profesjonelle fagspråket for et flertall av deltakerne. Aktualiseringen ses fortrinnsvis hos deltakere med en høyere utdanning og faglig posisjon ved institusjonen, og hos mer språksterke deltakere. Især synliggjøres deltakernes resepsjon og tilegnelse av det faglige språket. Produksjon og beherskelse av språkets former er et mer framtrædende element i de to siste samtaler, som foregår etter at norskundervisning innen muntlige profesjonelle

ferdigheter er igangsatt ved institusjonen. På bakgrunn av blant annet granskningen av dette begrensede utvalget samtaler, kan det se ut til at høy interaksjon, aktualisering av fagspråket i en profesjonell institusjonell kontekst, sammen med tilgang på kompetent lærer i det muntlige språket, gir best læringsutbytte og progresjon for voksne minoritetsspråklige som ønsker å profesjonalisere det muntlige språket i arbeidssituasjonen.

At få studier er foretatt av samtaler der minoritetsspråklige deltar i en arbeidslivskontekst og innen en faglig relevant institusjonell ramme, kan gi et skjevt bilde av ressurser og begrensninger denne konteksten representerer for minoritetsspråklige arbeidstakere. En slik mangel kan dessuten bidra til å skjule det reelle behovet for språklig profesjonalisering som omsorgsvirksomheten og andre virksomheter med et høyt eller stigende antall minoritetsspråklige ansatte, har i et moderne arbeidsliv.

Høst, H. & I. Reymert. (2017). *Modeller for fagopplæring for voksne innvandrere.* (Arbeidsnotat 2017:3). Oslo: Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/2439247>

Notatet gjennomgår og drøfter ulike modeller for tilpasset fagopplæring rettet mot voksne innvandrere uten fast tilknytning til arbeidsmarkedet. Oppdragsgiver har vært Arbeids- og velferdsetaten, og oppdraget er uformet som ledd i å opparbeide et kunnskapsgrunnlag for Program for økt sysselsetting, kvalifisering og bedre levekår i Groruddalen.

Notatet belyser og vurderer fire ulike tilrettelagte tilbud om fagopplæring til voksne innvandrere, i Oslo, Østfold, Hordaland og Sogn og Fjordane, samt det ordinære tilbudet om yrkesopplæring for voksne i Oslo. Vi har gjennomgått hvordan de håndterer inntak, deres opplæringsmodeller, deres kopling mot arbeidslivet og deres resultater. Begrenset tid har gjort at ikke alle de ulike tiltakene og ikke alle sider ved de enkelte er like grundig belyst. Det gjør at rapportens vurderinger må ses som tentative. Selv om utfordringene med innvandrere som har problemer med å bli integrert i arbeid kan ha mye felles ulike steder i landet, vil også tiltakene måtte tilpasses variasjoner i konsentrasjonen av innvandrere, lokale arbeidsmarkeder og fagopplæringstradisjoner.

En hovedkonklusjon er at det ikke er en enkelt faktor som ser ut til å avgjøre hva som gir en god modell for fagopplæring for innvandrere. Det er flere avgjørende faktorer, og de må spille sammen på en god måte. Grundige inntaksprosedyrer, gode metoder for språk- og læringsstøtte underveis, forpliktende forhåndsavtaler med arbeidslivet, veksling mellom skole og læretid, og støtte til livsopphold, ser ut til være faktorer som er viktige i en god modell. Den modellen som har vært

prøvd ut lengst og også til nå viser de beste og samtidig mest dokumenterbare resultatene, er den som har vært utviklet ved Oslo VO Helsefyr. Særlig forsterket språk-og læringsstøtte ogmidler til livsopphold gjør de tilrettelagte modellene langt mer kostbare enn ordinære opplæringsløp, i hvert fall på kort sikt. Dette må selvsagt vurderes opp mot hvilken finansiering som er mulig å etablere. Men det bør også veies opp mot hvor mye man kan forvente å avskrive på lengre sikt i form av at disse innvandrerne blir i stand til å forsørge seg selv og til å bidra til fellesskapet. Modeller som fører til svak gjennomføring, eller for dårlig språkopplæring til at elevene får læreplass, kan være rimeligere på kort sikt, men bildet kan bli vesentlig annerledes i et litt lengre perspektiv. Finnes det måter å gjøre modellene rimeligere på, uten å ofre den forsterkede språk-og læringsstøtten? Også her kan samspill være et stikkord. Om det lar seg gjøre å starte tilpasset yrkesopplæring tidligere og kombinere denne med introduksjonsprogrammet eller grunnskoleopplæring for voksne, vil det kanskje være mulig å forkorte det totale opplæringsløpet. Dette vil kunne representere et betydelig innsparingspotensial. Rapporten stiller i tillegg noen spørsmålstegn ved tendenser til at lærebedriftene i større grad enn kanskje nødvendig slipper å ta det samme lønnsansvar for voksne innvandrere som de har for ordinære ungdomslærlinger. I den grad arbeidslivet verdsetter lærlingene og får nytte av dem som kommer ut gjennom disse tiltakene, bør man drøfte med bedriftene hvor stor andel av de offentlige midlene i disse modellene det er nødvendig å bruke på å subsidiere lærlinglønn. Disse subsidiene kommer i dag på toppen av statlige lærlingtilskudd, som allerede i utgangspunktet må sies å være gode.

Høyte, T. (1995). Informasjonsstruktur og syntaks i norsk som andrespråk. *Nordica Bergensia*,(5), [140]-160.

Håkansson, G. (2001). Undervisning eller inte undervisning: Gör det någon skillnad? I K. Naclér (Red.), *Symposium 2000: Ett andraspråksperspektiv på lärande* (s. 43-62). Stockholm: Sigma ; Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk. Hentet fra http://www.isd.su.se/polopoly_fs/1.83992.1333706126!/menu/standard/file/2000_3_Hakansson.pdf.

I det följande kommer jag att diskutera undervisning och inläring av svenska som andraspråk utifrån ett utvecklingsperspektiv. Först kommer en kort sammanfattning av en aktuell teori om andraspråksinläring, processbarhetsteorin (Pienemann 1998). Därefter kommer jag att diskutera resultaten från en empirisk studie där några inlärare fick undervisning och andra lärde sig svenska utan undervisning. Slutligen kommer några exempel från klassrummet att illustrera hur vuxna inlärare faktiskt framför egna hypoteser om

målspåkets strukturer også i en miljö där läraren i förväg har bestämt vilka grammatiska regler som ska tas opp.

Ian R. A. M., F. James E & I. Satomi. (2006). Evaluating the effects of chronological age and sentence duration on degree of perceived foreign accent. *Applied Psycholinguistics*, 27(2), 157-183.

Integrationsministeriet, G. Ø. Nielsen, M. S. Pedersen et al. (2003). *Individuelle læringsplaner og kollektive læringsrum: En vejledning*. København: Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration. Hentet fra <http://docplayer.dk/11665359-Dansk-som-andetsprog-for-voksne-udlaendinge-individuelle-laeringsplaner-og-kollektive-laeringsrum-en-vejledning.html>

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. (2008). *Hva koster norsken? Kostnader i syv kommuner til norsk-opplæring for voksne innvandrere*. (IMDI rapport 8-2008). Oslo: Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. Hentet fra <http://docplayer.me/999988-Imdi-rapport-8-2008-hva-koster-norsken-kostnader-i-syv-kommuner-til-norskopplaering-for-voksne-innvandrere.html>

Isaksen, U. S. (2013). "*Litterasitetsutvikling i en tospråklig kontekst*": *Hvordan opplever minoritetsspråklige voksne deltakere i norskopplæringen å kunne bruke morsmålet når de skal lære å lese og skrive?* (Masteroppgave). Høgskolen i Hedmark, Hamar. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/194104>

Studien har tittelen «Litterasitetsutvikling i en tospråklig kontekst» og er en masteroppgave i tilpasset opplæring ved Høgskolen i Hedmark. Gjennom videreutdanning og egne erfaringer som pedagog, har jeg opparbeidet meg kunnskaper og interesse for læring i et andrespråksperspektiv. Det er stor konsensus blant teoretikere og forskere om morsmålets avgjørende rolle for opplæring i en tospråklig kontekst, noe jeg har erfart i praksis. Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (VOX, 2012) og ulike styringsdokumenter vektlegger synet på morsmålet som en ressurs i alfabetiseringen. Mangelen på samsvar mellom teori og praksis danner bakgrunn for undersøkelsens tema og valg av problemstilling. Studiens overordnede perspektiv har et kritisk lys på bruken av morsmålet i litterasitetsutviklingen relatert til rådende maktforhold, ideologier og innlemmingsstrategier i samfunnet. Deltakerperspektivet i alfabetiseringen har fokus. Jeg ønsket å forstå hvordan de opplever å kunne bruke morsmålet når de skal lære å lese og skrive. Det empiriske materialet bygger på tolv kvalitative, halvstrukturerte enkeltintervjuer og et fokusgruppeintervju. Undersøkelsens teoretiske forankring har et sosiokulturelt syn på læring der ulike perspektiver på lesing, teorier om

voksnes læring og Engens betingelser for tilpasset opplæring er sentrale. Morsmålets betydning for alfabetisering i et andrespråksperspektiv belyses gjennom Cummins og Gudschinskys teorier om sammenhengen mellom tospråklighet og læring. Alle baserer seg på Vygotskys teorier om den nærmeste utviklingssonen. Funnene bekrefter i all hovedsak undersøkelsens teoretiske forankring, tidligere forskningsresultater og egen praksiserfaring angående morsmålets betydning for alfabetisering i et andrespråksperspektiv. Behovet for alfabetisering på morsmålet og opplevelsen av morsmålet som en uunnværlig støtte i alfabetiseringen på norsk dokumenteres. Sentrale begrunnelser var overføringsverdien av skriftkyndighet fra morsmålet til norsk og morsmålets betydning som redskap for forståelsen i opplæringen som igjen var avgjørende for motivasjon, læring og progresjon i tråd med voksenpedagogiske perspektiver. Studien viser at informantenes bakgrunn, opplæringsbehov og mål for fremtiden er sentrale faktorer, som må legges til grunn for opplæringen. Den understreker at bruken av morsmålet ikke kan vurderes isolert, men må relateres til voksnes behov for hverdagslitterasitet, opplevelsen av lærestoffets relevans og muligheter for transfer av kunnskaper til livet utenfor klasserommet for å hindre frafall i opplæringen. Resultatene dokumenterer behovet for kvalifiserte morsmålslærere og bruk av assistenter. Avvik i resultatene er ønsket om å kombinere alfabetiseringen på begge språk relatert til tidsperspektivet i opplæringen og funn som viser behovet for ren norskopplæring hos den eldste informanten og motstanden mot morsmålsstøtte på norsk hos den yngste. Undersøkelsen konkluderer med sterke anbefalinger om å endre dagens praksis med manglende bruk av morsmålet i alfabetiseringen ved å ansette kvalifiserte morsmålslærere, ta i bruk assistenter og bygge på deltakernes språklige og kulturelle forutsetninger. Parallelt bør framtidig forskning vedrørende alfabetiseringen for minoritetsspråklige voksne styrkes og sørge for en forskningsbasert praksis der litterasitetsutviklingen fører til deltakernes og skolens felles mål om integrering.

Jagmann, K. (2012). utfordringer i foreldrerollen som tsjetsjensk flyktning. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 9(01), 4-12. Hentet fra <http://www.idunn.no/tph/2012/01/art08>.

Mange barn, unge og voksne med flyktningbakgrunn sliter med psykiske vansker. Barnas dårlige psykiske og sosiale situasjon gjør dem ekstra krevende for foreldrene. Særlig mødrene forteller om en meget slitsom hverdag, med egne psykiske vansker og mye stress. Sosial kontroll, kulturelle regler og tradisjoner legger føringer for handlingsmønstre som kan være vanskelige å endre. Foreldrene ønsker hjelp til foreldreveiledning. Aller mest ønsker de tid til å være foreldre for barna sine. Dette er vanskelig å kombinere med deltagelse i introduksjonsprogrammet.

Jangra, R. (2011). *Bedriftsintern norskopplæring: Voksne innvandrere under tiltaksorientert norskopplæring*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-30516>

Dette er en kvalitativ studie av hvordan bedriftsintern norskopplæring for innvandrere kan være med på å gi ansatte med minoritetsbakgrunn et løft i norskkunnskaper. Et behov som eksisterer for at den ansatte skal kunne mestre egen arbeidshverdag og for å unngå å miste jobben i tider med usikre forhold i arbeidsmarkedet. Målsettingen for bedriftsinterne kurs er å gi ansatte med minoritetsbakgrunn som har manglende språklige ferdigheter bedre norskkunnskaper, og et bedre grunnlag for å mestre sine arbeidsoppgaver. Oppgavens overordnede problemstilling er som følgende: Opplever deltagerne at tiltaket gir et løft av deres norskkunnskaper? For å belyse problemstillingen tar jeg utgangspunkt i følgende underordnede forskningsspørsmål: Hva slags selvfølelse og motivasjon gir et slik kurs og hvordan har kommunikasjon og undervisningsmetode innvirket på dette?

Janik, M. O. (2010). En polakk i norsk fortid: Om feil de polskspråklige norskinnlærerne gjør i bruk av perfektum og preteritum. *Folia Scandinavia*, 11(87-100). Hentet fra <https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/820/1/087-100.pdf>.

The following paper proves that crosslinguistic influence is the cause of mistakes made by Polish learners of Norwegian as a second language (L2) in their use of Norwegian tenses: perfektum and preteritum. The mistakes seem to be characteristic only for Polish L2 users of Norwegian and not necessarily for other (at least English and German) L2 users of the language. The paper also mentions some factors which affect the occurrence of transfer. As a conclusion, some arguments are proposed for classifying the transfer as conceptual.

Janik, M. O. (2016). *Adjektivbøyning i norsk: Kongruenstilegnelse hos polskspråklige norskinnlærere*. (Doktorgradsavhandling). Wydział Neofilologii UAM w Poznaniu, Poznan. Hentet fra https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/17535/6/Janik_9788394719883.pdf

Kongruens er et utfordrende fenomen ikke bare for (tradisjonelle) lingvister, men også for andrespråksforskere, og særlig innlærere av andrespråk. Som Lyons (1971: 239) påstår, faller kongruens inn under det man vil kalle 'kontekstsensitivitet' ('context-sensitivity'). Kontekstsensitiviteten kan forstås som kunnskap om hvilke elementer i et utsagn som hører sammen, og viser samhörigheten gjennom bøyning. Riktignok kan det antas at kunnskapen om hvilke elementer som hører sammen i et utsagn, er noe alle mennesker står til rådighet med, men kunnskapen om hvilke av disse elementene som viser denne samhörigheten gjennom bøyning, er snarere språkspesifikk. For

andrespråksinnlærere betyr det at de må lære seg kontekstsensitiviteten i målspråket for å være i stand til å tilegne seg kongruensbøyning. Å tilegne seg denne sensitiviteten er ikke lett arbeid, noe som jeg selv kan bekrefte på grunnlag av mine erfaringer som andrespråksinnlærer og andrespråkslærer. Det var nettopp mine studenter ved Universitetet som i 2010 inspirerte meg til å undersøke problemet forbundet med tilegnelsen av samsvarbøyning av norske adjektiver. De gjorde nemlig mange feil i adjektivbøyningen, både på første og tredje året (jeg underviste da bare de to årstrinnene). Dette gjorde meg nysgjerrig på hvorfor de gjorde så mange feil, og det til tross for at adjektivbøyning i norsk ikke er altfor komplisert, iallfall i forhold til noen andre grammatiske trekk i norsk (f.eks. bestemthet, perfektum), og i forhold til adjektivbøyning i andre språk, for eksempel tysk. Studentene gjorde feil både i muntlige og skriftlige utsagn. Flere ganger forklarte jeg samsvarbøyningsreglene for dem, og flere ganger testet jeg deres kunnskaper i ulike prøver. Feilandelen lå da vanligvis på cirka 20–25 %, slik som i pilotundersøkelsen. Den var en del av en annen test andreårsstudentene tok, og besto av 9 setninger hvor adjektivene ble tatt bort og satt i parentes i ubøyd form. Studentenes oppgave var å bøye adjektivene i samsvar med kontrolløren (kontrollørene var substantiver, pronomener eller kvantoren begge). Det var 21 studenter som tok testen, og andelen feil var 29 % i dette tilfellet.

I doktorgradsprosjektet har jeg bestemt meg for å bruke korpuset ASK og ikke universitetsstudentene som datakilde, og det har jeg gjort av to grunner. For det første kan det gi upålitelige data å teste de samme studentene man underviser, da undervisningen lett kan bli påvirket av forskningsspørsmålene man har stilt, slik at det oppstår en risiko for undervisningseffekt på informantenes performanse. For det andre ville jeg i studien min bruke ASK-korpuset som gir større generaliseringsmuligheter enn en undersøkelse av noen få studenter. Jeg ble kjent med dette verktøyet da jeg arbeidet på min masteroppgave med tittelen En polakk i norsk fortid. Om feil gjort av polkspråklige norsksinnlærere i bruk av perfektum og preteritum som jeg leverte i 2010. Jeg var svært imponert over mulighetene et innlærerkorpus gir. En stor innflytelse på at jeg valgte ASK, hadde også deltakelse i forskningsprosjektet ASKeladden hvor ASK var et grunnleggende verktøy i forskningen, og ble brukt i mange ulike prosjekter, for å få større innsikt i og kunnskap om tverrspråklig innflytelse, mellomspråk, og språk generelt.

Jardim, M. J. (2006). *Det didaktiske paradoks: En kvalitativ undersøkelse om hvordan kortutdannede innvandrere opplever norskopplæringen*. (Masteroppgave). Universitetet i Tromsø, Tromsø.

Jenset, E. B. (2006). *Formell språkkompetanse i norsk: En hjelp til jobb og integrering?* (Masteroppgave). Universitetet i Tromsø, Tromsø.

Johansen, C. (2013). *Tekstens utfordring: Hvordan kan videregående skoler organisere leseopplæringen til minoritetsspråklige elever?* (Masteroppgave). Universitetet i Tromsø, Tromsø. Hentet fra <http://hdl.handle.net/10037/5266>

I denne masteroppgaven ser jeg nærmere på hvordan videregående skoler kan organisere leseopplæringen til minoritetsspråklige elever. Flere ulike rapporter, blant annet PISA og PIRLS, viser sammenfallende funn rundt de minoritetsspråklige elevenes skoleprestasjoner. Resultatene viser at de minoritetsspråklige elevene skårer svakere enn de majoritetsspråklige elevene og at flere ligger på et så lavt nivå innenfor lesing, at de vil slite med å tilegne seg kunnskaper fra tekstene de leser. Videre viser denne forskningen (bl.a. via Lervåg og Melby-Lervåg (2009), Hvistendahl og Roe (2009) og Wagner (2004)) at de minoritetsspråklige elevene sliter med lesingen på bakgrunn av deres ordforråd og leseforståelse. Hovedformålet med denne masteroppgaven er å vise at en strukturert og helhetlig leseopplæring vil være med på å styrke de minoritetsspråklige elevenes leseferdigheter på andrespråket. Denne oppgaven kommer ikke fram til noen klare løsninger, men den gir et forslag til hvordan videregående skoler kan organisere og tilpasse opplæringen til de minoritetsspråklige elevene ved deres skole.

Johansen, S. C. (2011). *Går på tur aldri sur: En korpusbasert studie av bevegelsehandlinger og morsmålstransfer i innlærertekster fra voksne informanter i norsk som andrespråk.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-30328>

Denne studien er skrevet innen fagfeltet Norsk som Andrespråk (NOAS), og er en del av ASKeladden-prosjektet. Studien tar utgangspunkt i uttrykk for bevegelsehandlinger hos innlærere med ulik morsmålsbakgrunn, og verb som uttrykker bevegelsehandlinger er derfor undersøkt. Datamaterialet er hentet fra Norsk AndrespråksKorpus, ASK, som inneholder innlærertekster hentet fra Språkprøve i norsk for voksne innvandrere og Test i norsk – Høyere Nivå. ASK er et relativt stort korpus med 100 innlærertekster i hver morsmålsgruppe, og korpuset har mange søkemuligheter. Dette danner et godt grunnlag for en kvantitativ studie.

Hovedmålet med denne studien er å undersøke morsmålstransfer i innlærerspråk i lys av kognitive teorier og Slobins hypotese om "Thinking for speaking" (1996). Slobins hypotese tar utgangspunkt i at mennesket trenes opp til å legge merke til spesielle aspekter ved språket gjennom sitt morsmål. Disse konseptene kan

påvirke andrespråksinnlæringen, og trekk fra morsmålet vil derfor kunne vises i innlærerspråket.

For å undersøke morsmålstransfer bør man undersøke språk som er ulike når det gjelder fenomenet som undersøkes. Sentralt i denne studien står derfor Talmys (2000) semantiske typologi, der språk er inndelt i to grupper, S-språk (satellite-framed languages) og V-språk (verb-framed languages), med utgangspunkt i hvordan det semantiske domenet bevegelse er strukturert i forskjellige språk. I denne studien er morsmålstransfer i uttrykk for bevegelseshandlinger undersøkt hos tyske, russiske og spanske informanter med norsk som andrespråk. Disse språkgruppene representerer to S-språk, tysk og russisk, og ett V-språk. I tillegg er det brukt en norsk kontrollgruppe. Hovedhypotesene for denne studien bygger på tidligere forskning som viser at morsmålstalere av S-språk uttrykker Måte i bevegelseshandlinger i større grad enn morsmålstalere av V-språk, på grunn av språkernes typologi. Spesielt skiller språkene seg i bevegelseshandlinger med grensekryssingssituasjoner, der det normalt ikke er mulig å uttrykke Måte i verbrotten i V-språk.

Med bakgrunn i Slobins hypotese om "Thinking for speaking" antas det at disse formene fra morsmålet kan påvirke innlærerspråket. Det vil si at underliggende konsepter overføres fra morsmålet til innlærerspråket, og det antas å finne spor etter dette i uttrykk for bevegelseshandlinger. Denne hypotesen er bekreftet av tidligere studier, slik som i Cadierno (2010) og Holum (2009). Resultatene fra denne studien viser tendenser til morsmålspåvirkning, men det forekommer ikke signifikante forskjeller mellom gruppene, slik som i de foregående studiene. I tråd med Jarvis' metodiske rammeverk for transferstudier, kan det derfor ikke slås fast at det er morsmålstransfer som er årsaken til forskjellene mellom de typologisk sett ulike språkene. For å undersøke andre faktorer som kan ha påvirket resultatene for denne studien, er det undersøkt om det kan være en sammenheng mellom de ulike oppgavetitlene som er gitt informantene i testsituasjonen og bruken av bevegelsesverb i uttrykk for bevegelseshandlinger.

Johansen, V. (2001). Projekt æblekage. *Sprogforum: Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik*, 7(20), 25-29. Hentet fra http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus_Emdrup/Sprogforum_arkiv/SROGFORUM_NO_20_Task.pdf.

Johansson, R. & J. Elvén Bergling. (2015). *Introduktionsprogrammen: Utveckling, möjligheter och hinder*. (Examensarbete, avancerad nivå). Mälardalens högskola, Eskilstuna. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:856807/FULLTEXT01.pdf>

Denna studie syftar till att undersöka hur en förändringsprocess gällande en kommuns introduktionsprogram tar hänsyn till de behov som utbildningen avser att möta. Avsikten är att få enhetschefer, utvecklingsledares, rektorers, studievägledares och lärares bild av det förändringsarbete som pågår och analysera detta ur olika specialpedagogiska perspektiv samt ur ett organisatoriskt perspektiv. Denna studie bygger på tolv intervjuer och är en fallstudie med en kvalitativ ansats. Resultatet visar att i försök att skapa en inkluderande verksamhet framträder svårigheter som förstås ur dilemmaperspektivet. Det traditionella perspektivet verkar sida vid sida med det relationella perspektivet när skolan försöker möta elever utifrån olika förutsättningar och behov, samtidigt som de ska organisera en likvärdig utbildning. Främst det radikala gemenskapsorienterade och individorienterade inkluderingsperspektivet finns representerad i resultatanalysen. Det finns strömningar mot social inkludering vilket skulle innebära att flera samhällliga nivåer behöver beaktas, inkluderingen kan inte reduceras till enbart den skola där eleven befinner sig. I styrgruppen finns och delas en känsla av att förändringen är nödvändig och att den behövs. Däremot så saknas en samsyn till varför förändringen genomförs och vad den ska leda till. Gemensam vision och mål saknas vilket äventyrar förändringsarbetets genomslag. En förutsättning för det fortsatta arbetet är att det utarbetas en strategi för att överbrygga de många hinder som framkommit.

Johnsen, C. D., A. Yousefi, L. B. Rønning et al. (2008). 50 timer samfunnskunnskap: En brukerundersøkelse. Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-20957>

På oppdrag fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet har vi gjort en brukerundersøkelse av 50 timer samfunnskunnskapsundervisning for nyankomne innvandrere i Norge. Kurset ble lovfestet i 2005 gjennom introduksjonsloven, hvis formål er å styrke nyankomne innvandreres muligheter for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet. Kurset har tidligere blitt evaluert, men ingen annen brukerundersøkelse er blitt gjennomført.

For å belyse denne undersøkelsen i et større perspektiv har vi sett nærmere på brukerundersøkelse som verktøy innenfor diskurser om ny offentlig styring og dens markedslogikk. I rapporten setter vi spørsmålstegn ved hvorvidt brukerundersøkelser faktisk er med på å fremme kursdeltakernes påvirkningskraft, og peker på eventuelle symbolske konsekvenser av brukerundersøkelser. Til sammen har vi intervjuet 26 informanter i fire ulike kommuner. Deres synspunkter, slik vi har tolket dem, presenteres og diskuteres i denne rapporten. Valg av kommuner er gjort hovedsakelig på grunnlag av de undervisningsmodeller som benyttes av de aktuelle kommunene, men også på bakgrunn av deres størrelse. I introduksjonsloven fastsettes det at undervisningen i samfunnskunnskap skal skje på et språk innvandreren forstår, men ikke

nødvendigvis morsmålet. Det er å foretrekke at den som skal undervise etter læreplanen i norsk og samfunnskunnskap har norsk som andrespråk eller relevant migrasjonspedagogisk kompetanse. I noen kommuner er det vanskelig å finne kvalifiserte lærere som oppfyller disse kravene. Dette har ført til at de ulike kommunene har benyttet seg av alternative undervisningsmodeller.

Vi har sett nærmere på tre ulike undervisningsmodeller som tar i bruk henholdsvis tospråklig lærer, likemann, og lettnorsk. I denne rapporten tar vi blant annet for oss styrker og svakheter ved de ulike undervisningsmodellene, og argumenterer for at undervisning som baserer seg utelukkende på en tospråklig lærer ikke nødvendigvis er den som best tilfredsstillende kursdeltakernes behov og ønsker. Informantenes opplevelse av samfunnskunnskapsopplæringen er generelt sett svært positiv. I de få tilfellene hvor informantene er misfornøyde, har dette ofte en sammenheng med hvor tilfredse de har vært med læreren. En kvalitet ved læreren som påpekes å være spesielt viktig, er evnen til nøytral fremstilling av det som undervises, samtidig som personliggjøring av undervisningsmateriale også foretrekkes av kursdeltakerne. Ikke overraskende byr dette på utfordringer.

Videre forteller informantene at deler av undervisningen ikke alltid samsvarer med erfaringene fra hverdagen. Det etterlyses informasjon om hvordan man kan løse problemer som oppstår når det viser seg at ting ikke fungerer slik man har fått det presentert i undervisningen. Det vil si at i enkelte tilfeller stemmer ikke nødvendigvis teorien som blir presentert i samfunnskunnskapsundervisningen overens med praksisen i samfunnet. I visse tilfeller er det fordi undervisningen har fremstilt samfunnet på en stilisert måte, i andre tilfeller er det fordi man ikke tar opp de vanskeligheter innvandrere møter når de skal leve etter norske idealer. Det fokuseres mye på hvordan man ikke skal handle, men det gis lite informasjon om alternative handlingsmåter.

En klar tendens blant informantene er at mange er ensomme og har problemer med å skaffe seg norske venner. Vi argumenterer for at økonomisk integrering er avhengig av sosial- integrering. Så lenge innvandrernes kontakt med majoritetsbefolkningen er begrenset, vil de heller ikke ha tilgang til de sosiale nettverkene som er avgjørende for å få tilgang til gode jobber. Dette er et avgjørende element om innvandreren skal nå majoritetens økonomiske status, for så å bli økonomisk integrert. Slik vi forstår informantenes mangel og savn etter norske venner, virker det som at samfunnskunnskapskurset ikke har hjulpet tilstrekkelig på dette området. Vi presenterer enkelte forslag til forbedring i denne rapporten, og håper at dette arbeidet peker på tendenser som kan benyttes for videre politikkutforming på feltet. Vi håper også at våre funn kan komme til nytte for kommunene, lærerne og alle andre som er med på å forme undervisningen i 50 timer samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere.

Johnsen, M. (2012). *Arbeidsrettet norskopplæring*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-31645>

Tema for oppgaven er arbeidsrettet opplæring. Dette er en metode som kombinerer språkopplæring på voksenopplæringsssenter og arbeidsplass. I min forskning har jeg ønsket å undersøke hvordan ledelsen på et voksenopplæringsssenter og en arbeidsplass samarbeider om tilrettelegging av arbeidsrettet norskopplæring for deltakere i introduksjonsprogrammet. Problemstillingen er: Hvordan kan ledelsen på voksenopplæringsssenteret og arbeidsplassen samarbeide om å legge til rette for arbeidsrettet norskopplæring i introduksjonsprogrammet? Hensikten har vært å undersøke hvilken målsetting ledelsen på voksenopplæringsssenteret og arbeidsplassen har for opplæring av språklige minoriteter, hvordan dette tilbudet organiseres, og på hvilken måte ledelsen involverer arbeidstakeren i tilretteleggingen av arbeidsrettet opplæring. Det ble benyttet en kvalitativ forskningsstrategi i undersøkelsen. Data er innhentet gjennom semistrukturerte intervju. Noen få informanter er valgt for å innhente detaljert kunnskap om temaet. Intervjuguider ble brukt under intervjuene. Gjennom et voksenopplæringsssenter på Østlandet fikk jeg tilgang på ti informanter. Dette var ledere på voksenopplæringsssenteret og arbeidsplassen i tillegg til deltakere/arbeidstakere. Oppgaven har som bakgrunn Introduksjonsloven. Som teoretisk bakgrunn er det brukt distribuert perspektiv på ledelse. Praksisfellesskap og sosial læringsteori er benyttet som teoretisk bakgrunn. Ledelse er drøftet i et dialogisk perspektiv og hvordan det legges til rette for en dialogisk læringskultur. Empirien er også drøftet i lys av begrepet empowerment. Hovedfokus i drøftingen har vært samarbeid mellom ledelsen på voksenopplæringsssenteret og arbeidsplassen om tilrettelegging av arbeidsrettet norskopplæring. Et viktig funn er at arbeidsrettet norskopplæring synes å være en god metode for språklæring. Både ledere og arbeidstakere gir uttrykk for at det skjer mye språklæring og arbeidslæring gjennom arbeidsrettet norskopplæring. Ledelsen på voksenopplæringsssenteret og arbeidsplassen samarbeider godt om tilbudet når det gjelder organisering, men har et utviklingspotensiale når det gjelder samarbeid om tilrettelegging av innhold i språkopplæringen.

Johnsrud, L. (2012). *Nyankomne utlendingers rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-33873>

Ved innføring av introduksjonsloven i 2003 ble nye integreringstiltak iverksatt. Loven regulerer rett og plikt til et introduksjonsprogram. I tillegg regulerer loven rett og plikt til deltakelse i norsk- og samfunnsfagundervisning, jf. introduksjonsloven kapittel 4. I denne oppgaven ønsker jeg å se nærmere på

hvem som har rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram, og hva denne retten og plikten innebærer. Jeg vil særlig fokusere på rettighetens karakter og innhold, og hvilke utfordringer retten møter i praksis. På denne bakgrunn vil oppgaven i hovedsak reise følgende problemstillinger:

- 1) Hvem har rett til deltakelse i introduksjonsprogram, og hvilke rettigheter og plikter har deltakerne?
- 2) Hva er rettighetens karakter, nærmere innhold, rammer og rekkevidde? Og hvilke eventuelle utfordringer møter rettighetene i praksis?

I første del av oppgaven vil jeg ha en rettskildemessig tilnærming til problemstillingen. Jeg vil der redegjøre for rettstilstanden på området, og se på hva rettskildene sier om hvem som har krav på introduksjonsprogram, og hvilke rettigheter og plikter som er tilknyttet deltakelsen. Dette gjøres i oppgavens pkt 2-5. Deretter vil jeg drøfte rettighetens karakter, og se nærmere på oppgavens andre problemstilling.

Jones, N. (2007). Assessment and the National Languages Strategy. *Cambridge Journal of Education*, 37(1), 17-33.

The Languages Ladder--a new framework for accrediting language proficiency--is a core element of the National Languages Strategy. This paper presents Asset Languages, the system being developed by Cambridge Assessment to implement the Languages Ladder, aiming to set it apart from existing qualification frameworks by accrediting clearly defined functional language skills and providing motivation and support for learning. The paper discusses the challenges of creating a framework which validly serves these two purposes, referring to the Common European Framework of Reference (CEFR) as a model for the Languages Ladder. The scaling and standard-setting methodology adopted is briefly described. The learner groups catered for by the inclusive Asset Framework differ widely, and comparing them within a common proficiency frame of reference, although a valuable aim, requires us to think clearly about these differences, giving due consideration to specific features of languages, and of learner groups. (Contains 2 notes and 4 figures.)

Jonsmoen, K. M. & M. Greek. (2017). På stø kurs inn i academia? *NOA: norsk som andrespråk*, 33(1), 5-32. Hentet fra <http://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/view/1412>.

Studieforberedende program i videregående skole skal forberede elevene til videre studier. Elever med norsk som andrespråk som har fullført videregående skole og fått studiekompetanse, skal dermed ha oppnådd akademisk tekstkyndighet og et avansert andrespråk. Likevel viser studier ved Høgskolen i Oslo og Akershus at mange studenter med norsk som andrespråk har store utfordringer med å møte profesjonsstudienes krav til fagskriving. Artikkelen setter

søkelyset på seks elever med norsk som andrespråk i videregående skole. I en kvalitativ studie følger vi disse seks elevene i alle norsktimene gjennom deres avsluttende år. Vi ser nærmere på deres tekstforståelse og skriveferdigheter, og hvorvidt de utvikler akademisk tekstkyndighet. Funnene viser at til tross for mye skriving og arbeid med tekst- og sjangeranalyse i klasseromssituasjoner, har samtlige informanter behov for å øke sin akademiske tekstkyndighet for å være tilstrekkelig forberedt til framtidige profesjonsstudier. De trenger dessuten hjelp til å bygge opp en revisjonskompetanse og utvikle strategier for videre språkutvikling. Studien konkluderer med at akademisk tekstkyndighet må vektlegges i fagundervisninga, både i videregående skole og i profesjonsstudiene.

Justis- og beredskapsdepartementet. (2005). *Forskrift om opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere: 2005-04-20-341*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-04-20-341>

Justis- og beredskapsdepartementet. (2005). *Forskrift om opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere: FOR-2012-04-19-358*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2012-04-19-358?q=voksenoppl%C3%A6ring%20spr%C3%A5k>

Justis- og beredskapsdepartementet. (2012). *Forskrift om læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere: FOR-2012-04-19-358*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2012-04-19-358?q=voksenoppl%C3%A6ring%20innvandrere%20spr%C3%A5k>

Justis- og beredskapsdepartementet. (2016). *Fra mottak til arbeidsliv: En effektiv integreringspolitikk*. (St.meld. 30, 2015-2016). Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-30-20152016/id2499847/>

Juul, H. (2006). *Fonologiske færdigheder og læseudvikling hos DU1-kursister: Projekt rapport*. København: K. Universitet. Hentet fra <http://holgerjuul.com/du1-rapport.pdf>

De fleste voksne udlændinge på sprogskolernes Danskuddannelse 1 har meget begrænsede læsefærdigheder på modersmålet. Typisk har de ingen eller kun en kortvarig skolebaggrund. De står dermed over for en stor opgave når de skal lære at læse på dansk. Imidlertid ved man meget lidt om hvilke faktorer der har betydning for læseudviklingen hos denne gruppe kursister. Center for

Læseforskning har derfor undersøgt sammenhængen mellem DU1-kursisters læsefærdigheder (læsning af enkeltord) og deres færdigheder i at identificere, huske og håndtere talesprogets lydige enheder (fonologiske færdigheder). Det er veldokumenteret at fonologiske færdigheder spiller en væsentlig rolle for udviklingen af læsefærdigheder hos modersmålstalende børn. Undersøgelsens grundspørgsmål var om fonologiske færdigheder også har betydning når det gælder voksne som lærer at læse dansk som andetsprog. 55 DU1-kursister fra fem sprogskoler i det storkøbenhavnske område deltog i undersøgelsen. Undersøgelsen fokuserede ikke på kursister med nogen bestemt baggrund mht. modersmål, alder eller andet. Kursisterne blev testet cirka ved starten af Modul 3. Alle prøver var dansksprogede. Undersøgelsen viste at udnyttelse af bogstav-lyd-forbindelser spillede en rolle for deltagernes læsning. Eksempelvis blev lydrette ord læst med færre fejl end uregelmæssige ord. Sammenhængene mellem deltagernes læsefærdigheder og deres fonologiske færdigheder var i de fleste tilfælde klart signifikante. De to fonologiske færdigheder der var stærkest korreleret med læsning, var fonologisk opmærksomhed (en prøve hvor deltagerne skulle tælle antallet af lyde i ord) og fonologisk hukommelse (en prøve hvor deltagerne skulle gentage serier af ord hvor antallet af ord per serie gradvis blev forøget, fx "kat – hus – banan – bil – hus"). Deltagernes læsning viste også klar sammenhæng med varigheden af skolegang i oprindelseslandet, kendskab til danske ord (vurderet ud fra en billedbenævnelsesprøve), og bogstavkendskab (benævnelse af konsonantbogstaver). Deltagernes læsning viste desuden klar sammenhæng med deres læsning af både nonsensord og hele sætninger ved Modultest 2. De svageste læsere i undersøgelsen adskilte sig som gruppe fra de øvrige deltagere ved at have ringere fonologisk opmærksomhed (tælle lyde-prøven) samt et mere begrænset ordkendskab og et mere usikkert bogstavkendskab. Flere af disse svage læsere scorede også lavt i andre af de fonologiske prøver. Resultaterne styrker den formodning at det vil være gavnligt hvis undervisningen på DU1 sigter direkte på at forbedre kursisters fonologiske forudsætninger. Sikre konklusioner kan dog ikke drages uden undersøgelser der sammenligner effekten af forskellige læseundervisningsforløb. Et oplagt næste skridt er at iværksætte en sådan undersøgelse.

Kaida, L. (2013). Do host country education and language training help recent immigrants exit poverty? *Social Science Research*, 42(3), 726-741. Hentet fra <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0049089X13000240>.

Despite growing interest in host country-specific skills, quantitative assessments of the economic benefit of host country education and training for immigrants are limited. This study addresses this gap by evaluating the impacts of host country formal education and language training on the exit from family poverty

among recently arrived immigrant adults. The bivariate probit model and propensity weighting approach are used to analyze data from the Longitudinal Survey of Immigrants to Canada. Results suggest that while English/French language training is beneficial for low income recent immigrants in general, host country education benefits only highly educated recent arrivals. This study underscores the importance of considering immigrants' selectivity into host country education and training, as simple regression analysis can improperly estimate their true benefits.

Kanstad, M. (2013). Syn på språk og vurdering av studenter med norsk som andrespråk. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 97(04-05), 269-279. Hentet fra http://www.idunn.no/ts/npt/2013/04-05/syn_paa_spraak_og_vurdering_avstudenter_med_norsk_som_andres.

Rekruttering av førskolelærere med flerkulturell bakgrunn har lenge vært et statlig mål (KD 2007). Kulturelt mangfold vil kunne føre til språklig mangfold. For noen studenter kan krav til norskspråklig kompetanse være et nåløye i utdanningen. Resultater fra et prosjekt i førskolelærerutdanningen drøftes opp mot formelle krav som stilles til norskspråklig kompetanse og i lys av teorier om språk. Ulike syn på språk – enten forstått som faste strukturer eller som skapende prosesser – kan ha betydning for hvordan utfordringer i dette feltet møtes. I artikkelen drøftes det hvordan krav om norskspråklig kompetanse kan forstås med tanke på denne gruppen studenter og deres framtidige yrkesrolle.

Karlsson, L. L. (2013). *Jag måste tänka på ett annat sätt...: Fem folkhögskolestuderande med annat modersmål och deras upplevelser av att lära matematik på svenska.* (Examensarbete, avancerad nivå). Karlstads universitet, Karlstad. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:629592/FULLTEXT01.pdf>

The purpose of the present study is to describe adult second language learners' experiences of mathematics learning from a past and contemporary perspective. What experiences in mathematics do they bring? What does it mean to learn Mathematics through their new language? The study is based on life-world narratives from five second language students with another native language than Swedish. Today they all study at a Swedish folk high school, at upper secondary level and they have previously studied at this level in Mathematics. The result shows that the meeting with the Swedish school and folk high school context is confusing. They face a new school culture with quite different normative rules and it is unclear to them how to behave as good students in this context. They are positive about the response from teachers which is much unlike their previously experiences. The teachers are competent tutors, supportive, listening, encouraging, friendly, authorities without being iron handed. The multilingual

students in this study describe that the new language is of secondary importance in mathematics learning. Everyone starts off in year one at upper secondary level and sees mathematics the first period as a refresher. Mathematics studies are, during this period, used to consolidate the mathematical concepts in the new language. All change automatically to their native or previous school language when working with mathematical tasks. There are basic mathematical concepts learned and automated, it is too cognitively demanding to use the Swedish language. They are critical of how Mathematics is taught, a lot of individual work and pace and says that briefings and discussions are more effective, a teacher led approach that they are familiar with.

Kavli, H. C., A. Hagelund & M. Bråthen. (2007). *Med rett til å lære og plikt til å delta: En evaluering av introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger.* (Fafo-rapport 2007:34). Oslo: Fafo. Hentet fra http://www.fafo.no/media/com_netsukii/20034.pdf

Lov om introduksjonsordning for nyankomne flyktninger og innvandrere ble innført 1. september 2004. To år senere har kommunene gjort seg en rekke erfaringer med ordningen, og nærmere 4000 deltakere er nå ferdige med et program og på vei ut i norsk arbeids- og samfunnsnivå. I denne rapporten rettes søkelyset mot norske kommuners iverksetting av introduksjonsordningen og mot hvordan det så langt er gått med de deltakerne som har avsluttet introduksjonsprogram i den perioden ordningen har vært obligatorisk. Rapporten bygger på en kombinasjon av registerdata, spørreundersøkelser, fokusgrupper og kvalitative intervjuer.

Kennerberg, L. & Å. Olof. (2010). *Sfi och arbetsmarknaden.* (Rapport 2010:10). Uppsala: Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU). Hentet fra <https://www.ifau.se/globalassets/pdf/se/2010/r10-10-Sfi-och-arbetsmarknaden.pdf>

Rapporten studerar sambandet mellan deltagande i sfi (svenska för invandrare) och senare framgång på arbetsmarknaden. I analysen följer vi över 150 000 personer som invandrat under perioden 1994–2003 från invandringsåret och upp till tio år framåt. Sfi-deltagarna har inledningsvis lägre sysselsättning och förvärvsinkomster än jämförbara personer som inte påbörjar utbildningen, men närmar sig dessa efterhand. Efter tio år i Sverige är inkomsterna jämförbara men deltagarna har ca 5 procentenheter högre sysselsättningsgrad. Dessa skillnader är större för kvinnor än för män och också större bland lågutbildade än bland högutbildade. Andelen icke-deltagare i högkvalificerade och högavlönade arbeten är högre också på lång sikt, men en större andel av deltagarna övergår med tiden från låg- till medelkvalificerade arbeten.

Kennerberg, L. & K. Sibbmark. (2005). *Vilka deltar i svenska för invandrare?* (Rapport 2005:13). Uppsala: Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU). Hentet fra <https://www.ifau.se/globalassets/pdf/se/2005/r05-13.pdf>

Svenska för invandrare (sfi) är en utbildningsform som riktar sig till alla vuxna invandrare som inte har grundläggande kunskaper i det svenska språket. Den här studien undersöker hur stor andel av de nyanlända invandrare som är berättigade till undervisning som deltar i sfi, och vilka faktorer som påverkar deltagandet. Studien omfattar de invandrare som fick uppehållstillstånd under åren 1993–2000. Resultatet visar att deltagandegraden i sfi sjunkit under 1990-talet, från drygt 70 till runt 55 procent. Nedgången verkar hänga samman med en förändrad sammansättning av invandrargruppen.

Kharkhurin, A. V. (2008). The effect of linguistic proficiency, age of second language acquisition, and length of exposure to a new cultural environment on bilinguals' divergent thinking. *Bilingualism*, 11(2), 225-243.

The study argues that, in addition to advantages in conscious attention-demanding processing, bilinguals may also exhibit enhanced unconscious divergent thinking. To investigate this issue, the performance of Russian-English bilingual immigrants and English monolingual native speakers was compared on the Abbreviated Torrance Test for Adults, which is a traditional assessment tool of divergent thinking. The study reveals bilinguals' superiority on divergent thinking tasks that require the ability to simultaneously activate and process multiple unrelated concepts from distant categories. Divergent thinking was facilitated by bilinguals' proficiency in two languages, the age of acquisition of these languages and the length of exposure to the new cultural settings that accompanies the acquisition of a new language. A specific architecture of bilingual memory in which two lexicons are mutually linked to the shared conceptual system is theorized to facilitate the functioning of the language mediated concept activation, thereby encouraging bilinguals' divergent thinking performance.

Kibakaya, L. K. L. (2007). Second language proficiency and the job market: A pilot study. I C. Carlsen & E. Moe (Red.), *A human touch to language testing: A collection in honour of Reidun Oanæs Andersen on the occasion of her retirement June 2007* (s. 221-234). Oslo: Novus.

Kirke, utdannings-og forskningsdepartementet. (1993). *Kort veiledning til Læreplan for grunnskole, videregående opplæring og voksenopplæring: Generell del.* Oslo: Departementet.

Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. (1994). *Norsk med samfunnskunnskap for fremmedspråklige voksne: Retningslinjer og informasjon*. Oslo: Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet. Hentet fra http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2008013100011

Kirke- og undervisningsdepartementet. (1988). *Rammeplan: 500 timer norsk med samfunnskunnskap for fremmedspråklige voksne*. Oslo: Kirke- og undervisningsdepartementet.

Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet. (1991). *Rammeplan i norsk med samfunnskunnskap for fremmedspråklige voksne*. Oslo: Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.

Kirke- utdannings- og forskningsdepartementet. (1998). *Opplæringsplan i norsk med samfunnskunnskap for voksne innvandrere*. Oslo: Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.

Kirke utdannings- og forskningsdepartementet. (1998). *Norsk med samfunnskunnskap for voksne innvandrere: Retningslinjer og informasjon*. Oslo: Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Kjelsaas, L. (2011). *Om å snakke samme språk: En studie av ansattes synspunkter på frafall fra norskopplæring blant voksne innvandrere*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-29393>

"Om å snakke samme språk" er en studie som går i dybden på årsaker til frafall fra norskopplæring blant voksne innvandrere. Perspektivet tilhører lærere som underviser i norskopplæringen, samt utvalgte ledere. Studien er et selvstendig mastergradsarbeid som er utarbeidet i forbindelse med en pågående evaluering av Oslo kommunes storsatsning for å bedre en rekke aspekter ved norskopplæringen ved følgende tre opplæringssentre: Oslo Voksenopplæring Rosenhof, Oslo VO Smedstua og Oslo VO Skullerud.

Det sentrale formålet med studien er å avdekke hva lærerne og lederne anser som viktige årsaker til frafall fra norskopplæringen, samt hvilke tiltak informantene foreslår for å forebygge frafall. Det er også et formål å analysere om lærerne mener at det kan være ulike årsaker til at kvinner og menn faller fra underveis i undervisningen. I tillegg studeres det hvorvidt samarbeidet og relasjonen mellom opplæringssentrene og NAV kan ha påvirkning på elevenes forutsetninger for å fullføre opplæringen. Datamaterialet studien bygger på er todelt: oppfatninger lærerne har uttrykt i en spørreundersøkelse og kvalitative intervjuer med utvalgte ledere.

Analysene viser følgende: Informantene opplever at det er kjønnsforskjeller i årsakene til frafall. Forventningene som ligger i rollene som eksempelvis kone og ektemann kan være vanskelig å forene med forventningene som ligger i elevrollen. Familiære forhold og omsorgsoppgaver viser seg som viktige årsaker til kvinners frafall, mens for menn er det forhold knyttet til arbeidslivet, økonomi og inntektssikring som trekkes frem. Mange lærere oppfatter interaksjonen mellom opplæringsssentrene og NAV som problematisk. Lederne nyanserer dette noe, men like fullt konkluderes det med at det er betydelige utfordringer for å få denne interaksjonen fruktbar og samkjørt. Tiltak informantene foreslår for å forebygge frafall er ikke i like stor grad som årsakene betinget av elevenes kjønn. Lærerne mener undervisningen i større grad må være fleksibel og tilrettelagt for den enkelte elev enn hva som nå er tilfelle. Flere ønsker også at norskopplæringen i større grad skal kombineres med lærerstyrt praksis for å styrke elevenes motivasjon. Mange er også opptatt av at elevene har behov for organiserte rammer rundt barnepass mens de tilbringer tid på opplæringsssentrene.

Kjernli, M. E. (2013). *Morsmålsopplæring for språklige minoriteter i Norge: Teori og praksis.* (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/243916>

De politiske partienes holdning til morsmålsopplæring dreide kraftig på 1990-tallet. Flerspråklighet ble ikke lenger sett på som en ressurs, og morsmålsopplæring skulle kun benyttes som et hjelpemiddel for de elevene som hadde svake kunnskaper i norsk. I all hovedsak er det tre partier som har hatt liten utvikling, og stått fast ved sitt standpunkt i denne saken. Fremskrittspartiet har hele tiden vært klare på at morsmålsopplæring er en privatsak, som ikke staten skal bekoste. Venstre og SV har derimot hatt et stabilt standpunkt hvor de har ønsket å styrke morsmålsopplæringen. I dag er det riktignok stort sett enighet blant politikere om at flerspråklighet er positivt, noe som altså ikke gjenspeiles i partiprogrammene og læreplanene. Læreplanene har utviklet seg i samme retning som både Høyre og Arbeiderpartiet. I M87 var flerspråklighet et uttalt mål, mens det i L97 og LK06 kun er et redskapsfag tiltenkt de elevene som har så dårlige norskkunnskaper at undervisning på norsk ikke er mulig å gjennomføre.

Opplæringsloven danner grunnlaget for læreplanene, og opplæringslovens § 2-8 gir elever som har for dårlige norskkunnskaper til å følge vanlig undervisning rett til særskilt norskopplæring, og om nødvendig morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. I loven er det også tatt forbehold om at undervisningen kan skje på annen skole enn eleven går ved til vanlig, samt at dersom det er mangel på kompetente lærere, skal skolen så langt det lar seg

gjøre forsøke å legge til rette for annen tilrettelagt opplæring etter elevens forutsetninger.

I min kartlegging av utvalgte kommuners praktisering av loven kom det tydelig fram at loven tolkes svært ulikt. Det har stor betydning i hvilken kommune man bor for hvilket tilbud man får. I enkelte kommuner tilbys morsmålsopplæring så lenge det lar seg forsvare av opplæringsloven, mens andre kommuner ikke har noe tilbud i det hele tatt. Generelt er det et bedre tilbud i folkerike kommuner, men enkelte små kommuner har også et tilbud.

Uavhengig av hvorvidt morsmålsopplæring er et nødvendig premiss for vellykket norsklæring, eller ikke, finnes det en del sosiale og kulturelle problemstillinger som bør vies oppmerksomhet og tas på alvor. Det ser ikke ut til å være noen klar sammenheng mellom dårlig integrering og morsmålsopplæring. Kunnskap og bevissthet om kultur og kulturforskjeller er slik jeg ser det en viktig grunn for å gi morsmålsopplæring.

Kleinmuntz, J. (2011). On becoming a group worker. *Social Work with Groups*, 34(3-4), 219-232.

Klintborg, C. (2013). *Samma mål men olika vägar: Tradition och förnyelse i andraspråksundervisning*. (Examensarbete, avancerad nivå). Malmö högskola, Malmö. Hentet fra <http://hdl.handle.net/2043/15251>

I föreliggande uppsats undersöks hur språksyn lyser igenom undervisningen i svenska som andraspråk i två nya upplägg i den kommunala skolan. Båda skolformerna är startgrupper för nyanlända invandrare och kallas vanligtvis för Sfi (svenska för invandrare) och IMSPR (Individuella programmet, språkintröduktion). Den förstnämnda är för vuxna och den sistnämnda för ungdomar. Utifrån en diskussion i teoriavsnittet om skillnader mellan grammatikbaserad undervisning och sociolingvistisk undervisning är uppsatsens teoretiska utgångspunkt att studera hur lärarna uppfattar sin egen undervisning. Båda inriktningarna har en sociolingvistisk prägel med funktionell språkundervisning men grammatiska och över huvud taget språkssystematiska moment förekommer. I litteraturgenomgången redogörs för de uppsatser och rapporter som anses relevanta. Föregående skribenter har ett annat fokus men deras resultat är intressanta också för denna uppsats. Slutsaten i uppsatsen är att lärarna och övriga informanter på ett nytt och innovativt sätt ökar motivationen hos eleverna genom att varva praktiska och teoretiska lektioner. De exempel som undersökts visar att det går att förändra en utbildning som också den statliga utredningen om Sfi föreslog 2003 (SOU 2003:77). Ökar motivationen så ökar också studieviljan hos eleverna och om de grammatiska och språkssystematiska

undervisningsmomenten inte är alltför svåra kan de uppfattas både välvilligt och som viktiga av eleverna och mer hanterbara för lärarna.

Knudsen, L. (2001). Mundtlighed i fokus på spor 1. *Sprogforum: Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik*, 7(20), 35-40. Hentet fra [http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus Emdrup/Sprogforum arkiv/SROGFORUM NO. 20 Task.pdf](http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus_Emdrup/Sprogforum_arkiv/SROGFORUM_NO.20_Task.pdf).

Knudsen, L. (2002). Analfabet og begynderundervisning. *Sprogforum: Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik*, 8(24), 42-47. Hentet fra [http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus Emdrup/Sprogforum arkiv/SROGFORUM NO. 24 Sprog for begyndere.pdf](http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus_Emdrup/Sprogforum_arkiv/SROGFORUM_NO.24_Sprog_for_begyndere.pdf).

Da jeg i foråret skulle starte et begynderkursus i dansk som andetsprog for voksne, slog det mig hvor heldigt det i grunden er, at man ikke skal kunne læse for at lære sprog. Holdet var nemlig sammensat af folk der ikke eller næsten ikke kunne læse eller i hvert fald ikke kunne læse flydende - de såkaldte 'analfabeter'. Tænk hvis jeg sammen med denne flok dårligt læsende begyndere skulle arbejde ud fra et skriftligt forlæg! Jeg spekulerede også på hvorvidt undervisningen af disse begyndere - hvad enten de nu kunne læse eller ej - kunne være problemorienteret og kommunikativ. Jeg kom frem til den konklusion at hvis undervisningen skulle være mundtlig og i det hele taget bare en anelse fornuftspræget, måtte den være kommunikativt orienteret, den måtte i sin tilgang være problemløsende. Al sprogundervisning har i den forstand et klart kommunikativt formål, men det vigtige spørgsmål for mig er: Hvilken kvalitet skal dette kommunikative samspil have, og hvem er det der i første og sidste ende har ansvaret for det? I denne artikel er mit fokus på 'læreren'. Det er ikke fordi jeg mener at undervisningen skal være udpræget lærerstyret, men fordi det gik op for mig at det først og fremmest må være mig der skal have styr på min egen kommunikative kompetence før jeg kan hjælpe andre med deres. Jeg ser det som mit eget, sideløbende og vedvarende projekt at fokusere på mine egne kommunikative funktioner, teknikker og evner almindeligvis jeg gennem pædagogisk praksis gør det 'kommunikative' til et fælles anliggende. En slags personificeret pædagogisk realisering af kommunikativ kompetence som mål for undervisningen.

Koda, K. (2007). Reading and language learning: Crosslinguistic constraints on second language reading development. *Language Learning*, 57(1), 1-44.

The ultimate goal of reading is to construct text meaning based on visually encoded information. Essentially, it entails converting print into language and then to the message intended by the author. It is hardly accidental, therefore,

that, in all languages, reading builds on oral language competence and that learning to read uniformly requires making links between a language and its writing system. As a system of communication, moreover, languages vary in their meaning-making conventions and methods of signaling those conventions. Writing systems also vary in what they encode and how they end it. It is thus essential to clarify how reading subskills—and their development—are altered by the properties of a particular language and its writing system. A small but growing body of evidence suggests that systematic variations do exist in literacy learning and processing in diverse languages.

Kommunal- og regionaldepartementet. (2003). *Lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)*. Oslo: Kommunal- og regionaldepartementet. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2003-07-04-80>

Kommunal- og regionaldepartementet. (2005). *Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven)*. Oslo: Kommunal- og regionaldepartementet. Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2003-07-04-80>

Korhonen, J. (2013). *"De är två olika ämnen, så är det": En intervjuundersökning om lärarnas uppfattningar om skolämnena svenska och svenska som andra språk*. (Masteroppgave). Tammerfors universitet, Tammerfors. Hentet fra <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/84686/gradu06802.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Med denna undersökning är syftet att få veta hurdana uppfattningar har lärarna i svenska och lärarna i svenska som andra språk om sitt ämne och om det andra ämnet. Avhandlingen presenterar undervisningen i svenska som första och andra språk i en svensk gymnasieskola genom lärares uppfattningar om undervisningen. Mest är jag intresserad av hur lärare i svenska och svenska som andra språk ställer sig till sitt ämne och sin undervisning? För att få veta detta tycker jag att det är viktigt att veta hur lärarna ställer sig till faktorer som skolans verksamhet beror på, nämligen: ämnesplan, målsättningar och bedömning. Målet är också att få veta om lärarna upplever att styrmaterialet stöder deras jobb och om styrmaterialet motsvarar skolans vardag. Målet är också att ge en beskrivning av undervisning i svenska och i svenska som andra språk på språkintröduktion i en svensk gymnasieskola från lärares egna synpunkter. Den övergripande problematiken i min undersökning är att få veta hur lärarna ställer sig till sitt ämne och vilka skillnader de tycker att det finns mellan svenska som andraspråk och ämnet svenska. Jag fördjupar mig i dessa frågor senare i kapitlet fyra och fem. De undersökningsfrågor som jag koncentrerar mig på är:

- Hurdana uppfattningar har lärare om sitt eget ämne och sin egen undervisning?
- Hur skiljer sig lärarnas uppfattningar?
- Kan man se likheter i uppfattningar om sitt eget ämne av lärare i svenska respektive svenska som andra språk? Är skillnad stor?
- Hurdana uppfattningar har förstaspråklärare om andraspråksundervisning och tvärtom?

Mitt material i denna undersökning är lärarintervjuer. Jag har intervjuat sammanlagt sex lärare. Tre av dessa är lärare i svenska och de andra tre är lärare i svenska som andra språk. Andraspråklärare jobbar vid språkintruktionsprogrammet, det vill säga de undervisar invandrare som inte tidigare har studerat svenska alls eller har bara läst litet svenska. Dessa elever har inte ett svenskt grundskolebetyg men är redan för gamla för att gå i grundskola och de går på språkintruktionsprogrammet för att samla in betyg som räcker för att gå i gymnasiet.

Kozulin, A. (2009). Cognitive modifiability of new immigrant adults. *Mind, Culture & Activity*, 16(2), 117-129.

Krashen, S. D., M. A. Long & R. C. Scarcella. (1979). Age, rate and eventual attainment in second language acquisition. *TESOL Quarterly*, 13(4), 573-582.

This paper presents evidence for three generalizations concerning the relationship between age, rate, and eventual attainment in second language acquisition: (1) Adults proceed through early stages of syntactic and morphological development faster than children (where time and exposure are held constant). (2) Older children acquire faster than younger children (again, in early stages of morphological and syntactic development where time and exposure are held constant). (3) Acquirers who begin natural exposure to second languages during childhood generally achieve higher second language proficiency than those beginning as adults. While recent research reports have claimed to be counter to the hypothesis that there is a critical period for language acquisition, the available literature is consistent with the three generalizations presented above.

Kruidenier, J. (2002). *Research-based principles for adult basic education reading instruction*. Washington, DC: National Institute for Literacy. Washington DC: N. I. f. Literacy. Hentet fra https://lincs.ed.gov/publications/pdf/adult_ed_02.pdf

The Reading Research Working Group (RRWG), a panel of experts on adult reading research and practice, was established by the National Institute for Literacy (NIFL) in collaboration with the National Center for the Study of Adult

Learning and Literacy (NCSALL). It is part of the Institute's efforts to provide educators, parents, and others with access to scientifically based reading research, including research-based tools for improving literacy programs and policies for children, youth, and adults, through the Partnership for Reading. The purpose of the RRWG was to identify and evaluate existing research related to adult literacy reading instruction in order to provide the field with research-based products including principles and practices for practitioners. This document presents findings from an analysis of the adult basic education (ABE) reading instruction research base and is designed as a resource for practitioners and reading researchers. It focuses on principles that can be derived from the research and a research agenda for the future. For the purposes of the RRWG, "adult reading instruction research" is defined as research related to reading instruction for low-literate adults, aged 16 and older, who are no longer being served in secondary education programs. This includes low-literate adults in community-based literacy centers, family literacy programs, prison literacy programs, workplace literacy programs, and two-year colleges. It includes research related to all lowliterate adults in these settings, including adults in ASE (Adult Secondary Education) programs, ESOL (English for Speakers of Other Languages) programs, and adults with a learning or reading disability.

Kulbrandstad Iversen, L. (2017). Integration and language education in Norwegian immigration policy documents 1980–2016. *Apples: Journal of Applied Language Studies*, 11(3), 101-120. Hentet fra <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/56415>.

During the last decade, Norway has had one of the fastest growing populations in Europe, due to labor immigration and to an increasing number of asylum seekers. More than 16% of the population now has an immigrant family background. In 2015, an agreement across party lines tightened the asylum rules, and Norway got its first Minister dedicated only to immigration and integration. A new immigration policy was introduced to 'ensure the Norwegian welfare state' as the Minister expressed herself. The immigrants' own responsibilities 'to get integrated' are stressed, and from 2016 a certain level of competence in Norwegian and knowledge about Norway are required to be granted residence permit. On the backdrop of these recent changes, the article analyzes six white papers on immigration policy 1980–2016. In focus are changes in the understandings of 'integration' and how 'integration' and language educational policy for adults, kindergarten, and compulsory school are dealt with. The analysis shows that a short-term perspective on integration is taken in the white papers published in 1980, 1988 and 2016, while the three policy documents in between are concerned with long-term integration. The 2016 document distinguishes itself from the other because integration as a two-way process is seldom commented

upon. All the papers stress the importance of competence in Norwegian while discussions of mother tongue teaching are most frequently mentioned in 1980. Documents which center on long-term integration stress words like 'inclusion', 'multicultural Norway' and 'diversity'.

Kulbrandstad, L. I. (2011). *Analfabet, lav lese- og skrivekyndighet eller begrensede lese- og skrivepraksiser? [Vitenskapelig konferansebidrag]*. Oslo: Vox.

Kulbrandstad, L. I. (2012). Norsk andrespråksforskning: En status i lys av NOA-konferansene 2004-2012. *NOA. Norsk som andrespråk*, 28(2), 49-72. Hentet fra <http://ojs.novus.no/index.php/NOA/index>
http://www.novus.no/tidsskrifter/Novus_tidsskrifter/NOA.html.

I denne artikkelen analyserer jeg de fem NOA-konferansene som har blitt arrangert i perioden 2004–2012. Analysen tar utgangspunkt i sammendragene i det trykte konferansemateriellet. Om lag halvparten av forskerne som har presentert forskning på konferansene, arbeider på et av de norske universitetene, mens om lag en tredjedel arbeider på en av de norske statlige høgskolene og 10 % på en utenlandsk institusjon. Den tematiske analysen av konferansebidragene ses i sammenheng med to tidligere studier. Analysen viser at det er didaktikk og utforskning av innlærerspråk som er de to store konferansetemaene, mens forskning innenfor språk- og kulturkontakt har blitt presentert sjeldnere. Slik sett er det bildet vi kan tegne av innholdet i norsk andrespråksforskning ut fra NOA-konferansene, mer likt det landskapet Macaro (2010) tegner av SLA-forskningen basert på en analyse av artikler i fem internasjonale tidsskrift enn resultatene fra den faghistoriske studien til Golden, Kulbrandstad og Tenfjord fra 2007 som er oppsummert i den såkalte utviklingslinjemodellen. I denne studien var det temaene i hovedfagsoppgaver og doktorgradsavhandlinger i perioden 1980–2005 som ble analysert. Avslutningsvis illustreres andrespråksforskningens praksisnære karakter ved å sammenholde innholdet i NOA-konferansene med noen sentrale utdanningspolitiske dokumenter.

Kulbrandstad, L. I. (2015). Fra arbeidsskrift til tidsskrift: En analyse av de første tretti årene av NOA. *Norsk som andrespråk. NOA. Norsk som andrespråk*, [31](1/2), 10-39. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/2379038>.

Det første nummeret av NOA. *Norsk som andrespråk* ble utgitt i 1985 ved det som den gangen het Institutt for norsk som fremmedspråk ved Universitetet i Oslo. Bakgrunnen var blant annet et behov for å få publisert mer omfattende forskningsarbeider som var relevante for norskopplæringen av innvandrere, et fagområde som hadde vokst fram raskt i tråd med den økte migrasjonen til Norge på slutten av 1970-tallet. I denne artikkelen analyseres utviklingen av NOA

som publiseringskanal, fra NOA ble etablert som et arbeidsskrift med vekt på utprøving og foreløpig publisering til dagens fagfellebedømte, forlagsutgitte tidsskrift, godkjent som del av det norske vitenskapssystemet. Analysen av innhold og av hvem som har publisert i tidsskriftet, er organisert ut fra de tre første tiårene i tidsskriftets historie. I innholdsanalysen av tidsskriftbidragene brukes en videreutvikling av modellene som tidligere er brukt i faghistoriske studier av norsk andrespråkforskning. Resultatene av analysen sammenliknes med resultatene fra disse studiene der andre vitenskapelige tekster innenfor fagområdet er undersøkt: hovedfags- og doktorgradsarbeider (Golden, Kulbrandstad og Tenfjord 2007) og antatte sammendrag til NOA-konferansene (Kulbrandstad 2012).

Kurvers, J., R. Van Hout & T. Vallen. (2009). Print awareness of adult illiterates: a comparison with young pre-readers and low-educated adult readers. *Reading and Writing*, 22(8), 863-887. Hentet fra <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2744801/>.

In this study the print awareness of 25 unschooled adult illiterates in the Netherlands was compared with that of 24 pre-reading children and of 23 low-educated literate adults with approximately four years of primary schooling. The illiterates were interviewed about their experiences with writing and all participants completed six assessments of print awareness in the language they preferred (first or second language). The outcomes revealed that the three groups did not differ in distinguishing conventional written signs from other visual signs, that both groups of non-readers differed significantly from low educated readers but not from each other in knowledge of logos, inscriptions and knowledge of the written register, while the adult illiterates performed significantly better than the children on grapheme knowledge. Adult illiterates in literate societies seem to be well informed about the uses and functions of written language and about what writing looks like, but like young children they are not good at reading environmental print out of context and in explaining what exactly is represented in writing. The variation in reactions within the group of illiterate adults could be related to existing models of emergent literacy. Implications for adult literacy education are discussed.

Kuyumcu, E. (2000). Att fastna i utbildnings- och åtgärdskarusellen? Hinder och möjligheter för utbildning av lågutbildade vuxna invandrare. I H. Åhl (Red.), *Svenskan i tiden: Verklighet och visioner* (s. 178-197). Stockholm: HLS Förlag.

Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen & Undervisningsministeriet. (2014). *Arbejdsmarkedsrettet danskundervisning: Vejledning om organiseringen af den*

arbejdsmarkedsrettede begynderundervisning. København: Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen & Undervisningsministeriet. Hentet fra <http://uim.dk/publikationer/arbejdsmarkedsrettet-danskundervisning/@@download/publication>

Vejledningen skal anvendes i det pædagogiske udviklingsarbejde af begynderundervisningen, som den nye arbejdsmarkedsrettede danskundervisning indebærer. Fra januar 2014 er danskuddannelsesloven ændret, så arbejdstagere, medfølgende ægtefæller, studerende og au pair-personer, der påbegynder danskundervisning for voksne udlændinge, skal tilbydes 250 timers arbejdsmarkedsrettet danskundervisning. Ved kurssets afslutning skal den enkelte tilbydes en mundtlig test med henblik på evt. indplacering i de ordinære danskuddannelser. Vejledningen henvender sig primært til undervisere ved sprogcentre og andre udbydere af danskuddannelse, men kan også anvendes af nøglepersoner på virksomheder, uddannelsesinstitutioner, jobcentre og i den tilsynsførende kommune, der ønsker information om det nye undervisningstilbud. Formålet med det nye undervisningstilbud er at målrette begynderundervisningen mod de kommunikationsbehov, kursisterne møder som nye arbejdstagere, studerende m.v. [Utdrag]

Kvamme, M. & H. Tokstad. (2012). *Introduksjonsprogrammet for voksne innvandrere: En kvalitativ studie av ledelse og kvinners deltakelse*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-33514>

Tema for oppgaven er ledelse og deltakelse i norskopplæringen i introduksjonsprogrammet. Introduksjonsprogrammet er et kvalifiseringsprogram for nyankomne flyktninger, og norskopplæringen spiller en viktig rolle i kvalifiseringen. Vår problemstilling er: Hvordan ledes norskopplæringen i introduksjonsprogrammet i to kommuner på Østlandet? Følgende forskningsspørsmål har gitt retning til oppgaven: Hvordan forstår rektor sin rolle, og hvordan definerer rektor sitt handlingsrom som leder for norskopplæringen i introduksjonsprogrammet? Hvordan opplever kvinnelige deltakere norskopplæringen i introduksjonsprogrammet, og i hvilken grad erfarer de at deres rett til medbestemmelse blir ivarettatt? Studien har tatt utgangspunkt i en kvalitativ intervjuundersøkelse av rektorer og kvinnelige deltakere ved to voksenopplæringscentre. Vi har valgt en fenomenologisk tilnærming til undersøkelsen, der hensikten var å få fram informantenes egne forståelser av sine handlinger, og hvilken mening dette gir. Forskningsdesignet har vært interaktivt. Den teoretiske rammen for oppgaven er teorier om skoleledelse og om voksnes læring. Vi har valgt Bergs teorier om styring i og styring av skolen, teoretiske perspektiver på inkluderende ledelse, og teorier om voksnes læring ved Knowles, Wahlgren og Illeris. I drøftingen sammenholder vi også våre funn med annen

forskning som gjelder norskopplæringen og introduksjonsprogrammet. Rektorene i vår undersøkelse gir uttrykk for at de har et stort handlingsrom. De nasjonale kravene er tydelige, men gir frihet når det gjelder organisering og praksis. Skoleeiers oppfølging og interesse varierer, og har betydning for hvilken støtte rektor opplever fra det kommunale nivået. Samarbeidet mellom opplæringssentre og NAV har et kan forbedres. Mye av rektorenes tid går med til administrativt arbeid. De er ikke tett på lærerne og undervisningen, men de kan også spille en rolle som pedagogisk ledere. Lærerne er viktige, og har stor frihet i klasserommet, men kompetansen varierer. De kvinnelige deltakerne er svært motiverte for å lære norsk, og alle har ønske om arbeid eller videre utdanning, selv om mange har en krevende tilværelse. Retten til medbestemmelse er i liten grad ivaretatt og kvinneperspektivet er lite synlig. Denne studien finner at det er lettere å skaffe språkpraksisplasser til kvinnene, noe som bryter med tidligere forskning.

Lahaug, V. (1996). *En begynnelse: Utviklingen av muntlige ferdigheter og leseferdigheter hos fem pakistanske kvinner på alfabetiseringskurs for voksne fra språklige minoriteter.* (Hovedfagsoppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

Larrotta, C. (2009). Final thoughts on community in adult ESL. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 2009(121), 75-77.

This chapter discusses underlying themes and emergent issues related to community building and the learning and teaching of adult ESL.

Larsen, I. J. (2010). *Underveis: Å lære norsk: En studie av opplevelsen av ulike strategier for norskopplæring.* (Masteroppgave). Universitetet i Agder, Kristiansand. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/139142>

Denne masteroppgaven beskriver en studie som har som mål å kartlegge voksne innvandreres opplevelse av to ulike undervisningsformer ved språkopplæringen. Deltakerne mottar tradisjonell undervisning og en IKT støttet undervisning der dataprogrammet Migranorsk benyttes i tillegg til den tradisjonelle språkopplæringen. Metodene som er benyttet for å innhente informasjon er gruppeintervjuer og en caseundersøkelse med to loggførings skjemaer. Det overliggende perspektivet i oppgaven er hermeneutisk teori og i teoridelen presenteres denne sammen med læringsteori og mestringsperspektiv. Å lære et nytt språk i et fremmed land er utfordrende og informantene har med sine svar vist at norskopplæringen er et svært viktig mestringsområde, men at det kan være vanskelig å integrere dette mestringsområdet i forhold til andre livsoppgaver de også skal mestre. Resultatene i undersøkelsen gir ikke grunnlag for å si at de to opplæringsformene er bedre eller dårligere enn hverandre langs

en sammenlignbar dimensjon. Svarene antyder heller at det handler om to ulike opplæringsformer, som gir ulik tilgang til læring, og som begge har sterke og svake sider som vil appellere ulikt fra person til person.

Larsson, P. N. (2011). *Biologiämnets texter: Text, språk och lärande i en språkligt heterogen gymnasieklass*. (Doktorgradsavhandling). Malmö högskola, Malmö. Hentet fra <https://lucris.lub.lu.se/ws/files/5758456/1962632.pdf>

This study concerns text, language, and learning in a linguistically heterogeneous upper secondary class in Sweden where students aged 16 to 17 are studying biology. One starting point for the dissertation is the importance of language in all school subjects. Another premise is that language as a resource for learning and communication is a high challenge for students who are studying through their second language. The perspectives adopted in the dissertation are those of language and second-language didactics, and of multimodality. The dissertation is based on field notes, audio recordings, collected texts, and interviews. A major question is the extent to which the students are given the potential for coherent meaning making. Another crucial question is how different student groups succeed in the subject of biology, and their potential to move towards the use of more academic language. In the foreground of the study are text analyses in which the notions of intertextuality and recontextualization are an important foundation for understanding, and where textbook, teaching, and student texts are related to each other. The study shows, among other things, the importance of visualization of taxonomic relations, through which connections within a subject can be made explicit. The results also hint at the potential of different visual representations to bridge the gap between everyday and more scientific modes of expression. Mobility between and within discourses can thus be viewed as multimodal. The dissertation also uses the notion of text activities, which can be compared to the Sydney School's concept of genre. The findings reveal relatively large differences between different chapters in the biology textbook, with regard to text activities, linguistic features, and the degree of multimodality. Differences thus arise in the degree to which these texts are a challenge to the reader. The findings show, moreover, that different images can be regarded as visual text activities and can thus be analysed on the level of text structure. The discrepancy between different student groups in the class is relatively large. The second-language students rarely achieve high grade levels. Lower grades, in turn, mean that standards are set relatively low for written work, and there is also strong teacher mediation at this level. Higher grade levels, on the other hand, require more advanced text activities and more independent reflexive writing and reading. The latter indicates a need for explicit metadiscursive discussions in the

classroom. The results also suggest a need for broader language and text production, especially for second-language students.

Lehmann, A. (2001). Internettet som pædagogisk redskab. *Sprogforum: Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik*, 7(20), 30-34. Hentet fra http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus_Emdrup/Sprogforum_arkiv/SROGFORUM_NO.20_Task.pdf.

Leo van, L. (2004). The semiotics and ecology of language learning: Perception, voice, identity and democracy. *Utbildning & Demokrati: Tidsskrift för Didaktik och Utbildningspolitik*, 13(3), 79-103.

This presentation will outline the principles of a semiotic and ecological approach to language learning, and the practical consequences for class-room teaching and learning that follow from taking such an approach. A semiotic and ecological view of language and of learning entails that the context – physical, social and symbolic – is a central element in teaching and learning, and that issues such as embodiment of language and spatio-temporal structures are instrumental in the creation of learning opportunities. The approach emphasizes the development of the learner's social self and identity within the context of a democratic community of learning. At the practical level the presentation will discuss project-based learning and the roles of modeling, scaffolding and collaborative learning.

Lerfaldet, H. (2006). *Integrering: På hvilke premisser? Et antropologisk perspektiv på introduksjonsordningen*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

Denne oppgaven handler om introduksjonsloven, som er et av de seneste integreringstiltak den norske stat har iverksatt, og er basert på feltarbeid på to voksenopplæringscentre i henholdsvis en Østfoldby og en bydel i Oslo våren 2005. Jeg har hatt spesielt fokus på introduksjonsprogrammet, som loven iverksetter, i forhold til integreringsproblematikk, statens rolle og deltagerens erfaringer. En av mine hovedinteresser har vært å se hvordan et slikt integreringstiltak fungerer i praksis. Jeg har vært opptatt av den lokale utformingen av introduksjonsprogrammet og behandlet ansatte og deltagere der som aktører med muligheter for påvirkning. Jeg har sett de ansattes arbeidssituasjon i relasjon til velferdsstatsproblematikk. De ansatte føler at de har et overveldende ansvar som overskrider deres kapasitet, og dette setter dem i en rekke dilemmaer. Hvordan de ansatte velger å løse disse dilemmaene, får igjen betydning for deltagerens utbytte av programmet. Videre har jeg sett på relasjonen mellom ansatte og elever på ordningen ut fra et maktperspektiv. Med utgangspunkt i et ujevnt maktforhold, der representanter for majoriteten setter premissene for samhandlingen, har jeg tatt for meg hvilke konsekvenser det får

for deltagerne. Mine funn viser en tendens til at deltageres erfaring, spesielt innen arbeid og utdanning, får lite anerkjennelse. Det kan sees som et resultat både av måten ansatte med sin autonomi og staten med sine byråkratiske rutiner, behandler annerledeshet på. I forlengelsen av dette viser jeg at det norske ofte blir et sentralt element i det som formidles gjennom deltageres klasseundervisning. Med et slikt utgangspunkt diskuterer jeg statens premisser for integrering, som også blir koblet til elevenes tilhørigheter. Jeg viser hvordan elevene er tilknyttet flere fellesskap samtidig, og ser på om det gis rom for dette i integreringspolitikken. Diskusjonen relateres også til hvordan elevene føler de blir kategorisert og hvilken betydning det sosiale livet har for tilknytning til et norsk fellesskap.

Li, D. (2000). The pragmatics of making requests in the L2 workplace: A case study of language socialization. *Canadian Modern Language Review*, 57(1), 58-87. Hentet fra [http://faculty.arts.ubc.ca/dli/publication/Li%20\(2000\)%20CMLR%20requests.pdf](http://faculty.arts.ubc.ca/dli/publication/Li%20(2000)%20CMLR%20requests.pdf).

The workplace is one of many sociocultural contexts where novices within a culture, like immigrant women, become socialized into new discourse systems and cultures. As second language (L2) speakers, the process of language socialization in the workplace involves double socialization: as a novice in a new work environment and as novice operating within a new language and culture. Focusing on L2 requesting behaviour, this ethnographic case study deals with the important issue of the pragmatics of higher-stakes social communications. The contextualized examples provided here illustrate how, through exposure and participation in social interactions and with the assistance of experts or more competent peers, an immigrant woman came to internalize target language and cultural norms and develop communicative competence in ESL in the workplace. More specifically, she learned to make requests more directly than she had been accustomed by adopting certain sociolinguistic strategies and expressions. The research on which this paper is based represents a new direction in TESOL workplace-oriented research, combining interlanguage pragmatics, ethnography, and language socialization.

Lim, G. S., A. Geranpayeh, H. Khalifa et al. (2013). Standard setting to an international reference framework: Implications for theory and practice. *International Journal of Testing*, 13(1), 32-49.

Standard setting theory has largely developed with reference to a typical situation, determining a level or levels of performance for one exam for one context. However, standard setting is now being used with international reference frameworks, where some parameters and assumptions of classical standard setting do not hold. We consider the challenges standard setting poses to

reference frameworks and vice versa, focusing on the acceptance within standard setting theory of divergent outcomes. We argue that the justification for it does not hold in the context of reference frameworks; convergent outcomes should be expected and divergences investigated. The argument is illustrated using work relating the International English Language Testing System, an English language proficiency examination, to the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR), a reference framework of language ability. We describe a standard setting study and a criterion validation study, show how their results agree, and reconcile findings with those from other studies. Implications for standard setting and for the CEFR are discussed. (Contains 7 tables.)

Lindberg, I. (1996). Svenskundervisning för vuxna invandrare (sfi). I K. Hyltenstam (Red.), *Tvåspråkighet med förhinder? Invandrar- och minoritetsundervisning i Sverige* (s. 224-283). Lund: Studentlitteratur.

Lindberg, I. & K. Sandwall. (2007). Nobody's darling? Swedish for adult immigrants: A critical perspective. *Prospect*, 22(3), 79-95. Hentet fra <https://www.researchonline.mq.edu.au/vital/access/services/Download/mq:36483/DS01>.

The elementary Swedish language program for adult immigrants (Sfi) is in many ways a privileged language program, as it is supported by an official language policy and is part of an integration policy ensuring all immigrants the right to free language tuition. However, after 40 years of practice, it still represents a low-status activity in search of recognition. After periods of intense pedagogic development, informed by research within applied linguistics, Sfi, as a field of expertise, now runs the risk of stagnation in a system of short-term tendering characterised by conflicts of interest, perspectives and values regarding the role and responsibility of the language program. In municipalities strained by poor finances and requirements to improve employment rates, Sfi professionals find it hard to claim their expertise. Longterm goals for immigrants to achieve personal and professional development and future citizenship are often overshadowed by demands for more efficient language training to speed up entrance to the labour market. Ignorance of important cognitive, sociocultural and affective aspects of second-language learning often characterises the official debates in which the time and effort it takes to learn another language and come to terms with another culture are often underestimated. This article gives an outline of the professional development of Sfi from a critical perspective, along with an overview of some key research within the field.

Lindberg, I. & I. Skeppstedt. (2000). Ju mer vi lär tillsammans: Rekonstruktion av text i smågrupper. I H. Åhl (Red.), *Svenskan i tiden: Verklighet och visioner* (s. 198-224). Stockholm: HLS Förlag.

Inom projektet Undervisningsstilar och interaktionsmönster i sfi-undervisningen finansierat av Riksbankens Jubileumsfond genomförs en longitudinell studie kring den kollaborative interaktionens språkutvecklande potential med särskild inriktning på språkets formella aspekter. I studien läggs speciell vikt vid metakognitiva och kooperativa strategier hos vuxna sfi-elever med olika utbildningsbakgrund.

Lindsjörn, K. (2012). *Voksne analfabeter i norskopplæring: Språklæring og rammebetingelser*. (Masteroppgave). Universitetet i Tromsø, Tromsø. Hentet fra <http://hdl.handle.net/10037/4282>

Oppgaven handler om voksne innvandrere som er analfabeter og deres læringssituasjon på norskkurs. Opplæring i norsk og samfunnskunnskap på norskkurs er en del av introduksjonsprogrammet som bosatte flyktninger er deltakere i. Det er kommunene i landet som har ansvar for introduksjonsprogrammet. Undersøkelsen i mastergradsprosjektet omfatter hvordan lærere og deltakere i tre forskjellige kommuner opplever læringssituasjonen. Dette med sikte på å undersøke hva som fremmer språklæringsprosessen hos elever som ikke har lært å lese og skrive før de kom til Norge. Språklæring foregår ikke i et vakuum, og foruten å redegjøre for grunnleggende språklæringsteori blir rammefaktorteori behandlet. Analfabeten sees i relasjon til både språklæringsarbeidet og rammene som dette arbeidet foregår innenfor. De empiriske funnene blir analysert i lys av lærings-/språklæringsteori og rammefaktorteori. Undersøkelsen viser at det er store variasjoner mellom kommunene og det opplæringstilbudet den analfabete deltakeren får. For en voksen person er det en lang vei å gå fra å være illiterat til å bli literat. Det er viktig at opplæringssystemet har kunnskap om hva det innebærer å være illiterat og hvordan opplæringen kan sikres god kvalitet. Dette gjelder både lærernes kompetanse i læringssituasjonen og kunnskap hos aktørene som omrammer læringssituasjonen.

Little, D. (2005). The Common European Framework and the European Language Portfolio: Involving learners and their judgements in the assessment process. *Language Testing*, 22(3), 321-336.

Learner-centred approaches to language teaching, especially those that seek to develop learner autonomy, require the learner to take decisions concerning the goals, content and methods of learning; they also assign a central role to self-assessment. Although the logic of learner-centredness demands that learner self-

assessment should somehow be integrated with other forms of assessment, to date this has been only a minority concern, usually in relation to one or another form of portfolio learning. The recent publication of the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) and the increasingly widespread adoption of its companion piece, the European Language Portfolio (ELP), renew the challenge to develop a culture of assessment that both facilitates and takes full account of learner self-assessment. This article begins by briefly considering the importance and limitations of self-assessment in second language (L2) learning. It goes on to address issues of principle raised in turn by the CEFR and the ELP, and then reports on a project that: 1) has drawn on the CEFR to define an ESL curriculum for non-English-speaking pupils attending Irish primary schools; 2) has developed a version of the ELP as the foundation of teaching and learning; and 3) is currently elaborating assessment and reporting procedures in which learner self-assessment plays a central role.

Loberg, E. & Myndigheten för skolutveckling. (2007). *Alfaportfölje: Portfoliomethodik för alfabetisering av vuxna inom sfi*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling. Hentet fra <http://www.andrasprak.su.se/publikationer/nationellt-centrums-%C3%B6vriga-publikationer/alfaportf%C3%B6ljen-1.43203>

Alfaportföljen är både ett stödmaterial till lärare vid alfabetisering av vuxna och en pedagogisk dokumentation av deltagarnas arbete. Portföljen består av en lärarhandledning samt ett deltagarmaterial som bygger på portfoliomethodik. Materialet har översatts från holländska och anpassats till svenska förhållanden och kursplanen för sfi, där den grundläggande läs- och skrivinläringen ingår som en egen del. Alfaportföljen har tagits fram genom samverkan mellan Nationellt centrum för svenska som andraspråk, Institutet för svenska som andraspråk vid Göteborgs Universitet och Myndigheten för skolutveckling.

Lode, N. (2016). *Omorganisering av introduksjonsprogrammet: En kvalitativ studie av omorganiseringsprosessen av introduksjonsprogrammet i Voss og Gjesdal kommune*. (Masteroppgave). Universitetet i Bergen, Bergen. Hentet fra <http://hdl.handle.net/1956/12766>

Debatter omkring flyktninger og integrering av flyktninger har blitt en viktig del av samfunnsdebatten i Norge i dag. Hvordan vi skal gjennomføre de integreringstiltak norske kommuner har er da en viktig del av debatten. Oppgaven tar for seg omorganiseringsprosesser av introduksjonsprogrammet i kommunene Voss og Gjesdal. Introduksjonsprogrammet er den formelle norsk og samfunnsopplæringen som flyktninger skal gjennomføre ved bosetting i en norsk kommune. Alle norske kommuner som bosetter flyktninger skal tilby introduksjonsprogrammet. Mellom 2010 og 2014 har 80 norske kommuner

omorganisert introduksjonsprogrammet sitt. Mitt spørsmål er da hvorfor velger kommunene å omorganisere introduksjonsprogrammet sitt? Oppgaven har som mål å se på omorganiseringen av introduksjonsprogrammet i Voss og Gjesdal kommune ved å bruke casestudie som metodisk tilnærming. Problemstilling i oppgaven er: Hvorfor har Gjesdal og Voss kommune valgt å omorganisere introduksjonsprogrammet sitt? Hvordan har omorganiseringsprosessen foregått og hva er utfallet? Hva er forskjellene mellom de to kommunene? Oppgaven har basert seg på teorier omkring omorganisering av organisasjoner. Utgangspunktet for teorier om omorganisering er gjort ut fra Roness (1997) sine fem teorier omkring omorganisering. Hovedfunn i oppgaven er at siden bakgrunnen for å velge en omorganisering er forskjellig i de to kommunene er også utfallet forskjellig. Sammen med funnet om at teorien om organisasjonsendring som analytisk problem gir i størst grad en dekkende forklaring for hvorfor og hvordan kommunene har omorganisert introduksjonsprogrammet sitt. De andre teoriene til Roness dekker deler av funnene, men sammen vil flere teorier gi en bedre forklaring på hvorfor kommunene har valgt og omorganisere enn ved kun å bruke en teori.

Loeng, S. (1997). *Voksenpedagogikk i humanistisk perspektiv*. Stjørdal: Immatelos. Hentet fra http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2009032304111.

Lukes, M. M. (2009). "We thought they had forgotten us": Research, policy, and practice in the education of Latino immigrant adults. *Journal of Latinos & Education*, 8(2), 161-172.

Lund, K., E. Bertelsen & M. S. Sørensen. (2006). *Muligheder og barrierer: En undersøgelse af overgangen mellem sprogcentre og erhvervsrettede uddannelser*. København: Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration. Hentet fra <https://www.emu.dk/sites/default/files/Muligheder%20og%20barrierer%20%28ministeriet%20for%20flygtninge...%29.pdf>.

[Utdrag fra innledning] Rapporten "Muligheder og barrierer - en undersøgelse af overgangen mellem sprogcentre og erhvervsrettede uddannelser" er et af resultaterne af initiativet "Lettere overgang til uddannelsessystemet", som indgår i regeringens handlingsplan til fremme af ligebehandling og mangfoldighed og til bekæmpelse af racisme, november 2003. Det blev her besluttet at iværksætte undersøgelser af overgangene mellem danskundervisningen for udlændinge og det øvrige uddannelsessystem med henblik på at lette adgangen til uddannelse for etniske minoriteter.

Undersøgelsen har til formål at belyse handlingsplanens tre grundspørsmål, nemlig for det første: Hvorvidt har udlændinge der har afsluttet Prøve i Dansk 2,

de fornødne danskundskaber til at gennemføre relevante erhvervsuddannelser? For det andet: Bliver der stillet for høje krav til danskundskaber i forhold til den jobfunktion uddannelsen retter sig imod? Og for det tredje: Hvorledes er behovet og mulighederne for dansksproglig støtte til at gennemføre de erhvervsrettede uddannelser? Undersøgelsens fokus har været overgangene mellem danskuddannelse 2 (DU2) og henholdsvis AMU og EUD. Inden for hvert af de tre felter er en række eksempler på læringssituationer blevet analyseret for at afdække forskellige muligheder og barrierer for flygtninge og indvandreres deltagelse på de erhvervsrettede uddannelser, AMU såvel som EUD.

Lund, K. & M. S. Pedersen. (2003). Andetsproget på arbejde. *Sprogforum*,(25), 24-32. Hentet fra <http://inet.dpb.dpu.dk/infodok/sprogforum/spr25/msp.pdf>

Lunde, K. E. (2013). *Hvordan kan de lykkes? Om forutsetninger og muligheter for å bestå skriftlig eksamen i norsk i videregående opplæring, studiespesialiserende utdanningsprogram for voksne innvandrere med kort botid i Norge.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-41457>

Sammendrag I denne masteroppgaven tar jeg for meg situasjonen til en liten gruppe voksne innvandrerelever i årene 2009-2011. De var tatt opp til videregående opplæring, studiespesialiserende opplæringsprogram, etter §4A-3 i Opplæringsloven, og var oppmeldt til skriftlig eksamen etter Vg3 våren 2011. Denne paragrafen, også kalt voksenretten, bygger på noen forutsetninger som ikke ble oppfylt fra det offentliges side, noe min undersøkelse viser. Under halvparten av dem besto eksamen. Jeg ønsker å belyse hvilke forutsetninger og muligheter de hadde for å bestå, og hva de egentlig hadde forventet. Jeg ser på lovverk og læreplaner de måtte forholde seg til, og har plukket ut et lite antall informanter for å få frem deres egen opplevelse av dette gjennom et spørreskjema og deres fordypningsoppgaver. På den måten ønsket jeg å finne ut hvilke faktorer som kunne ha hatt betydning for om de bestod eksamen eller ikke. Dernest ser jeg på hva Kunnskapsdepartementets utredning NOU 2010: 7 og senere rapporter dokumenterer om norskopplæringen for voksne innvandrere i Norge, for å finne mer ut om rammevilkårene rundt disse elevene. Til sist ser jeg på hva som er blitt endret ganske nylig som en følge av rapportene. Voksne innvandrere som har fått oppholdstillatelse i Norge har etter Introduksjonsloven rett og plikt til å gå igjennom et introduksjonsprogram med blant annet et visst antall timer obligatorisk opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Denne opplæringen er for mange tilstrekkelig for å kunne klare seg så noenlunde i dagliglivet i Norge. Men for andre er dette ikke nok, og de har rett til å søke om ganske mange timer utvidet norskopplæring. Noen voksne innvandrere i Norge har en fagutdanning eller en akademisk utdanning med seg fra sitt eget land, på

ulike nivåer. Mange av disse ønsker å bruke sin utdanning her i landet, og få en jobb som passer til den. Andre ønsker å bygge på den utdanningen de har og komme lenger i utdanningssystemet. Felles for disse er at de etter grunnopplæringen ikke har norskkunnskap på et tilstrekkelig nivå for å kunne bruke sin utdanning fra hjemlandet eller bygge videre på den. I denne sammenhengen har det også vært et problem for dem å få vurdert og godkjent sin realkompetanse.

Lundgren, B. (2005). *Skolan i livet - livet i skolan: Några illitterata invandrarkvinnor lär sig tala, läsa och skriva på svenska som andraspråk.* (Doktorgradsavhandling). Umeå universitet, Umeå. Hentet fra <http://du.diva-portal.org/smash/get/diva2:949090/FULLTEXT01.pdf>

Many immigrants in Sweden have not had the chance to learn to read and write, for various reasons. In Sweden, literacy is a prerequisite to being able to function in the cultural community, and for many immigrants this is the first time that they experience their inability to read and write as a handicap or see themselves as "illiterate". The aim of this study is to use a socio-cultural, second language and gender approach to describe, analyse and understand how a number of adult, illiterate, immigrant women experience their situation when they are expected to simultaneously learn to speak, read and write Swedish. The study focuses on two literacy groups in two Swedish municipalities. In one of the groups I act as both teacher and researcher. The thesis is a case study of the learning process of five illiterate immigrant women in Sweden. The results are based on interviews, carried out with the help of an interpreter, and observation of teaching and texts written by the students. The study is based on the assumption that human learning is an activity that takes place in a cultural community in a social context. When learning a language, the language is simultaneously the tool that facilitates social communication and the object of the learning process. The study shows that cultural communities influence the women in different ways. Gender structures are firmly planted in a patriarchal value system, which means that women are seen as inferior to men, and women are expected to "meet the demands of others". The women have no time to study at home, as their household duties are prioritised. However, there are subtle indications that there is a wish to change the situation in accordance with Swedish values and norms. This can be seen in the Swedish for Immigrants (SFI) lessons. As they have little contact with Swedes, school is the only arena in which they have a chance to use Swedish. They are positive towards teaching and school as an institution. Here they are able to develop an alternative identity. The study also shows that teaching in the literacy groups is to a great extent based on a technical approach, in which the teacher tries to elicit a correct answer from the students. Social interaction involving

contemplation and negotiation is either not included or not prioritised. the women's experience and knowledge is not made use of. There are, however, occasions when collaborative discussions take place between the teacher and students. On these occasions an exchange of experiences takes place. Learning is based on the students' own experiences and thoughts. Linguistic concepts gain meaning in the collaborative discussion. Initially the concepts may be unclear, but the group works on them together, adapting and adjusting them until they finally make sense. Finally, I conclude that women immigrants bring their own socio-cultural values and experience to the school situation, which affects their learning process to varying degrees. Furthermore, immigrant women need more time at school, as it is the only arena in which they can spend time on studying and personal development. another conclusion is that the school must become a learning community that recognises the immigrants' cultures, makes use of the students' experience and allows the students to participate in collaborative discussions, so that they can develop their ability to speak, read and write Swedish.

Lundgren, B. & J. Rosén. (2017). *15 års forskning om sfi-en överblick: Förstudie inför ett Ifous FOU-program*. Stockholm: Ifous-Academedia. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1111219/FULLTEXT01.pdf>

Rapport syftar till att inventera det aktuella forskningsläget vad gäller undervisning av vuxna invandrare i svenska och deras lärande i svenska. Rapporten ger en överblick över forskning om utbildningen i svenska för invandrare (sfi) som en pedagogisk verksamhet. Undervisning i svenska för vuxna invandrare har bedrivits sedan mitten av 1960-talet i Sverige. Historiskt har utbildningen präglats av förändring och har ofta fått utstå kritik då den ständigt befinner sig i skärningspunkten mellan olika politiska mål vad gäller utbildning, integration, migration, ekonomi, socialt, kultur och språk. Sfi fick sin nuvarande form med tre studievägar och fyra kurser 2002.

Læringscenteret. (2001). *Mappevurdering i norsk som andrespråk muntlig og i engelsk ved Johannes voksenopplæringscenter 1999-2001: Erfaringer og opplevelser fra et forsøk: Del 2: grunnskoleopplæring for voksne*. Oslo: Læringscenteret.

Lødding, B. (2003). "*Forskjellig, men ikke for forskjellig*": *Arbeidsgiveres beretninger om rekruttering av høyere grads kandidater med innvandringsbakgrunn*. Oslo: Norsk institutt for studier av forskning og utdanning.

Tilgang til faglig relevante stillinger for kandidater med minoritetsetnisk bakgrunn er tema i denne rapporten som er basert på intervjuer med personalansvarlige, her kalt rekrutterere, i seks ulike bedrifter og virksomheter.

Risikoreduksjon og mangfoldsorientering er to nokså forskjellige strategier eller vektlegginger i rekrutteringsprosessen som utforskes i denne rapporten, både gjennom litteratur og gjennom intervjuene med rekruttererne.

Mackey, A., S. M. Gass & R. Abbuhl (Red.). (2012). *The Routledge handbook of second language acquisition*. Routledge handbooks in applied linguistics. London: Routledge.

Maganaka, A. & H. Plaizier. (2015). Language skills, profiles, and prospects among international newcomers to Edmonton, Alberta. *Canadian Ethnic Studies*, 47(1), 133-155.

Magnusson, U. (2011). *Skolspråk i utveckling: En- och flerspråkiga elevers bruk av grammatiska metaforer i senare skolår*. (Doktorgradsavhandling). Göteborgs universitet, Göteborg. Hentet fra <http://hdl.handle.net/2077/26644>

Avhandlingen är en undersökning av en- och flerspråkiga elevers bruk av grammatiska metaforer (GM), ett begrepp myntat inom systemisk-funktionell lingvistik. GM avser icke-typiska realiseringar av betydelser, t.ex. då substantiv realiserar process- eller egenskapsbetydelser vid nominalisering eller då adjektiv realiserar processbetydelser vid adjektivisering. Fenomenet anses utmärkande för specialiserad text. Bruket av GM undersöks i avhandlingen som förekomst i texterna men även som utnyttjande av GM:s potentiella funktioner. Resultaten tolkas i ljuset av den språkliga lärandeteori som formulerats inom systemisk-funktionell lingvistik. Den andraspråksteoretiska ramen gäller utvecklingen av skolrelaterat språkbruk på ett andraspråk samt betydelsen av ålder för andraspråkutveckling.

Magos, K. & F. Politi. (2008). The creative second language lesson: The contribution of the role-play technique to the teaching of a second language in immigrant classes. *RELC Journal*, 39(1), 96-112.

Majlesi, A. R. (2014). *Learnables in Action: The Embodied Achievement of Opportunities for Teaching and Learning in Swedish as a Second Language Classrooms*. (Doktorgradsavhandling). Linköpings universitet, Linköping. Hentet fra <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:700086/FULLTEXT01.pdf>

This doctoral dissertation is an empirical qualitative research study on the emergence of learnables in classrooms of Swedish as a second language. It adopts a dialogical and praxeological approach, and analysis is based on video recorded teacher-student interactivities in classrooms. Learnables are taken to be linguistic items or constructs that are displayed as unknown by students, or problematized by students or teachers, and therefore oriented to as explainable, remediable, or improvable. Learnables are introduced in planned or less planned

classroom activities, either in passing, while continuing the current main activity, or in sidesequences. In these activities, teachers and students not only talk, but also use other embodied resources (e.g. pointing) or available artifacts (e.g. worksheets) to highlight linguistic learnables. Teachers and students use these resources for achieving and maintaining intersubjectivity as well as contributing learnables to the interactivities. Through manifest embodied practices, abstract linguistic learnables become objectified, and knowledge about them gets organized in and through joint co-operative activities. [...] I have chosen Swedish-for-Immigrants (SFI) classes as the setting for collecting the empirical data.

Malcher, J. (2011). *Jeg liker å treffe folk i café: Man må nyter de fine tingene på verden! Preposisjoner og morsmålstransfer - en korpusbasert studie med i og på i fokus.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-30271>

"Spatial meanings are clearly fundamental to human cognition" (Bowerman & Choi 1991), og preposisjonene "i" og "på" tilhører et sett semantiske primitiver som beskriver våre grunnleggende erfaringer i og med verden (Jackendoff 1992, Talmy 1983, Clark 1973). Allerede veldig tidlig i utforskningen av språk, oppdager barn hvordan språklig informasjon om ROM er organisert i morsmål. Denne masteroppgaven handler imidlertid om preposisjonene "i" og "på" i et andrespråksperspektiv. Spørsmålene, som står sentrale i mitt prosjekt, er hvordan tyske, engelske og spanske voksne norskinnlærere mestrer "i" og "på" i sine mellomspråkstekster, og om og eventuelt på hvilke måter morsmålet til innlæreren påvirker tilegnelsen av preposisjonene "i" og "på". Viktige tilnærminger til det teoretiske fundamentet er kognitiv semantikk, morsmålstransfer og en kognitiv innfallsvinkel til andrespråkstilegnelse. Ikke minst kan Slobins hypotese om "Thinking for Speaking" (1996) være nyttig når man skal se på hvordan grammatiske innholdskategorier i førstespråket kan påvirke andrespråkstilegnelsen.

Min studie er korpusbasert og datamaterialet er hentet fra "ASK - norsk andrespråkskorpus" (Universitetet i Bergen). Den er del av ASKeladden-prosjektet hvor jeg har mottatt MA-stipend. For å undersøke og kaste lys over morsmålpåvirkning i bruken av preposisjoner i norsk mellomspråk, benytter jeg meg av Jarvis' metode for transferundersøkelser (Jarvis 2000, 2008, 2010).

Analysen består av en kvantitativ frekvensundersøkelse og en kvalitativ bruksundersøkelse. Resultatene viser at forskjellene i mestringen av preposisjonene "i" og "på" er signifikante morsmålsgruppene imellom. I tillegg til disse funn eksisterer det innlærergruppespesifikke feilsystematikker. Begge punktene underbygger det faktum at morsmålstransfer er til stede som påvirkningsfaktor. Slobins hypotese (1996) og konseptuell transfer (Jarvis &

Pavlenko 2008) diskuteres som mulige forklaringer på resultatene. Svarene som analysen gir i forbindelse med preposisjonsbruken i innlærerprestasjoner, viser også at selve distribusjonsmønstrene til preposisjonene "i" og "på" i S2 er ustabile og lite transparente, slik at det er vanskelig for innlærerne å finne "nøkler" i og fra innputt.

Rambøll management. (2009). *Evaluering av tilskudd til læremidler*. Oslo:

Utdanningsdirektoratet. Hentet fra

https://www.udir.no/globalassets/upload/forskning/2010/5/tilskudd_laremidler.pdf

Manne, G. (1986). Grunnleggende lese- og skriveopplæring for voksne innvandrere, belyst ved en analyse av språket i abc-en Første bok på norsk. *NOA: norsk som andrespråk*,(2), 5-274.

Manne, G. (1988). Første bok på norsk: Kommentarer til en hovedfagsoppgave. *NOA: norsk som andrespråk*,(6), 44-60.

Martinsen, J. (1997). *Arbeidsrettet norskopplæring: En didaktisk analyse og drøfting av iverksettelsen av rammeplanen i norsk med samfunnskunnskap for fremmedspråklige voksne*. (Hovedfagsoppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

Marufi, C. (2012). *Voksne kurdiske innvandrere i Norge: Språklig og sosial tilpasning blant kurdiske innvandrere*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-31240>

Norge er et flerkulturelt samfunn med mange minoriteter fra alle verdens kontinenter. Demokratiet og tryggheten som landet viser er en drøm for mange minoriteter. Et ønske om et bedre liv i trygghet har ført til at mange setter sin fot i landet. Denne oppgaven setter fokus på kurder-iranere som har forlatt hjemlandet enten som flyktninger, asylsøkere eller på grunn av familiegjenforening. Kurdere er verdens største etniske gruppe som ikke har noen formell stat. Krig, forfølgelse og diskriminering har ført til at mange har valgt, men ofte er tvunget, til å flykte fra hjemlandet. Det bor mange kurdere fra Iran i Norge. Et eksakt tall er vanskelig å anslå. Deres kulturelle og religiøse bakgrunn er ulik den norske, og vil derfor by på en rekke utfordringer. Det er lite forskning rundt voksen sosialisering da mye av sosialiseringsteorier fokuserer på barn og unge. Videre er det også lite forskning på kurder-iraneres tilværelse i Norge. Oppgavens praktiske betydning gjelder integrering og den prøver å få økt innsikt i en minoritetsgruppe i Norge. Det er viktig fra samfunnets å prøve å imøtekomme de utfordringene som disse sliter med. På grunnlag av dette er oppgavens problemstilling følgende: "Hvordan tilpasser voksne kurdere seg

utfordringer knyttet til språk, jobb og sosial kontakt?” Dette ble svart nærmere på ved å stille tre underspørsmål: 1. Hvor viktig er sosiale relasjoner og hvorfor? 2. Hvorfor velger noen å gå i arbeid, mens andre ikke vil? 3. Er norskspråket med på å forsterke sosial kontakt på tvers av kulturene og deltagelse i arbeidslivet?

Oppgaven starter med en teoretisk tilnærming og samler deretter intervjumateriale. I den teoretiske delen fokuserer jeg på sosialisering som et overordnet begrep og går videre inn på teoriene til pedagogen Anton Höem. For å gjøre det lettere for lesere å bli kjent med utvalget, valgte jeg å skrive litt om kurdisk historie, nasjonalisme, kultur, politikk, språk og religion. I den empiriske delen av oppgaven bruker jeg kvalitativt intervju som metode. Den analytiske framgangsmåten for å tolke intervjuene er fenomenologisk hermeneutisk. Data og kilder Jeg intervjuet elleve personer bosatt i Oslo og Akershus. Målgruppen var voksne kurder-iranere over 24 år. Intervjuene foregikk på kurdisk og varte fra én til halvannen time. Jeg transkriberte intervjuene for å analysere intervjuene enkeltvis. I den fenomenologisk hermeneutisk tilnærmingen til analysen av intervjuene, tok jeg i bruk et bredt spekter av norske og internasjonale kilder som omhandlet kvalitativ forskningsintervju. Kildene var både norske og engelske. Til den norske litteraturen vises det til blant annet Kvale og Brinkmann (det kvalitative forskningsintervju), og May B Postholm (kvalitativ metode). Til anglo-amerikansk litteratur er J. Creswell (Qualitativ inquiry), og J. Holloway (Basic concepts for qualitativ reserarch) to av flere. I den teoretiske delen av oppgaven brukte jeg en del bøker som strekket seg ut av pedagogikk feltet. Av disse var blant annet C Prunhuber (biografi om A. R Ghasemlou), D. Mcdowall (kurdisk historie), L. Meho og K. Maglaughlin (kurdisk kultur og samfunn), T. Pryser (norsk historie), Ø. Fuglerud (migrasjonsforståelse, globalisering)

Jeg fant ut at det ikke er lett å være en voksen innvandrer i et samfunn ulikt ens eget. Det er enda vanskeligere når man ikke har noe form for formell utdanning på høyere nivå. Sosialisering stopper ikke, nettopp fordi den er kontinuerlig. Ved å ta i bruk Anton Höems sosialiseringsteori, deriblant resosialisering virker det som om informantene er åpne når det gjelder enkelte verdier, normer og kulturelle regler. På den andre siden er de mer avholdende til enkelte andre deler av den norske kulturen, men selv da mener de at det må respekteres fordi de bor i landet. Informantene var tydelige på sin plass i den nye tilværelsen som de befinner seg i. Mange, særlig de som har dannet familie, mener at det er lite å gjøre med deres utfordringer. For dem handler det ofte om at det beste de kan gjøre er å sikre barna en god fremtid. Problemene skyldes ofte at de ikke skjønner seg på det norske systemet. Når det gjelder språklig tilpasning har informantene utviklet norskspråket på et nivå hvor de kan løse dagligdags problemer. Vanskeligere blir det å ta det et skritt videre for å tolke alle symboler, meninger og argumenter på norsk. I de tilfeller hvor informantene ikke klarer å

tolke et brev, fylle ut skjemaer osv, er de avhengig av sine barn eller venner med samme bakgrunn. For mange er det likevel viktig å stå mest mulig på egne bein og ikke være avhengig av andre. Sosiale relasjoner er viktig for informantene og handler først og fremst om hvem de har kontakt med. Familien i Norge (hvis de har familie) er den viktigste og den mest betydningsfulle kontakten. Deretter kommer deres nære venner som de har blitt kjent med i Norge eller fra hjemlandet. Disse vennene er i stor grad personer som har samme bakgrunn som dem selv. Andre grupper som for eksempel etnisk norske eller andre minoriteter har de kontakt med på arbeidsplassen, skolen, dugnader osv. Det kom fram at det var lite rom for sosial kontakt utenfor disse tidene. Selv om det er lite sosial kontakt med andre personer, har informantene noe kontakt med 'andre'. I dette tilfellet hjelper norskspråket dem å få og ha kontakt. Det er videre mange som er eller har vært i arbeid. Det er for vanskelig å være i jobb for de fleste, spesielt de som har deltatt i krigshandlinger. Psykisk og fysisk stress gjør det vanskelig for dem å delta på en bærekraftig måte. På den andre siden er det også vanskelig for informantene å delta i ulike fysiske aktiviteter. Andre ønsker ikke å være sysselsatt fordi de vil heller studere og få jobber hvor det kreves formell utdanning.

Mattheoudakis, M. (2005). Language education of adult immigrants in Greece: current trends and future developments. *International Journal of Lifelong Education*, 24(4), 319-336.

The increasing number of immigrants living and working in Greece has proven to be a challenge for the social as well as educational policy of this country. In order to help adult immigrants to integrate into society and facilitate their access to the job market, the Greek state has introduced special language education programmes. This paper discusses the current trends in Greece regarding immigrant language education and presents findings of a survey which aimed at exploring immigrants' language needs and preferences. The results of this survey indicate a high interest by immigrants in learning Greek but a very low level of enrolment on and attendance of language courses. As a knowledge of Greek is necessary to improve immigrants' socio-economic and professional status, it is suggested that cooperation between immigrant associations and educational policy-makers is necessary for the design of successful language programmes and the promotion of Greece's policy of integration.

Mattlar, J. (2008). *Skolbokspropaganda? En ideologianalys av läroböcker i svenska som andraspråk (1995-2005)*. (Doktorgradsavhandling). Uppsala universitet, Uppsala. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:172855/FULLTEXT01.pdf>

This thesis deals with textbooks for the school subject Swedish as a Second Language published during the period of 1995-2005. The target group for the

textbooks in Swedish as a Second Language in this study is young people or adults who have immigrated to Sweden. Immigrants and people of foreign origin who live in Sweden are in general structurally subordinated as regards to socioeconomic factors, which connects to the socio-economical segregation problem. Using this as a point of departure the ideology production in the textbooks is studied, mainly from the representations of gender, ethnicity and class.

The thesis takes its theoretical departure in the Italian Marxist Antonio Gramsci's (1891-1937) concept of hegemony which is based on a mutual understanding between the dominating social classes and the dominated social classes within society. The hegemony is not static but open for negotiation and it is constantly reshaped and renewed. The point of departure is that the teaching materials on the free market are considered to be an arena for ideological struggle, where counter-hegemonic activities occur. The questions posed in the thesis concern which ideologies are produced in the textbooks and the relation between the ideology production and the target group of the teaching materials.

The results from the ideology analysis show that the ideology produced in the textbooks varies. The most coherent ideology appears in textbooks which politically connect to the far left and to the Social Democratic party. It is also in these textbooks that the assimilation tendency is the strongest, pertaining to Swedish gender equity and child rearing. One of the textbooks has counter hegemonic content which connects to the anti-globalization movement.

In the analysis of the ideological content of the textbooks in relation to the target group it is shown that the expectations are low for them. This is expressed through content relating to the target group concern salary earners and public sector. Focus on entrepreneurship and enterprising is rare and concern famous Swedish companies and trademarks and does not relate to the target group and their provision in Sweden. Thereby the target group is subordinated on the Swedish labour market. The representation also implies in several respects the target group as ignorant. The image of the Swedish homogenous society rests on certain rather hegemonic perception; that is the secular, scientific and rationally built modern society. This representation entails that the multiculturalism that has existed historically and in contemporary society is not acknowledged.

McDermott, K. (2004). *Review of adult refugee education programmes*. Wellington: Ministry of Education.

McHugh, M., J. Gelatt & M. Fix. (2007). *Adult English language instruction in the United States: Determining need and investing wisely*. Washington DC: Migration Policy Institute.
Hentet fra

https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/NCIIP_English_Instruction073107.pdf

This report provides a census-based estimates on the number, educational attainment, and English skills of adults who are lawful permanent residents (LPRs) or unauthorised immigrants. The report translates these numbers into estimates of the hours of instruction these immigrants will need to achieve the English skills necessary for integration into US society. Analysis demonstrates that the need for English language and literacy instruction by the nation's LPRs and unauthorised immigrants dwarfs the scale and abilities of the current service system. The report identifies several options for expanding the pool of money available for adult English instruction programs. The human capital, economic development, and social cohesion arguments in support of such investments are well known and are referenced throughout the report, as are a range of legislative and program initiatives that might offer vehicles for meeting the need for improved adult English instruction services. With the retirement of the baby-boom generation set to begin next year, the United States cannot afford to have a substantial share of its workforce poorly educated and unable to meet the global economy's escalating demands for high worker productivity. Sustaining productivity and paying health and Social Security bills will require the country's largely younger first- and second-generation immigrant population to succeed in schools and the labor market and be deeply invested in the American community.

McKay, H. & A. Tom. (1999). *Teaching adult second language learners*. Cambridge: Cambridge University Press.

McNamara, T. (2011). Managing learning: Authority and language assessment. *Language Teaching*, 44(4), 500-515.

A feature of language assessment internationally is its role in the enforcement of language policies established by governments and other educational and cultural agencies. This trend has led to the near-universal adoption of curriculum and assessment frameworks, the clearest example of which is the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). What does this movement represent? What is the source of the authority of frameworks such as the CEFR, and why are they so appealing to governments? The paper argues that the determination of test constructs within policy-related frameworks leads to inflexibility, and considers the case of the testing of competence in English as a lingua franca (ELF) communication, in the context of international civil aviation communication.

Mei, J., R. J. Green, T. B. Henley et al. (2009). Acculturation in relation to the acquisition of a second language. *Journal of Multilingual & Multicultural Development*, 30(6), 481-492.

Learners who begin to acquire a second language (L2) in a naturalistic environment after puberty are thought to be constrained by biological age factors and to have greater difficulty obtaining native-like L2. However, the extant literature suggests that L2 acquisition may be positively affected by post-maturational factors, such as acculturation. This exploratory study examined the relationship between acculturation and L2 acquisition on Chinese-English late learners. Chinese students who arrived in the USA after puberty were examined to see whether the acculturation process towards US society was associated with higher speaking proficiency levels and more native-like pronunciation of English language. The results suggest that acculturation relates to speaking proficiency but not pronunciation.

Menard-Warwick, J. (2008). Because she made beds. Every day: Social positioning, classroom discourse, and language learning. *Applied Linguistics*, 29(2), 267-267.

Midttun, K. (2003). *Dialog uten felles språk: Kommunikasjonen mellom lærer og elever i den første norskundervisningen for voksne fremmedspråklige med liten skolebakgrunn.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-7801>

Fokus i oppgaven er på dialogen mellom læreren og de sju elevene i en alfabetiseringsklasse i norsk for voksne fremmedspråklige med lite utdanning fra hjemlandet og med få norskkunnskaper ved kursstart. Læreren og elevene hadde i utgangspunktet ikke noe felles språk, og klassen hadde ikke tilgang på tolk. Jeg intervjuet elevene individuelt med tolk bl.a. for å få vite hvilken motivasjon de hadde hatt for å melde seg på norskkurs. Seks av dem sa at de håpet at de ville lære å forstå og snakke norsk. Elevene hadde minimal kontakt med nordmenn utenfor skolen. Læreren sa i sitt intervju at hans viktigste mål for kurset var å lære elevene å lese. Ingen av partene var klar over at de hadde ulike mål. Elevenes mål var primært kommunikasjonsferdigheter, og jeg har vært spesielt opptatt av kommunikasjonen i klassen. Jeg har villet se på dynamikken og dominansforholdene i dialogen, på hvordan undervisningen ble tilpasset elevenes erfaringer og behov, og hvordan det ble lagt til rette for at de kunne delta aktivt og påvirke innholdet i samtalen og undervisningen. Jeg observerte klassen i alle undervisningstimene i de første fire ukene av kurset og skrev ned det som ble sagt. Etterpå benyttet jeg Initiativ-Respons (IR) - analyse-metoden som er beskrevet i Lennart Gustavssons avhandling *Language Taught and Language Used* (1988). Jeg har også brukt en multidimensjonal

modell for å analysere lærerspørsmålene i klasseromsdialogen. Modellen er beskrevet av Gisela Håkansson og Inger Lindberg i artikkelen What's the Question? Investigating questions in Second Language Classrooms (1995). Konklusjonen på undersøkelsen min er at forståelses- og uttrykksproblemer i klasserommet er alvorlige. Det får store konsekvenser for dialogen. Språkproblemer skaper misforståelser og gjør at læreren blir tvunget til å velge unnvikelsesstrategier som å stille enkle testspørsmål for å aktivisere elevene. Dette fører til et unaturlig og innskrenket språk. Det største problemet er likevel at de voksne elevene har så liten mulighet til å påvirke samtalen gjennom egne initiativer, og at dialogen blir usammenhengende og lite relevant i forhold til deres bakgrunn og motivasjon når man ikke har noen tolkeressurs, slik det er forutsatt i Rammeplanen, til å kartlegge elevenes bakgrunn og motivasjon og til å bedre den gjensidige forståelsen i begynnerundervisningen.

Milani, T. M. (2006). Language planning and national identity in Sweden: A performativity approach. I C. Mar-Molinero & P. Stevenson (Red.), *Language ideologies, policies and practices: Language and the future of Europe* (s. 104-117). Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Miller, E. R. (2012). Performativity theory and language learning: Sedimentating, appropriating, and constituting language and subjectivity. *Linguistics & Education*, 23(1), 88-99.

Ming-Yeh, L. & V. Sheared. (2002). Socialization and immigrant students' learning in adult education programs. *New Directions for Adult & Continuing Education*, 2002(96), 27-36.

Examines the socialization and immigrant students' learning in adult education programs in the U.S. Effects of race, class, gender and sexual orientation on student learning; Influence of culture and socialization on learning; Learning behavior of immigrants and second language learners.

Modéer, T. (2014). *Hur används sång i undervisningen av svenska för invandrare? En studie i lärares sångval och metoder.* (Examensarbete, avancerad nivå). Högskolan Dalarna, Dalarna. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:798361/FULLTEXT01.pdf>

Syftet med følgende undersøkning er å få økt innsikt om hvordan lærere i Svenska för invandrare(sfi) gjør når de bruker sang i språkinlæringen, hvilke sanger de velger, hvilke øvinger de anbefaler på dem samt hvordan de anser at arbeidsmetoden mottas hos elevene. Det er en kvalitativ studie og sju lærere har medvirket med informasjon. Gjennom intervjuer og e-postkorrespondens er empiri samlet inn.

Studiens samlade data analyseras med utgångspunkt i ett sociokulturellt perspektiv på lärande. Informanternas svar ger en lång lista på användbara sånger de tycker om och hur de arbetar med dem i klassrummet. De väljer sånger med texter på elevernas nivå som samtidigt övar något av de moment man i övrigt arbetar med i undervisningen. Många användarsångens ljud och rytmer till uttalsträning. Sånginslagen har överlag gett mycket positiv respons hos eleverna. En förhoppning med studien är att språklärare ska inspireras till att använda sånger i samband med inläring av svenska språket. Arbetets bilaga inrymmer av det skälet en extranoggrann redogörelse för i studien angivna sånger.

Moe, E. (2002). Syntaktiske trekk i norsk som andrespråk på eit mellomnivå. *Nordica Bergensia*, (26), [183]-209.

Moe, E. (2003). Eigenvurdering av språklege ferdigheiter: Mål eller middel? I G. Manne & J. E. Hagen (Red.), *I Mannes minne: Minneskrift til Gerd Manne* (s. 159-174). Oslo: Fag og kultur.

Moe, E. (2009). Jack of More Trades? Could standard setting serve several functions? I N. Figueras & J. Noijons (Red.), *Linking to the CEFR levels: Research perspectives* (s. 131-138). Arnhem: Cito, EALTA. Hentet fra <https://www.bvekenis.nl/Bibliotheek/13-0768.pdf#page=133>.

Although everyone agrees that standard setting is a must when linking language tests to the Common European Framework of Reference (CEFR) (Council of Europe, 2001), we hear complaints about the fact that standard setting is expensive both in respect to both time and money. In addition it is a challenging and exercise for judges, not only because the CEFR gives little guidance on what characterises items mirroring specific levels, but also because time seldom seems to increase individual judges' chance of success in assigning items to CEFR levels. Several researchers have stressed the need for strengthening the ties between the CEFR on the one hand side and learner language and theories of second language learning on the other. A legitimate question is therefore whether unveiling features characterising items mirroring specific CEFR levels in connection with standard setting, could serve several purposes. Such knowledge could most likely help judges to target the CEFR levels items mirror more easily, and thus add to the validity of the standard setting procedures as well as to the result. At the same time it would contribute to an empirical and/or theoretical basis for the CEFR levels. The main aim of these pages is to encourage reflection on and attention to standard setting to the CEFR – the procedures, outcomes and future development.

Moen, J. (1995). *Opplæring i et flerkulturelt Norge*. (NOU 1995:12). Oslo: Kirke-utdannings og undervisningsdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/816a0c1adbf14cf2beca2b4521db456d/no/pdfa/nou199519950012000dddpdfa.pdf>

Monsen, M. (2008). Funksjonalitet og korrekthet: Ordforråd og leksikalske og formelle feil i besvarelser i Norskprøve 3. *NOA: norsk som andrespråk*,(2), 6-23.

Monsen, M. (2008). *Kommunikativ funksjonalitet kontra formell korrekthet*. (Masteroppgave). Høgskolen i Hedmark, Hamar. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/132300>

Forståelighet og kommunikativ funksjonalitet er to sentrale kriterier innenfor vurderingen av "Norskprøve 3", som er prøven som skal måle hvorvidt kandidater har nådd det som i Felles europeisk rammeverk (2001) kalles nivå B1. Blant det teoretiske grunnlaget for utarbeidelsen av prøven er, i tillegg til Felles europeisk rammeverk, Bachmans rammeverk for "communicative language ability" (1990). En av komponentene her er "strategisk kompetanse", som blant annet kan innebære evnen (eller viljen) til å bruke forenklete og ugrammatiske språklige uttrykk for å nå et kommunikativt mål. Jeg undersøker blant annet om denne komponenten synes å være reflektert i vurderingen av delprøven i skrijving i Norskprøve 3. En viktig faktor i kommunikasjon er ordforråd. Laufer og Nation (1995) og Meara (2005) er blant dem som har fremhevet ordforrådet som avgjørende for å forstå og å bli forstått på et andrespråk. De mener dessuten at et rikt ordforråd vil gi seg resultat i bedre tekster. Jeg har undersøkt forholdet mellom ordforrådsrikdom og feil knyttet til ordforrådet i tekster som er vurdert til bestått og ikke-bestått til Norskprøve 3. Mitt ønske har blant annet vært å undersøke hva det er sensorene legger mest vekt på når de lar en kandidat bestå. For å avgjøre hvilke feil som er mest alvorlige med hensyn til forståelighet, har jeg benyttet meg av arbeidene til flere forskere som blant annet fremhever "leksikalske feil" som mest hemmende i forhold til dette. Funnene jeg har gjort har overrasket meg, all den tid teorien jeg har lagt til grunn, skulle tyde på at de beståtte kandidatene hadde langt rikere ordforråd. Det er lite i mitt materiale som tyder på at det er slik. Forskjellene i ordforråd mellom beståtte og ikke-beståtte er liten, og på de målingene der det er forskjeller, er det alt overveiende ikke-beståtte oppgaver som blir målt til størst ordforrådsrikdom. Jeg finner heller ikke større andel leksikalske feil i de ikke-beståtte besvarelsene. Derimot finner jeg at de ikke-beståtte har større andel stavefeil og bøyingsfeil. Dette kan tyde på at formelle kriterier har større betydning enn så vel ordforrådsrikdom som

leksikalske feil. I lys av Bachmans teorier er det mulig å tolke dette dit hen at Norskprøve 3 ikke fullt ut måler "strategisk kompetanse".

Monsen, M. (2014). *Store forventninger? Læreroppfatninger om eksterne leseprøver.* (Doktorgradsavhandling). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-45976>

Standardiserte prøver i lesing har fått økt betydning innenfor det norske skoleverket. I skolepolitiske diskusjoner er en stadig tilbakevendende problemstilling hvilken rolle slike vurderingsverktøy skal ha. Når det gjelder de nasjonale leseprøvene, kan disse forstås som et middel for å holde skoler og lærere ansvarlige for elevenes resultater. Norske utdanningspolitikere fremhever imidlertid i større grad prøvenes pedagogiske nytteverdi. Denne avhandlingen er skrevet innenfor fagområdet norskdidaktikk, og omhandler hvilke oppfatninger lærere har om eksterne prøver i lesing. For å belyse denne problemstillingen er det gjennomført en flerkasusstudie av åttendetrinnsteamet ved tre ungdomsskoler. Data utgjøres av individuelle intervjuer og gruppeintervjuer med lærere, samt seks prøveverktøy og nasjonale og lokale dokumenter knyttet til prøvesystemet. Data analyseres og diskuteres med utgangspunkt i teori fra lese- og språktestforskning, i tillegg til teori om læreres oppfatninger. Lærernes forventninger til prøvenes funksjon er omfattende, men preget av usikkerhet og ambivalens. De intenderte konsekvensene av prøvene som lærerne beskriver, er få, mens uintenderte konsekvenser er flere. Både høye forventninger, usikkerhet og ambivalens kan til dels forklares med prøvedokumentene. Mange prøver er dessuten lite gjennomsluttelige når det gjelder blant annet konstruert som skal måles. Dette kan være én årsak til at kunnskapene om hva prøvene måler, er svake hos de fleste lærerne. Når det gjelder de minoritetsspråklige elevene kan det i noen grad se ut til at leseprøveresultater blir forstått som uttrykk for disse elevenes generelle kunnskapsnivå. Lærerne har stor tillit til prøveverktøyene, men mindre tillit til skoleledelsens og lokale skolemyndigheters oppfølging. Prøvesystemet beskrives også som en trussel mot lærernes autonomi. Resultatene tyder blant annet på at vi trenger en avklaring av hva som skal være leseprøvenes funksjon, og at økt bruk av standardiserte prøver bør innebære en økt oppmerksomhet mot å utvikle kunnskaper om slike prøver hos lærere, skoleledere og skoleeiere.

Monsen, M. (2016). Andrespråksdidaktisk forskning på voksenopplæring i Norge: En oversikt fra 1985 til i dag. *NOA: norsk som andrespråk*, 30(1-2), 373-392.

Norsk andrespråksdidaktisk forskning på voksenopplæring fra 1985 frem til i dag har bakgrunn i flere fagområder. En stor del av forskningen består av masteroppgaver. Hoveddelen av publikasjonene som er gjort innenfor dette

området, relaterer seg til vurdering og grunnleggende lese- og skriveferdigheter (ofte omtalt som alfabetisering). Når det gjelder vurderingslitteraturen, er det mye forskning på den avsluttende språktesting, og nesten ingen forskning på underveisvurdering. Forskningen på lese- og skriveopplæringen for voksne innvandrere som ikke har lært å lese og skrive på morsmålet, kan synes å bære preg av at det i praksis i liten grad skiller mellom grunnleggende lese- og skriveopplæring og den øvrige norskopplæringen. Helt fra 1985 og frem til i dag har forskerne dessuten lagt vekt på at tilbudet på flere områder har mangler. Det fremgår for eksempel av forskningen at deltakere med liten eller ingen skolebakgrunn ofte ikke finner undervisningen meningsfull og at deltakernes læringsutbytte er begrenset. Mye av den andrespråksdidaktiske forskningen på voksenopplæring er utført av forskere med nær tilknytning til praksis, noe som nok påvirker de temaene det er forsket på. Forskningen kan betegnes som spredt og usystematisk. Dette kan ha sammenheng med at voksnes språklæring ikke står høyt på den politiske dagsordenen.

Monsen, M. (2016). *Tilpasset norskopplæring for voksne innvandrere i Norge: Tre empiriske eksempler*. Vallset: Oplandske bokforlag.

Monstad, I. T. (1993). *Alfabetisering av voksne fremmedspråklige: En undersøkelse av oppnådde ferdigheter hos noen elever og en drøfting av læringsoppgave og læreforutsetninger*. (Hovedfagsoppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

Morrice, L. (2017). British citizenship, gender and migration: The containment of cultural differences and the stratification of belonging. *British Journal of Sociology of Education*, 38(5), 597-609.

Debates about integration, British values and identity, who can belong and who can become a citizen, have been fuelled by concerns about growing cultural diversity in the United Kingdom. To promote a shared sense of national identity and claim a universal and normative citizen subject, the UK government, along with many other western nations, has introduced compulsory citizenship and language testing. This article traces and critiques the evolution of the British citizenship test since its introduction in 2005 and argues that the regime fails to recognise the gendered and segmented nature of migration, and functions as a silent and largely invisible mechanism of civic stratification and control. Drawing on Home Office data, it is argued that citizenship testing enables the government to cherry pick migrants who conform to an idealised citizen subject, while containing cultural difference by excluding others, particularly women, who are tolerated but remain symbolic non-citizens.

Mortensen, K. (2008). *Instructions and participation in the second language classroom*. (Doktorgradsavhandling). University of Southern Denmark, Odense. Hentet fra https://www.sdu.dk/-/media/files/forskning/phd/phd_hum/afhandlinger/2008/kristian_mortensen_the_second_language_classroom.pdf?la=da

This dissertation argues for an interactional approach to student participation in the Danish as a second language classroom, and presents three empirical analyses on how students act in relation to social norms. Student participation is related to teachers' instructions, and the dissertation shows how these instructions constrain and facilitate different kinds of participation. The dissertation addresses the following research questions:

Ø How do students participate in the second language classroom?

Ø How is this participation facilitated by the teacher's instructions?

The data material consists of approximately 25 hours of video recordings from two Danish language learning centers, AOF sprogcenter Svendborg and Studeskolen, Odense. The data are presented in the methodological chapter, conversation analysis (CA), in chapter 4.

Chapter 2 describes how participation has been approached in the classroom interaction literature. It shows how participation is often described as basic structures such as participation structures and initiation-response-feedback/evaluation (IRF/E) sequences. The chapter argues that participation must be approached from the participants' own perspective through detailed analyses of the interaction that the participants are engaged in. This means that not just verbal aspects of interaction should be included in the analyses, but also visual aspects such as gesture, gaze, body posture and physical objects that participants use in and through interaction with each other.

The traditional distinction between plenary and group classroom organization is then discussed. Most prior classroom interaction research focuses on plenary interaction, and in particular the role of the teacher. However, recent technological development has facilitated analyses of students' perspective of the lesson and their own role within it, and this has led to important insights in relation to second language pedagogy. Finally, it is argued that students act as individuals as well as part of a collective group, which interacts with the teacher, and how this has structural consequences for the opportunity for participation for the individual student.

Chapter 3 shows how instructions facilitate student participation, and that instruction primarily has been approached as a pedagogical concept in relation to second language acquisition. First, the chapter describes teaching methods as a practical realization of the teacher's theoretical approach to language and (language) learning. It then moves on to task as a central notion within second

language pedagogy. The task literature is primarily related to second language acquisition and second language pedagogy. Tasks are conceptualized as a means to promote certain kinds of language, which are thought to be relevant for (or is thought to be) second language learning. This assumption is criticized for (i) being based upon pedagogy rather than communication, and (ii) that it is based only on the teacher's frame of reference. Whereas the teacher (partly) acts upon theoretical knowledge about language and learning, students act primarily upon a general socio-communicative understanding – a common-sense knowledge. Although recent research has recognized tasks as communicative events, and analyzed how tasks are interactively accomplished, this is analyzed in relation to tasks as a pedagogical construct. Instead, the chapter argues for an interactional approach to tasks. In this way, tasks are defined as something that participants orient to as relevant aspects of interaction and the lesson. This is related to conditional relevance – the constraints that participants create for the co-participants and which interactional tasks they make relevant. In this regard, the chapter describes sequence organization and turn-taking/turn-allocation as relevant for analyzing interactional tasks.

Chapter 4 describes the methodological framework of the dissertation – ethnomethodological conversation analysis (CA). CA is described as a socialconstructionist approach, and describes the social practices that constitute members social lives. The chapter describes the basic assumptions of CA, and the theoretical background within sociology and in particular ethnomethodology. The four initial chapters lead up to the empirical part of the dissertation – the three separate articles in chapters 5-7. All three show how teachers set up constraints for student participation in the classroom. This can be done globally or locally. Chapter 5 presents a matrix for how turn-allocation and selection of next-activity are selected. This can either be prepared and available to the participants, e.g. through a list of questions in a textbook or that the students take a turn one after the other in a prepared and specific order. Or the participants can negotiate turn-taking and current and next-activity locally. The article then describes activities, which have been prepared previously and are available to the participants, and where turn-allocation is locally managed. The chapter describes how teachers find a willing next-speaker, and how the students display whether they are available to be selected as next-speakers. The chapter argues that through gaze, students display whether or not they are available to be selected as next-speaker, and orient to (the projected) next-activity. Finally, the chapter concludes that the teacher manages who is selected as next-speaker, but that this is done on the basis of interactional work between teacher and students.

Chapter 6 describes how self-selecting students orient to reciprocity as a relevant aspect of initiating a turn-at-talk. It shows that this job is (i) a relevant interactional task for the students, (ii) that various resources can be used to establish reciprocity, and (iii) that it can be done in various positions within the turn-at-talk. The article goes on to show how students orient to this task even before the turn-at-talk is properly initiated. In-breaths and body posture are highlighted as relevant resources. The article ends with a discussion of whether this way of organizing the classroom provides equal opportunities for participation for all students. Few students actually self-select in the analyzed examples. This means that this way of organizing the classroom provides some students with different opportunities for participating than others.

Chapter 7 describes the interactional phenomenon – “doing word explanation”. This is described as an interactional praxis, in which teacher and students localize lexical elements in the sequential context, and treat them as relevant for formal teaching. The phenomenon is described sequentially, i.e. turn by turn. First, the teacher highlights a part of the ongoing turn-at-talk through e.g. prosodic and visual resources. The highlighted elements occur primarily in TCU-final position. The teacher creates interactional space for the students, who repeat (a part of) the highlighted element(s). By doing so, they orient to the highlight as relevant for the ongoing activity. The students' repeat is followed by an explicit request for a word explanation by the teacher. And the word explanation follows in the next turn. The sequence is described as a side sequence, and the prior activity is continued after the word explanation.

The concluding discussion of the dissertation and relevant implications are described in chapter 8. The chapter is organized in relation to second language pedagogy, classroom interaction and conversation analysis. First of all, the dissertation argues for an interactional approach to student participation in the second language classroom. This includes an emic, i.e. participant-centered, approach to participation. From this approach, tasks are analyzed in relation to interactional tasks, rather than in relation to pedagogical tasks, including task-occasioned situations. Secondly, the dissertation describes how different ways of organizing the classroom provide different interactional tasks for students, and different ways of relevant participation. The dissertation does not evaluate different ways of organizing the classroom in terms of “good” and “bad”, but shows how they create different frames in which students participate. Thirdly, the dissertation shows how students do not necessarily have the same understanding of the ongoing activity even though they are in the same classroom. This means that they may have different understandings of relevant ways of participating. In this way, students do not have the same opportunities for participation in the classroom, and different ways of organizing the classroom may provide students

with unequal opportunities for participation. Fourthly, the dissertation adds to the description of social practices in talk-in-interaction. It shows how turn-allocation is interactively constructed between teacher and students, and how this may be done through multimodal embodied practices.

Mosgren, S. (2011). *En lingvistisk studie av the Bilingual Aphasia Test*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-30277>

I masterprosjektet mitt har jeg testet tolv normalspråklige tospråklige personer med farsi som førstespråk og norsk som andrespråk, samt tolv normalspråklige personer med norsk som førstespråk. Jeg har testet dem med den norske versjonen av the Bilingual Aphasia Test (BAT) (Paradis & Libben 1987). Hensikten med prosjektet har vært å undersøke hvordan normalspråklige tospråklige personer presterer på den norske versjonen av BAT, og å analysere testresultatene i lys av tre forklaringsmodeller for andrespråkstilegnelse: Den deklarativ-prosedurale modellen (Ullman 2005), den bruksbaserte teorien (Bybee 2008, 2010), samt en kontrastiv analyse av strukturelle forskjeller mellom farsi og norsk. Testingen viste at flere av deloppgavene og testleddene BAT består av, var vanskelige for de tospråklige. De deloppgavene og testleddene som var vanskeligst, blir presentert og diskutert i lys av de tre forklaringsmodellene. Det viste seg at særlig den bruksbaserte teorien var velegnet til å gjøre rede for vanskene hos den tospråklige gruppa. Oppgaven avsluttes ved å vise hvilke implikasjoner funnene av studien kan ha for klinikere og språkforskere.

Muftah, M. & S. Rafik-Galea. (2013). Error analysis of present simple tense in the interlanguage of adult arab English language learners. *English Language Teaching*, 6(2), 146-154.

The present study analyses errors on present simple tense among adult Arab English language learners. It focuses on the error on 3sg "-s" (the third person singular present tense agreement morpheme "-s"). The learners are undergraduate adult Arabic speakers learning English as a foreign language. The study gathered data from two types of instruments: a grammaticality judgment task (GJT comprising both grammatical and ungrammatical items and an elicited written production task (EWPT). Both tasks were designed to test the learners' underlying knowledge of present simple tense morphology in the Interlanguage (ILG) of adult Arab English language learners. The GJT comprised 12 grammatically/correctly inflected items, 6 omission items (OI) and 6 wrongly/incorrectly inflected items (WI). The findings suggest that adult Arab English language learners seem to have difficulty mastering the use of the 3sg "-s" due to first language (L1) interference. The findings of this study have pedagogical implications for English as a foreign language classroom teaching

practice as well as for second language teachers and researchers. The most frequent error types produced by the Learners are omission, phonological similarity, incorrect suffixation and substitution.

Murray, D. E. & G. Wigglesworth. (2005). *First language support in adult ESL in Australia*. Sydney: National Centre for English Language Teaching

Research for the AMEP Research Centre. Hentet fra

[http://www.ameprc.mq.edu.au/docs/research_reports/teaching_in_action/First language support.pdf](http://www.ameprc.mq.edu.au/docs/research_reports/teaching_in_action/First_language_support.pdf).

While the use of the first language is well researched and documented in K-12 settings, especially in bilingual programs (for example, Genesee 1987; Baker 2001; Thomas and Collier 2003), relatively little research has been conducted with adult learners in immigrant contexts. In a comprehensive review of the uses of bilingual strategies in one large adult ESL program in Australia, Taylor (2000) noted the potential usefulness of L1 strategies for learners for whom the classroom environment, or assumptions about teaching and learning, are new and potentially alienating. Researching her class of pre-literate Horn of Africa learners with very low levels of English and minimal schooling, Gunn (2003) found that bilingual assistants in the classroom allowed her to go beyond teaching to find out more about her learners' backgrounds. Their presence enabled her to interact with the learners as adults, to learn about their hopes and their ambitions, and to talk about concepts in a way that would not have been possible without bilingual assistants in the classroom. Although the bilingual assistants were present for only 25 per cent of the time in the class, they provided an important bridge for learners and teacher alike, enabling learners to discuss adult themes despite their lack of linguistic knowledge. In a longitudinal study which followed learners over a one-year period, Wigglesworth (2003) found that the first language not only helped learners to understand difficult concepts, but also allowed them to engage in more cognitively demanding activities than would have been the case in their L2 (English). It was also useful as a quick shorthand for translation of specific words or phrases. Earlier studies have noted that the use of L1 in the adult ESL classroom facilitates the learning of English and also has a positive social effect on learning by reducing anxiety and alienation (O'Grady 1987; Auerbach 1993).

In K-12 settings, the goal of instruction is usually threefold – development of English, maintenance (and sometimes development) of the home language, and access to core, grade-level curriculum content whether via L1 or L2. While the adult studies referred to above called the instruction bilingual, most adult classes, whether taught by a bilingual or monolingual teacher, are

multilingual and the goal of instruction is acquisition of English. Therefore it is important to conceptualise such instruction as first language support rather than as bilingual education. This does not deny the very important issue of maintenance of learners' L1, although with adults, as in the context we discuss here, this is not usually a major concern since their L1 language skills are already established.

Müller, B. (2012). *Genustilordning når norsk er andrespråk*. (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim. Hentet fra https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/243791/525848_FULLTEXT01.pdf?sequence=1

I denne oppgaven legges det vekt på genusteori, og her særlig på genustilordning på lånord. Som vi skal se i løpet av oppgaven, er genus et svært omfattende fenomen som viser seg på mange forskjellige måter. Selv om det ikke finnes noe fullstendig historie over kategorien genus i verdens språk og språkforskningen enda ikke har lyktes å forstå fenomenet genus i alt dets vesen, er det viktig å få oversikt over og innsikt i de forskjellige tilordningssystemene. I dagens globale verden og gjennom innvandring over landsgrensene, er det ikke bare mye kontakt mellom mennesker, men også mellom språk. Innvandrere til Norge er nødt til å lære seg det norske språket, og immigrasjon kan kanskje på sikt påvirke genussystemet gjennom det at disse innvandrerne ikke lærer seg systemet fullt ut. Gjennom språkkontakt mellom språk kommer dessuten lånord inn i språket, noe som videre kan påvirke genussystemet i innlånende språk: I norsk har vi for eksempel en tendens til at nye lånord vanligvis er maskulinum, noen kan bli nøytrum, mens de så godt som aldri kan bli femininum, fordi feminint genus ikke lenger er produktivt. Fokus på tilordning av genus til lånord er altså viktig, fordi lånord må tilordnes et genus, ikke via konvensjon, men via en eller annen form for tilordningsmekanisme. Det er grunn til å tro at denne situasjonen likner på den andrespråksinnlærere står overfor i et nytt språk, nemlig den å skulle tilordne genus til ett og ett ord. Det gir videre grunn til å tro at de kognitive mekanismene som er virksomme ved genustilordning til lånord, også er til stede ved genustilordning i andrespråklæring. Informantene mine var 13 voksne (7 kvinner og 6 menn) mellom 20 og 51 år gamle, som har vært i Norge mellom cirka en uke og åtte år, da de tok testen jeg presenterte for dem. De fleste har vært i landet mellom ett og et halvt år og tre år. En av informantene bor ikke fast i Norge, men jobber her og pendler mellom Norge og hjemlandet sitt i to-ukers-turnus. Alle informanter var eller har vært deltaker i minst ett norskkurs, to av informantene gjennomførte kurset utenfor Norge. En informant hadde avlagt Test i norsk - høyere nivå ("Bergenstesten"), 11 skal gjennomføre Norskprøve 3 ("Språkprøven") 37 tidlig i sommer i år. En informant har bare

gjennomført norskkurset, og vedkommende har foreløpig ikke planer om å ta noen prøve. Informantene kommer fra 11 forskjellige land og har 10 forskjellige morsmål, noen med og noen uten genusforskjell (se tabellen 3.3. nedenfor). Ti av 13 kan engelsk og i tillegg til informantenes respektive morsmål er følgende språk representert blant de språkene informantene samlet sett behersker (mer eller mindre godt): Italiensk, dansk, russisk, arabisk amharisk, flamsk, spansk og tysk. En av informantene har ingen utdanning, men jobbet i forskjellige typer butikker i hjemlandet sitt. Under samtalen fortalte informanten at vedkommende tilegnet seg de nødvendige kunnskaper og ferdigheter ved å se på andre kolleger og ved at kollegene viste hvordan bestemte typer arbeid skal utføres. De to informantene med skoleutdanning tok en skoleeksamen som tilsvarer grunnskolen i Norge. En informant har yrkesfaglig utdanning, og 9 av informantene har høgskole- eller universitetsutdanning fra hjemlandet sitt.

Myrberg, M. (2001). Invandrares förmåga att läsa och skriva på svenska: En betraktelse över orättvisor eller en orättvis betraktelse. I K. Naucmér (Red.), *Symposium 2000: Ett andraspråkperspektiv på lärande* (s. 241-257). Stockholm: Sigma ; Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk. Hentet fra http://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.83989.1333705995!/menu/standard/file/2000_14_Myrberg.pdf.

Møkleby, I.-A. F. (2010). Med flerspråklig fokus. *Norsklæraren*, 34(1), 54-55.

Mörling, M. (2007). *Att undervisa analfabeter: Från det konkreta till det abstrakta*. Stockholm: Natur och kultur.

Boken beskriver hur man börjar arbeta med en gruppe når det inte finns något gemensamt språk, når man sällan har tillgång till modersmåls lärare och då elevenna inte kan ta lexikon till hjälp. Arbetsgångar visar hur man legger opp undervisningen och hur konkret man som lærare måste gå till väga för att elevenna ska forstå.

Mörnerud, E. (2004). *Modersmålsbaserad alfabetisering i Sverige: Studie i alfabetisering och tvåspråkighet*. (Magisteruppsats). Malmö högskola, Malmö. Hentet fra https://muep.mau.se/bitstream/handle/2043/1451/Modersmaalsb_alfab_i_Sverig.pdf?sequence=1

Alfabetiseringen har i många kommuner i Sverige drivits av SFI-undervisningen (svenska för invandrare). Precis som alfabetiseringsprogramet världen över präglats av avhopp og oppnådda mål har analfabeter i Sverige lämnat SFI-undervisningen med en känsla av att läs og språkinlärning är för komplicerad för dem. En tydlig gruppe blandt dessa är kvinnor från muslimvärlden. Studiens

empiriska del består av intervjuer med tio kvinnor. Den visar att informanterna, alla kvinnor med muslimsk bakgrund, har en positiv inställning till skolan och de lärare som de haft i Sverige trots att de menar att de inte har förstått och lärt sig så mycket. Sex informanter alfabetiseras från modersmålet i området där de bor i Malmö men har tidigare erfarenhet av SFI. Skillnaden mellan att studera i ett enspråkigt svenskt klassrum och med en lärare som talar förstaspråket är markant. Skillnaden ligger i att inte behöva gissa utan verkligen förstå. Men inte bara förstå utan också att bli förstådd. De fyra informanter som är modersmållärare understryker detta. De känner stor tillfredställelse i att kunna bidra med något gott till Sverige genom sitt arbete. Frågan om vad det är skolan mäter har vuxit i studien. Förståelse för och kunskap om samhället och om rättigheter och skyldigheter måste komma före språkkunskaper. I grundläggande undervisning av vuxna invandrare med kort eller ingen formell utbildningsbakgrund måste akademiska krav och mål tonas ned. Sådana mål och mått kan bli ett verktyg för segregation och t.o.m. dold rasism. I stället bör situationen i vardagen vara vägledande i målskrivningarna. Alla informanter i undersökningen tycker att de har haft nytta av kursen. De talar om resultat som har med ökad förståelse och självständighet att göra. För dessa kvinnor är mål vilka har med aktivt föräldraskap, större förståelse för den egna ställningen i samhället och självständighet mer relevanta. Resultaten visar också att språkkunskap inte är ett mått på lojalitet och kärlek till Sverige.

Mörnerud, E., Komvux Malmö centrum & Hyllie park folkhögskola. (2010). *Modersmålsbaserad svenskundervisning för invandrare*. (Rapport i forskningscirkeln). Malmö stad & FoU Malmö/utbildning. Hentet fra http://malmo.se/download/18.72a9d0fc1492d5b743f76899/1491299700761/modersmal_s_baserad_svenskundervisning_for_invandrare.pdf

National Centre of Literacy and Numeracy for Adults. (2008). *Starting points: Supporting the learning of progressions for adult literacy*. Wellington: Tertiary Education Commission. Hentet fra <http://www.literacyandnumeracyforadults.com/files/12836980/Learning-progressions-starting-points.pdf>
Starting Points describes the initial knowledge, skills and understandings required for adults to begin learning to read and write. This document was developed to complement and support the adult literacy learning progressions.

Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk. (2006). *Undervisning för vuxenstuderande med PTSD*. Stockholm: Nationellt centrum för sfi och svenska som andraspråk. Hentet fra

http://www.andrasprak.su.se/polopoly_fs/1.208872.1415003585!/menu/standard/file/Undervisning_for_vuxenstuderande_med_PTSD_rev_141103.pdf

PTSD är en förkortning av Post Traumatic Stress Disorder, på svenska posttraumatiskt stressyndrom. Det innebär att en person har blivit utsatt för en hotande katastrofal upplevelse och reagerat med intensiv skräck och hjälplöshet. Det är i allra högsta grad angeläget att stödja studerande med PTSD inom undervisningen. Att kunna lära är ju avgörande för ett normalt liv och det är särskilt viktigt när man kommer till ett nytt land där det krävs att man kontinuerligt tillägnar sig nya färdigheter och kompetenser. Sannolikt har de flesta lärare och skolledare mött personer med PTSD i undervisningen och i många fall stått inför en pedagogisk uppgift som känts övermäktig. I detta kompendium finns förslag till förändringar som förbättrar förhållandena för studerande med PTSD.

Nayebagha, H. (2009). *Nyanlända immigranter och integration i den svenska skolan: En studie av idéer, tankar och förslag från fyra årtionden*. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:232787/FULLTEXT01.pdf>

This thesis has examined the view on immigrants and their social integration within the Swedish public school system, as represented by the political scene in different types of parliamentary documents and other kinds of governmental publications, from a historical perspective. This historical view begins at the mid 1970's, when immigration became more of a permanent reality in the Swedish society than previous times, and continues through the following decades to today's situation.

The theoretical outlook of this work consists of theories related to integration, with a critical approach to specific pedagogical means by which the normative school separates those pupils that it cannot subdue from the so called ordinary education, and the consequences of this system in relation to the democratic values of the public school. An essential part of the theory is made out by Peder Haugs concepts regarding inclusion and exclusionary forms of social integration. The result of the examination shows that the ideas surrounding the integration of the immigrants has been focused on first language, preparational classes and similar solutions, support and compensation, the value of knowledge, cultural diversity/cross-cultural communications and (the Swedish) language. In conclusion, the work has tried to put the results of the examination in a broader social perspective, and discussed preparational classes as concept and organization in relation to the idea of inclusion.

Naz, K. (2015). *Nyankomne innvandreres opplevelse av introduksjonsprogram.* (Masteroppgave). University of Stavanger, Stavanger. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/2388004>

I denne masteroppgaven har jeg forsket på det såkalte introduksjonsprogrammet i Norge. Programmet er et obligatorisk offentlig tiltak /ordning, som er forankret i lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (2003). Målet med ordningen er å integrere og (i teori, i alle fall) inkludere nyankomne innvandrere, slik at de kan finne seg til rette i det norske samfunnet. Jeg har bevisst valgt å bruke begrepet inkludering i oppgaven, til tross for at introduksjonsprogrammet er basert på flere integrerende prinsipper (fruktkompott) enn inkluderende (fruktsalat) verdier . Dette er fordi jeg har sett en del av inkluderende tiltak blant introduksjonsordningen, som for eksempel å tilrettelegge og utarbeide planer etter deltakernes individuelle behov. Personlig har jeg også mer tro på inkludering enn integrering. Med utgangspunkt i mine tanker om og rundt intr oduksjonsprogram, integrering og inkludering, samt å være så objektiv som mulig, har jeg presisert problemstillingen slik: Hvordan nyankomne innvandrere i Norge opplever et offentlig tiltak som har som mål å fremme integrering og inkludering. Etersom problemstillingen er utforskende, er denne masteroppgaven basert på Grounded Theory og ikke en hypotese som skal bekrefte eller avkrefte en problemstilling. Grounded theory starter med "blanke ark" i et forsøk på å utvikle en teori ut fra et datasett. Studentenes uttalelser og opplevelser i denne forskningen er beskrevet med deres egne ord. Videre har jeg brukt semi-strukturerte intervjuer for å samle inn mine data. Jeg intervjuet fem deltakere, som meldte seg frivillig som informanter. Studentene levde i Oslo på intervjutidspunktet. Informantenes svar er holdt konfidensielt, og dermed er både informantene og utdanningsinstitusjonen presentert med fiktive navn i oppgaven. Mine funn ble delt i hoved- og underkategorier, som gjorde presentasjon av data mer oversiktlig. Til sist, skal jeg kort nevne to teorier som ble tatt i bruk i denne for skningen, nemlig Max Weber (1971) sin teori av «ideal type» og Pierre Bourdieus' (1993) teori om symbolsk vold. Teorien om «ideal type» bidro til å «kategorisere» temaer som oppsto under intervjuene, mens teorien om «symbolsk vold har vært nyttig til tider, spesielt når respondentene uttrykte en følelse av fremmedgjøring i det norske samfunnet.

Negaard, A. (2009). *På vei mot internasjonale Sarpsborg kommune: En situasjonsanalyse av innvandring og integrering i Sarpsborg kommune høsten 2008.* (Oppdragsrapport 2009:2). Halden. Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/148445/hefte2-09.pdf?sequence=1>

Denne rapporten er skrevet på oppdrag fra Sarpsborg kommune. Sarpsborg kommune, ved kommunesjef oppvekst, kultur og velferd Kirsti Skaug, inngikk den 13. august 2008 en avtale med Høgskolen i Østfold ved dekan Eva Lambertsson Björk i Avdeling for økonomi, språk og samfunnsfag, om at Høgskolen i Østfold høsten 2008 skal bistå kommunen i utarbeidingen av en plan for integrering av innvandrere i Sarpsborg kommune. Høgskolen i Østfold engasjerte høyskolelektor Arve Negaard for å utføre oppdraget. Mandatet til Høgskolen i Østfold var todelt: 1. Høgskolen i Østfold skal utarbeide en analyse av situasjonen i Sarpsborg med hensyn til antall og sammensetting av innvandrere i Sarpsborg kommune, og integrering av dem i arbeidsliv og samfunnsliv. 2. Høgskolen i Østfold skal veilede Flemming Johnsen som ansvarlig i Sarpsborg kommune for prosjektet for utarbeiding av en plan for integrering og inkludering av innvandrere i Sarpsborg kommune.

Nelson, M. (2007). Professionella och socialiserande kommunikativa aktiviteter: Andraspråkstalande kvinnor och män i arbete. I B.-L. Gunnarson, S. Entzenberg & M. Ohlsson (Red.), *Språk och kön i nutida och historiskt perspektiv: Studier presenterade vid den sjätte nordiska konferensen om språk och kön, Uppsala 6-7 oktober 2006* (Vol. 71, s. 287-298). Uppsala: Institutionen för nordiska språk vid Uppsala universitet.

Nelson, M. (2008). "Jag kopierar andras mejl": Om andraspråkstaляres skrivstrategier i yrkeslivet. I J. Granfeldt, G. Håkansson, M. Källkvist & S. Schlyter (Red.), *Språkinläring, språkdiradik och teknologi: Rapport från ASLA:s höstsymposium, Lund, 8-9 november 2007* (s. 163-181). Lund: Lund University Press. Hentet fra <http://portal.research.lu.se/ws/files/5645917/8057074.pdf>.

Nelson, M. (2010). *Andraspråkstalare i arbete: En språkvetenskaplig studie av kommunikation vid ett svenskt storföretag*. (Doktorgradsavhandling). Uppsala universitet, Uppsala. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:337852/FULLTEXT01.pdf>

This thesis is a study of the everyday communication of second language speakers in a major Swedish company. On the basis of eighteen interviews with permanently employed industrial and office workers, who came to Sweden as adults from countries outside the Nordic region where non-Germanic languages are spoken, five individuals were chosen for observation. The overarching aim of the study is to identify communicative factors with a positive impact on the integration of second language speakers in the workplace and in their immediate work team. Subsidiary aims are to map out the communication of the five participants and to analyse their involvement in communicative activities, both professional and social. The focus is on the interaction between participants and

fellow employees, primarily in terms of what participants themselves do to promote mutual understanding and good relations at work. Theoretically and methodologically, the study has its basis in discourse analysis, interactional sociolinguistics and the ethnography of communication. By means of fieldwork, a large body of empirical data was collected, comprising detailed field notes, audio and video recordings of naturally occurring talk, and texts read and produced by participants. The five participants' day-to-day communication is shown to be influenced to a large degree by the type of occupation. At the company studied, whose corporate language is English, white-collar employees can manage without a knowledge of Swedish, so long as they know English. Factory workers, meanwhile, regard an inadequate command of English, rather than Swedish, as an obstacle to promotion. All the participants perform communicative acts designed to create and maintain group solidarity. In seeking to foster good relations in the workplace, they make use of jokes, compliments, narratives, swearing and greetings. The participants are shown to be metalinguistically and metaculturally aware, which aids everyday communication and integration. Linguistic and cultural asymmetries seem to be able to mitigate potential threats to face, making the participants a valuable resource in sensitive communicative situations. All co-workers provide linguistic scaffolding, but in interaction with the most career-oriented participant, markers of power can sometimes be observed. A high level of awareness and performance of relational communicative acts appear to facilitate and speed integration in the workplace and the immediate work team.

Netland, L. (1994). *Hva er en god prøve? En ekvivalering og validisering av Test i norsk for fremmedspråklige, høyere nivå og eksamen i norsk etter alternativ plan for fremmedspråklige elever i studieretning for allmenne fag.* (Hovedfagsoppgave). Universitetet i Bergen, Bergen.

Newton, J. (2007). Adapting authentic workplace talk for workplace intercultural communication training. I H. Spencer-Oatey & H. Kotthoff (Red.), *Handbook of intercultural communication* (s. 519-537). Berlin: Mouton de Gruyter.

Newton, J. & E. Kusmierczyk. (2011). Teaching second languages for the workplace. *Annual Review of Applied Linguistics*, 31, 74-92. Hentet fra https://www.researchgate.net/profile/Jonathan_Newton2/publication/231956795_Teaching_Second_Languages_for_the_Workplace/links/5618a0ec08ae78721f9a9aa1.pdf.

Workplace culture and organization are evolving as they adapt to globalization and rapid technological development. Likewise, the nature and role of workplace language and the literacy demands of work are changing in the face of

increasingly multicultural workplaces and global communication networks. Among these changes, recent research has highlighted the role that informal modes of interpersonal communication play in the functioning of the modern workplace. Successful participation in such interactions is seen as not just a question of fitting in socially, but of doing work through talk. Ethnographic research in the workplace has stressed the importance of understanding language by viewing it within its social setting and understanding the interactional norms of particular communities of practice. Research into language programs for the workplace reflects this shift in emphasis. In contrast to research in the field of language for specific purposes on the specialized vocabulary and formal registers of particular professions, a growing body of research focuses on teaching and learning the language of routine workplace interactions. This article reviews current research into the nature of workplace language, noting in particular the contributions from ethnographic and language socialization research. It then discusses research into four aspects of the content of language programs for the workplace: employability skills, interpersonal communication, intercultural and critical language awareness, and teaching focused on the employment interview.

Nilsen, E. A. (2007). *Sånn gjør vi det hos oss: Introduksjonsloven, integrering i teori og praksis.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-15401>

Temaet for oppgaven er integrering av innvandrere, noe som er et sentralt emne i norsk samfunnsdebatt. Med integrering menes det at alle grupper og individer skal få samme muligheter, rettigheter og plikter til deltakelse i det norske samfunn, enten dette er i arbeidslivet, i skolen, i bomiljøet eller i organisasjonslivet. Integrering innebærer også at alle grupper og individer har rett til å bevare sin kulturelle identitet.

Tidligere har integreringsarbeidet vært gjennomført forskjellig fra kommune til kommune. Etter innføringen av Lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (Introduksjonsloven), ble kommunene underlagt de samme lover og regler for hvordan integreringsarbeidet skulle gjennomføres. Loven trådte i kraft i 2004, og regulerer blant annet hva kommuner skal tilby sine nyankomne flyktninger og innvandrere, slik at de raskere kan komme ut i ordinært arbeid. Lovens hovedintensjon er å bidra til at flest mulig flyktninger og innvandrere blir selvstendige og/eller kommer seg ut i betalt arbeid. Men et like viktig formål er å unngå sosialhjelp og å motivere til innsats framfor passivitet.

Før Introduksjonsloven trådte i kraft, ble det gjennomført forsøksprosjekt i til sammen 26 kommuner, der målet var å prøve ut de virkemidler og arbeidsmetoder som skulle inngå i et introduksjonsprogram. Forsøksprosjektene

ble deretter evaluert for å finne ut hvordan det gikk med deltakere på arbeidsmarkedet, i forhold til utdanning, språkprogresjon og sosialt nettverk. Evalueringsrapportene viser at enkelte av virkemidlene og arbeidsmetodene har hatt god effekt på deltakernes integrering i samfunnet. Introduksjonslovens innhold bygger hovedsaklig på resultatene fra forsøksprosjektene. Det synes derfor på sin plass å definere rapportene fra forsøksprosjektene som teori. Teorien fra forsøksprosjektene som dannet grunnlag for Introduksjonsloven, er satt ut i praksis i kommunene. Horten kommune startet opp med introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger og innvandrere da Introduksjonsloven ble innført. Høsten 2006 var de første deltakerne ferdig med sitt toårige introduksjonsprogram. I den forbindelsen var det interessant å undersøke om resultatene fra forsøksprosjektene og erfaringene i Horten samsvarer. Erfaringene fra Horten velger jeg å definere som praksis. Datagrunnlaget i oppgaven består av tidligere forskning, i form av evalueringsrapporter fra forsøk med introduksjonsprogram. I tillegg har jeg gjennomført samtaleintervjuer med ansatte i berørte etater samt tidligere deltakere i introduksjonsprogram. Jeg ser på sammenhengen mellom teori og praksis i arbeidet med integrering av innvandrere. Metoden i oppgaven er analyse av foreliggende dokumenter, som omfatter både tidligere stortingsmeldinger og rundskriv hvor innvandring og integrering inngår. Hovedsakelig baserer analysen seg på rapporter fra forsøk med introduksjonsprogram i kommuner samt oppfølging av disse. I tillegg har jeg foretatt samtaleintervju med ansatte i Horten kommune og NAV Arbeid samt tidligere deltakere i introduksjonsprogram i Horten. Jeg har analysert resultatene i evalueringsrapportene fra forsøksprosjektene og sammenlignet med de erfaringene som fremkommer i Horten. Det er ennå tidlig å si om innføring av introduksjonsloven har ført til at flere flyktninger og innvandrere er blitt selvforsørgende. Likevel viser både evalueringene av forsøksprosjektene og erfaringene fra Horten at flere virkemidler i introduksjonsprogrammene har positiv effekt på deltakernes integreringskarrierer. Det kan konkluderes med at Horten stort sett har gjort seg de samme erfaringene med innføringen av introduksjonsprogram som forsøksprosjektene gjorde. I likhet med evalueringene av forsøksprosjektene er Horten opptatt av å få næringslivet på banen. Det nytter ikke å kvalifisere innvandrerne gjennom utdanning og kurs, tilby arbeidspraksis eller lønnstilskudd, hvis ikke arbeidsgiverne er villige til å ta imot dem.

Nilsen, H. (Red.) (2005). *Norsk som minoritetsspråk: I historisk- og læringsperspektiv*. Nesna: Høgskolen i Nesna. Hentet fra https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/145515/2005_2.pdf?sequence=1.

Publikasjonen retter seg primært til studenter som tar videregående studium innenfor studiefaget NORSK ved Høgskoler, men artiklene kan også være nyttig lesning for lærere som underviser språklige minoriteter i Norge. Artiklene i kompendiet er dels allmenngyldige oversiktsartikler - historisk innhold og andrespråk som et fagområde – dels er det artikler som presenterer språklæring som kommunikasjon – språk som skriftlig så vel som muntlig og sosial samhandling. En må også presisere at mens Modul 2 i Norsk 3 studiet primært vil gjelde læringsprinsipp og læringsformer for minoritetsgrupper på grunnskoletrinnet, så handler det meste av stoffet i dette kompendiet om språklæring som retter seg mot voksne. Men likevel – vi vet at språksyn og mange læringsprinsipp er allmenngyldige, uavhengig av rettethet mot grunnskoleelever eller voksne. Men artikler inni her viser også at språklæring for voksne inneholder prinsipp og metoder som fungerer spesielt for voksne.

Nilsen, I. M. (2015). Enda et norskkurs, er det det som trengs? I M. Greek & K. M. Jonsmoen (Red.), *Språkmangfold i utdanning: Refleksjon over pedagogisk praksis* (s. 221-235). Oslo: Gyldendal akademisk.

Norberg, P. F. (1988). *Voksne lærer norsk: Offentlig finansiert undervisning for innvandrere og flyktninger*. Trondheim: Norsk voksenpedagogisk institutt.

Norberg, P. F. (1994). *Norskopplæring for innvandrere: Oslo, 7.-8. oktober 1994*. Trondheim: Statens ressurs- og voksenopplæringscenter Norsk voksenpedagogisk forskningsinstitutt.

Norberg, P. F. (1998). *Bedre norskopplæring: Tilstandsrapport om norsk med samfunnskunnskap for voksne innvandrere*. Trondheim: Norsk voksenpedagogisk forskningsinstitutt.

Norberg, P. F. (2000). *Pedagogisk utviklingsarbeid innenfor norsk med samfunnskunnskap for voksne innvandrere*. Trondheim: Norsk voksenpedagogisk forskningsinstitutt.

Norberg, P. F. (2001). *Sluttrapport fra prosjektet Norskopplæring for voksne innvandrere 1998-2001*. Trondheim: Norsk voksenpedagogisk institutt.

Norberg, P. F. (2010). *Integrasjon gjennom voksen- og videreutdanning: Landerapport Norge*. København: København: Nordisk ministerråd.

Innvandrere i Norge har tre ganger så høy arbeidsledighet som hele befolkningen. I tillegg har flertallet av innvandrere med høyere utdanning fra

utlandet ikke arbeid i samsvar med sine kvalifikasjoner. Dette er den norske delrapporten fra en nordisk studie om bruken av undervisning i relasjon til integrering på arbeidsmarkedet. Arbeidet ble satt i gang av Nordisk Ministerråd ved rådgivningsgruppen for det nordiske samarbeidet om voksnes læring, SVL, høsten 2008. I Norge hjemler Introduksjonsloven rett og/eller plikt til 300 timer undervisning i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Flyktninger har rett til heltids introduksjonsprogram. Innenfor videregående opplæring har innvandrere de samme rettighetene som andre, blant annet til realkompetansevurdering. Digitale læringsplattformer nyttes blant annet i universitetenes norskopplæring for studenter. Det foreligger til nå svært begrenset tallmateriale når det gjelder effekten av integreringstiltak i Norge. Anbefalingene fra den nordiske studien omfatter blant annet at: – Det på nordisk plan arbeides videre med mer systematiske vurderinger av sammenhengen mellom effekt og ressurser.– Det blir arbeidet mer med differensierte undervisningstilbud for voksne innvandrere i forhold til kompetanse, mål og behov.– Det blir arbeidet ytterligere med å skape klare sammenhenger mellom utdanning og utdanningens mål med hensyn til å komme seg videre innenfor utdanning eller på arbeidsmarkedet. – Det blir fokusert på anvendelse av IKT og online-undervisning med henblikk på å øke tilgjengeligheten.– Det blir arbeidet mer systematisk med validering av innvandreres realkompetanse.

Norberg, P. F. & K. M. Lyngsnes. (2008). *Dette er en ny verden for meg: Didaktisk arbeid med voksne innvandrere*. Trondheim: Tapir akademisk forlag.

Nordlie, R. (2013). *Lesing av fagtekst: En studie av læreres aktivering av minoritetsspråklige elevers bakgrunnskunnskap ved lesing av fagtekst i eksamensrettet grunnskole for voksne*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-37897>

Tema for oppgaven er å undersøke lesing av fagtekst i eksamensrettet grunnskole for voksne. Forskning på leseforståelse har vist at det å aktivere bakgrunnskunnskaper ved lesing av tekst fører til bedre leseforståelse. Oppgaven søkte å kartlegge i hvilken grad lærerne aktiverte elevenes bakgrunnskunnskaper ved lesing av samfunnskunnskapstekster, og om lærernes praksis predikerte elevenes leseforståelse. Innenfor grunnskoler for voksne er det noen skoler som er medlem av NAFO s nettverk av fokusvirksomheter. Masteroppgaven søkte å kartlegge om tilhørighet til nettverket av fokusvirksomheter ga utslag i ulik praksis i forhold til å aktivere elevenes bakgrunnskunnskaper og om dette eventuelt kunne måles i elevenes leseforståelse. Masteroppgaven har en teoretisk del og en empirisk del. Den teoretiske delen undersøkte begrepet leseforståelse

og presenterer forskning på hva som fører til leseforståelse og hvordan det arbeides med leseforståelse i skolen. Masteroppgavens empiriske del er bygget opp rundt fire problemstillinger: 1. I hvilken grad aktiverer lærerne elevenes bakgrunnskunnskaper ved lesing av tekst i samfunnsfag? 2. I hvilken grad predikerer læreres selvrapporterte vektlegging av aktivering av bakgrunnskunnskaper elevenes leseforståelse når det kontrolleres for kjønn, ordavkoding, skolegang og bakgrunnskunnskap? 3. I hvilken grad er deltagelse i NAFOs nettverk av fokusskoler relatert til læreres selvrapporterte undervisningspraksis og etter/videreutdanning? 4. I hvilken grad predikerer status som fokusskole elevenes leseforståelse også når det kontrolleres for kjønn, ordavkoding, skolegang og temakunnskap og lærernes selvrapporterte vektlegging av arbeid med vokabular og aktivering av temakunnskaper? Datainnsamlingen ble foretatt i februar/mars 2013. Utvalget besto av 42 samfunnsfaglærere og deres 380 avgangselever fordelt på 34 skoler og voksenopplæringscenter med eksamensrettet grunnskole for voksne. Skolene i utvalget er fordelt på 18 fylker. Elleve av disse skolene er med i NAFOs nettverk av fokusvirksomheter. Alle elevene i utvalget var minoritetsspråklige. Masteroppgavens metodiske tilnærming er kvantitativ. Masterstudien søkte å måle lærernes aktivering av bakgrunnskunnskap og vektlegging av aktivering av bakgrunnskunnskap i forbindelse med lesing av tekst i samfunnsfag. I tillegg målte den henholdsvis elevenes avkodingsferdigheter, elevenes forkunnskaper om temaet Identitet og kjønnsroller, og elevens temakunnskap/leseforståelse etter at de hadde lest en tekst om dette temaet. Hele datatilfanget med unntak av resultater fra ordkjedetesten ble samlet inn via nettbaserte spørreskjema. Datatilfanget ble analysert i SPSS Statistics. Det ble foretatt regresjonsanalyser for å finne i hvilken grad ulike variabler forklarte varians i elevenes leseforståelse. I tillegg ble det foretatt t-tester for å sammenligne resultater fra fokusskoler og andre skoler (skoler som ikke er med i NAFOs nettverk), deskriptive analyser og korrelasjonsanalyser. Oppsummering Lærerne i samfunnsfag rapporterte om ulike tiltak for å aktivere bakgrunnskunnskaper, mest brukt er tiltak for å aktivere kunnskap fra hverdagserfaringer og temakunnskaper. De rapporterte også om vektlegging av aktivering av temakunnskap. En sammenligning av lærere fra fokusskoler og andre skoler viser at det ikke er vesentlig forskjell på det som rapporteres. Derimot har lærere fra fokusskoler signifikant mer etter/videreutdanning på alle områder som er målt. Den største forskjellen er i utdanning innen norsk som andrespråk der hver tredje lærer på en fokusskole har denne utdanningen mot en av 27 på andre skoler. Regresjonsanalyser viste at to variabler knyttet til lærere er positive og signifikante prediktorer for elevenes leseforståelse og forklarte varians på selvstendig grunnlag. Den ene var læreres vektlegging av arbeid med temakunnskap, den andre var læreres

arbeidstilknytning til en fokusskole. Resultatene fra målingen av elevenes ordavkodingsferdigheter kan gi grunn til bekymring. Snittet på resultatene for elevene i utvalget ligger to standardavvik under andre elevgrupper fra tiende trinn som har tatt denne prøven i forbindelse med ulike forskningsprosjekt. Resultatene viser også at elevenes ordavkodingsferdigheter korrelerer med leseforståelse på en måte en vanligvis forventer hos begynnerlesere. Dette kan tyde på at elevene mangler grunnleggende leseferdigheter.

Nordlie, R. & Ø. Anmarkrud. (2015). Leseforståelse hos minoritetsspråklige grunnskoleelever som ankommer Norge etter fylte 16 år. *Norsk pedagogisk tidsskrift*, 99(05), 321-333. Hentet fra http://www.idunn.no/npt/2015/05/leseforstaaelse_hos_minoritetspraaklige_grunnskole_elever_som.

Våren 2013 ble leseferdighetene til 380 minoritetsspråklige avgangselever i Voksenopplæringens grunnskole undersøkt. Resultatene fra elevundersøkelsen ble sammenholdt med selvrapporteringsdata fra lærerne deres om hva de la vekt på når de forberedte elevene på lesing av ny tekst. Resultatene bekreftet at kjente variabler som bakgrunnskunnskap og aktivering av forkunnskaper før lesing predikerte leseforståelsen også for denne elevgruppa. Mer overraskende var det at helt grunnleggende avkodingsferdigheter var svært svake i denne elevgruppa, og de var en signifikant prediktor for leseforståelse selv etter at vi kontrollerte for de tidligere nevnte variablene. Artikkelen drøfter hvilken betydning dette funnet kan ha for undervisning av voksne minoritetsspråklige elever og etterlyser ytterligere forskning på denne elevgruppens leseferdigheter.

Nordset, E. (2010). *BAT - en test for tospråklige med afasi: Uttelling blant tospråklige personer på den norske kortversjonen av The Bilingual Aphasia Test (BAT)*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-25174>

Bakgrunnen for å skrive masteroppgaven min om tospråklighet og afasi kommer av en interesse for tospråklighet, samt at jeg hadde en spennende afasipraksis på et sykehus i løpet av logopedistudiet. Hos de tospråklige pasientene som ble innlagt på akuttavdelingen der, var det spørsmål om de observerte språkvanskene etter hjerneslaget skyldtes afasi, eller om de var et uttrykk for tospråkligheten. Jeg ble fortalt at det ikke eksisterte en standardisert test på norsk som kunne tas på tospråklige personer, nettopp med den hensikt å kartlegge om språkvanskene skyldtes afasi eller tospråklighet. Dette opplevde jeg var en svært vanskelig situasjon for logopeden, hvor det var knyttet usikkerhet til kartleggingen av språkvanskene hos tospråklige personer. Jeg fikk på et seinere tidspunkt kjennskap til at det eksisterte en standardisert afasitest på engelsk.

Denne tok sikte på å kartlegge språkvansker hos tospråklige personer med afasi. The Bilingual Aphasia Test (BAT) har blitt utviklet av Michel Paradis i Canada, og var i løpet av 2009 i prosessen med å bli tilpasset til norsk av Monica Knoph ved Bredtvet kompetansesenter i Oslo.

Formålet med undersøkelsen min er å se på om normalspråklige tospråklige personer som har norsk som sitt andrespråk oppnår resultater innenfor tillatt grense i den norske versjonen av BAT. For logopeder som tar i bruk BAT i kartlegging av tospråklige personer med afasi, er det vesentlig å vite at dette er en valid test på afatiske utslag i språket, og at den ikke kun gir et uttrykk for tospråkligheten.

Problemstillingen min lyder som følgende; Hvilken uttelling vil tospråklige personer med engelskspråklig bakgrunn få på den norske kortversjonen av The Bilingual Aphasia Test (BAT)? Problemstillingen belyses gjennom en kvantitativ metode og ved et ikke-eksperimentelt design. Det vil si at jeg ikke manipulerer noen av de undersøkte variablene, men at jeg vurderer uttellingen på BAT ut fra resultatene slik de fremkommer av undersøkelsen. Dataanalysen blir statistisk bearbeidet og analysert i dataprogrammet Statistical Package for the Social Sciences (SPSS). Analysen fremstilles deskriptivt ved hjelp av t-tester og krystabeller.

Resultatene viser at de tospråklige personene med engelskspråklig bakgrunn stort sett får en uttelling innenfor tillatt grense på den norske kortversjonen av BAT. Av 24 administrerte deltester, oppnås tilfredsstillende resultater på 16 av dem. På de åtte gjenværende deltestene får informantene en lavere uttelling enn det som er tillatt for normalspråklige personer. Dette gir indikasjoner på at den norske kortversjonen av BAT per i dag ikke kan sies å være en valid test på afatiske utslag i språket hos en tospråklig person med afasi. Da faller også testens hensikt bort.

Utvalget i denne undersøkelsen består av 12 personer [i alderen 30 til 64 år]. Det er derfor mulig at undersøkelsen ville ha gitt et annet resultat dersom et større utvalg hadde blitt testet. Jeg sammenligner for øvrig resultatene fra min undersøkelse med Knophs normering av testen (12 normalspråklige enspråklige), og den samme tendensen gjør seg gjeldende for noen av deltestene blant hennes utvalg.

Selv om min undersøkelse viser at informantene oppnår et tilfredsstillende resultat på to tredjedeler av deltestene i BAT, bør testen gjennomgå en ny normeringsrunde med normalspråklige personer. Etter en ny normering kan man på nytt vurdere om den norske BAT er en valid test for tospråklige personer med afasi.

Norlund Shaswar, A. (2014). *Skriftbruk i vardagsliv och i sfi-utbildning: En studie av fem kurdiska sfi-studerandes skriftbrukshistoria och skriftpraktiker*. (Doktorgradsavhandling). Umeå universitet, Umeå. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:761398/FULLTEXT01.pdf>

This thesis explores the literacy practices in literacy history, in everyday life and in Swedish tuition for immigrants (sfi) of five Kurdish adults. The study analyses connections and dividing lines between literacy practices of the sociotextual domains of everyday life and literacy practices of the sociotextual domain of sfi. It also explores the interaction between literacy history and present literacy practices. Further, there is a focus on the connections between identification, learning and literacy practices. The methodological approach is inspired by ethnography, employing individual semi-structured interviews and classroom observation. Video documentation, audio recordings and field notes are used for documentation. Theoretically the study is influenced by the research field New Literacy Studies where literacies are conceived of as assets of socially and culturally grounded practices. The interviews are analysed from two perspectives: focusing on content and on linguistic discursive practices. In the analysis of interviews and observations, a number of interacting aspects of literacy events and literacy practices are also researched, such as purpose, time, place, participants, verbal language and artefacts. A lack of connection between the participants' notions of who they are and the identities offered to them in sfi impairs the conditions of their active participation in the literacy practices, and consequently also impairs their learning. Identities connected to literacy history are of importance in this process. To exemplify this, the professional career they had in Kurdistan is still of central importance for two of the participants of the study. This complicates their identification as sfi-students and their engaging in the literacy practices of the sfi-education. If sfi teachers know which identities from everyday life are important to their sfi students and try to find connections between the sfi teaching and these identities, the chances improve of the students accepting the identities which they are offered in the literacy events. Then it will also be more probable that the students' participation in the literacy events in sfi will lead to deep learning. In the sfi classrooms, the participants take part in literacy events of everyday life. There are three types of overlap between the literacy practices of sfi and of everyday life. (1) Literacy events from other sociotextual domains take place in the sfi-classrooms, but without recontextualization into sfi. (2) Literacy events based in sociotextual domains of everyday life are recontextualized into sfi. (3) Literacy events belong to more than one sociotextual domain. In spite of these three types of overlap there are complications when it comes to students starting out from literacy practices of everyday life when they take part in the literacy practices of sfi. It is not possible to transmit literacy practices in their

totality, from one sociotextual domain to another. The literacy practices are situated in a specific sociotextual domain and will undergo a transformation as they are based in a different sociotextual domain. On the other hand, it is possible for sfi students to make use of everyday micro practices (e.g. cooperation and non-linear reading) when they take part in the literacy practices of sfi.

Nygård, S. A. (2006). *Medborger i en ny hverdag: Myndiggjøring av flyktninger og innvandrere i Danmark*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-13114>

Denne oppgaven omhandler medborgerskap som normativt begrep i sammenheng med innlemmingen av nyankomne etniske minoriteter i Danmark. Med utgangspunkt i den danske integrasjonsloven av 2003 stiller jeg spørsmål ved forholdet mellom de politiske intensjonene og den reelle myndiggjøringen av flyktninger og innvandrere. Overordnet har integrasjonsloven til hensikt å sikre flyktninger og innvandrere en mulighet til å bli deltakende medborgere. Helt konkret har jeg sett på det lovfestede introduksjonsprogrammet, og hvordan programmet bidrar til styrkingen av den enkeltes ressurser. Oppgaven er basert på tekstutdrag fra integrasjonsloven og politiske intensjoner, samt kvalitative intervju. Jeg har sett nærmere på forholdet mellom integrasjonslovens intensjoner og individuelle erfaringer. Dette har jeg gjort ved å intervjuer flyktninger, innvandrere og kommunale integrasjonsmedarbeidere. Oppgaven stiller dermed følgende spørsmål: Hvilken form for medborgerskap forhandles frem mellom integrasjonsloven (struktur) og flyktninger og innvandrere (aktør) som deltar på introduksjonsprogrammet i Danmark? Teoretiske begrep som benyttes for å besvare problemstillingen er medborgerskap, empowerment (myndiggjøring) og governmentality (styringsrasjonalitet). Analytisk har jeg delt medborgerskapet opp i dimensjonene rettigheter/plikter, identitet og deltakelse. Utdrag fra integrasjonsloven og politiske visjoner brukes som utgangspunkt og prøves mot sitat fra integrasjonsmedarbeidere og flyktninger/innvandrere. De innholdsmessige mønstre og variasjoner i flyktingers og innvandreres medborgerskap er forklart ut fra sammensetningen av ressurser, forstått som nettverk, jobb og utdanning.

Oppgaven konkluderer med at flyktingenes og innvandrernes medborgerskap ikke styrkes direkte via en deltakelse på introduksjonsprogrammet. Det fins flere grunner til dette. Deltakerenes språkkunnskaper styrkes gjennom introduksjonsprogrammet, men de mangler arenaer der de kan praktisere språkkunnskapene. Integrasjonslovens økonomiske og tidsmessige rammer, i forbindelse med statens krav til selvforsørgelse gjennom arbeid, bidrar til å hindre de etniske minoritetenes medborgerskap. Dette viser seg i innvandrernes

og flyktingenes samfunnsdeltakelse som begrenser seg til arbeid, et arbeid med ustabile ansettelsesforhold, lite rom for personlig utvikling og begrenset kontakt med kollegaer. De med svake ressurser gis ikke de nødvendige rammer og tilbud for å kunne styrke sine ressurser og dermed sitt medborgerskap. Integrasjonsmedarbeiderne er dels sterkt kritiske til det de opplever som statlig oppdragelse. De er likevel tydelige representanter for integrasjonsloven, og viderefører en styringsrasjonalitet de i prinsippet er uenig i. Flyktingene og innvandrerne på sin side opplever mangelen på anerkjennelse i samfunnet som mer problematisk enn kravene i lovgivningen sosionomene kritiserer. De politiske målsetningene om et mangfoldig samfunn realiseres i liten grad gjennom introduksjonsprogrammet. Visjonene når som konsekvens ikke ut til innvandrerne og flyktingene. De opplever et samfunn med sterke krav til tilpasning til danske normer og verdier, både privat og offentlig, og savner den etniske majoritetens bidrag til integrasjonen. Et introduksjonsprogram kunne med fordel bedre tilrettelegge for økt samhandling mellom etnisk majoritet og minoriteter. En slik samhandling bidrar til anerkjennelse av kompetanser og ulike verdier og normer. Samhandling er noe av kjernen i et medborgerskap, fordi den er viktig i nettverksdanning og i styrkingen av den sosiale tilliten mellom medborgerne og mellom stat og borger.

Nærø, A. (2008). *Innvandrere i Norge: Hvor går de og hvordan går det med dem?* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-20516>

Lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere har vært obligatorisk for kommunene siden 1. september 2004. Bakgrunnen for innføringen av loven var et politisk ønske om å vri inntekten for nyankomne flyktinger og innvandrere fra passiv sosialhjelp til aktive tiltak, med sikte på å få personer i denne gruppen raskere ut i arbeid eller utdanning. Dette gjenspeiles i formålet i den endelige loven, som er å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet og deres økonomiske selvstendighet.

I introduksjonsloven er det definert en gruppe med rett og plikt til deltakelse i et toårig introduksjonsprogram. Disse kan grovt sett karakteriseres som flyktinger og deres familiegjenforente. Denne gruppen kan kreve at kommunen tilbyr dem et introduksjonsprogram. Pliktaspektet innebærer at de ikke kan regne med å få sosialhjelp til livsopphold, da de har rett til introduksjonsstønad gjennom deltakelse i introduksjonsprogram. Denne direkte koblingen mellom deltakelse og utbetaling av stønad er et nytt trekk ved integrasjonspolitikken i Norge. Integrering tar tid, og selv om en del i dag allerede har avsluttet introduksjonsprogrammet, er det for tidlig å fullt ut måle virkningen av innføringen av introduksjonsloven. Dette arbeidet søker derfor å gi et klarere

bilde av hvordan det gikk med personer tilsvarende de som i dag har rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram før loven ble innført. Dette vil kunne være nyttig for å bestemme effekten av innføringen av introduksjonsloven i senere analyser.

Arbeidet er organisert på følgende måte: I kapittel 4 beskrives arbeidsmarkedstilknytning og bruk av utvalgte stønader de første årene i Norge for denne gruppen innvandrere som altså i dag ville ha hatt rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram, heretter omtalt som "rett og pliktgruppen". Denne delen er begrenset til kohortene som fikk oppholdstillatelse i perioden 1992-1994, og disse følges fram til 2001. Her beregnes andeler i arbeid, utdanning og som mottar ulike typer stønader. Disse andelene sammenlignes med tilsvarende for norske referansegrupper uten innvandringsbakgrunn og en gruppe av ikke-vestlige innvandrere som ikke var i "rett og pliktgruppen". Da fokuset for arbeidet er bruken av stønader og arbeidsmarkedstilknytning, vil regelverket for stønadsordningene, og eventuelle endringer i dette, kunne være viktig for å forklare den enkeltes tilpasning. Kapittel 2 omfatter derfor en gjennomgang av regelverket for stønadsordningene, med spesielt fokus på innvandreres rettigheter. I kapittel 4 vises det at sosialhjelp var den desidert viktigste inntektskilden de første årene i Norge for "rett og pliktgruppen". På bakgrunn av dette er kapittel 5 viet en mer inngående analyse av sosialhjelpsbruk og sammenhengen mellom botid i Norge for "rett og pliktgruppene" og mottak av sosialhjelp. Inkludert i denne analysen er kohortene som ankom Norge i perioden 1992-1996. Her estimeres det en modell for å finne effekten av botid på sannsynligheten for å motta sosialhjelp.

OECD. (2000). *Literacy in the Information age: Final report of the International Adult Literacy Survey*. Paris: OECD. Hentet fra <http://dx.doi.org/10.1787/9789264181762-en>
Literacy in the Information Age, the final report from the International Adult Literacy Survey, presents evidence on the nature and magnitude of the literacy gaps faced by OECD countries. It offers new insights into the factors that influence the development of adult skills in various settings - at home, at work and across the 20 countries for which comparable household assessment results are included. Findings point to large differences in the average level and population distribution of literacy skills both within and between countries. Low literacy skills are evident among all adult groups in significant - albeit varying - proportions. Literacy proficiency varies considerably according to home background factors and educational attainment in most of the countries surveyed. However, the relationship between literacy skills and educational attainment is complex. Many adults have managed to attain high levels of literacy proficiency despite a low level of education; conversely, some have low literacy

skills despite a high level of education. These differences matter both economically and socially: literacy affects, inter alia, labour quality and flexibility, employment, training opportunities, income from work and wider participation in civic society. Improving the literacy skills of the population remains a large challenge for policy makers. The results suggest that high-quality foundation learning in schools is important but insufficient as a sole means to that end. Policies directed at the workplace and family settings are also needed. The employers' role in promoting and rewarding literacy skills is particularly important for skills development.

Olsen, M. V. (2015). *Hvordan påvirker alder, kjønn og utdanningsnivå semantiske ferdigheter hos voksne? En undersøkelse blant normalspråklige norske språkbrukere over 50 år.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-48192>

Bakgrunnen for denne masteroppgaven var en generell interesse for tospråklighet og afasi etter forelesninger om temaet. Etter samtale med Monika Knoph og Hanne G. Simonsen, kom ideen om å normere deltesten Bildebeskrivelse. Selv om datainnsamling og analyse ble gjort i tråd med hvordan en normering kunne blitt gjennomført, endret fokuset seg for oppgaven noe. Problemstillingen ble som følger: Hvordan påvirker alder, kjønn og utdanningsnivå semantiske ferdigheter hos voksne?: en undersøkelse blant normalspråklige norske språkbrukere over 50 år. Det ble i tillegg utarbeidet tre forskningsspørsmål: - Er det sammenheng mellom semantiske ferdigheter og alder? - Er det sammenheng mellom semantiske ferdigheter og kjønn? - Er det sammenheng mellom semantiske ferdigheter og utdanningsnivå? Metode og analyse For å besvare oppgavens problemstilling ble 52 informanter testet med deltesten Bildebeskrivelse fra The Bilingual Aphasia Test (BAT) og deltesten Ordforståelse fra Wechsler Adult Intelligence Scale III (WAIS-III). Informantene ble trukket med formålstjenlig utvelging gjennom kummulativ utvelging. Lydopptak fra Bildebeskrivelse ble transkribert og kategorisert etter semantiske kategorier. Det ble utarbeidet et skjema med poenggivning, slik at dataene fra Bildebeskrivelse kunne kvantifiseres og analyseres med resultatene fra Ordforståelse og bakgrunnsvariablene alder, kjønn og utdanningsnivå. Den statistiske analysen ble utført ved hjelp av dataprogrammet Statistical Package for the Social Sciences (SPSS). Det ble brukt deskriptiv statistikk, korrelasjonsanalyser og t-test for uavhengig utvalg. Funn og konklusjoner Den statistiske analysen viser at de med 3 år eller mer utdanning fra høyskole eller universitet i gjennomsnitt skårer 27 % mer enn de med 1 år eller mindre utdanning fra høyskole eller universitet på Bildebeskrivelse, samt 32 % mer på Ordforståelse. Analysen viser også at kvinner i gjennomsnitt skårer 25 % mer enn

menn på Bildebeskrivelse. Konklusjonen er dermed at det er forskjell mellom kjønn og utdanningsnivå og semantiske ferdigheter målt gjennom Bildebeskrivelse. Det ser også ut til å være en forskjell mellom utdanningsnivå og semantiske ferdigheter målt gjennom Ordforståelse. Det ble ikke gjort noen sterke funn på sammenhenger mellom alder og semantiske ferdigheter. Funnene fra denne undersøkelsen innebærer at man i kartlegging og behandling av afasirammede (både enspråklige og tospråklige) bør ta utdanningsnivå og kjønn i betraktning for å kunne lage best mulig behandlingsopplegg tilpasset den enkelte pasient.

Olvegård, L. (2014). *"Herravälde. Är det bara killar eller?" Andraspråkläsare möter lärobokstexter i historia för gymnasieskolan.* (Doktorgradsavhandling). Göteborgs universitet, Göteborg. Hentet fra

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/34974/3/gupea_2077_34974_3.pdf

Denna avhandling undersöker flerspråkiga elevers möten med lärobokstexter i historia för gymnasieskolan.

Avhandlingen består av två empiriska delstudier. Genom funktionella textanalyser undersöks i den första delstudien strukturella och språkliga drag i fem läroböcker i historia för gymnasieskolan. I den andra delstudien analyseras, genom enskilda textsamtal, gymnasieelevers möten med några av lärobokstexterna, med fokus på elever som har svenska som andraspråk.

De samlade resultaten från de båda delstudierna visar att lärobokstexterna i historia är språkligt utmanande för andraspråkläsarna. För att förstå texterna måste man som läsare ha ett bredt och djupgående ordförråd och en förmåga att analysera komplexa lexikala och grammatiska strukturer. Man måste också kunna göra inferenser för att tolka underförstådd information i texterna.

Andraspråkläsarna i studien använder därför såväl textuella som kontextuella resurser för att finna ledtrådar som kan hjälpa dem att skapa mening i lärobokstexterna. Eftersom flera av andraspråkläsarna inte har utvecklat det ämnesspecifika ordförråd som krävs för att kunna identifiera relevanta språkliga ledtrådar i texten, och/eller inte delar läroboksförfattarnas referensramar, leder emellertid dessa ledtrådar ofta till att läsarna gör oväntade tolkningar av innehållet i texterna.

Palm, K. & E. Ryen. (2014). Vurdering av andrespråksinnlærere: En utfordring i skolen. *Acta Didactica Norge*, 8(1), 1-17. Hentet fra <http://dx.doi.org/10.5617/adno.1099>.

Vurdering av andrespråkelevers språkkompetanse og språkutvikling er en sentral del av læreres arbeid, og forskning har vist at dette er en utfordring for skolene. Det er stor variasjon i vurderingsformer, og skolene mangler ofte vurderingskompetanse. På bakgrunn av dette utarbeidet Utdanningsdirektoratet i

2007 vurderingsverktøyet Kartleggingsmaterieil. Språkkompetanse i grunnleggende norsk for språklige minoriteter. Materiellet er utarbeidet blant annet med referanse til Common European Framework of Reference for Languages (CEFR). I artikkelen redegjør vi for en undersøkelse der målet var å finne ut hvorvidt dette kartleggingsmateriellet er hensiktsmessig for å vurdere andrespråkselevens språkkompetanse.

Hoveddataene er innhentet gjennom kasusstudier ved tre grunnskoler, der vi intervjuet skoleledelse og lærere samt observerte kartleggingssituasjoner og klasseromsundervisning. Kasusstudiene ble senere fulgt opp av to spørreundersøkelser, én til de samme skolene, og én til et større antall skoler for å få bredere innsikt i kartleggingspraksis og skolars oppfatninger av denne formen for vurdering.

Undersøkelsen viser at flere av informantene mener verktøyet kan bidra til mer tilpasset og systematisk andrespråkoppfølging og bedre vurdering av andrespråkselevens språkkompetanse. Samtidig er det utfordringer knyttet til å bruke vurderingsverktøyet, dette skyldes blant annet mangelfull kompetanse i skolen når det gjelder andrespråkstilpassning og vurdering av elevenes språkkompetanse.

Det er ikke tidligere forsket på bruk av et slikt konkret kartleggingsverktøy i norsk grunnskole. Undersøkelsen kan gi et bidrag til økt kunnskap om vurdering av andrespråkkompetanse og tilpasset undervisning for andrespråksinnlærere.

Papageorgiou, S. (2010). Investigating the decision-making process of standard setting participants. *Language Testing*, 27(2), 261-282.

Despite the growing interest of the language testing community in standard setting, primarily due to the use of the Common European Framework of Reference (CEFR-Council of Europe, 2001), the participants' decision-making process in the CEFR standard setting context remains unexplored. This study attempts to fill in this gap by analyzing these participants' group discussions during a CEFR standard setting research project. Using an inductively and deductively-built analytical framework, it was found that decision-making was affected by factors that were irrelevant to the judgment task and that setting CEFR cut scores was not without problems for the participants. Given that examination results are nowadays reported with specific reference to the language ability levels presented in the CEFR, these results have implications for examination providers and score users. (Contains 6 tables.)

Paulsen, G. (2009). *Bestemt om bestemthet? Om voksne innlæreres bruk av kategorien bestemthet i norsk*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-24219>

I denne masteroppgaven har jeg spurt: I hvilken grad er norsk bestemthet vanskelig for voksne innlærere av norsk som andrespråk? Hvilke avvik er det? Er adjektivmorfologien vanskeligere å tilegne seg enn substantivmorfologien? Og nærmer bruken av bestemthet seg målspråksnormen over tid? For å få svar på disse spørsmålene har jeg sett på innlæreres bruk av og formene for norsk bestemthet i lys av rådende teorier om hva som kan være vanskelig for innlærere av et nytt språk og reglene for bestemthet i norsk.

Bestemthet realiseres annerledes i norsk enn i mange språk. Det er få språk, bortsett fra germanske og romanske, som uttrykker bestemthet som grammatisk kategori knyttet til substantivet. Bestemthetsbøyning av adjektiv er svært sjelden, og fraser med tre ganger bestemt form etter hverandre er ukjent i de aller fleste språk. Ut fra markerhetsteorier anses sjeldne språktrekk som markerte og markerte trekk som vanskeligere å lære enn umarkerte. Både Lund (1997) og Hatch (1983) har forsket på hva som er vanskelig for innlærere av et nytt språk. Lund hevder at språktrekk med en klar semantisk pragmatisk funksjon er lettere å tilegne seg enn de uten. Hatch hevder bundne morfemer er vanskeligere å lære enn frie. Bestemthetsaffiksene kan ofte oppfattes som redundante fordi den informasjonen de bærer, går fram av konteksten. Dette kan være en grunn til at de er vanskelige å tilegne seg. I oppgaven har jeg undersøkt bruk av bestemthetskategorien i den skriftlige produksjonen til ni informanter, som alle deltok på et kurs i kommunal voksenopplæring. Funnene har jeg sett i lys av reglene for bestemthet i norsk og de nevnte teoriene.

Informantene besto av en gruppe innlærere fra Russland, Tsjetsjenia, Filippinene og Kina. De ble testet med stil og utfyllingsoppgave på to tidspunkter. Resultatet av analysen, et avvik i bruk av kategorien bestemthet på 10 %, tyder på at norsk bestemthet ikke er særlig vanskelig for informantene. Avvikene er over- og underproduksjoner av bestemt form, med en liten overvekt av underproduksjoner. Formene for bestemthet ser imidlertid ut til å skape større problemer, og her er avviket i stilene 20,5 %. Det er særlig i utbygde fraser at avvik opptrer. Men en del fraser er også overraskende i samsvar med målspråksnormen. Jeg stiller spørsmål om helfraseinnlæring kan være årsaken. Hvis det er slik, gir disse frasene et bedre bilde av informantenes mestringsgrad enn den virkelig er. I utfyllingsoppgavene er avviket lavere, både i bruk av og formene for bestemthet. Jeg antar at forskjellen i avvik mellom oppgavetyper har å gjøre med en "oppgaveeffekt" (Tarone 1988): I utfyllingsoppgavene kan informantene konsentrere seg om å velge riktig bestemt eller ubestemt form av utfyllingsordene, mens de med stilene utfører en langt mer kompleks oppgave. Her skal de først og fremst produsere et innhold, kommunisert gjennom setninger med norsk ordstilling og blant annet riktig bruk av og riktige former for bestemthet.

Stilene peker i retning av flere avvik knyttet til adjektivmorfologien enn til substantivmorfologien. Det er i tråd med Lunds teori om at adjektivmorfologien er vanskeligere å tilegne seg enn substantivmorfologien, og hun hevder årsaken er adjektivmorfologiens manglende semantisk pragmatiske funksjon. Det er imidlertid særlig adjektivets bestemte artikkel som skaper problemer for mine informanter, og nesten alle avvikene består av at artikkelen mangler. Hatch hevder at frie morfemer er lettere å tilegne seg enn bundne. For norsk bestemthet skulle det innebære nettopp at adjektivets bestemte artikkel, et fritt morfem, er lettere å tilegne seg enn de bundne bestemthetsmorfemene for både substantiv og adjektiv. Mine funn peker ikke den retning.

Nærmer bruken av bestemthet seg målspråksnormen over tid? Svaret er sammensatt. For bruk av bestemthet er avviket helhetlig litt høyere både for stilene og utfyllingsoppgavene på det andre oppgavetidspunktet, mens avviket for formene av bestemthet helhetlig går noe ned for begge oppgavetyper. Det er imidlertid stor variasjon mellom informantene. Fem av dem har økende prosentvis avvik i bruk av bestemthet i stilene, og fire har lavere. Fem har ingen slike avvik i utfyllingsoppgavene, mens fire har det, én har en økning, og én har nedgang. Fem informanter har en nedgang i formavvikene i stilene, mens tre har en økning og én har samme andel i utfyllingsoppgave 1 og 2. Fem informanter har ingen formavvik i utfyllingsoppgavene, én flere, én færre og to informanter har bare én utfyllingsoppgave. Det ser altså ut til at bruken av kategorien bestemthet over tid ikke nærmer seg målspråksnormen, mens formene for bestemthet ser ut til å gjøre det.

Selv om denne undersøkelsen gjelder bestemthet i norsk, behandler jeg også avvik i ubestemt form flertall og i valget mellom entall og flertall. Bakgrunnen er at jeg under registreringen fant flere slike avvik. Også her finner jeg at avviket er høyere for adjektivene enn for substantivene. Igjen peker funnene i retning av Lunds hypotese om at pluralismorfemene er lettere å funksjonstilskrive til substantiv enn til adjektiv. Avslutningsvis presenterer jeg noen tanker om hva man som lærer kan gjøre for å lette innlæringen av bestemthetskategorien.

Pedersen, J. (1997). *Kva måler språkprøven? Ein sving i ein valideringsspiral.* (Hovedfagsoppgave). Universitetet i Bergen, Bergen.

Pedersen, J. (2008). Konstruktvalidering av språkprøver: Forholdet mellom spørsmål og svar. I C. Carlsen & J. E. Hagen (Red.), *Banebryter og brobygger i andrespråksfeltet: En samling artikler i anledning Jon Erik Hagens 60-årsdag* (s. 88-100). Oslo: Novus forlag.

Pedersen, M. S. (2001). Task force: Et bud på kommunikativ sprogundervisning. *Sprogforum: Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik*, 7(20), 7-19. Hentet fra

[http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus Emdrup/Sprogforum arkiv/S
PROGFORUM NO. 20 Task.pdf](http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus_Emdrup/Sprogforum_arkiv/S_PROGFORUM_NO.20_Task.pdf).

Pedersen, M. S. (2007). *På vej med sproget: Arbejde, livshistorie og sproglæring: Danskuddannelse til voksne udlændinge*. København: Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration. Hentet fra <http://uim.dk/publikationer/den-individuelle-laeringsplan/@@download/publication>

Med fokus på arbejde som centralt for integrationsprocessen er der lagt op til en tæt sammenknytning mellem den enkelte kursists praktik- eller arbejdsituation og sprogundervisningen. Det, der karakteriserer andetsprogsundervisning, er netop, at den relaterer undervisningen til den sproglige virkelighed, de lærende lever i uden for undervisningen, og dermed omfatter andetsprogsundervisningen også de lærendes erfaringer med sproget i deres hverdagsliv. Sprog-på-arbejde indebærer, at der skabes sammenhæng mellem sprogundervisningen og kursisternes hverdagserfaringer, og for at sikre denne sammenhæng må sproglærerne kunne forholde sig til mange forskellige dimensioner i kursisternes læreprocesser. [Utdrag]

Pedersen, M. S. (2014). Subjektivitet i periferien. *Sprogforum*, 19(57), 38-45. Hentet fra <https://tidsskrift.dk/spr/article/view/26197/23059>.

Kommunikative undervisningssituationer i dansk som andetsprog bliver analyseret ud fra to forskellige paradigmer, SLA (Second Language Acquisition)-paradigmet og et paradigme der betragter sprog som forhandling af identitet og som adgang til sociale fællesskaber. Hvor det første paradigme fokuserer på det officielle læringsmål, dvs. kommunikativ pragmatisk kompetence, åbner det andet blikket for kursisternes hverdagserfaringer som brugere af et andetsprog i "udkanten" af den kommunikative lektion.

Pedersen, M. S. (2016). Sprog på og til arbejdspladsen. *Fokus*,(66), 19-22. Hentet fra <http://www.forskningsdatabasen.dk/en/catalog/2305497128>.

Den pædagogiske opgave består derfor i at skabe et samspil mellem den kommunikation der foregår på arbejdspladsen, og det sprog der arbejdes med i sprogundervisningen – et samspil hvor arbejdsrummet og undervisningsrummet tilsammen udgør et sprogligt læringsrum. I artiklen præsenteres tre forskellige tilgange til dette samspil: en kommunikativ, en sociokulturel og en biografisk tilgang, og der gives eksempler på de tre tilgange i den pædagogiske praksis.

Pedersen, M. S., K.-M. Frederiksen, K. S. Jakobsen et al. (2006). *Second language at work*. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag.

Artiklerne i denne publikation diskuterer teoretiske spørgsmål i forbindelse med undervisning i og tilegnelse af andetsprog på arbejdspladsen, og præsenterer praktiske erfaringer fra sprog-på-arbejde undervisningsprogrammer for immigrantarbejdere i en række europæiske lande.

Pedersen, M. S. & K. Lund. (2003). *Individuelle læringsplaner og kollektive læringsrum: En vejledning*. (Dansk som andetsprog på arbejde). København: Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration. Hentet fra <http://docplayer.dk/11665359-Dansk-som-andetsprog-for-voksne-udlaendinge-individuelle-laeringsplaner-og-kollektive-laeringsrum-en-vejledning.html>

Penttilä, S. (2013). *När bokstäver får mening: En kvalitativ studie om alfabetiseringsundervisning inom sfi*. (Examensarbete, avancerad nivå). Linköpings universitet, Linköping. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:632166/FULLTEXT01.pdf>

Syftet med studien är att undersöka hur man utformar en effektiv alfabetiseringsundervisning för vuxna andra-språksinlärare inom ramen för sfi. Studien syftar till att ta reda på vad det innebär att arbeta med analfabeter och vad man didaktiskt, samt organisatoriskt på styrningsnivå, kan göra för att effektivisera undervisningen. Studien har en kvalitativ utgångspunkt och ett induktivt angreppssätt som utgår från den iterativa teorin grundad teori. Resultatet bygger på semistrukturerade kvalitativa intervjuer av sex informanter. Fyra av informanterna i studien är verksamma alfabetiseringslärare, som alla arbetar på kommunala skolor i stora städer i Sverige, och två av informanterna är experter, eller så kallade eliter, inom ämnet. Elitintervjuerna genomfördes med Qarin Franker och Margareta Mörling som båda nationellt sett är framstående inom ämnet alfabetisering för vuxna andraspråksinlärare. Resultatet visar att alfabetisering för vuxna andraspråksinlärare innebär en komplex och mångfacetterad inlärningssituation, samt att alfabetisering innebär mer än att lära sig läsa och skriva. Bland annat innebär alfabetiseringsundervisning en introduktion och anpassning till skolkontexten och till ett abstrakt tänk-ande som ofta är främmande för analfabeter. I resultatet framkom att modersmålsbaserad undervisning ses som det effektivaste och att det är av stor vikt att man som lärare bemöter eleverna som vuxna kompetenta individer och tar till vara på deras tidigare kunskaper och erfarenheter och lyfter in dessa i undervisningen. Slutsatsen som dras av studien är att förutsättningarna för en fungerande alfabetiseringsundervisning kräver att man är medveten om komplexiteten i deltagarnas lärandesituation, att man bemöter varje deltagare med respekt och tar till vara på dennes erfarenheter och kompetenser, att man bryter skolans

enspråkighetsnorm genom modersmålsbaserade arbetssätt samt att man integrerar språkutbildningen i en konkret praktisk kontext.

Petersen, K. B. (2010). *Undervisningsfaget dansk som andetsprog for voksne: Nogle udviklingstendenser*. (Doktorgradsavhandling). Aarhus Universitet, Aarhus.

Karen Bjerg Petersen's thesis 'Teaching Danish as a second language for adults: some trends' examines curriculum development in Danish as a second language (DSL) for adults during the last 30-40 years with a focus on the period after 2003. The investigations are carried out in the fields of culture education, community and career preparation and language education. The study takes into account and discusses recent development of language testing within DSL. The study demonstrates that in curriculum documents after 2003 a national and mono-cultural discourse, a professional qualification discourse and a neo-liberal discourse can be identified. It is furthermore discussed how the identified discourses in recent curriculum document are supported and legitimated by various power systems. The investigations in the thesis are mainly based on Foucault's theoretical and methodological discourse analysis.

Peyton, J. K. (2000). Dialogue journals: Interactive writing to develop language and literacy. *CAELA Network Brief*. Hentet fra http://www.cal.org/caela/esl_resources/digests/Dialogue_Journals.html.

Teachers of adults often wish that they had more time to communicate with the learners in their classes-to learn about their backgrounds, interests, and needs; to share experiences and information; and to track and document learners' developing knowledge and abilities. The need to communicate is intensified with adults learning English as a second language (ESL). They bring to the classroom extensive life experience and proficiencies in different languages and cultures. At the same time, they may have limited literacy skills in their native language, have had little or no schooling in their country, and have suffered trauma in their transition from their native country to the United States (Isserlis, 2000), all of which affect their learning. If they are new arrivals to the United States, they are adjusting to a new way of life at the same time that they are learning a new language and beginning to function in a new educational or work setting. It is with these learners that one-to-one communication is crucial-as part of a larger ongoing adjustment process and as a way for teachers to get to know them, understand their levels of knowledge and language skills, and address their particular language and literacy needs.

Many teachers of adults learning English have found dialogue journals, interactive writing with a teacher or other individual, to be an important part of their classes. Dialogue journals not only open new channels of communication, but they also

provide natural contexts for language and literacy development. When adult learners write with their teachers, they have opportunities to use English in a supportive, nonthreatening interaction with a proficient English speaker who has knowledge of life in the United States. Because the interaction is written, it allows learners to use reading and writing in purposeful ways and provides a natural, comfortable bridge to other kinds of writing. Dialogue journal writing is consistent with a learner-centered curriculum orientation, in which learners write to express themselves, to make sense of their own and others' experiences, and to develop their abilities (Auerbach, 1999; Isserlis, 1996). This type of writing can also be an important component of a critical inquiry approach (Van Duzer & Florez, 1999), as learners and teachers think critically together about texts and events that affect them and respond in writing.

Philipsson, A. (2007). *Interrogative clauses and verb morphology in L2 Swedish*. (Doktorgradsavhandling). Stockholms universitet, Stockholm. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:197193/FULLTEXT01.pdf>

This dissertation examines direct and subordinate questions, as well as verb morphology in L2 Swedish, from a developmental perspective. The study is cross-sectional, containing data from Iraqi Arabic, Persian and Somali adolescent learners representing three different levels of proficiency. The data are analysed on the basis of two theories: The Markedness Differential Hypothesis and Processability Theory. Data elicited through four different techniques are examined with the aim of examining the possible impact of different data types on the results. The different elicitation techniques used in the study are: oral production, written production, grammaticality judgement and a receptive skills task. Two of the elicitation techniques, written production and grammaticality judgement, include all three structures in focus in the study, whilst the oral production and the receptive task is centred on direct questions.

The results suggest that there are implicational relationships regarding the order in which the grammatical structures are acquired. On the whole, predictions based on the two theories used as a basis for the analyses find support in the material. Having a wide scope for predictions at the morpho-syntactical level, the results meet the claims in particular of Processability Theory. The predictions and the results do not contrast the two theories with each other. A comparison of the different data types clearly indicates that the grammaticality judgement task substantially diverges from the other data types providing less consistent data and exhibiting trends that are in conflict with the data obtained through the three other elicitation techniques.

Polat, B. (2011). Investigating acquisition of discourse markers through a developmental learner corpus. *Journal of Pragmatics*, 43(15), 3745-3756.

Pollestad, A. S. (2015). *Undervisningsmaterieell og lese- og skrivepraksiser i den grunnleggende lese- og skriveopplæringen for voksne andrespråksinnlærere av norsk*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-50105>

Denne masteroppgaven i 'Norsk som andrespråk' handler om den grunnleggende lese- og skriveopplæringen for voksne andrespråksinnlærere, også kjent som 'alfabetisering'. Det er en studie av opplæringens innhold heller enn metode, og den vil gå veien om opplæringens materielle innhold for å utforske noen av de sosiokulturelle lese- og skrivepraksiser den inneholder i dag. Den overordnede problemstillingen for oppgaven er: Hva er forståelsene av 'skriftkyndighet' i den grunnleggende lese- og skriveopplæringen for voksne andrespråksinnlærere? Dette spørsmålet vil bli besvart gjennom en undersøkelse av én av de sentrale bærerne og formidlerne av opplæringens innhold: undervisningsmateriellet. I de neste avsnittene vil jeg avgrense og presisere oppgavens tema og problemstilling, og kort presentere studiens metode og oppgavens disposisjon.

Prabhu, N. S. (1990). There is no best method: Why? *TESOL Quarterly*, 24(2), 161-176. This paper examines the possible substance of a statement, often heard but rarely explained, in the discussion of language teaching, namely, that there is no best method. Three possible explanations of the statement are discussed, based on a broad interpretation of the term method: (a) that different methods are best for different teaching contexts; (b) that all methods are partially true or valid; and (c) that the notion of good and bad methods is itself misguided. The first two explanations are shown to be unhelpful; the third is discussed in some detail, with an exploration of the concept, teachers' sense of plausibility.

Qvist, M. (2008). *Samordnat mottagande? Styrnings-och samordningsprosesser inom introduktion och flyktingmottagande*. Linköping: Linköping University Electronic Press. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:274500/FULLTEXT01.pdf>

Denna studie handlar om styrning och samordning av introduktion och mottagande i Sverige. Den fokuserar på relationen mellan central myndighetsnivå och det lokala mottagandet och genomförandet av introduktionsinsatser. En övergripande frågeställning för studien är hur den mer informella, informations- och dialogbaserade form av styrning som är utmärkande för den svenska kontexten påverkar den lokala verksamheten. Denna form av styrning borde, i kontrast till de mer hierarkiska styrformer som nu blir allt vanligare på detta

område internationellt, kunna innebära en receptiv form av styrning med ett tydligt underifrånperspektiv där lokala problembilder beaktas, men vilken vägledning är det som ges och finns det möjligheter att påverka förutsättningarna på lokal nivå? Och hur, om alls, kommer den generella betoningen på arbete till uttryck i den lokala verksamheten? Studien har genomförts under en period som kännetecknas av en kraftig ökning av mottagandet i kommunerna (2006-2007). Den stora ökningen under 2006 berodde till stor del på en tillfällig lag om ny prövning av avvisnings- och utvisningsbeslut som infördes inför ikraftträdandet av den nya utlänningslagen. En annan orsak till det ökade mottagandet, och att ökningen har bestått, är konflikten i Irak. Ökningen är den största sedan det stora mottagandet i mitten på 90-talet med anledning av kriget på Balkan, vilket innebär att frågan om kommunmottagande och statens roll avseende fördelning och bosättning ställs på sin spets, liksom förmågan att samordna insatser för den första tiden. Förutom arbetet med förhandlingar om mottagande behandlar studien den samverkansstrategi som lanserades 2001 i form av den centrala överenskommelsen om utveckling av introduktionen (Integrationsverket m.fl. 2006). Detta var ett övergripande policydokument och samtidigt en plattform för samverkan mellan olika berörda myndigheter på central nivå. Målet för detta arbete var att motsvarade överenskommelser skulle komma till stånd på regional och lokal nivå mellan berörda parter. Detta har också skett i relativt stor omfattning, 2006 fanns det regionala överenskommelser i 16 län och ca 100 av landets flyktingmottagande kommuner (Integrationsverket ÅR 2006).

Ragnhildstveit, S. (2010). Genustildeling og morsmålstransfer i norsk mellomspråk. *NOA: norsk som andrespråk*, 26(1), [30]-55, 89.

Artikkelen er basert på forfatterens masteravhandling fra 2009.

Denne studien undersøker om genustildeling i norsk mellomspråk påvirkes av innlærernes morsmål. For å kunne påvise morsmålstransfer brukes Jarvis' metode (2000) som går ut på å sammenligne mellomspråket til innlærergrupper som har et morsmål som er ulike når det gjelder genussystem. Utvalget av morsmålsbakgrunner er fremstilt i tabellen under: Målsspråk Morsmål Språk Norsk Tysk Spansk Nederlandsk Vietnamesisk Engelsk Genussystem Maskulinum Femininum Nøytrum Maskulinum Femininum Nøytrum Maskulinum Femininum Fellesgenus Nøytrum - Klassifikatorspråk - Ifølge Jarvis er morsmålstransfer påvist dersom vi kan finne inter-gruppeheterogenitet, intragruppehomogenitet og likheter mellom bruken av andrespråket og morsmålet. Datamaterialet er hentet fra ASK - norsk andrespråkskorpus. Genustildelingen undersøkes i testbesvarelser som er skrevet av norskinnlærere som har tatt Språkprøven i norsk. I ASK-korpuset er det 100 testbesvarelser i hver morsmålsgruppe, og dette relativt store

datagrunnlaget har gjort det mulig å teste om eventuelle forskjeller mellom morsmålsgruppene er statistisk signifikant. Korrekt og ukorrekt genustildeling i hver morsmålsgruppe er registrert ut fra fire hovedsøk i ASK-korpuset: søk på ubestemte artikler, demonstrativer, possessiver og bestemt form singularis av substantivet. I kapittel 2 fremstilles det teoretiske grunnlaget og ut fra dette stilles en rekke forskningsspørsmål. For å prøve å finne svar på disse forskningsspørsmålene undersøkes innlærernes genustildeling ved ubestemte artikler. 1. Bruker innlærerne maskulinum som defaultgenus? 2. Forenkler innlærerne genussystemet ved lite bruk av femininum? 3. Bruker innlærerne semantiske tildelingskriterier for genus? 4. Bruker innlærerne formelle tildelingskriterier for genus? 5. Bruker innlærerne kongruensmarkører som "cues"? 6. Spiller frekvens en rolle for innlæringen av genus? 7. Finner vi manglende genustildeling? 8. Overfører innlærerne genus fra morsmålet? 9. Har kognatord en fasiliterende effekt på genustildelingen? 10. Er det fasiliterende å ha et morsmål med genussystem? 11. Er det fasiliterende å ha et morsmål med et genussystem som ligner målspråkets? Studien påviser morsmålstransfer med statistisk signifikans og ved inter-gruppeheterogenitet, inter-gruppehomogenitet og likheter mellom bruken av andrespråket og morsmålet. Derfor diskuteres 'lingvistisk transfer' og 'konseptuell transfer', basert på Jarvis og Pavlenko (2008), som en mulig forklaring på resultatene i forhold til de ulike forskningsspørsmålene. Men studien viser også at genustildelingen i innlærernes mellomspråk er påvirket av egenskaper ved genussystemet i norsk, og dette diskuteres med utgangspunkt i teori om genus basert på Corbett (1991) og Trosterud (2001). Resultatene diskuteres også i forhold til funksjonsbasert versus formbasert læring, basert på Bates og MacWhinney (1989), og i forhold til frekvens, "psykotypologi" og markerthet.

Ragnhildstveit, S. K. (2009). *Genustildeling og morsmålstransfer i norsk mellomspråk: En korpusbasert studie*. (Masteroppgave). Universitetet i Bergen, Bergen. Hentet fra <http://hdl.handle.net/1956/3732>

Denne studien undersøker om genustildeling i norsk mellomspråk påvirkes av innlærernes morsmål. For å kunne påvise morsmålstransfer brukes Jarvis' metode (2000) som går ut på å sammenligne mellomspråket til innlærergrupper som har et morsmål som er ulike når det gjelder genussystem. Utvalget av morsmålsbakgrunner er fremstilt i tabellen under: Målspråk Morsmål Språk Norsk Tysk Spansk Nederlandsk Vietnamesisk Engelsk Genussystem Maskulinum Femininum Nøytrum Maskulinum Femininum Nøytrum Maskulinum Femininum Fellesgenus Nøytrum - Klassifikatorspråk - Ifølge Jarvis er morsmålstransfer påvist dersom vi kan finne inter-gruppeheterogenitet, intra-gruppehomogenitet og likheter mellom bruken av andrespråket og morsmålet. Datamaterialet er hentet

fra ASK - norsk andrespråskorpus. Genustildelingen undersøkes i testbesvarelser som er skrevet av norskinnlærere som har tatt Språkprøven i norsk. I ASK-korpuset er det 100 testbesvarelser i hver morsmålsgruppe, og dette relativt store datagrunnlaget har gjort det mulig å teste om eventuelle forskjeller mellom morsmålsgruppene er statistisk signifikant. Korrekt og ukorrekt genustildeling i hver morsmålsgruppe er registrert ut fra fire hovedsøk i ASK-korpuset: søk på ubestemte artikler, demonstrativer, possessiver og bestemt form singularis av substantivet. I kapittel 2 fremstilles det teoretiske grunnlaget og ut fra dette stilles en rekke forskningsspørsmål. For å prøve å finne svar på disse forskningsspørsmålene undersøkes innlærernes genustildeling ved ubestemte artikler. 1. Bruker innlærerne maskulinum som defaultgenus? 2. Forenkler innlærerne genussystemet ved lite bruk av femininum? 3. Bruker innlærerne semantiske tildelingskriterier for genus? 4. Bruker innlærerne formelle tildelingskriterier for genus? 5. Bruker innlærerne kongruensmarkører som "cues"? 6. Spiller frekvens en rolle for innlæringen av genus? 7. Finner vi manglende genustildeling? 8. Overfører innlærerne genus fra morsmålet? 9. Har kognatord en fasiliterende effekt på genustildelingen? 10. Er det fasiliterende å ha et morsmål med genussystem? 11. Er det fasiliterende å ha et morsmål med et genussystem som ligner målspråkets? Studien påviser morsmålstransfer med statistisk signifikans og ved inter-gruppeheterogenitet, inter-gruppehomogenitet og likheter mellom bruken av andrespråket og morsmålet. Derfor diskuteres 'lingvistisk transfer' og 'konseptuell transfer', basert på Jarvis og Pavlenko (2008), som en mulig forklaring på resultatene i forhold til de ulike forskningsspørsmålene. Men studien viser også at genustildelingen i innlærernes mellomspråk er påvirket av egenskaper ved genussystemet i norsk, og dette diskuteres med utgangspunkt i teori om genus basert på Corbett (1991) og Trosterud (2001). Resultatene diskuteres også i forhold til funksjonsbasert versus formbasert læring, basert på Bates og MacWhinney (1989), og i forhold til frekvens, "psykotypologi" og markerthet.

Rambøll Management & Arbeids- og inkluderingsdepartementet. (2007). *Evaluering av tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og implementeringen av rett og/eller plikt til slik opplæring: Sluttrapport*. Oslo: Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Hentet fra <https://evalueringportalen.no/evaluering/evaluering-av-tilskudd-til-opplaering-i-norsk-og-samfunnskunnskap-for-voksne-innvandrere-og-implementeringen-av-rett-og-eller-plikt-til-slik-opplaering-sluttrapport/Tilskudd%20til%20oppl%C3%A6ring.pdf/@@download>

Den 1. september 2005 ble rett og/eller plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere innført i Norge. Kommunen var også

før innføringen forpliktet til å tilby norskopplæring for innvandrere, men det var frivillig for innvandreren å delta i opplæringen. Formålet med innføringen av rett og/eller plikt var å tydeliggjøre den forpliktelsen innvandrere har til å lære seg det norske språket og å få en grunnleggende kunnskap om det norske samfunnet.

Med innføringen av rett og/eller plikt kom også en ny statlig tilskuddsordning. Denne var innrettet i per capita-tilskudd (tilskudd per person i målgruppen) resultattilskudd (tilskudd per bestått prøve) og skjønnsstilskudd (tilskudd til kommuner med få i målgruppen, som har vanskeligheter med å tilby opplæring innenfor de økonomiske rammene). Fylkesmannen er ansvarlig for utbetaling og kontroll med tilskudd som tildeles kommunene.

Evalueringen har hatt som hovedformål å undersøke hvordan kommunene implementerer rett og/eller plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap, samt å undersøke hvordan den nye tilskuddsordningen påvirker kommunenes implementeringsevne. Evalueringen ser på hvordan kommunene oppfyller de krav som stilles i introduksjonsloven og læreplanen, og den undersøker hvordan kommunene selv vurderer sin egen implementeringsevne med den nye tilskuddsordningen. Det er undersøkt hvordan det nye tilskuddet faktisk dekker kommunenes utgifter, og hvilke muligheter kommunene har til å effektivisere opplæringen gjennom konkurranseutsetting og interkommunalt samarbeid. Evalueringen har videre hentet inspirasjon fra de andre skandinaviske landene i forhold til en eventuell justering av tilskuddsordningen.

Ramirez, M., M. Perez, G. Valdez et al. (2009). Assessing the long-term effects of an experimental bilingual-multicultural programme: implications for drop-out prevention, multicultural development and immigration policy. *International Journal of Bilingual Education & Bilingualism*, 12(1), 47-59.

Rasch, K. V. (2015). *Når jeg snakker spansk er jeg meg*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-52266>

I denne oppgaven ser jeg på noen språklige og sosiale utfordringer internasjonale studenter vil møte ved videre studier på Universitetet i Oslo, etter endt norskundervisning. Mitt empiriske materiale er fire internasjonale studenter jeg har fulgt gjennom ett semester. Disse har valgt norsk som undervisningsspråk. På eksamen blir de vurdert utfra de samme kriteriene som studenter som har norsk som morsmål. Mine fire samtaledeltakere har alle fått de beste karakterene på eksamen i norsk på Universitetet i Oslo, og i kombinasjon med den høyere utdanningen de har fra sine hjemland, oppfyller de opptakskriteriene fra Universitetet. De er også godt kjent med selve studenttilværelsen. Møtet med den norske kulturen og språket gir nye erfaringer,

og møtet med norsk akademisk muntlig og skriftlig norsk byr på særlige utfordringer. Mitt teoretiske utgangspunkt er at identitet og identitetsforståelse ikke er en permanent og uforanderlig naturgitt størrelse, men dynamisk og sammensatt. Denne teoretiske tilnærmingen bygger på at man har flere identiteter som blir konstruert i sosial samhandling, og at de hele tiden er gjenstand for forhandling. Sentralt i studiet av språk og andrespråksinnlæring er identitet og språk, hvordan vi presenterer vår identitet gjennom språket. Språk er sentralt i konstruksjon og forhandlinger av identitet, og språklig adferd kan defineres som en identitetshandling fordi den personlige identiteten og personens innordning i sosiale roller vil synliggjøres ved hjelp av språket (Mæhlum 2008). Oppgaven tar utgangspunkt i situasjonen beskrevet over og har følgende problemstillinger: 1. Hvordan forholder samtaledeltakerne seg til forelesninger på norsk? 2. Hvordan lærer de seg mer norsk? Har de noen metoder og strategier for å øke vokabular og idiomatiske uttrykk? 3. I hvor stor grad blir denne studentgruppa inkludert i ulikt studierelatert arbeid med studenter som har norsk som morsmål? Hvordan fungerer seminargruppene og kollokviégruppene for dem? 4. Språk og identitet. Hvordan oppleves studiesituasjonen på Universitet i Oslo for mine samtaledeltakere? Hvem de blir gjort til?

Rasmussen, T. B. & K. Lund. (2005). *Den individuelle læringsplan: Danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.* København: Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration. Hentet

Erhvervsretningen af danskundervisningen forudsætter samspil mellem danskuddannelse og beskæftigelse/aktivering og eventuel anden uddannelse. Danskuddannelsen skal derfor tilrettelægges fleksibelt i overensstemmelse med den enkelte kursists behov, forudsætninger og beskæftigelses- eller aktiveringssituation. Et omdrejningspunkt for tilrettelæggelsen af undervisningen er derfor den individuelle læringsplan, som udbyder sikrer udarbejdet i samarbejde med den enkelte kursist. I denne vejledning gives der eksempler på, hvordan det kan gøres. Der er ikke én, men mange forskellige måder at gøre det på. Det afgørende er ikke formen, men at der bliver tale om et brugbart arbejdsredskab for såvel kursist som lærer, et arbejdsredskab, som er med til at synliggøre mål og progression. Det er ministeriets håb, at dette temahæfte vil inspirere hertil. [Finnes i fulltekst.]

Reder, S. & J. Bynner. (2009). *Tracking adult literacy and numeracy skills: Findings from longitudinal research.* New York: Routledge.

Understanding the origins of poor literacy and numeracy skills in adulthood and how to improve them is of major importance when society places a high

premium on proficiency in these basic skills. This edited collection brings together the results of recent longitudinal studies that greatly extend our knowledge of what works in raising skill levels, as well as the social and economic returns to improvement.

Many fundamental research questions in adult education involve change over time: how adults learn, how program participation influences their acquisition of skills and knowledge, and how their educational development interacts with their social and economic performance. Although a growing number of longitudinal studies in adult basic education have recently been completed, this book is the first systematic compilation of findings and methods. Triangulating findings from different methodological perspectives and research designs, and across countries, this text produces convergence on key conclusions about the role of basic skills in the modern life course and the most effective ways of enhancing them.

Ree, N. A. (1989). *Inn gjennom øret og ut gjennom pennen: Om bruk av diktater som evalueringsgrunnlag for andrespråkskompetanse hos en gruppe voksne chilenerne.* (Hovedfagsoppgave). Universitetet i Bergen, Bergen.

Ree, N. A. (1995). En modell for evaluering av muntlig andrespråksbeherskelse basert på en kandidats reseptive ferdigheter. *NOA: norsk som andrespråk*,(18), 142-152.

Ree, N. A. (1996). *Grammatikkens plass i et norskopplæringsforløp for fremmedspråklige voksne.* [Trondheim]: Statens ressurs- og voksenopplæringscenter & Norsk voksenpedagogisk forskningsinstitutt.

Ree, N. A. & M. Thorseth. (1995). *Kortrapport fra prosjektet "Norskopplæring som virkemiddel i integreringsarbeidet".* Trondheim: SINTEF IFIM.

Reigel, D. (2008). Positive feedback in pairwork and its association with ESL course level promotion. *TESOL Quarterly: A Journal for Teachers of English to Speakers of Other Languages and of Standard English as a Second Dialect*, 42(1), 79-98.

What is the role of positive feedback in the adult English language classroom? This study applies ideas from complexity theory to explore the relation between frequency of oral feedback received and student language proficiency. The researcher collected data from digital recordings of adult students (N = 41) who attended classes for 30 weeks at Portland State University Laboratory School. During the focused observation, the researcher recorded tokens of praise, affirmation, laughter, and nodding given by teachers and students in response to target student interlanguage. Students provide far more affirmation tokens than praise tokens to their peers, while teachers issue each with nearly equal

frequency. Statistical tests support the hypothesis that the rate of positive feedback received is associated with ESL student course level promotion regardless of student variables such as initial course level, gender, and first language (L1). The results support a possible language learning model akin to the complexity theory notion of increasing returns: Minor initial gains in producing English can result in more rapid second language development, the gains building on one another to form a positive feedback loop. (Contains 1 figure and 3 tables.)

Reinholt, H. (2016). *Sjangerpedagogikk: Veien til bedre skriveferdigheter?* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-57172>

På bakgrunn av stadig strengere krav til lese- og skriveferdigheter i dagens samfunn og utfordringene knyttet til hvordan man kan gi voksne minoritetsspråklige god opplæring i skrijving, undersøker jeg i denne masteroppgaven hvordan sjangerpedagogikkens skrivemetodikk kan egne seg for voksne minoritetsspråklige. Problemstillingen min er som følger: Hvordan kan sjangerpedagogikkens skrivemetodikk egne seg for voksne minoritetsspråklig? For å få en bredere innsikt, har jeg i tillegg til problemstillingen, tre forskningsspørsmål. Disse handler om elevene selv finner det lettere å skrive etter å ha blitt undervist eksplisitt i skrijving, om det finnes spor i elevens tekster av hjelpetekster og det som er kommet fram gjennom undervisningen, og til sist, hva læreren, som prøvde ute metoden i klassen, mener om denne undervisningsmetoden. I oppgavens teoridel gjennomgår jeg kort Vygotskys sosiale læringsteori og Hallidays teori om språk, den systemisk-funksjonelle grammatikken, da det er disse teoriene sjanger-pedagogikken hviler på. I denne delen av oppgaven redegjør jeg ganske grundig for den metodiske delen av sjangerpedagogikken, det som kalles sirkelen for undervisning og læring (skrivesentert.no, 2016) eller skrivesirkelen, siden det både er bruken av, og utfallet av den undervisningstilnærmingen til skrijving jeg studerer. Forskningstilnærmingen i denne kvalitative studien ligner et såkalt pedagogisk designeksperiment i tre faser: Først ble det utformet et undervisningsopplegg, med utgangspunkt i sjangerpedagogikkens teorier og metodikk. I den neste fasen ble dette prøvd ut, observert og justert. Til sist blir datamaterialet analysert. De kvalitative metodene som ble brukt i denne intervensjonen, var intervju, observasjon og elevtekstanalyser. Datamaterialet som ble lagt til grunn for drøftingene mine er som følger: To elevintervjuer, et lærerintervju, film og feltnotater fra fire observasjonssekvenser, fem elevtekster, tre modelltekster og to samskrevne tekster. De ulike delene av datamaterialet ble drøftet opp mot hverandre, og opp mot teori og relevant forskning. Resultatet av drøftingen gav

svar på forskningsspørsmålene og ble som følger: Elevene opplever selv at det er lettere å skrive etter å ha jobbet eksplisitt med skriving. Elevtekstene inneholder spor av undervisning og hjelpetekster. Læreren er begeistret for denne undervisningsformen og har tatt den i bruk i andre klasser. Som følge av sammenfall både innad i datamaterialet og i henhold til teori og skriveforskning, med forbehold om studiens begrensede utvalg, datamateriale og tidsaspekt, kan en slutte at sjangerpedagogikkens skrivemetodikk egner seg for voksne fra språklige minoriteter.

Reksten, N. (2010). *Mellom pedagogikk og integreringspolitikk: Søkelys på reformen i opplæringen norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere etter Introduksjonsloven av 2005.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-25622>

Oppgaven har søkelys på reformen i opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere fra 2005, hjemlet i Introduksjonsloven av 2004, et felt det er skrevet lite om. Formålet med oppgaven er å gi et bredt perspektiv på reformen og opplæringen gjennom å dokumentere rammebetingelser, drøfte den teoretisk, diskutere samvirkninger av ulike elementer og belyse erfaringer fra praktisk ledelse.

Både innholdsanalyse av relevante offentlige dokumenter og intervjuundersøkelse om lokale skolelederes arbeid og prioriteringer med å iverksette reformen brukes som metoder for datainnsamling i oppgaven. I oppgaven drøftes mål og kvalitetsbegreper, særlig strukturkvalitet i forhold til målene for opplæringen. Et av perspektivene i oppgaven er å diskutere om nyere styringsformer som mål- og resultatstyring og eventuelt ansvarliggjøring ligger i rammene for denne reformen, og se om noe av den samme styringsideologien som ligger bak Kunnskapsløftet også gjelder for Introduksjonsloven med forskrifter. Med bakgrunn i dokumentanalysen og teori rundt Kunnskapsløftet, ansvarliggjøring og New public management, kan mye tyde på at dette er tilfelle. Intervjuene med skoleledere er av mer praktisk karakter, noen hovedtrekk her er at arbeidet med overgang til lov- og forskriftsbasert opplæring har vært omfattende, til dels problematisk og har krevet mye læring i skoleorganisasjonene. Arbeidet med reformen på de tre eksempelskolene har vært til dels sterkt lederstyrt, og nye forvaltningsmessige krav har blitt oppfattet av lederne som mer viktige å ivareta i den første fasen enn det pedagogiske arbeidet med ny læreplan. Målstyringen har vært relativt lite vektlagt lokalt de første par årene etter at loven kom, men har fått øket fokus. De intervjuede skoleledernes holdninger til reformen er stort sett positive, og ledelsesoppgavene/endringsoppgavene ses ikke på som veldig spesielle. I oppgaven problematiseres det om rammebetingelsene/strukturkvaliteten er

optimale for innvandrere som trenger opplæring i norsk og samfunnskunnskap, ut fra mål om gode norskferdigheter, videreutdanning og arbeid/selvforsørgelse. Samtidig tyder mye på at opplæringen etter introduksjonsloven har blitt mer effektiv og målrettet enn den var før loven kom.

Reppen, I. A. (2011). *"Det viser seg at du er ekte nordmenn i stedet": Andrespråksbrukere, sted og tilhørighet.* (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim.

Denne avhandlingen tar for seg sentrale aspekter ved andrespråksopplæring i det norske språksamfunnet. Nærmere bestemt har jeg tatt for meg problematikken rundt valg av opplæringspråk i lokalsamfunn der nynorsk er offisiell målform og lokalbefolkningen bruker et talemål som skiller seg fra et østnorsk, bokmålsnært talemål. Som et konkret eksempel på et slikt lokalsamfunn har jeg tatt for meg Vinjekommune i Telemark, der det bor omtrent femti somaliske innvandrere. For å skape et mest mulig helhetlig bilde av språklærings- og integreringsprosesser i små lokalsamfunn, har jeg i undersøkelsen tatt for meg flere ulike typer kildemateriale. I Vinje gjennomførte jeg kvalitative intervjuer med voksne, somaliske innvandrere, somaliske ungdommer vokst opp i Vinje, en lærer i norsk som andrespråk og den tidligere flyktningkonsulenten i kommunen. I tillegg har offentlige dokumenter som læreplaner og stortingsmeldinger vært viktige for å vise hvordan praksisene for andrespråksopplæring arter seg. Bokmål er det suverent dominerende målformen i det norske språksamfunnet, og dette kommer også frem i de offentlige dokumentene jeg har tatt for meg. Det kan se ut til at det blir tatt for gitt at det også er bokmål som skal være undervisningsspråk i andrespråksundervisningen for voksne innvandrere. Læreplanene i norsk som andrespråk gir på sin side ingen føringer for hva slags målform som skal brukes, og det er således opp til den enkelte kommune å velge målform for sine andrespråkselever. Utvalget av lærebokmateriale er langt mindre på nynorsk enn på bokmål. Dette, kombinert med faktorer som den voldsomme overvekten av bokmål i massemedia, bidrar til at de fleste andrespråklærere velger å undervise i bokmål, på tross av at de selv kan være nynorskbrukere. Her er det rimelig å anta at språkholdninger også spiller en stor rolle – lærerne ønsker kanskje å skåne elevene sine fra å bli brukere av en markert "minoritetsmålform". Fra innvandrernes eget perspektiv kan det imidlertid se ut til at bruk av nynorsk og dialekt har en positiv signaleffekt – det markerer tilhørighet og lojalitet til et lokalsamfunn, og skiller dem fra innvandrere i de store byene. Slik kan de markere seg som individer, og unngå å bli plassert i en samlekategori det knytter seg negative holdninger til. For dem er det lokale språket en viktig del av integreringsprosessen, og de ønsker å kunne markere tilhørighet gjennom språket.

Riddiford, N. & J. Holmes. (2015). Assisting the development of sociopragmatic skills: Negotiating refusals at work. *System*, 48, 129-140.

Sociopragmatic skills are crucial to communicative effectiveness at work, yet relatively few studies have evaluated the effects of classroom-based support in developing both cognitive control and social competence in these areas of language proficiency. Learners often have difficulty negotiating culturally appropriate content in particular speech acts, such as refusals in specific contexts, even when they are able to identify the semantic features and formula required. This article describes a collaborative study between a group of researchers and second language teachers. Using authentic workplace discourse as the basis for teaching materials, the research tracks the development of skilled migrants' sociopragmatic performance over a period of 12 weeks, from their entry into the classroom, through six weeks of instruction, and into the workplace context. In this article, using a detailed case study for illustration, we examine the benefits of conscious learning combined with opportunities for social interaction, in assisting migrants acquire appropriate ways of negotiating workplace refusals.

Riksdagens revisorer. (2000). *Språk och arbete: Svenskundervisning för invandrare och invandrarnas arbetsmarknad.* (2000/01:3). Stockholm: Riksrevisionen. Hentet fra www.skolverket.se/remisser?id=2000:3307

Riksrevisionen. (2008). *Svenskundervisning för invandrare (sfi): En verksamhet med okända effekter.* (RiR 2008:13). Stockholm: Riksrevisionen. Hentet fra https://www.riksrevisionen.se/PageFiles/1714/RiR_2008_13.pdf

Riksrevisjonen. (2008). *Riksrevisjonens undersøkelse av tilbudet til voksne om grunnskoleopplæring og opplæring på videregående skolenivå.* (Dokument nr. 3-serien, 3:14). Oslo: Riksrevisjonen. Hentet fra http://evaluering.nb.no/eval-utlevering/innhold/URN:NBN:no-nb_overfordokument_1645_Eval_0/pdf

Rismark, M. (2000). *Klasseromsstudie fra B-løp innenfor norsk med samfunnskunnskap for voksne innvandrere.* Trondheim: Norsk voksenpedagogisk forskningsinstitutt. Hentet fra http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2012102906081.

Ritchey, J. & G. Dean. (2014). Language acquisition among adult immigrants in Canada: The effect of premigration language capital. *Journal of Research & Practice for Adult Literacy, Secondary & Basic Education*, 3(1), 55-58.

The article explores language acquisition among adult immigrants in Canada, which is considered as an important part in a successful social integration. Topics

discussed include the study conducted by the author analyzing data from the Longitudinal Survey of Immigrants to Canada, particularly their self-reported language ability, the powerful role of social practice in language acquisition and the influence of media as a learning tool.

Roberts, C. (2005). English in the workplace. I E. Hinkel (Red.), *Handbook of research in second language teaching and learning* (s. 117-136). Mahwah, N.J: Lawrence Erlbaum.

Roberts, C. (2010). Language Socialization in the Workplace. *Annual Review of Applied Linguistics*, 30, 211-227. Hentet fra <https://www.cambridge.org/core/article/language-socialization-in-the-workplace/39D0D0A4F5FB9A652CA8A8B2D77109C7>.

This survey article looks first at the changing demands of the workplace in a globalized economy. The new work order creates a new word order, and the workforce has become a "wordforce" (Heller, in press) with new genres of language and communication. These changes have taken place at a time when global flows of people, from less wealthy and secure societies to more wealthy and secure ones, have created multilingual workplaces. Both sets of changes challenge the traditional notion of second language socialization, and this is the focus of the next section. The workplace represents a complex, dynamic setting where migrants experience a double socialization: into the hybrid discourses of the workplace, which all newcomers experience, and into the specific language and cultural practices that realize these discourses. The new language requirements of the workplace produce for migrant workers and professionals a "linguistic penalty" (Roberts & Campbell, 2006) since the communicative demands of the selection process may be greater than those of the job itself. The last section of the article is concerned with language socialization in multilingual settings where language socialization into the dominant language is only part of the story. There is a contrast between the low status multilingualism of migrant workers, and staff in globalized and international organizations who are being socialized into new lingua franca interaction. The article concludes with an example of how the complex linguistic and technical environment of a high-tech multilingual company produces radically different conditions for language socialization which challenge how this notion can be used in the 21st century.

Roberts, C. & M. Cooke. (2009). Authenticity in the Adult ESOL Classroom and Beyond. *TESOL Quarterly*, 43(4), 620-642. Hentet fra <http://dx.doi.org/10.1002/j.1545-7249.2009.tb00189.x>.

The debate over authenticity is a longstanding one in the teaching of English to speakers of other languages. This article revisits that debate in the context of linguistic-minority adults who, in the process of migration, experience a loss of

independence and cultural capital (Bourdieu, 1986/2004). Adult migrants must develop authentic voices in their new second language both for social and interpersonal encounters and in bureaucratic and institutional settings such as job interviews and medical consultations. These needs are not adequately met by invented or oversimplified functional materials which flatten out interactional complexity. Rather, materials should be research based so that they exemplify the social relations and discourse routines of everyday and institutional interactions.

Roca-Varela, M. L. & I. M. Palacios. (2013). How are spoken skills assessed in proficiency tests of general English as a foreign language? A preliminary survey. *International Journal of English Studies*, 13(2), 53-68.

This paper examines some of the best known proficiency tests in English, with particular focus on the oral component. Attention is paid to the following issues, among others: the weighting of oral elements in testing, the criteria used for the assessment of oral skills and the relation of these to the general guidelines in the "Common European Framework of Reference" (CEFR), and the kinds of tasks and marking systems used for assessment. Our aim is to evaluate these tests as a means of determining the extent to which they can be considered valid tools for the assessment of oral performance, considering their significance, relevance and implications in the broader context of the modern world. We contend that, as is the case with teaching processes in general, which need to be continuously evaluated and reformulated, this is true of English testing, especially oral skills, given the special nature of the spoken language.

Roddvik, V. & D. Hægeland. (2008). *Metodisk veiledning: Traumatiserte deltakere: Hva bør lærerne vite?* Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/abc176d39fef4bb7908b4e8dba18f63c/traumatiserte_deltakere.pdf

Ropjukwat, T. (2013). *Norskopplæring for voksne innvandrere: En undersøkelse om norskopplæringen til voksne innvandrere fra Thailand i Båtsfjord kommune og Tromsø by.* (Masteroppgave). Universitetet i Tromsø, Tromsø. Hentet fra <http://hdl.handle.net/10037/5471>

Denne mastergradsoppgaven omhandler opplæring i norsk for voksne innvandrere. Fokuset er rettet mot hva som er god opplæring, og i hvilken grad innvandrerne selv synes de får det. Gjennom deres perspektiv forsøker jeg å vurdere om opplæringen innfrir forventningene i lovverket og forskrift om norskopplæring for voksne innvandrere. Hypotesen jeg startet ut med, var at det gis bedre opplæring i større kommuner enn i mindre kommuner, noe som resulterer i at innvandrere i store kommuner blir bedre i norsk. Denne oppgaven

er skrevet innenfor mastergradsprogrammet i språk og samfunnsfag, noe som gjør oppgavens helhet tverrfaglig. På den ene siden er hypotesen didaktisk fokusert. På den andre siden er den innenfor nordisk språkvitenskap. Gjennom en digital språktest har jeg samlet inn kvantitative data om språkkompetansen til totalt ti voksne innvandrere med thailandsk bakgrunn – seks representanter fra en liten kommune i Finnmark og fire representanter fra Tromsø by. I tillegg gjorde jeg kvalitative intervjuer med samtlige ti informanter. Språktesten og intervjuene er det empiriske grunnlaget for oppgaven. Lovverk, læreplan og generell pedagogisk/didaktisk teori er utgangspunktet for vurderingen av empirien. Undersøkelsen viser at innvandrere fra Thailand i Tromsø by er bedre i norsk enn slike innvandrere i Båtsfjord kommune. Resultatet underbygger derfor hypotesen om at innvandrere i større kommuner er bedre i norsk. Undersøkelsen tyder også på at opplæringen er årsaken til det.

Rosén, J. (2013). *Svenska för invandrarskap? Språk, kategorisering och identitet inom utbildningsformen Svenska för invandrare*. (Doktorgradsavhandling). Örebro universitet, Örebro. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:667816>

I avhandlingen *Svenska för invandrarskap? Språk, kategorisering och identitet inom utbildningsformen Svenska för invandrare* rikas intresset mot diskurs, kategorisering og identitetsskapande inom utbildningsformen Sfi dels historiskt över tid och dels bland deltagare i Sfi vid ett lärcentrum. I avhandlingen och dess fyra studier belyses de diskurser som utbildningen formats inom sedan starten i mitten av 1960-talet till 2011 med särskilt fokus på kategorisering og identitet. Avhandlingen har en bred teoretisk förankring i sociohistoriska, postkoloniala og språkpolitiska perspektiv.

Det empiriska materialet består av dokumentmaterial (läroplaner, kursplaner, propositioner, statliga utredningar, rapporter og utvärderingar) från 1965 till 2011 samt fältanteckningar, audio- og videomaterial från deltagande observationer i fem Sfi-klassrum. Resultatet presenteras framförallt i de fyra artiklarna men även i avhandlingens kapp. I den första studien belyses, utifrån ett sociohistoriskt perspektiv, diskursiva förändringar vad gäller kategoriseringar inom og mål med Sfi-utbildningen. I studie 2 används nexusanalys som teoretiskt verktyg för att synliggöra förhållandet mellan statlig policy og det lärande som sker i Sfi-klassrummen. Studien visar olika sätt att vara i og med språk i empirin, vilket i sin tur uppmärksammar hur språkpolitiska frågor, såsom svenskans varande som enande språk i Sverige, görs og förhandlas i de dagliga samtalen bland deltagarna inom Sfi. I den tredje studien som utgår från feministiska og postkoloniala perspektiv, presenteras en historisk analys av hur kategorierna svensk og invandrare skapats i förhållande till föreställningar om genus og jämställdhet inom Sfi-utbildning. Den fjärde studien uppmärksammar

relationen mellan lärande och identitetsskapande i Sfi-klassrummen med fokus på föreställningar om kön och nation.

Som helhet belyser avhandlingen och de fyra studierna hur diskurser cirkulerar både över tid och mellan statlig policy och lärandet i klassrummet. Avslutningsvis bidrar avhandlingen till en kritisk diskussion om hur föreställningar om språk, kön och nation samverkar i gränsdragningar mellan inkluderade och exkluderade i det geopolitiska rummet Sverige.

Rubio, F. (2015). Assessment of oral proficiency in online language courses: Beyond reinventing the wheel. *Modern Language Journal*, 99(2), 405-408.

The article looks at assessment in online foreign language courses, discussing how the Internet offers opportunities for forms of assessment and associated learning experiences that are different from, and maybe superior to, those available in regular classroom settings. It discusses the washback effect, or the effect of the implementation of high-stakes testing on teaching and curriculum, suggesting it can be a positive effect. Assessment of oral communication in online courses is discussed.

Rundqvist, M. (2003). *Uppsalamodellen: Samverkan för integration inom det regionala tillväxtavtalet*. Norrköping: Integrationsverket. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:905631/FULLTEXT01.pdf>

Den här rapporten handlar om den Modell för effektivare integration som har satts igång inom ramen för det regionala tillväxtavtalet i Uppsala län. Arbetet med Modell för effektivare integration är en pågående utvecklingsprocess. Den verklighet som möter oss i Uppsala är liksom i andra regioner mångfacetterad. Enbart mängden insatser och projekt är svår att överblicka. Denna rapport är ett led i arbetet med att bringa ordning och förståelse i syfte att lära och utveckla. Uppsala tillhör de fåtal län som har formulerat integration som ett särskilt insatsområde i sitt regionala tillväxtavtal. Som uttryckligt mål för det särskilda insatsområdet sägs i tillväxtavtalet för Uppsala län att integrationen mellan invandrare och majoritetsbefolkningen ska underlättas bland annat genom en utvecklad samverkan mellan myndigheter. Modell för effektivare integration är det direkta uttrycket för denna målsättning. I ledningsgruppen för Modell för effektivare integration återfinns representanter för Uppsala kommun, Länsstyrelsen, Länsarbetsnämnden, Landstinget och Migrationsverket i länet. Även Integrationsverket är sedan oktober år 2000 representerat i denna ledningsgrupp.

Rapporten innefattar beskrivning och analys av ambitionerna med försöksmodellen för effektivare integration. Den innefattar också beskrivning och analys av i Uppsala län pågående projekt, inte minst arbetsmarknads- och

näringslivsinriktad introduktion. Rapporten strävar efter att undersöka efterlevnaden av regeringens grundidéer med de regionala tillväxtavtalen, med särskild inriktning på introduktion, integration och mångfald. Sålunda beaktar rapporten fenomen som samverkan mellan olika aktörer, näringslivets medverkan och anpassningen till lokala och regionala behov, men ur ett introduktions-, integrations- och mångfaldsperspektiv.

När det gäller samverkan och helhetssyn så har man i Uppsala tagit klara steg framåt. Det regionala tillväxtavtalet och Modellens tillkomst har bidragit till ett antal positiva utvecklingstendenser på olika plan inom Uppsala kommun och län. Detta gäller primärt den förbättrade interinstitutionella samverkan mellan myndigheter samt att integrationsfrågan över huvud taget kommit upp på dagordningen och det med en perspektivförskjutning. Perspektivförskjutningen inkluderar såväl fokus på integration till arbete som ett mer individanpassat angreppssätt. Den ökade samordningen i Uppsala innebär också ett viktigt steg i riktning mot ett bättre utnyttjande av de befintliga resurserna.

Självfallet finns mycket kvar att göra. Till exempel kan den interkommunala samverkan förbättras. Också när det gäller att beakta företagets efterfrågan och näringslivets medverkan återstår mycket att göra. Inga medel inom det regionala tillväxtavtalets särskilda programområde »integration« kommer hittills från det privata näringslivet. Inte heller är företrädare för det privata näringslivet representerade i ledningsgruppen för Modell för effektivare integration. Dock riktar sig olika satsningar inom ramen för Modellen till privata företag. Dessutom börjar insikten växa om att det kan finnas flera fördelar med att på ett mer direkt sätt än hittills beakta företagets efterfrågan. Här är den igångsatta bussförarutbildningen ett bra exempel. Över huvud taget ökar insikten om värdet av att betrakta nyanlända som en resurs i ljuset av regionala och lokala behov. Vad gäller svenska för invandrare görs en indelning efter utbildning och kunskaper i svenska. Inom ramen för den nya arbetsmarknadsinriktade introduktionen pågår också utvecklingsarbete för att anpassa praktikinslag på ett mera individualiserat sätt. Ett av de primära målen är att förkorta vägen från introduktion till arbete. Här har också ett antal åtgärder vidtagits som till exempel en bättre samarbetsplattform mellan Arbetsförmedlingen och Introduktionsbyrån.

Ruud, M. E. (2002). *Kantineprosjektet på Kloden: Evaluering av et opplæringstiltak i bydel Sagene - Torshov*. (Prosjektrapport 324–2002). Oslo: Norges byggforskningsinstitutt.

Hentet fra

<https://www.sintef.no/globalassets/upload/byggforsk/publikasjoner/prosjektrapport324.pdf>

Denne rapporten er en evaluering av Kantineprosjektet, som er et opplæringstiltak i bydel Sagene – Torshov i Oslo. Målet med evalueringen har vært å undersøke om Kantineprosjektet har hatt ønsket effekt sett i forhold til prosjektets målsetting, og å få fram sterke og svake sider ved prosjektet. Kantineprosjektet er først og fremst rettet mot flyktninger og innvandrere bosatt i bydelen, og har som målsetting å gjøre deltakerne mer kvalifisert for arbeidslivet og samfunnslivet for øvrig. Kantineprosjektet inngår som en del av opplæringstiltaket ved Kloden internasjonalt senter i bydel Sagene – Torshov, som er ett av flere tiltak som er iverksatt i regi av Handlingsprogrammet for Oslo indre øst. Kvalifiseringen oppnås gjennom to kanaler: produksjon av mat og språkopplæring. Kvalifiseringen knyttes følgelig både til praktisk arbeid i et kjøkken og til klasseromundervisning. Opplæring og undervisning foregår både klassevis, gruppevis og individuelt.

Målgruppen i Kantineprosjektet er først og fremst flyktninger og innvandrere med liten eller ingen skolegang fra hjemlandet. Noen er analfabeter på sitt eget morsmål. Målgruppen er også personer som har en vanskelig livssituasjon og som trenger å styrke sin kompetanse i norsk og på andre arenaer. Målgruppen tilsvarer i stor grad de som, i følge ny opplæringsplan for norske innvandrere av 1998, skal følge løp B i opplæringen med mer tilrettelagt praktisk norsk og med flere timer (opptil 3000 timers opplæring mot 850 for de med tilsvarende grunnskole). Evalueringen bygger først og fremst på intervjuer og samtaler med tidligere og nåværende deltakere, til sammen 15 personer. Videre er det gjennomført samtaler og intervjuer med seks medarbeidere samt med to arbeidsgivere. Intervjuene er foretatt både på Kloden og på forskjellige arbeidsplasser.

Rydén, I.-L. (2007). *Litteracitet och sociala nätverk ur ett andraspråkperspektiv*. (Rapporter om svenska som andraspråk, ROSA 10). Göteborg: Göteborgs universitet. Hentet fra https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/20513/1/gupea_2077_20513_1.pdf

I denna rapport redovisar Inga-Lena Rydén en studie av hur analfabeter och vuxna invandrare med liten eller ingen skolbakgrund hanterar dagliga situationer som kräver läs- och skrifvförståelse i det nya landet. Fokus ligger på de sociala nätverkens betydelse i denna process, dvs. på den roll som sociala relationer spelar för möjligheterna att hantera de olika roller som man som nyanländ invandrare förväntas kunna hantera i olika skriftspråkliga sammanhang och miljöer i Sverige. Genom att nära följa några deltagare i alfabetiseringsundervisning i deras vardagliga liv har författaren givits möjlighet att ta del av deras känslor, tankar och reflektioner kring mötet med det svenska samhället. Härigenom har hon kunnat studera hur kunskap, läsande och skrivande ofta distribueras i en utbytesprocess där de sociala nätverken utgör ett

centralt fundament. For informanterna i studien spelar dessa nätverk en viktig roll for möjligheterna till språkutveckling och social delaktighet i det nya landet, inte minst när det gäller att utveckla strategier som gör att vardagssituationer som kräver läs- och skrifvförståelse kan hanteras. Även om samtliga informanter fortfarande upplever att de till och från känner sig beroende av andra i många sammanhang i det svenska samhället har de goda förhoppningar om att utvecklingen går mot ett tydligare oberoende och ett större självförtroende. Genom Inga-Lenas Rydén's studie får vi som läsare viktig insikt i vad det innebär att som vuxen i en socialt och kulturellt främmande miljö lära sig läsa och skriva på ett språk som man ännu inte behärskar. Även om det kan framstå som en omöjlig uppgift är det många som i likhet med informanterna i studien genom alfabetiseringsundervisning och ett gott stöd från nära och kära tar sig förbi alla de svårigheter som detta kan innebära och lyckas i detta imponerande projekt. Möt Willy, Daisy och Eliza och följ med dem på deras spännande resa in i det svenska skriftspråkssamhället och låt dig imponeras av deras uthållighet, viljestyrka och livsvisdom!

Ryen, E. (2003). Betty og grammatikken. I G. Manne & J. E. Hagen (Red.), *I Mannes minne: Minneskrift til Gerd Manne* (s. 215-226). Oslo: Fag og kultur.

Ryen, E. (2010). Språkopplæring for minoritetsspråklige barn, unge og voksne: En forskningsoversikt. *NOA: norsk som andrespråk*, 26(2), [67]-97.

Ryen, E. (2013). *Grammatikkens plass i norskopplæringen*. (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/abc176d39fef4bb7908b4e8dba18f63c/kap4_grammatikkens_plass.pdf

Ryen, E., A. Hvenekilde & L. I. Bjørkavåg. (1999). "Men hva betyr det, lærer?" *Norsk som andrespråk: utdrag: side 9-18, 127-155 og 175-275*. Oslo: Pensumtjeneste. Hentet fra http://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2013080238066.

Ryen, E. & I. Tonne. (2015). Norske grammatikkarbeider med et andrespråksperspektiv: En oversikt. *NOA: norsk som andrespråk*, 30(1-2), 40-76. Hentet fra <http://ojs.novus.no/index.php/NOA/article/view/1184>.

I denne artikkelen omtaler vi arbeider som beskriver norsk grammatikk i et innlærerperspektiv eller i et generelt kontrastivt perspektiv. Vi tar også for oss grammatikker med konkrete kontrastive framstillinger av norsk sammenlignet med et utvalgt språk. Målgruppe for arbeidene er henholdsvis lærere og

innlærere. Vi har valgt tiden fra 1979 og fram til i dag som hoveddramme for de publikasjonene vi behandler i artikkelen, men omtaler også grammatiker skrevet for innlærere av norsk forut for denne perioden. 1979 er et skjellsettende år. Dette året ble det utgitt flere bøker med en klar kontrastiv tilnærming til norsk språk, og de språkene som norsk ble kontrastert mot, åpnet opp også for kunnskaper om språk som tidligere ikke var blitt beskrevet på norsk. Fra slutten av 1970-tallet har det også vært store endringer i elevgrunnet i skole og voksenopplæring og i demografien i samfunnet ellers. Dette ga behov for økte kunnskaper blant pedagoger om flerspråklighet, om tilegnelse av norsk som et andrespråk og innsikt i norsk grammatikk, men også i de språkene innlærerne brukte med seg. I artikkelen dekker vi språklige systembeskrivelser som omfatter morfologi, syntaks og fonologi. Der det er relevant drøfter vi hvordan perspektiver og utvalg av emner blir annerledes for beskrivelser der mottakergrupper er lærere og innlærere av norsk enn i grammatiske arbeider som har morsmålstalere av norsk som mottakere.

Røynestad, T. D. (2004). Mer effektiv norskopplæring med "Jeg kan"-metodikk: Mestringsfokus gir læringsresultater. *NOA: norsk som andrespråk*,(25), 48-75.

Sachs, L. (1986). *Alfabetisering: En fråga om kultur och tänkande*. Linköping: Linköpings universitet. Hentet fra <http://liu.diva-portal.org/smash/get/diva2:721723/FULLTEXT01.pdf>.

Culture and thought in the acquisition of literacy is a study of Turkish rural migrant women in a suburb of Stockholm. It is an anthropological description of the process of becoming literate, of the functions that are served by the ability to read and write, and of the way this ability is used in everyday life. The report demonstrates that the women's evaluation of and motivation, opportunities and resources for different forms of communication are influenced not only by their social history but also by factors in their new environment. This description gives some insight in to the women's domestic and social experiences which helps us to a better understanding of their thoughts and actions in the class room, the literacy course and working life. It helps us to distinguish the elements of continuity and change in their language use.

Salo, P. & P.-S. Sarin. (2010). *Integration genom vuxenutbildning och fortbildning: Landrapport Finland*. København: København: Nordisk ministerråd. Hentet fra http://www.oecd-ilibrary.org/fr/integration-genom-vuxenutbildning-och-fortbildning_5js39zmb24kk.pdf;jsessionid=bpell49hp81u.x-oecd-live-03?contentType=%2fns%2fNCMBook%2c%2fns%2fBook&itemId=%2fcontent%2fbook%2ftn2010-

562&mimeType=application%2fpdf&containerItemId=%2fcontent%2fserial%2f09086692&accessItemIds=&site=fr&option6=imprint&value6=http%3a%2f%2foecd.metastore.ingenta.com%2fcontent%2fimprint%2fncm.

Trots att invandringen till Finland ökat de senaste årtionden är andelen invandrare fortfarande liten, drygt 2,5 %. De största invandrargrupperna kommer från Estland och Ryssland. Invandrarna är geografiskt ojämnt fördelade, vilket innebär att behovet av integrationsfrämjande vuxenutbildningsåtgärder varierar stort förutom mellan olika invandrargrupper även mellan olika regioner. Under senare år har den arbetsrelaterade invandringen varit fokus. Den integrationsfrämjande vuxenutbildningen i Finland kan beskrivas både som arbetsmarknadsorienterad och individualiserad. Målet är att för en invandrare som i ett tidigt skede blir arbetssökande skraddarsy en utbildningsväg till den öppna arbetsmarknaden. Integrationsutbildningen består av tre olika former av utbildningshelheter som administreras av Arbets- och näringsministeriet. Dessa är tilltänkta att beakta invandrarnas olika förutsättningar (t.ex. invandrare som saknar läs- och skrivkunnsighet) och utgöra en väg till arbetsmarknaden eller fortsatta studier inom det ordinarie vuxenutbildningssystemet. På senare tid har tyngdpunkten kommit att flyttas från de arbetsmarknadspolitiska integrationsutbildningarna till vuxenutbildning inom det ordinarie vuxenutbildningssystemet. Uppföljningen av integrationsutbildningarna i form av utvärderingar har varit relativt blygsam. Det man kan konstatera är att trots att de individuella förutsättningarna har kunnat beaktas rätt väl har effekterna (i form av fortsatta studier eller anställning på arbetsmarknaden) inte motsvarat förväntningarna. Förutom att förbättra lärarnas kompetens i att arbeta med invandrare finns det incitament till att både förenkla systemet med integrationsutbildningarna och integrera dem starkare i ordinarie vuxenutbildning. Utvecklandet av vuxenutbildning för invandrare har skett genom ett mycket stort antal lokalt eller regionalt förankrade men sinsemellan okoordinerade EU-finansierade projekt. Som en reaktion på detta genomför man för tillfället två omfattande stödstrukturprojekt med syfte att stärka vägledningen och rådgivningen samt samla och kommunicera de erfarenheter som visat sig vara effektfulla (best practices).

Salomonsen, L. (2007). Test in Norwegian: Advanced level. I C. Carlsen & E. Moe (Red.), *A human touch to language testing: A collection in honour of Reidun Oanæs Andersen on the occasion of her retirement June 2007* (s. 148-156). Oslo: Novus.

Salomonsen, L. E. (2002). Substantivfraser i norsk som andrespråk på et mellomnivå. *Nordica Bergensia*,(26), [211]-220.

Sandbæk, M. L. (2011). *Voksne innvandrere i norskopplæringen: Brukerundersøkelser i Basis og Helsefagarbeideropplæringen*. (Faf-notat 2011:03). Oslo: Faf. Hentet fra http://www.faf.no/media/com_netsukii/10124.pdf

Denne rapporten, som utgjør delrapport 4 i Fafos evaluering av Krafttak for norskopplæring, skal handle om deltakerne i to av Krafttakets deltiltak – Basis og Helsefagarbeideropplæringen. Vekten er lagt på deltakernes opplevelse av de to opplæringstilbudene, men også denne delrapporten belyser spørsmål knyttet til frafall og måloppnåelse og både bekrefter og utfyller funn fra de tre første delrapportene.

Sandvik, M. (1989). Norsk som andrespråk: Språksyn, prøveformer og evaluering. *Norsklæraren*, 13(1), 29-34.

Sandvik, M. (1991). Interaksjonsanalyse av muntlig eksaminasjon i norsk som andrespråk. *Norskraft*, (68), [1]-32.

Sandwall, K. (2010). "I learn more at school": A critical perspective on workplace-related second language learning in and out of school. *TESOL Quarterly*, 44(3), 542-574. Hentet fra <http://www.jstor.org/stable/27896745>.

This article presents a case study of a student involved in language learning at a work placement, as part of the basic Swedish language programme for adult immigrants, Svenska för invandrare (Sfi), in Gothenburg, Sweden. In accordance with the predominant economic agenda, this system is assumed to accelerate labour market entrance as well as language acquisition for the newcomer. The article describes some macrolevel aspects important for the outcome of the work placement and discusses some tensions in the system, before exploring an ecological framework and the concept of affordances as a tool for analysing the agents' situated interactions at the work placement. The analysis shows that affordances offered by the environment at the work placement were explored as meaning-making material and as action potentials but not as learning opportunities, because the student's activities were limited to tasks and she had insufficient support for evaluating her work placement interactions. The article suggests some basic ecological principles for the reframing of the Sfi programme, built on affordance-focusing tasks that enable students to learn from discourse practices that they come across at workplaces and other out-of-classroom contexts.

Sandwall, K. (2013). *Att hantera praktiken: Om sfi-studerandes möjligheter till interaktion och lärande på praktikplatser*. (Doktorgradsavhandling). Göteborgs universitet, Göteborg. Hentet fra <http://hdl.handle.net/2077/32029>

Avhandlingen handler om invandrares muligheter att lara sig svenska pa sadana praktikplatser som erbjuds inom ramen for sfi-utbildningen, dvs. inom den grundlaggande utbildningen i svenska som andrasprak som vuxna invandrare i Sverige erbjuds. I den offentliga debatten havdas ofta att invandrare relativt enkelt kan lara sig svenska pa arbetsplatser aven om forskning som stoder sadana pastaenden saknas.

Det overgripande syftet med denna avhandling ar att utforska och problematisera sfi-studerandes muligheter till interaksjon och larande pa praktikplatser och studien ar utformad som fyra fallstudier dar sfi-studerande foljts i undervisning och pa praktik i olika branscher.

Santos, M. G. & A. Whiteside (Red.). (2015). *Low educated second language and literacy acquisition: Proceedings of the 9th symposium: City College of San Fransisco, Mission Campus, San Fransisco, California, USA, August 2013*. [s.l.]: Lulu Publishing Services. Hentet fra http://www.leslla.org/files/resources/LESLLA_2013_Proceedings.pdf.

Sataoen, S. O. (1979). *Undervisning i norsk for voksne innvandrere*. (Hovedoppgave). Universitetet i Oslo, Oslo.

Saue, I. L. (2015). *Hva pavirker innvandreres sannsynlighet for a komme i arbeid eller ta utdannelse? En kvantitativ studie av den kommunale implementeringen av introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere*. (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/301853>

Denne oppgaven studerer i hvilken grad og hvordan den kommunale implementeringen av introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere pavirker introduksjonsdeltakernes utdannings- og arbeidsmuligheter etter endt program. Oppgavens problemstilling er utformet pa bakgrunn av hva tidligere forskning anser som kunnskapshull i litteraturen. Det etterlyses mer forskning om hvordan forhold ved den kommunale implementeringen av introduksjonsprogram kan pavirke programmets resultatoppnaelse i form av antall deltakere som er i arbeid eller tar utdannelse ett ar etter fullfort program. Ved bruk av perspektiver fra implementeringsteori og organisasjonsteori ble det utformet fire hypoteser til det empiriske arbeidet. Det ble derfor utledet hypoteser om at klar arbeidsdeling mellom sentrale integreringsaktorer, formelle rutiner for samarbeid, en samarbeidsorientert organisasjonskultur og resultatfokus fra lederne sin side vil pavirke resultatoppnaelsen positivt. Datagrunnlaget er et koblet datasett basert pa data fra Nasjonalt introduksjonsregister (NIR), Statistisk sentralbyra (SSB), Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), NAV og Ramboll Management Consulting. Den

multivariate logistiske regresjonsanalysen viste at ingen av de fremsatte hypotesene har en signifikant påvirkning på introduksjonsprogrammets resultatoppnåelse når det kontrolleres for demografiske kjennetegn ved flyktningene og kommunale forutsetninger. Det tyder på at disse implementeringsfaktorene har lite å si for resultatoppnåelsen sammenlignet med karakteristikker ved innvandrerne selv og kommunale forutsetninger som arbeidsledighet og økonomi. En supplerende multivariat regresjonsanalyse viser imidlertid at selv om det kontrolleres for kjennetegn ved flyktningene og ulike kommunale forutsetninger så eksisterer det likevel en kommuneeffekt, i den betydning at innvandrere har ulik sjanse for arbeid eller utdanning ut i fra hvilken kommune de bor i. Det kan bety at det likevel er noe ved kommunenes implementering av programmet som kan påvirke resultatoppnåelsen. Oppgaven konkluderer med at klar arbeidsdeling, formelle rutiner for samarbeid, en samarbeidsorientert organisasjonskultur og lederes resultatfokus i liten grad har betydning for introduksjonsdeltakernes sannsynlighet for arbeid eller utdanning etter endt program.

Schanche, P. (2009). *Kostnader til grunnskoleopplæring for voksne: Kartlegging av spesialundervisning og ordinær grunnskoleopplæring: Landstall og dybdykk i ni kommuner.* (Agenda rapportnr. 6331). Høvik: Agenda & KS. Hentet fra <http://slideplayer.no/slide/12003124/>

Schrauf, R. W. (2009). English use among older bilingual immigrants in linguistically concentrated neighborhoods: social proficiency and internal speech as intracultural variation. *Journal of Cross-Cult Gerontology*, 24(2), 157-179. Hentet fra <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/19184621>.

This research focuses on patterns of English proficiency and use-of-English among older immigrants living in linguistically concentrated, ethnic neighborhoods. A sample (n = 60) of older Puerto Ricans, who moved from the island to the mainland in their twenties, were divided into English proficiency groups (fluent, high intermediate, low intermediate) via the Adult Language Assessment Scales. Participants then provided self-ratings of their English proficiency (understanding, speaking, reading, and writing), their use of English in social domains (language spoken with own-family, in-laws, spouse, children, neighbors, and workmates), and their use of English in private psychological domains (language of talking to oneself, counting, writing notes to oneself, thinking, dreaming, praying, and expressing feelings). Finally, all participants completed the Puerto Rican Bicultural Scale. Results show a cohort of immigrant elders whose first language is protected by their ethnic neighborhoods but whose domestic and private lives are increasingly permeated by English. In

particular, children emerge as powerful forces of language socialization in English for their parents. Further, there are important individual differences by level of proficiency, with a lowest proficiency group that is less acculturated, lower in socioeconomic status, and even more linguistically isolated than groups with higher proficiency. In essence, level of second language proficiency is a potent source of intracultural variation. Methodologically, the paper makes the important point that self-rated patterns of language use are consistent with scores on formal measures of proficiency. The paper also provides empirical verification of the logic of dividing language use into external, social speech and internal, psychological speech.

Schöneberger, C., I. van de Craats & J. Kurvers (Red.). (2011). *Low-educated second language and literacy acquisition: Proceedings of the 6th symposium Cologne 2010*. Nijmegen: Centre for Language Studies. Hentet fra <http://www.leslla.org/files/resources/LESLLAproceedings2011.pdf>.

Seeberg, M. L. & R. Dahle. (2005). *Det er kunnskapene mine dere trenger, ikke språket mitt: Etnisitet, kjønn og klasse ved to arbeidsplasser i helse og omsorgssektoren*. (NOVA Rapport 24/05). Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst. Hentet fra https://www.researchgate.net/profile/Marie_Seeberg/publication/237629710_Det_er_kunnskapene_mine_dere_trenger_ikke_spraket_mitt_Etnisitet_kjonn_og_klasse_ved_to_arbeidsplasser_i_helseog_omsorgssektoren/links/55152202cf283ee0839c5b8.pdf

[Første avsnitt i sammendraget:] Prosjektet «Arbeidsplasser i helse- og omsorgssektoren: kjønn, klasse, etnisitet» ble gjennomført fra 2003 til 2005, og var finansiert gjennom Norges forskningsråds program for arbeidslivsforskning. Bakgrunnen for prosjektet var at andelen ansatte med innvandrerbakgrunn i helse- og omsorgssektoren øker, og at en regner med fortsatt vekst. Hensikten var å utforske hvordan ansatte med innvandrerbakgrunn inkluderes i det eksisterende arbeidsmiljøet, og hvordan arbeidsorganisering, arbeidsrelasjoner og hierarkidannelser påvirkes av at ansatte med innvandrerbakgrunn blir rekruttert inn i helse- og omsorgssektoren. Vi har gjennomført feltarbeid ved et bo- og omsorgssenter og et sykehus i Oslo-området. Prosjektets hovedfokus er altså på arbeidsplassene, snarere enn på de ansatte. De to arbeidsplassene beskrives i hvert sitt kapittel i rapporten. Kapitlene skal også fungere som en tilbakemelding til arbeidsplassene som tok imot oss. På den måten kommer problemstillinger som er særlig relevante for henholdsvis sykehus og bo- og omsorgssentre eller sykehjem, tydelig fram. Sykehuset og bo- og omsorgssenteret utgjør eksempler på to forskjellige typer organisasjoner med særegne muligheter og problemer. Slik blir rapporten også nyttig for ledere og ansatte innenfor begge typene organisasjoner. Rapporten sammenligner

arbeidsplassene i forhold til ulike temaer. Den viser også til at de inngår i en større sammenheng og er underlagt ulike rammebetingelser, noe som har betydning for hva forskjeller i etnisitet, kjønn og klasse får å si i praksis.

Seglem, A. & I. K. Kitterød. (2016). *Språkkrav: En maktfaktor i arbeidslivet?*

Barnehagelederes oppfatninger rundt krav til norskferdigheter for barnehageansatte i Oslo kommune. (Masteroppgave). Høgskolen i Østfold, Halden. Hentet fra https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2432259/16-01353-17%20Masteroppgave%20Annette%20Seglem%20og%20Ida%20Kristine%20Kitter%C3%B8d.pdf%20288796_1_1.pdf?sequence=1

Dette er en kvalitativ studie som tar for seg problemstillinger rundt kravet til språkprøve på B1 nivå (tidligere norskprøve 3) for fast ansettelse i Oslo Kommunes barnehager som ble innført i 2012. Vi har intervjuet fire ledere fra fire ulike barnehager og spurt om hvilke oppfatninger de har angående krav til norskkunnskaper hos ansatte. For å sette et begrepsapparat på barnehageledernes oppfatninger og refleksjoner har vi brukt Michel Foucault og Pierre Bourdieus teorier om makt. Fire temaer ble tydelige i samtalene med informantene, og utgjorde grunnlaget for analyse og diskusjon. Temaene dreide seg om: kunnskap om språkkravet, ansettelse, verdsatt kompetanse hos barnehagemedarbeidere og perspektiver på mangfold i barnehagen. Innenfor temaene har vi trukket fram de diskursene barnehagelederne står i og satt det inn i en kontekst hvor maktaspektet blir synliggjort.

Vi har funnet ut at lederne har meget begrenset kunnskap om kravet, men at de alle har forsonet seg med det, dog i ulik grad. Noen synes det har en begrensende effekt på hvem som ansettes i barnehagen og uttrykker bekymring for å gå glipp av gode ansatte på grunn av kravet. Dette kommer i tillegg til deres allerede manglende beslutningsmyndighet når det kommer til ansettelse. Deres faglige ståsted blir tydeliggjort gjennom synet på kompetanse blant de ansatte. De trekker fram annen pedagogisk og barnefaglig kompetanse som mer tungtveiende enn korrekt norsk uttale og velutviklet norsk språk. Det blir trukket fram evne til undring sammen med barn og evne til å skape nysgjerrighet og gode læringssituasjoner, samt hva de kaller for å ha gode pedagogiske evner, som vel så viktige som å ha norskferdigheter på B1-nivå. Også evne til å sette seg inn i barn og familiers erfaringer og kulturelle og språklige bakgrunn er verdsatt kompetanse, og er noe alle informantene er enige om at er viktig for mangfoldet i barnehagen. Vi finner likevel en diskurs som skiller oss og dem hvor oss-et, altså majoriteten, legger premissene for når den minoritetsspråklige ansattes kompetanse er gyldig kapital i barnehagefeltet og i den diskursen som råder i den enkelte barnehage. Vi har funnet ut at det mangler samsvar mellom barnehageledernes oppfatninger og den eksisterende politiske diskursen om at vi

trenger et slikt krav for å sikre kvaliteten i barnehagen. I tillegg til dette problematiserer vi, med bakgrunn i våre funn, hva kravet gjør for myndighetenes mål om å øke rekruttering av innvandrere til arbeidslivet.

Selj, E. (2010). utfordringer ved narrativ tekstskriving når norsk er andrespråk. *Nordand: nordisk tidsskrift for andrespråksforskning*, 5(2), [35]-59.

Selj, E. N. (2013). Ikke morsmål, ikke andrespråk, men norsk 3? Fagforståelse og språkutvikling i klasserommet. *Norsklæraren*, [37](1), 44-52.

Selven, J. (2014). *Finittmarkering og inversjon i norsk som andrespråk: En studie av tyske, engelske, russiske og vietnamesiske andrespråkstilegnere*. (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/244382>

Denne masteroppgaven tar for seg tempus, finittet og inversjon i andrespråkstilegnelse av norsk blant informanter med engelsk, tysk, russisk og vietnamesisk som morsmål. Mitt mål med denne oppgaven er å finne ut av tendenser i andrespråksinnlæreres feilplassering av verb og om disse verbene eventuelt bøyes korrekt i henhold til det grammatiske systemet i norsk. I flere tidligere studier har dette blitt undersøkt, fordi slike feilformer ofte forekommer blant innlærere av blant annet norsk. Nye teorier vil kunne bidra til mer forståelse rundt mestring av inversjon og tempus i mellomspråksgrammatikken hos informantgruppene. Jeg vil benytte meg av nye teorier innen språkforskningen, deriblant Hagen (1992, 2001) og Eide (2014). Hagen (1992:36) poengterer blant annet følgende: «Det er rart at det skal være så vanskelig å beherske en regel som er så enkel å beskrive rent grammatisk, og som synes å være et så grunnleggende trekk i norsk leddstilling (v/2-prinsippet). Inversjonsprinsippet er jo også lett å undervise, og lett å lære og forstå for studentene i en formfokusert undervisningssituasjon. Faktum er også at på begynnerstadiet gjør studentene få feil i øvingsoppgaver og frie oppgaver med liten kommunikativ spontanitet, mens det å tilegne seg prinsippet til bruk i genuin og spontan produksjon derimot er vanskelig.» Hagen (1992:37-38) undres derfor over hvorfor nettopp inversjon er et problem hos andrespråkstilegnere, og i denne sammenhengen stiller han spørsmål ved Universalgrammatikkens rolle i andrespråkstilegnelsen, nettopp fordi den antas å være en form for «verktøykasse» som en rekke forskere mener er en elementær del i all første- og andrespråkstilegnelse. Dette vil jeg diskutere mer utførlig i teorikapitlet. Dessuten ser jeg selv i elevtekster skrevet av minoritetsspråklige elever i videregående skole at finittkategorien og inversjon er en utfordring. Det å få en større forståelse for vansker med verbplassering og bøyning er altså av stor interesse for meg, siden jeg underviser elever i

videregående skole som har norsk som andrespråk, og arbeidet med denne oppgaven vil gi meg økt kunnskap som jeg kan bruke for å veilede dem bedre i både skriftlige og muntlige situasjoner.

Shameem, N., K. McDermott, J. M. Blaker et al. (2002). *Through language to literacy: A report on the literacy gains of low-level and pre-literate adult ESOL learners in literacy classes*. Auckland: UNITEC, AUT and ESOL Home Tutor Service. Hentet fra <http://englishlanguage.org.nz/sites/englishlanguage/files/kcfinder/files/Language%20to%20Literacy.pdf>

Shohamy, E. (2013). The discourse of language testing as a tool for shaping national, global, and transnational identities. *Language and Intercultural Communication*, 13(2), 225-236.

While much of the work in language testing is concerned with constructing quality tests in order to measure language knowledge in reliable and valid ways, there has been a significant movement in language testing research that examines tests in the context of their use in education and society. This line of research exits from the notion that tests are not isolated events but rather powerful societal tools that are both driven by, and have impact on, ideology, politics, education, and economics. This power also emerges from the discourse of testing, where testers pose questions and assign tasks that the test takers are expected to react to by providing answers and engaging in performances that match these demands. It is this discourse of power that enables the delivery of messages about preferred languages and policies and delegitimacy and marginalization of others. This paper describes three such cases: (1) language tests for citizenship for adult immigrants; (2) national tests for measuring academic achievements of immigrants in schools; and (3) international comparative tests. In each of these widely used tests, language realities are being manipulated towards perpetuating language ideologies that stand in stark contrast to diversity multilingual identities and cultures in various contexts-- regional, national, global, and transnational. The paper shows how test takers surrender to the demands of tests, accept the testing discourse as "the truth," and comply with it. Proposals are made for the adoption of different types of tests that better reflect multilingual realities.

Shohamy, E. G. (2014). *The power of tests: A critical perspective on the uses of language tests*. London: Routledge.

Singstad, F. D. (2017). "Læreren på norskkurs gjør den beste innsatsen som kan gjøre": Et innblikk i norskopplæringa for voksne innvandrere: Lærernes undervisningspraksis og

deltakernes opplevelser. (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim.

Denne oppgaven er en kvalitativ undersøkelse av hva som kjennetegner undervisningspraksisen til andrespråklærere, og hvordan deltakerne opplever norskopplæringa de får. Ved å intervju to lærere og seks deltakere har jeg forsøkt å komme nærmere et svar på dette todelte spørsmålet. Resultatene fra undersøkelsen min viser at undervisningen ved det aktuelle opplæringsstedet ser ut til å være i tråd med læreplanens visjon om en kommunikativ undervisning, der grammatikk ikke har et eksplisitt fokus. Det kan tyde på at grammatikk likevel har en større plass i undervisningen for deltakere med skolebakgrunn fra hjemlandet. Praktisk læring, *learning by doing*, er svært relevant for deltakere uten skolebakgrunn. Med bakgrunn i blant annet teori om metoder i språkundervisning, læreplanens føringer, mellommenneskelige forhold som relasjoner, elevmedvirkning og kultur har jeg drøftet de resultatene jeg fikk. Oppgaven viser viktigheten av lærernes engasjement for jobben sin og for menneskene de møter hver dag, og deltakernes trivsel og trygghet på skolen.

SIOS. (2007). *På väg in: Vuxna i behov av stöd i svenska som andraspråk för samhälls- och arbetsliv.* Stockholm: SIOS. Hentet fra <http://docplayer.se/194119-Pa-vag-in-vuxna-i-behov-av-stod-i-svenska-som-andrasprak-for-samhalls-och-arbetsliv.html>.

Boken *På väg in – vuxna i behov av stöd i svenska som andraspråk för samhälls- och arbetsliv* har tagits fram inom projektet "Vuxna i behov av särskilt stöd inom andraspråksundervisning". Projektet finansieras med stöd av Arvsfondsdelegationen. Boken vänder sig till de yrkesgrupper som kommer i kontakt med personer med funktionsnedsättningar och etnisk minoritetsbakgrund samt flyktingar med traumatiska upplevelser som håller på att lära sig svenska, samt till politiker och beslutsfattare på olika nivåer. I debatten om integrationen tar inläringen av det svenska språket en stor plats. Svensk undervisning för invandrare, sfi, och svenska som andraspråk debatteras ständigt och berör olika politiska områden och myndigheter på både kommunal och statlig nivå. Bokens syfte är att bidra till att bygga upp en gemensam kunskap om de behov som personer med funktionsnedsättningar och etnisk minoritetsbakgrund samt flyktingar med traumatiska upplevelser har.

Sjo, T. K. (2013). *Metodisk rettleiing: Munnleg opplæring.* (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/abc176d39fef4bb7908b4e8dba18f63c/metodisk_rettleiiing_munnleg_opplaring.pdf

Skaalvik, S. (2001). *Norsk med samfunnskunnskap for voksne innvandrere: En analyse av lærernes oppfatninger og erfaringer*. Trondheim: Norsk voksenpedagogisk forskningsinstitutt.

Skaalvik, S. (2004). *Deltakerinnflytelse i voksenopplæring: En studie av norskopplæring for voksne innvandrere* Trondheim: Tapir akademisk.

Skive, S. (2008). *Hjælp til sproghjælp: En guide til sprogstøtte på arbeidsplassen*. Skive: Sprogcenter Skive & Integrationsministeriet. Hentet fra http://sprogcenter-skive.dk/media/16110/sprogfolder_pdf_til_web.pdf

Danmark oplever i disse år en meget høj beskæftigelse. Det betyder, at udlændinge, der kommer til Danmark, meget hurtigt bliver integreret på det danske arbejdsmarked. Mange virksomheder oplever en øget afhængighed af denne arbejdskraft, men i takt med at mange udlændinge hurtigt kommer i arbejde, stilles der også større krav til virksomhederne om at kunne integrere medarbejdere, der endnu ikke behersker det danske sprog. På de fleste arbejdspladser foregår kommunikationen på dansk, og at kunne begå sig på dansk vil derfor også være et mål for de fleste af de udlændinge, der finder et arbejde på en dansk arbejdsplads.

At lære dansk: Nogle mener, at sproglig udvikling kommer af sig selv. Naturligvis vil udlændinge blive bedre til dansk, hvis de dagligt færdes i et dansktalende miljø, men hvis der ikke gøres en aktiv og tålmodig indsats, vil mange udvikle et begrænset dansk sprog. Den manglende sprogfærdighed kan forhindre, at arbejdspladsen får det fulde udbytte af medarbejderens kompetencer og være årsag til sproglige misforståelser, som kan være dyre for virksomheden. Den kan også betyde, at medarbejderen får et utilstrækkeligt udbytte af kurser og efteruddannelse, som mange virksomheder er afhængige af, at deres ansatte følger. Med andre ord: Det er meget vigtigt at være god til dansk for at kunne klare sig godt på det danske arbejdsmarked.

Mentorordning: Det er blevet mere og mere almindeligt at knytte en mentor til udenlandske medarbejdere i en periode. I nogle tilfælde kan der søges tilskud hertil gennem kommunen. Det er en model, vi gerne vil anbefale, da sprogstøtte tager tid. Tiden vil dog ofte være givet godt ud. Mentoren skal hjælpe kollegaen med den sociale og sproglige integration på arbejdspladsen. Det er vigtigt, at mentoren er en person, der selv har valgt opgaven og har lyst til at gøre en forskel. Sprogmentoren vil, i denne sprogstøtteguide, kunne hente vejledning og forslag til fremgangsmåder i forhold til at hjælpe kollegaen med at blive bedre til dansk. Sprogcenter Skive har i en informationsfolder beskrevet sprogmentorens rolle og opgaver.

Skive, S. (2011). *Sprogstøtte i praksis: Erfaringer og anbefalinger*. Skive: Sprogcenter Skive & Ministeriet for flygtninge, indvandrere og integration. Hentet fra <http://sprogcenter-skive.dk/media/17241/sprogstoetterrapport.pdf>.

Sprogcenter Skive har i 2010 - 2011 gennemført projekt "Sprogstøtte i praksis". I projektet har der været fokus på at udvikle et sprogstøttekoncept og implementere Sprogcenter Skives sprogstøtteguide "Hjælp til sproghjælp - en guide til sprogstøtte på arbejdspladsen" i sprogstøttearbejdet. Det er gennem projektet lykkedes at udvikle et koncept for, hvordan sprogstøtte på virksomheder, der har udlændinge ansat/i praktik, kan gribes an gennem sprogmentorfunktion, sprogbehovsanalyse, løbende opfølgingsmøder, opstilling af sprogsmål, sprogmentorkursus etc. Dertil har der været fokus på, hvordan arbejds erfaringer og -sprog kan indrages i danskundervisningen på sprogcentret. Vi har gennem projektet erfaret, at der kan høstes en stor sproglig gevinst i den tidlige indsats ift. flygtninge/indvandrere ved at sætte fokus på sproglæringen på arbejdspladsen, og at der derved skabes øget motivation hos de nye udenlandske medarbejdere/praktikanter ift. at lære dansk og opnå tilknytning til det danske arbejdsmarked.

Skjortnes, G. & G. Høgskolen i. (2009). *"Begynner du når du er voksen, er skolen veldig vanskelig her...": Minoritetsspråklige kvinners erfaringer i møtet med voksenopplæringen i en norsk fylkeskommune*. (Masteroppgave). Høgskolen i Gjøvik, Gjøvik. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/143652>

Utdanning er viktig i et helsefremmende perspektiv. Mange av de minoritetsspråklige kvinnene lykkes imidlertid ikke i å fullføre utdanningen og bestå eksamen. Hensikten med studien: Å få økt kunnskap om hvordan minoritetsspråklige kvinner erfarer møtet med voksenopplæringen og Fagnorsken og hva de mener er viktig for å lykkes i utdanningen. Hvilke faktorer erfarer minoritetsspråklige kvinner som avgjørende for at de skal lykkes i å fullføre og bestå sin helsefaglige yrkesutdanning? Data har blitt samlet inn i løpet av et skoleår. Studien er forankret i hermeneutisk-fenomenologisk vitenskapsteori. I datainnhenting har det kvalitative forskningsintervjuet vært sentralt. Det er foretatt fem individuelle intervjuer og et fokusgruppeintervju av minoritetsspråklige kvinner, som er elever i voksenopplæringen. Studien har en induktiv tilnærming, analyse og tolkning inspirert av Grounded theory. Data er innhentet ved intervjuer, litteraturstudie og tilgjengelige statistikker. Resultater og hovedkonklusjon: Voksenopplæringen tilbyr et "komprimert løp". De minoritetsspråklige kvinnene erfarer dette krevende i forhold til å skulle bestå utdanningen. Kvinnene er enstemmige når det gjelder betydningen av Fagnorsken: Den er viktig og avgjørende for å klare seg. Andre viktige faktorer for å lykkes med utdanningen er: Før oppstart av voksenopplæringen: Gode

norskkunnskaper og allmennkunnskap på grunnskolenivå. Dyktige lærere og gode rammer i voksenopplæringen. Sterk grad av egenmotivasjon, og forståelse og støtte hjemme.

SKOLFS. (2004). *Skolverkets föreskrifter om nationella kursplaner och betygskriterier för kurser inom grundläggande vuxenutbildning.* (2004:25). Stockholm: Skolverket. Hentet fra <http://www.skolverket.se/skolfs?id=1156>

SKOLFS. (2012). *Förordning om ändring i förordningen (SKOLFS 2009:2) om kursplan för svenskundervisning för invandrare.* (2012:13). Stockholm: Skolverket. Hentet fra <http://www.skolverket.se/skolfs?id=2413>

Skolinspektionen. (2010). *Svenskundervisning för invandrare (sfi): – en granskning av hur utbildningen formas efter deltagarnas förutsättningar och mål (Rapport 2010:7).*

Stockholm. Hentet fra

<https://www.skolinspektionen.se/globalassets/publikationssok/granskningsrapporter/kvalitetsgranskningar/2010/sfi/webb-slutrapport-sfi.pdf>

Sfi ska ge den studerande grundläggande kunskaper i svenska och grundläggande läs- och skrivfärdigheter för den som saknar det. Kommunen är huvudman och kan erbjuda sfi genom egen verksamhet eller extern anordnare. 1965 startade den första officiella utbildningen i sfi. Under åren har sfi återkommande kritiserats för att deltagarnas individuella förutsättningar och mål inte har varit utgångspunkten i utbildningens utformning och innehåll. Utredningar och forskning har föreslagit att studerandes erfarenheter och resurser i högre utsträckning ska tillvaratas. Skolinspektionen valde därför att under 2009 och 2010 granska om sfi bedrivs utifrån deltagarnas förutsättningar, intressen och mål. Centrala frågor att besvara har varit: om kommun och anordnare anpassar utbildningen utifrån en kartläggning av den studerandes erfarenheter, behov och mål; om studerande ges möjligheter att påverka utformningen av utbildningen; samt om anordnare och huvudmän följer upp sfi. Föreliggande rapport sammanställer resultatet av Skolinspektionens granskning av sfi i 25 kommuner. Sammantaget har drygt 370 intervjuer med studerande genomförts och ett stort antal intervjuer med lärare, politiker, tjänstemän, verksamhetsansvariga, rektorer och representanter för samverkande parter som Arbetsförmedling och socialtjänst/integrationsenheter. Dokument från kommuner och anordnare har samlats in och analyserats. Sfi bedrivs under särskilda förutsättningar; deltagare skrivs in och slutar kontinuerligt under året, de avslutar kurser och påbörjar nya olika snabbt. Vissa kombinerar sfi med praktik, arbete och annan utbildning; deltagare med flyktningbakgrund påbörjar ofta sfi kort efter ankomsten till Sverige, de kommer från krigsdrabbade områden

och en del har psykiska och/eller fysiska funktionshinder; majoriteten sfi-deltagare är i barnafödande ålder vilket innebär att många har eller får ansvar för små barn under studierna och gör avbrott på grund av graviditet, föräldraledighet och vård av barn. Skolinspektionens granskning ger exempel på väl fungerande verksamheter men också på områden som behöver stärkas för att höja utbildningens kvalitet. Resultatet visar att individuell kartläggning och studieplanering behöver utgöra bättre grund för utbildningens utformning. Behov av särskilt stöd, inklusive stöd på modersmålet, behöver ingå i kartläggning och studieplanering. Sfi individualiseras på olika sätt i undervisningen och genom bransch- och yrkesinriktningar. Individualiseringen behöver dock utvecklas ytterligare. Individanpassning förutsätter möjligheter för studerande att påverka. Möjligheter till inflytande är beroende av tillgängligheten till information som kan ges till exempel genom studie- och yrkesvägledning, samtal via tolk och skriftlig information på olika språk. Möjligheten för deltagare inom sfi att påverka behöver stärkas. Genomförandet av en individuellt anpassad sfi-utbildning förutsätter en väl fungerande samverkan mellan olika aktörer. Samverkan mellan sfi, andra kommunala instanser och Arbetsförmedling behöver därför stärkas. Många kommuner brister i att utvärdera, analysera och utveckla sfi, särskilt utifrån om och hur verksamheten anpassas efter individuella förutsättningar och mål. Uppföljningsarbetet behöver därför stärkas.

Skolverket. (1991). *Läroplan för grundläggande svenskundervisning för vuxna invandrare: Allmän del.* (Läroplaner 1991:1). Stockholm: Skolverket. Hentet fra https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/31106/1/gupea_2077_31106_1.pdf

Skolverket. (1997). *Vem älskar sfi? Utvärdering av svenskundervisningen för invandrare – en utbildning mellan två stolar.* Stockholm: Skolverket. Hentet

Skolverket. (1998). *Vuxenutbildning: Tematisk rapport.* (141). Stockholm: Skolverket.

Skolverket. (2006). *Det nationella provets funktion och status inom sfi.* (Rapport 289). Stockholm: Skolverket. Hentet

Rapporten bygger på resultat från en undersökning genomförd under 2005 av det nationella provet och bedömningsmaterialet i sfi. Den baseras på intervjuer med rektorer, lärare och studerande vid tio olika verksamheter. I texten speglas den centrala roll som provet har i sfi där ett komplicerat nätverk av faktorer sammantaget ger provet en status som i det närmaste ett examensprov. Provet sätts in i sitt sammanhang där såväl lärarvillkor som studerandegruppens varierade sammansättning spelar stor roll för provets funktion och status i utbildningen.

Skolöverstyrelsen. (1971). *Läroplan i svenska för vuxna invandrare*. Stockholm: Skolöverstyrelsen. Hentet fra https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/31417/1/gupea_2077_31417_1.pdf og https://gupea.ub.gu.se/bitstream/2077/31087/1/gupea_2077_31087_1.pdf

Skolöverstyrelsen. (1978). *Svenska för vuxna invandrare: Allmänna mål och riktlinjer för undervisningen*. Stockholm: Liber Utbildningsförlaget. Hentet fra <https://books.google.no/books?id=XPC-MQAACAAJ>

Skolöverstyrelsen. (1986). *Läroplan för grundläggande svenskundervisning för vuxna invandrare L-grund-sfi-86 Allmän del*. Stockholm: Liber Utbildningsförlaget. Hentet fra <https://books.google.no/books?id=XPC-MQAACAAJ>

Skramstad, T., M. Fjeld & E. Vestbøstad. (2004). Alfabetisering med digitale læremidler: En vurdering av alfabetiseringslæreverket Migranorsk alfa. *NOA: norsk som andrespråk*,(25), 93-120.

Smaradottir, M. S. (2016). *Somaliske kvinners vei inn i det norske samfunnet: Strategier, hindringer og muligheter for utvikling*. (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim. Hentet fra https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2395269/masteroppgave_maria_smaradottir.pdf?sequence=1

Denne oppgaven handler om hvordan veien til å integrere seg i det norske samfunnet har vært for noen somaliske kvinner som har deltatt i et introduksjonsprogram. Introduksjonsprogrammet er et integreringsprogram for flyktninger der målet er at de skal få arbeid eller starte i ordinær utdanning. Ingen av disse kvinnene har nådd dette målet. Oppgaven fokuserer på kvinnes refleksjoner om deres erfaringer med introduksjonsprogrammet og om deres opplevelser med å integrere seg i Norge. Analysen er basert på Bacchis (2009) teori om hvordan et problem representeres og kommer derfor til å handle om ulike representasjoner av integrering, av somaliere som gruppe og av problemet med den lave måloppnåelsen somaliske kvinner har i introduksjonsprogrammet. Norske politiske dokumenter fremstiller integrering som en toveis prosess som majoritet og minoritet må samarbeide om. Denne oppgaven vil vise at selv om dette er et ideal, så gir informantenes fortellinger om integrering et annet bilde siden dette i praksis blir sett på som noe de skal gjøre ved å tilpasse seg. Til grunn for denne tilpasningen ligger Gullestads (2002) teori om at det finnes en norm om at minoriteter på ulike måter skal bli lik majoriteten i Norge, og at minoritetenes forskjeller ut fra denne normen blir sett på som problematiske.

Oppgaven handler om strategiene de somaliske kvinnene bruker for å integrere seg, hvilke hindringer de møter, om muligheter og om integreringsfremmende faktorer. Integreringsstrategiene de brukte var blant annet å lære seg norsk, å søke jobb og å yte motstand mot de negative representasjonene som norsk media fremstiller om somaliere som gruppe. Oppgaven fremstiller kvinnenes representasjoner av somaliske kvinner, der de fokuserer på å vise frem at gruppa ønsker å integrere seg, at mange ønsker å jobbe, men at de blir misforståtte og ekskluderte fra arbeidsmarkedet. Kvinnene ytte motstand mot likhetsnormen på den måten at de i sin arbeidssøking ikke gikk med på å la seg assimilere ved å bli like når de fikk høre at de ikke kunne bruke hijab og at de måtte bruke bukse og/eller genser. Hindringene de har opplevd på sin vei til å integrere seg handler om at majoritetsbefolkningen ekskluderer dem på ulike måter, primært ved å legge vekt på at deres synlige og hørbare forskjeller ikke er ønskelige. Andre hindringer er at somaliske kvinner blir generalisert på en negativ måte, essensialisert, at de kan ha vanskelig å få tilgang til de samme arenaene som majoritetsbefolkningen og at de kan oppleve at de er uønsket i samfunnet. Gruppa får ikke alltid tilstrekkelig eller hensiktsmessig oppfølging fra systemet. Det å bedre dette kunne vært integreringsfremmende for gruppa. Andre integreringsfremmende faktorer kan være at majoritetsbefolkningen anerkjenner, inkluderer, respekterer og aksepterer etniske minoriteters forskjellighet og mangfoldet de bidrar med. Både integrerings- og likestillingsbegrepene behøver å utvides slik at de ikke bare innebærer at kvinner og menn deltar i samme grad i arbeidslivet. Somaliere må også likestilles med Norges majoritetsbefolkning.

Smørdal, G. (2016). *"...men det viktigste er å kunne snakke": En studie av innlærere med liten skolebakgrunn og lærere sin erfaring med norskopplæringa.* (Masteroppgave). Universitetet i Bergen, Bergen. Hentet fra <http://bora.uib.no/handle/1956/12338>

I denne oppgaven har jeg undersøkt hvordan innlærere og lærere opplever norskopplæringa på spor 1. Utvalget i undersøkelsen er hentet fra to voksenopplæringscentre i to kommuner. Datamaterialet bygger på metodene intervjuer og observasjon, som ble utført over to ulike perioder. Åtte innlærere og fem lærere blir intervjuet om hvordan de opplever norskopplæringa på alfabetiseringsmodulen og praksisplassen. Innlærerne blir i tillegg observert på skole og praksisplass. Alle innlærerne har liten og ingen skolebakgrunn fra hjemlandet, og de er deltakere i introduksjonsprogrammet. Jeg forsøker å gi svar på hva som er viktig å lære, om morsmålsstøttet undervisning er til hjelp og hvordan språkopplæring fungerer på praksisplassen. Resultatene viser at det viktigste for innlærerne er å kunne snakke. Lærerne er klar over at en muntlig tilnærming er viktig, men introduserer likevel skriftspråket tidlig i opplæringen. Funnene viser at innlærerne er mer språklig aktive på skolen og lærer mest der.

Språkopplæring på praksisplassen fungerer dersom innlærerne får nok støtte og veiledning i et litt rolig tempo.

Snow, C. E. & M. Hoefnagel-Höhle. (1978). The critical period for language acquisition: Evidence from second language learning. *Child Development*, 49(4), 1114-1128. Hentet fra <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=aph&AN=10713138&site=ehost-live>.

The critical period hypothesis holds that first language acquisition must occur before cerebral lateralization is complete, at about the age of puberty'. One prediction of this hypothesis is that second language acquisition will be relatively fast, successful, and qualitatively similar to first language only if it occurs before the age of puberty. This prediction was tested by studying longitudinally the naturalistic acquisition of Dutch by English speakers of different ages. The subjects were tested 3 times during their first year in Holland, with an extensive test battery designed to assess several aspects of their second language ability'. It was found that the subjects in the age groups 12-15 and adult made the fastest progress during the first few months of learning Dutch and that at the end of the first year the 8-10- and 12-15-year-olds had achieved the best control of Dutch. The 3-5-year-olds scored lowest on all the tests employed. These data do not support the critical period hypothesis for language acquisition.

Soboleva, E. (2016). *Bestemthet i norsk: Utfordringer voksne innvandrere med russisk som førstespråk møter når de bruker bestemthet i norsk mellomspråk.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-55041>

Verden rundt oss forandrer seg hele tiden, og disse endringene har ført til at Norge er blitt et flerkulturelt samfunn. Norsk språkundervisning og spørsmål knyttet til hvordan man tilegner seg et annet språk i voksen alder, er derfor viktigere enn noensinne. Bestemthet er en av de vanskeligste grammatiske og semantiske kategorier å tilegne seg for alle innlærere, uansett morsmål. Mine seks informanter er voksne innvandrere med russisk som morsmål. Denne oppgaven fokuserer på bruk av bestemthet i norsk. Analysegrunnlaget baserer seg på fem oppgaver fra informantene. Jeg undersøker hvordan innlærere med russisk som førstespråk tilegner seg bestemthet i norsk, hva slags avvik de har i hvilke kontekster. Jeg stiller følgende spørsmål: I hvor stor grad har voksne innlærere med russisk som førstespråk avvik knyttet til bestemthet i norsk? Hvordan bruker innlærere foranstilt og etterhengt artikkel i singularis og pluralis – bestemt og ubestemt, og om det forekommer overproduksjon eller manglende bruk av bestemthet. Bestemthet er en bøyingskategori man sjelden finner i andre språk. Jeg bruker markerhetsteorien for å finne ut av hvilke trekk som kan

være spesielt vanskelige å tilegne seg. Slobins teori Thinking for Speaking (Slobin, 1987 og 1996) anses som viktig i den sammenheng. Bestemthet har to sider i norsk - det semantiske begrepet referanse og den grammatiske bøyningsskategorien bestemthet. Det ser ut som det semantiske er mer utfordrende å tilegne seg for innlærere som ikke har grammatikalisert bestemthet og dermed ingen grammatiske markører for denne kategorien i sitt morsmål. Jeg presenterer kort bestemthetskategorien i russisk der den ikke er grammatikalisert og der den er umarkert i motsetning til norsk. Referansekategorien er avgjørende for valget av bestemt eller ubestemt form i substantivfraser. Jeg omhandler derfor ulike typer referanser. Bruk av kontrastiv analyse bidrar med å vurdere om det finnes noe felles i norsk og russisk på uttrykks- og innholdsplanet. Resultatene mine er sammensatte, og antall avvik varierer. Jeg oppsummerer i oppgaven hva som er mest utfordrende for russiske innlærere når de tilegner seg bestemthet i norsk, basert på forskningsmaterialet.

Solbu, K. R. (2010). Overgangsordning for minoritetsspråklige elever videreføres. *Norsklæraren*, 34(1), 6-7.

Speitz, H. (2006). *Den europeiske språkpermen (ELP/PEL) i Norge : et utviklingsprosjekt (Rapport 1, 2006)*. Notodden: Telemarksforskning Notodden. Hentet fra https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/2439982/Rapp2006-01_ELP.pdf?sequence=1.

Stajic, S. (2014). *Kognitiv lingvistisk framstilling av grammatikken i undervisningen av norsk som fremmedspråk på A1 nivå*. (Masteroppgave). Universitetet i Agder, Kristiansand. Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/223526/Smiljana%20Stajic%20Oppgave.pdf?sequence=1>

Som lærer får man en stor utfordring å presentere grammatikken av et språk på en sånn måte at alle studentene i klasserommet kan nå en forståelse. Og det viktigste spørsmålet er – hvilken måte er den riktige? Skal man bare vise reglene og eksemplene og anta at det er nok for at forståelse kan bli nådd eller prøve å bruke andre metoder? Skal man bruke bare grammatikken for å (prøve) å forklare grammatikken eller skal man vende seg mot andre forklaringsressurser? Alt dette er avhengig av hvordan man selv opplever et språk og dets grammatikk. Hvis man ser språket fra et kognitiv lingvistisk perspektiv, vil forklaringen ta utgangspunkt i det at språket eksisterer i sosial interaksjon, og at det er en dypere mening bak hver grammatisk enhet. Hvis man har et mer tradisjonelt synspunkt, vil man da se språket som en separat enhet og presentere grammatikken som et sett av regler som nesten alltid har noe avvik.

Kognitiv lingvistisk måte er ikke den enkleste forklaringsmåte, men den tar hensyn til verdenen rundt oss og måten vi tenker på. Jeg skal prøve her å forklare den norske grammatikken utfra en kognitiv lingvistisk synsvinkel hvor jeg setter fokus på måten vi tenker på og måten vi ser verden på, og så prøve å svare på følgende spørsmål: Hvordan kan kognitiv lingvistikk brukes for å forklare tradisjonelle grammatiske enheter og hvordan kan kognitiv lingvistisk tilnærming hjelpe til at det blir nådd en forståelse hos serbiske studenter som begynner å lære norsk som fremmedspråk? Det som er også viktig er hvordan man lager en bro mellom ulikheter i to språk og hvor viktige likheter mellom to språk er i selve læringsprosessen. Jeg skal ta utgangspunkt i serbisk grammatikk og lage en del kontrastering. Jeg skal konsentrere meg om både likheter og ulikheter mellom norsk og serbisk.

Statskontoret. (2009). *Sfi – resultat, genomförande och lärarkompetens: En utvärdering av svenska för invandrare (2009:2)*. Stockholm: Statskontoret. Hentet fra <http://www.statskontoret.se/upload/publikationer/2009/200902.pdf>

Staurland, R. W. (2012). *Inderes motivasjon for norsk som andrespråklæring basert på kultur, fortolkning og akkulturasjon: Et kvalitativt feltstudie*. (Masteroppgave). Misjonshøyskolen i Stavanger, Stavanger. Hentet fra <https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/162171/ruth%20wenche%20staurland.pdf?sequence=1>

Temaet for dette prosjektet er hva som motiverer indiske kvinner og menn for andrespråksopplæring i et nytt land, med helt andre kulturelle koder enn hjemlandet deres. I presentasjonen av informantene skiller jeg derfor mellom kvinnene og mennenes svar, for å se om det er noen kjønnsforskjeller i forhold til motivasjon for andrespråklæring. Inderne jeg intervjuer bor alle i Stavangerområdet, er mellom 26-43 år og de fleste jobber i oljesektoren. De kommer som 'expatriates' med midlertidige jobbkontrakter, men blir ofte lengre enn først antatt. Dette er en faktor som trolig gjør at kulturkontakten ikke blir vektlagt i særlig stor grad, siden de kun skal være her en periode og de lærer gjerne lite norsk. Fokuset mitt blir derfor på motivasjonen de har for å lære norsk og deres egne kulturelle verdier i møte med den norske kulturen. Jeg har hatt mange tankerunder med meg selv for å finne den beste innfalsvinkelen og har endret hovedtema underveis etter forskningsopphold i India og intervjuer. Jeg endte opp med følgende problemstilling: "Hva motiverer indere i Stavanger for andrespråklæring"? Jeg ønsker å ha en positiv problemstilling men i dette ligger det også et skjult motsatt spørsmål, nemlig hva som ikke motiverer for inderes andrespråklæring. Jeg vet ikke hvilke resultater jeg vil finne men jeg vet ut fra egne og andre kollegaers erfaringer at det er varierende hvor motiverte indiske

menn oppfattes på norskkurs. Jeg er også klar over farene ved å stereotypisere og generalisere basert på eksisterende fordommer og vil derfor forsøke å være så åpen og fordomsfri som mulig, både i møte med informantene og i møte med India når jeg er på forskningsopphold der. Dette blir en kulturrettet oppgave med fokus på menneskenes ulike forståelsehorisonter og indernes motivasjon for andrespråklæring. Kulturbegrepet er utfordrende og komplekst, spesielt i et mangfoldig land som India og det er derfor svært viktig å være ydmyk og kultursensitiv i møte med dette. For å svare på problemstillingen blir det derfor naturlig at teorien og analysen kommer inn på følgende temaer: Kultur, å forstå og fortolke gjennom hermeneutiske perspektiver, motivasjon, forutsetninger for god andrespråklæring og akkulturasjon. Disse temaene bidrar sammen til å svare på hva som motiverer for inderes andrespråklæring, fra både individuelle perspektiver til et mer samfunnsrettet perspektiv gjennom kulturkontakt. Et sentralt nøkkelspørsmål blir derfor om det er kontakt med målspråksamfunnet som fører til økt motivasjon for å lære norsk eller om det er motivasjonen for å lære norsk som fører til økt kontakt med målspråksamfunnet?

Stavland, L. B. R. (2016). *Matematikkundervisning i en andrespråkskontekst- bevissthet og dilemma: En kvalitativ undersøkelse av en lærers scaffolding i et komprimert grunnskoleløp for minoritetsspråklige voksne*. (Masteroppgave). Universitetet i Bergen, Bergen. Hentet fra <http://bora.uib.no/handle/1956/15523>

This master thesis investigates a teacher's support in a time condensed basic educational programme for adults who are about to learn Norwegian as a second or other language. The research question is: What characterize a teacher's understanding of the educational context and participants in a time condensed basic educational programme for adults, and how does this frame of understanding feature the teacher's scaffolding in mathematics? To answer this research question I have conducted a qualitative case-study in a mathematics classroom at an adult educational center. The unit of analysis is a mathematics teacher understood as person-in-practice-in-person (Lerman, 2000). The empirical material is produced through audio and video observation of the teacher's whole class conversation, an interview with the teacher, and field notes. The transcribed material is analyzed and discussed through an optical lens consistent of scaffolding (Smit et al., 2013), teaching dilemmas in a second language context (Adler, 2001), and teacher awareness (Mason, 1998). This study shows that the teacher's understanding embraces factors like school background, learning strategies, reading, writing, motivation, and trauma, but that his understanding is limited by the fact that the teacher and the participants don't have in common a mutual language. A common used teaching strategy in this classroom is modeling of both reading and problem solving strategies in text

based tasks, and modeling of mathematical symbolic language in procedure tasks. The teacher's choice of teaching strategies or response seems to be linked to the teaching dilemmas of codeswitching, mediation, transparency (Adler, 2001), and time. I argue that the teacher's awareness (Mason, 1998) is of significance to the support given (Bakker et al, 2015, Smit, 2013), and that educational programmes for teachers of adult basic education should consist not only of Norwegian as a second language, but also of how to support language learning in the subject area.

Steen-Olsen, T. (2000). *Ressurser og vilkår innen norskopplæring for voksne innvandrere.* (Norskopplæring for voksne innvandrere 2). Trondheim: Norsk voksenpedagogisk forskningsinstitutt. Hentet

Steen-Olsen, T. (2001). *Verdien av å lære norsk: Deltakergjennomstrømning, deltakeraktivitet og deltakeropplevelser innen norskopplæring for voksne innvandrere.* Trondheim: Norsk voksenpedagogisk forskningsinstitutt.

Stende, M. H. (2016). *Minoritetsspråklige gutter og lesing: Utfordringer og løsninger.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-55518>

Å lese er én av de fem grunnleggende ferdighetene, og derfor en ferdighet som skal utøves i alle fag. Lesing er også tema for denne oppgaven. Denne masteroppgaven har undersøkt hvilke utfordringer og løsninger knyttet til lesing minoritetsspråklige gutter har, og den har derfor følgende problemstilling: Hvilke utfordringer har et utvalg minoritetsspråklige gutter på Vg1 med lesing, og hvilke løsninger kan finnes på disse? For å undersøke dette har følgende to forskningsspørsmål blitt utformet: "Hvilke utfordringer og løsninger knyttet til lesing presenterer et utvalg minoritetsspråklige gutter på Vg1?", og "Hvilke utfordringer og løsninger knyttet til minoritetsspråklige gutter og lesing presenterer et utvalg lærere?". Minoritetsspråklige gutter er en sårbar gruppe i videregående skole, og har et høyt frafall sammenliknet med resten av elevgruppen. Formålet med denne masteroppgaven vil være å gi denne elevgruppen økt fokus og oppmerksomhet, samt å forbedre undervisningspraksis, og gi lærere som underviser denne gruppen nye ideer. For å besvare problemstillingen er det kvalitative forskningsintervjuet benyttet. Det er intervjuet fem minoritetsspråklige gutter ved én skole i Oslo, og fire lærere med ulik undervisningserfaring med elevgruppen. Alle intervjuene er gjort individuelt. Utvalget av elever er basert på at de ikke har norsk som morsmål, er gutter og at de går på studiespesialiserende Vg1. Lærerne er valgt fordi de har undervisningserfaring med elevgruppen. Resultatene tyder på at elevene som ble

intervjuet, får utfordringer underveis i lesingen, fordi de mangler bakgrunnskunnskaper, lesemotivasjon, lesestrategier og et velutviklet ordforråd på andrespråket. I tillegg diskuteres det hvorvidt denne elevgruppen overvurderer egne ferdigheter, og det argumenteres for at dette muligens henger sammen med at de mangler innsikt i hva god leseforståelse innebærer. Informantene har noen ulike løsninger, men også noen felles. Til felles har de det at løsningene ser ut til å ligge i førlesingsfasen, og det blir argumentert for at det ligger et stort potensial i utviklingen av hensiktsmessige lesestrategier. En konklusjon er at elevene har utfordringer de ikke er klar over, og de vet heller ikke hvorfor de får dem, eller hvorfor de og lærerne jobber med løsninger knyttet til disse.

Stensaker, B., J. Spord Borgen, K. Musial et al. (2011). *Evaluering av Nordplus*.

København: Nordisk ministerråd. Hentet fra

<http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:norden:org:diva-346>.

NIFU (Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning) har på oppdrag fra Nordisk ministerråd evaluert Nordplus Rammeprogram og Nordplus Nordiske Språk- og Kulturprogram for perioden 2008-2011. Nordplus er Nordisk ministerråds største utdanningsprogram innenfor livslang læring. Programmene består av Nordplus Rammeprogram der de baltiske landene Estland, Latvia og Litauen fra 2008 deltar på likefot med de fem nordiske landene Norge, Sverige, Danmark, Island og Finland samt de tre selvstyrte områdene Grønland, Færøyene og Åland. Nordplus Rammeprogram består de tre sektorprogram, henholdsvis Nordplus Junior, Nordplus Høyere Utdanning og Nordplus Voksen, samt det tverrsektorielle Nordplus Horisontal. Assosiert til rammeprogrammet finnes Nordplus Nordiske Språk og Kulturprogrammet som kun har nordisk deltakelse. Formålet med evalueringen var å danne et grunnlag for en eventuell videreføring av Nordplus programmene etter 2011, samt å vurdere hvorvidt det var behov for endringer i programmene. Sentrale spørsmål i evalueringen har vært: Hvordan har programmene fungert i programperioden, herunder blant annet programstrukturen og programkomiteene? Hvilke resultater er oppnådd sett i forhold til de overordnede målsetninger med innføringen av de nye programmene? Hvordan har integreringen av de baltiske landene lyktes? Hvordan er profilering, spredning og oppfølging av erfaringer og resultater fra programmene gjennomført? Hvordan fungerer administrasjonen av programmet, herunder blant annet det elektroniske søknads- og rapporteringssystemet (ARS)? Forskerne bak evalueringsrapporten peker på 3 scenarier som mulige utviklingsveier for Nordplus, og gir konkrete forslag til endringer i programmet.

Sterri, E. B. (2015). *Grenser for utdanning: Rett til videregående opplæring for voksne.* (Fafo-rapport 2015:27). Oslo: Fafo. Hentet fra <http://www.fafo.no/images/pub/2015/20432.pdf>

Strand, R. (2014). *Norskopplæring og integrering: Åpne dører? Opplever noen minoritetsspråklig kvinner at norsk- og samfunnskunnskapsopplæringen har bidratt til deres integrering i det norske samfunnet?* (Masteroppgave). Høgskolen i Hedmark, Hamar. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/281072>

Denne masteroppgaven er basert på et kvalitativ studie, og problemstillingen lyder som følger: Opplever noen minoritetsspråklige kvinner at norsk- og samfunnskunnskapsopplæringen har vært med å bidra til at de har blitt integrert i det norske samfunnet? Det ble brukt kvalitativ forskningsintervju som metode, og det ble intervjuet fire informanter. Funnene som kom fram av feltarbeidet ble kategorisert og delt inn i tre delområder. Jeg tok for meg delområder som omhandlet opplæring og integrering, samfunnet og integrering, samt kultur og integrering. Funnene mine er drøftet og knyttet opp til ulike styringsdokumenter som er relevant for problemstillingen, samt teori som omhandlet kultur, sosialisering og ulike innlemmingsstrategier, herunder integrering. Funnene fra undersøkelse, viser at norsk- og samfunnskunnskapsopplæringen hadde vært med å bidra til at disse kvinnene hadde blitt integrert i det norske samfunnet i ulike grader og på forskjellige måter. Det kan tyde på at de minoritetsspråklige kvinnene som hadde rett og plikt til norsk- og samfunnskunnskapsopplæring hadde blitt integrert i større grad enn kvinnen som ikke hadde de samme rettigheter og plikter. Det som også kom fram i undersøkelsen, var at alle informantene mente at gode språkferdigheter i norsk var en avgjørende faktor for integrering. De hadde alle sammen et ønske om å bli deltakende i det norske fellesskapet, og videre ønsket de å bli uavhengige, selvhjulpne og økonomisk selvstendige gjennom arbeid. Informantene mente også at det var mulig å beholde deler av sin etniske og kulturelle identitet samtidig som man tilegnet seg norske verdier og normer og tok del i det norske samfunnet.

Strzelecka, E. & A. Vogel. (2012). Andraspråksundervisning i ett kognitivt lingvistisk perspektiv: En första kartläggning. *Nordand: nordisk tidsskrift for andrespråksforskning*, 7(1), [85]-105, 110.

Använder sig andraspråksundervisningen av metoder som bygger på kunskap från kognitivt lingvistisk forskning? För att försöka kartlägga relationen mellan, å ena sidan, andraspråksundervisningen i Skandinavien idag, och, å andra sidan, grundläggande påståenden inom kognitiv lingvistik, har material från svenska och norska universitet samlats in. Materialet består av intervjuer med

andraspråklærere om deres undervisningsstil, en observation av ett undervisningstillfälle med fokus på undervisningsstilen, samt [resten mangler]...

Strzyz, M. M. (2013). "*Jeg forstår (ikke) norsken din!*": En sosiolingvistisk studie i forståelse av norske dialekter blant polske studenter i Oslo. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-38862>

Denne oppgaven handler om polske norskinnlæreres evne til å forstå og lokalisere fem norske dialekter. Temaet blir belyst ved hjelp av kvalitative og kvantitative metoder. Ti polske informanter svarte på en spørreundersøkelse og tok en dialekttest. En kontrollgruppe bestående av fem norske informanter tok også dialekttesten. Dette gjorde det mulig å sammenligne resultatene til målgruppen med kontrollgruppen. Informantene ble testet i dialektene Oslo, Bergen, Tromsø, Stavanger og Trondheim. Analysen av resultatene av undersøkelsen ble gjennomført i tre deler. Den første delen viser i hvilken grad de polske og norske informantene svarte riktig på spørsmål som testet generell forståelse av de enkelte dialektene. Den andre delen viser i hvilken grad kontroll- og målgruppen lokaliserte de fem dialektene riktig geografisk. I den tredje delen er mulige faktorer som kan ha påvirket resultatene til de polske informantene presentert. Analysen viste at de polske informantene oppnådde lavere resultater på dialekttesten enn de norske informantene. Hypotesen om at de polske informantene forstår oslodialekt bedre enn de andre fire norske dialektene ble bekreftet. I tillegg var det stor variasjon i resultatene til de polske informantene. Dette gjelder både generell forståelse og geografisk lokalisering av de norske dialektene. Videre viser undersøkelsen at de polske informantene hadde liten kjennskap til dialektale ord. I tillegg hadde de problemer med å gjenkjenne ord de hadde kjennskap til, noe som kan tyde på at de kun har lagret en fonologisk representasjon av et ord og at representasjonen ikke alltid omfatter uttale av det samme ordet på en annen dialekt. Enkel regresjonsanalyse viser at de polske informantene som hadde bodd lengst i Norge gjennomsnittlig skåret best i generell forståelse av de utvalgte dialektene, men skåret dårligere på geografisk lokalisering. Studien tyder på at "fortrolighetseffekten" (eng. "familiarity effect") mellom norske dialekter ser ut til å ha funnet sted hos de polske informantene. Denne undersøkelsen tyder på at andrespråksinnlærere kan ha nytte av å få mer opplæring i norske dialekter, for eksempel mer trening i å lytte til norske dialekter, opplæring i dialekttrekk, dialektale ord og dialektenes geografi på kurs for andrespråksinnlærere av norsk.

Sundberg, G. (2006). Bedömning och testning av andraspråksfärdighet i Norden. *Språk i Norden*, 107-120. Hentet fra <https://tidsskrift.dk/sin/issue/download/2206/73#page=107>.

Människor som flyttar till de nordiska länderna i dag behöver ofta i migrations- och integrationsprocessen kunna visa att de behärskar de nordiska språken. Detta ställer krav på oss som sysslar med Nordens språk som andraspråk att som en del av vår profession kunna bedöma och intyga andraspråksfärdighet på ett rättssäkert sätt i förhållande till de språkliga krav som finns inom utbildning, på arbetsmarknaden och i vissa länder även för medborgarskap. I en europeisk kontext är också de sex nivåerna i The Common European Framework of Reference (CEFR-skalan) från Europarådet ett tecken på behovet av samsyn om den språkförmåga som bedöms. I denna artikel görs en översikt över vad som just nu görs i de nordiska länderna på detta område.

Sundberg, G. (2007). Assessing and testing language proficiency in the Nordic countries. I C. Carlsen & E. Moe (Red.), *A human touch to language testing: A collection in honour of Reidun Oanæs Andersen on the occasion of her retirement June 2007* (s. 87-96). Oslo: Novus.

Sundelin, Å. (2015). *Att skapa framtid: En analys av interaktionen i studie-och yrkesvägledande samtal med unga i migration*. Doktorgradsavhandling. Institutionen för pedagogik och didaktik, Stockholms universitet, Stockholm. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:878363/FULLTEXT01.pdf>

This is an empirical study that aims to contribute to knowledge about the opportunities the career counselling conversation offers young migrants in shaping their future. Conversations play a central role in career counselling activities in Swedish schools; furthermore, the question of how the Swedish society promotes the inclusion of its immigrants has become an increasingly urgent issue. The study draws on a dialogical framework on interaction and meaning making and seeks to gain insight into how meaning about the future is formed in career counselling conversations. The following questions were formulated:

How is the interaction between migrant students and their counsellors formed in counselling conversations?

How can the interaction be understood in relation to the participants and their contexts?

What seems to enable or constrain students' meaning making about the future in these conversations?

The study was conducted in an introductory course for newly arrived immigrants at the upper secondary level. Researcher followed a series of two career counselling conversations between five students and five counsellors, respectively. The empirical material comprises three parts: audio-recordings of conversations, observations of these conversations and audio-recorded

interviews with counsellors and students. The students, three men and two women, have a non-European background and had been in Sweden between one and three years. All except one can be considered a refugee. The material was transcribed, and the conversations were analysed with the concepts of communicative projects and strategies. The conversations are the primary empirical material.

The results show that the counsellors' and the students' communicative projects primarily are complementary. Both the counsellor and the conversations appear as crucial for students learning about Swedish opportunity structures and meaning making about the future. The analysis also elucidated interactional patterns and interplay that seem to constrain the students' possibilities to shape a future with their own conditions within the conversations. The conversations focused on Swedish career opportunities and lacked a transnational perspective. Furthermore, the students' migrant background was not made relevant in the conversations; hence, the conversations risk contributing to students' stigmatisation. The counsellors' methods also seem at risk of individualising issues related to institutional preconditions and structural constraints. However, the analysis also displayed how the counsellor can counteract these constraining effects.

The result implicates, in alignment with other studies, that the responsibility for the students' career processes cannot be put on counselling conversations alone; more comprehensive and integrated activities for career learning in the schools are necessary to provide immigrant students with reasonable possibilities for shaping a future. Moreover, the conclusion is drawn that counsellor's conversation skills are important for the students meaning making about the future but that counsellors also must have, among other things, the ability to comprehend migrants' feelings and existential issues regarding the future and, not least, knowledge about the conditions of migrants and the ability to both comprehend and actively recognize injustices and different expressions of power. There are seldom others advocating for the rights of migrants.

Svendsen, B. A. (1999). Oppfølging av voksne minoritetsspråklige etter kurs i norsk og alfabetisering. *NOA: norsk som andrespråk*,(22), 55-90.

Svendsen, B. A. & A.-K. Furre. (1998). *Langtidseffekten av kurstilbudet i norsk og alfabetisering for voksne fra språklige minoriteter sett i lys av deres lese- og skrivepraksis og norskferdigheter*. Oslo: Institutt for lingvistiske fag ved Universitetet i Oslo.

Svindland, M. C. (2008). *Myndiggjøring til medborgerskap? En intervjuundersøkelse av nyankomne innvandrere og flyktninger sin deltakelse i introduksjonsprogrammet, og*

betydningen av dette for et aktivt og selvstendig medborgerskap. (Masteroppgave). Universitetet i Tromsø, Tromsø.

Sæther, I. (2016). "Vi bestemte at vi bor her nå, så": Tilpasning og transnasjonal utfoldelse blant østeuropeiske arbeidsinnvandrere i fiskeindustrien i Distrikts-Norge. (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/2419719>

Denne oppgaven handler om tilpasning og transnasjonal utfoldelse blant østeuropeiske arbeidsinnvandrere, og hvordan denne påvirkes av den rurale og industrielle konteksten som arbeidsinnvandrerne befinner seg i. En tredeling av transnasjonalismebegrepet inn i materielle, kulturelle og mentale sfærer, samt en konseptualisering av tilpasningsprosessen i tre stadier, utgjør det teoretiske rammeverket. 11 semistrukturerte dybdeintervjuer samt fem nøkkelpersoner innen forvaltning og næringsliv i de aktuelle kommunene danner det empiriske grunnlaget for studien. Analysen viser at arbeidsmigrantene tar i bruk komplekse strategier for bolig og språk som ikke nødvendigvis har sammenheng med hvilket perspektiv de har på oppholdet, og jeg argumenterer for at særtrekk ved det rurale og det industrielle åpner for denne kompleksiteten. Videre viser analysen at informantenes fremtidsplaner later til å forme deres oppfatning av det rurale, og de signalene de mottar fra sine omgivelser. I den videre diskusjonen argumenteres det for at både en tredeling av transnasjonalismebegrepet og en inndeling av migrasjonserfaringen i stadier må tas i bruk for å få fanget opp viktige nyanser ved transnasjonalt liv, og jeg skisserer en måte å kombinere disse inndelingene på som kan benyttes for fremtidige studier. Konklusjonen er at trekk ved det rurale og industrielle legger føringer på, gir muligheter for, og legger begrensninger på tilpasning og transnasjonal utfoldelse på måter som på mange områder gjør migranternes hverdag i rurale kontekster forskjellig fra i urbane kontekster. [Har et kapittel om språkopplæring]

Søderberg Arnfast, J. (2007). Hvem tenker på accent? Om motivation og udtaletilegnelse hos voksne indlærere. *Nordand: nordisk tidsskrift for andrespråkforskning*, 2(2), 25-49.

Søe, J. (2001). En flue på væggen: Intern evaluering med video. *Sprogforum: Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik*, 7(20), 41-44. Hentet fra [http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus Emdrup/Sprogforum arkiv/S_PROGFORUM_NO_20_Task.pdf](http://library.au.dk/fileadmin/www.bibliotek.au.dk/Campus_Emdrup/Sprogforum_arkiv/S_PROGFORUM_NO_20_Task.pdf).

Sønnesyn, J. (2017). *Norsk på arbeidsplassen: En kartlegging av behovet for norskopplæring for arbeidsinnvandrere i byggenæringen og industrien*. Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/dc66db8de9714d60a816787701580b85/norsk_pa_arbeidsplassen_rapport.pdf

Sørensen, M. S. & A. Holmen. (2004). *At blive en del af en arbejdsplads: Om sprog og læring i praksis*: Institut for Pædagogisk Antropologi, Danmarks Pædagogiske Universitet. Hentet fra <http://cms.uvm.dk/~media/UVM/Filer/Udd/Voksne/Bibliotek%20voksne%20udlaendinge/111221%20at%20blive%20en%20del%20af%20en%20arbejdsplads.pdf>.

LO tog i sommeren 2001 initiativ til at søge midler i Den europæiske Socialfonds Equalprogram under Tema 1: Forbedring af indvandrere, efterkommere og flygtninges integration og muligheder på arbejdsmarkedet. Formålet var at etablere et udviklingsprojekt vedrørende arbejdsmarkedstilknytning for indvandrere og flygtninge i små kommuner. "Integration på og gennem arbejdsmarkedet" er et højt prioriteret felt i disse år, og det er samtidig et felt præget af myter og forestillinger og med begrænset systematisk viden. Det hævdes f.eks. ofte, at gode danskundskaber er en forudsætning for adgang til arbejdsmarkedet, men arten af danskundskaberne og de forskellige måder, sprog bruges på på forskellige arbejdspladser, indgår sjældent i diskussionen. For at råde bod på dette besluttede projekt- og udviklingsgruppen for Equalprojektet, at der skulle indgå et forskningsprojekt, der havde til formål at belyse betydningen af sprog på arbejdspladsen og især af muligheder og barrierer for, at indvandrere og flygtninge kan indgå som fuldgældige medarbejdere. Forskningsprojektet blev delvis finansieret af bevillingen fra den europæiske socialfond og delvis af Danmarks Pædagogiske Universitet med bidrag fra LO. I forskningsprojektet tages udgangspunkt i et læringssyn på den sociale praksis, der foregår på arbejdspladserne, og på nye medarbejdere og praktikanters muligheder for at flytte sig fra en perifer til en central deltagelse. For at belyse dette var det nødvendigt at gennemføre et feltarbejde på flere arbejdspladser med højst forskellige produktions- og organisationsformer, og der ikke alene foretog observationer af sprogbrug og anden interaktion, men også at interviewe indvandrere/flygtninge og deres kolleger og chefer. Desuden viste det sig relevant at inddrage danskundervisningens rolle som arbejdsmarkedsforberedende. Dette foregik ved interview med kursister og vejledere på to sprogcentre.

Alle de interviewede skal hermed have en stor tak for, at de indgik så beredvilligt i projektet og delte ud af deres mange erfaringer. Samme tak skal lyde til medarbejdere og ledelse på de mange arbejdspladser rundt om i landet, hvor vi

fik lov til ikke blot at være "fluen på væggen", men også at gå i vejen og stille opklarende spørgsmål. Endelig skal vi sige tak til kolleger på Danmarks Pædagogiske Universitet, som har afsat tid til at diskutere analyser og konklusioner med os undervejs.

Tammelin-Laine, T., L. Nieminen & M. Martin (Red.). (2013). *Low-educated second language and literacy acquisition: Proceedings of the 8th symposium Jyväskylä 2012*. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House. Hentet fra https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/41907/978-951-39-5310-2_LESLLA.pdf?sequence=1.

Taranrød, G. (2016). *Introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger: En komparativ casestudie av iverksettingen av introduksjonsprogrammet i Stange og Bamble kommune*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-55242>

Store flyktningstrømmer gir et økt politisk press for å ta imot flyktninger. De som får innvilget opphold i Norge har rett på bosetting og til å bli inkludert i velferdsstaten. Introduksjonsprogrammet for flyktninger iverksettes av kommunene, og er det fremste integreringstiltaket i Norge. Flyktningene har rett og plikt til å delta, og målet er at de etter to år i programmet skal gå over i arbeid eller utdanning. Myndighetenes målsetting om at minst 55 prosent skal gå direkte over i arbeid eller utdanning etter endt program er ikke blitt nådd de siste årene, samtidig som det er store forskjeller mellom kommunene når det gjelder resultatoppgåelse. Denne oppgaven har gjennom en kvalitativ casestudie studert iverksettingsprosessen i Stange og Bamble kommune i tidsperioden 2011-2015. I denne perioden har Stange i snitt oppnådd vesentlig bedre resultater i introduksjonsprogrammet enn Bamble, målt ved direkte overgang til arbeid eller utdanning på videregående eller høyere nivå. Denne studiens siktemål har vært å undersøke hva det er som kan forklare dette, ved hjelp av iverksettingsteori. Oppgaven baserer seg på data fra 9 semi-strukturerte intervjuer, samt supplerende dokumenter. Analysen av iverksettingsprosessen i de to kommunene avdekker likheter og forskjeller mellom dem i introduksjonsarbeidet. Likheter består i at iverksettingsprosessen kjennetegnes av et stort antall samarbeidsaktører, gode samarbeidsrutiner og et stort innslag av skjønn. Ulikheter består i at Stange i større grad enn Bamble kjennetegnes av at integrering lenge har vært en synlig prioritering i planarbeidene, og av en tydelig forankring på rådmannsnivå. Spesielt to ting synes å være viktig for å forklare hvorfor Stange oppnår bedre resultater enn Bamble. Medarbeidernes syn på bruk av grunnskole ser ut til å ha stor betydning for hva deltakerne gjør etter endt introduksjonsprogram. Videre har Stange tilrettelagt for et systematisk

introduksjonsarbeid, gjennom å ha en integreringsplan, formaliserte avtaler med arbeidsgivere, samt synlige mål for introduksjonsprogrammet. Stange ser hvordan organisering, medarbeidere og programinnhold i introduksjonsprogrammet kan virke sammen, og introduksjonsarbeidet deres fremstår som planlagt og rasjonelt. I Bamble finner de løsninger som kommunen har tro på, men mangel på integreringsplan, formaliserte avtaler og forankring på rådmannsnivå ser ut til å gjøre at introduksjonsarbeidet er mer oppstykket og inngår i mindre grad i en overordnet plan.

Teacher's guide to the common European framework. (2001). Harlow: Pearson Longman. Hentet fra <http://www.euddansk.dk/wp-content/uploads/2013/04/cefguide.pdf>

Tenfjord, K. (2006). Kva er "god nok norsk" for å delta i det norske samfunnet? I H. Sandøy & K. Tenfjord (Red.), *Den Nye norsken? Nokre peilepunkt under globaliseringa* (s. 187-213). Oslo: Novus.

Tenfjord, K. (2013). *Andrespråksanalyse: Teoretisk grunnlag for metodisk tilnærming.* (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/abc176d39fef4bb7908b4e8dba18f63c/kap4_andrespraksanalyse.pdf

Tenfjord, K., J. E. Hagen & H. Johansen. (2009). Norsk andrespråskorpus (ASK): Design og metodiske forutsetninger. *NOA: norsk som andrespråk*, 25(1), 52-81. Hentet fra <http://hdl.handle.net/1956/4442>.

Artikkelen gir en presentasjon av Norsk andrespråskorpus (ASK) – et nytt elektronisk innlærerkorpus som er utviklet ved Universitetet i Bergen. Korpuset inneholder personopplysninger om og tekster skrevet av kandidater som har gått opp til to ulike tester i norsk: Språkprøven i norsk for voksne innvandrere og Test i norsk – høyere nivå. Artikkelens hovedhensikt er å diskutere bruk av feilkoder i korpuset, og hvorvidt bruk av feilkoder i seg selv betyr at en havner i "sammenlikningsfella", som Bley-Vroman (1983) advarer mot i artikkelen "The Comparative Fallacy", altså at vår behandling av språkdataene skjer på målspråkets premisser og dermed undergraver mellomspråk som egne, selvstendige språkssystem. I artikkelen argumenteres det for at feilkoding slik det er gjort i ASK, må betraktes som en teorinøytral beskrivelse, en metodisk forutsetning for en teoretisk basert analyse av mellomspråk. 'Anklagen' om å havne i sammenlikningsfella, et angrep som gjerne blir rettet mot klassisk feilanalyse eller enhver annen befatning med feil, har sitt utspring i at en ikke skiller klart nok mellom metode og teori i andrespråksforskningen.

Tenfjord, K., P. Meurer & K. Hofland. (2006). The ASK Corpus: A language learner corpus of Norwegian as a second language, *Proceedings of the 5th International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC)* (s. 1821-1824). [s.l.]: LREC. Hentet fra <http://www.lrec-conf.org/proceedings/lrec2006/>.

In our paper we present the design and interface of ASK, a language learner corpus of Norwegian as a second language which contains essays collected from language tests on two different proficiency levels as well as personal data from the test takers. In addition, the corpus also contains texts and relevant personal data from native Norwegians as control data. The texts as well as the personal data are marked up in XML according to the TEI Guidelines. In order to be able to classify "errors" in the texts, we have introduced new attributes to the TEI corr and sic tags. For each error tag, a correct form is also in the text annotation. Finally, we employ an automatic tagger developed for standard Norwegian, the "Oslo-Bergen Tagger", together with a facility for manual tag correction. As corpus query system, we are using the Corpus Workbench developed at the University of Stuttgart together with a web search interface developed at Aksis, University of Bergen. The system allows for searching for combinations of words, error types, grammatical annotation and personal data.

Thewissen, J. (2013). Capturing L2 accuracy developmental patterns: Insights from an error-tagged EFL learner corpus. *Modern Language Journal*, 97(1), 77-101.

The present article addresses the issue of second language accuracy developmental trajectories and shows how they can be captured via an error-tagged version of an English as a Foreign Language (EFL) learner corpus. The data used in this study were extracted from the International Corpus of Learner English (Granger et al., 2009) and consist of a total of 223 learner essays. Each composition was (a) manually and exhaustively annotated for errors following the Louvain error-tagging taxonomy (Dagneaux, Denness, & Granger, 1998) and (b) individually rated by two (sometimes three) testing experts according to the Common European Framework of Reference for Languages (Council of Europe, 2001) descriptors for linguistic competence. As a result, each text was assigned a B1 (lower intermediate), B2 (upper intermediate), C1 (advanced), or C2 (near-native) score. A refined counting method, potential occasion analysis, which relies on both an error-tagged and a part-of-speech-tagged version of the learner data, was used to quantify the errors. This allowed the analysis to trace the type of development displayed by more than 40 error types along the B1--C2 proficiency range. The results indicate that the EFL error developmental patterns tend to be

dominated by progress and stabilization trends and that progress is often located between B1 and B2. (Contains 18 tables, 6 figures, and 9 notes.)

Thorseth, M. (1995). Norskopplæring som virkemiddel i integreringsarbeidet. *NOA: norsk som andrespråk*,(18), 170-174.

Thång, P.-O. & M. Larson. (2010). *Integration genom vuxenutbildning och vidareutbildning: Landrapport Sverige*. København: Nordiska Ministerrådet. Hentet fra <http://hb.diva-portal.org/smash/get/diva2:889098/FULLTEXT01.pdf>

Sverige har sedan 1960-talet varit ett invandringsland. Av befolkningen är idag cirka 15 % födda i annat land. Andelen av befolkningen som är utlands-födda är i nivå med länder som USA och Tyskland. Andelen är inte bara betydligt högre än i övriga Nordiska länder, utan också högre än länder som Nederländerna, Frankrike och Storbritannien (RiR 2008:13).¹ Utrikes födda beräknas utgöra en dryg fjärdedel av arbetskraftsreserven i Sverige. Under senare år har olika insatser genomförts med avsikt att öka arbetskraftsdeltagandet.

Tracey, M. D., J. M. Murray & I. T. Ron. (2008). A longitudinal study of ESL learners fluency and comprehensibility development. *Applied Linguistics*, 29(3), 359-359.

Treekrem, K. M., D. Jakobsons, N. A. Salvesen et al. (2014). *Hvordan arbeide med digitale mål i læreplanen?* (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/abc176d39fef4bb7908b4e8dba18f63c/hvordan_arbeide_med_digitale_mal_i_lareplanen.pdf

Trevis, A. & R. Porquier. (1986). Second language acquisition by adult immigrants: Exemplified methodology. *Studies in second language acquisition*, 8(3), 265-275.

Illustrates some of the problems of second language (French) acquisition by adult Spanish-speaking immigrants in a natural setting through analysis of the European Project data (Perdue, 1982) in three areas: acquisition and use of the over-generalized marker "c'est"; acquisition of reference to time; and acquisition of reference to space. (Author/CB)

Troia, G. A. (2004). Migrant students with limited English proficiency. *Remedial & Special Education*, 25(6), 353-366.

This study evaluated the efficacy of the computer-assisted intervention program known as Fast ForWord Language™ in a sample of migrant students in Grades 1 through 6 who were native Spanish speakers. Fast ForWord Language™ combines

intensive training in multiple receptive English language skills with adaptive acoustic waveform lengthening and amplification to purportedly accelerate the English language learning skills of children who are nonnative English language speakers. Students either were randomly assigned to a treatment or no-contact control condition or were matched on grade, English language proficiency, and nonverbal IQ. All students were assessed in five domains before and immediately after the 4- to 8-week intervention: (a) spoken English language proficiency; (b) oral language competency; (c) phonological awareness; (d) basic reading skills; and (e) classroom behavior. Except for performance on a measure of sight-word recognition, on which children in the treatment group achieved a significantly greater gain than those in the control group, changes in test scores from pretest to posttest were equivalent for the two groups. However, when students who were least fluent in spoken English in each group were compared, the children in the treatment group demonstrated superior gains in expressive language, sight-word recognition, and pseudoword decoding. Thus, Fast ForWord Language™ had a substantial, albeit limited impact on the oral language skills and reading performance of migrant children in this study. However, due to methodological weaknesses and limited treatment fidelity, the study results must be interpreted cautiously.

Tronstad, K. R. (2015). *Introduksjonsprogram for flyktninger i norske kommuner: Hva betyr organiseringen for overgangen til arbeid og utdanning?* (NIBR-rapport 2015:2). Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning. Hentet fra <http://www.hioa.no/extension/hioa/design/hioa/images/nibr/files/2015-2.pdf>

Tronstad, K. R. & V. Hernes. (2016). Introduksjonsprogram for flyktninger i Norge, Sverige og Danmark. *Plan*, 48(02), 28-34. Hentet fra [http://www.idunn.no/plan/2016/02/introduksjonsprogram for flyktninger i norge sverige og da](http://www.idunn.no/plan/2016/02/introduksjonsprogram%20for%20flyktninger%20i%20norge%20sverige%20og%20da).

I løpet av 2015 ble mer enn 11 000 flyktninger bosatt i norske kommuner, det høyeste antallet noensinne. Samtidig kom 30 500 nye asylsøkere til landet, og mange av dem vil etter hvert få opphold her. Gjennom et obligatorisk introduksjonsprogram skal nyankomne flyktninger få hjelp til å lære seg norsk, få innføring i norske samfunnsforhold og kvalifisere seg til arbeidslivet eller videre utdanning. Introduksjonsprogrammet har eksistert siden 2004, mens Danmark og Sverige har lengre erfaring med tilsvarende ordninger. Hvordan er vårt program sammenliknet med det svenske og danske? Kan vi lære noe av hverandre?

Trupke-Bastidas, J. & A. Poulos. (2007). Improving literacy of L1-non-literate and L1-literate adult English as a second language learners. *MInneTESOL/WITESOL Journal*, 24(10). Hentet fra <http://hdl.handle.net/11299/109982>.

This research focuses on effective practices for teaching reading to both adult English as a Second Language (ESL) learners acquiring literacy for the first time in English and learners who are already literate in their first language. This study examines if learners' phonemic awareness and decoding are improved when using a whole-part-whole instructional method that combines a focus on higher and lower-level skills. Participants include nine females from East Africa: five non-literate (L1-non-literate) and four literate (L1-literate) in their first language. Participants were given pre and posttests of phonemic awareness and decoding and then whole-part-whole reading instruction for 10 weeks. This intervention impacted L1-nonliterate participants the most. Those learners who scored the lowest on pretests showed the most gains on the posttest.

Tveit, R. G. (2009). *Inversjon i norsk: Når polsk og tysk er morsmål.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-22872>

Inversjon blir rekna som eit språktypologisk markert trekk ved norsk språk, og markerte trekk er vanskelege å læra og få automatisert, mange vil hevda uansett kva morsmål tileignaren har. Men det finst nokre få språk i verda som har ein inversjonsregel identisk med inversjonsregelen i skandinaviske språk: Tysk, nederlandsk, afrikaans, islandsk, færøysk og frisisk. Vil ikkje norsktileignarar med eit av desse morsmåla tileigna seg inversjon i norsk tidlegare og bli meir dugande og normrette i høve til inversjon i norsk enn tileignarar utan ein norskidentisk inversjonsregel i morsmålet sitt?

I denne mastergradsavhandlinga undersøker eg det ovannemnde spørsmålet med utgangspunkt i eit utval på 120 informantar, 60 med polsk og 60 med tysk som morsmål, fordelte på to nivå, mellomnivå og høgare nivå (nivå B 1 og B 2). Materialet mitt er skriftlege tekstar, langsva frå "Språkprøven i norsk for fremmedspråklige voksne – mellomnivå" og langsva frå "Test i norsk – høyere nivå." Eg samanliknar dei to morsmålsgruppene på kvart av nivåa for å finna ut om det er nokon samanheng mellom morsmålslikskap og målspråksdugleik i høve til det norske V2-prinsippet. Dei tyske informantane har ein norskidentisk inversjonsregel i morsmålet sitt medan dei polske informantane ikkje har det. Vil då dei tyske informantane sin kjennskap til V2-prinsippet frå morsmålet føra til at dei tileignar seg inversjon tidlegare og blir signifikant betre enn dei polske informantane i høve til inversjon i norsk? Dersom ja er morsmålet då den einaste årsaka til at det er slik, eller ligg det fleire medverkande årsaksfaktorar til grunn for eventuelle skilnader i inversjonsdugleiken mellom gruppene?

For å finna svar på desse spørsmåla undersøkjer eg om det ligg føre signifikante skilnader mellom dei polske og dei tyske informantgruppene når det gjeld forholdet mellom rette og avvikande strukturar, når det gjeld talet på informantar med inversjonsavvik, og når det gjeld talet på produserte inversjonsstrukturar i forhold til strukturar med endefram ordstilling. Eg undersøkjer og vurderer dessutan etter bestemte målepunkt om nokre av gruppene produserer så få inversjonsstrukturar at det dreier seg om unngåing av setningstypen, og eg vurderer om nokre av informantane som grupper kan seiast å ha tileigna seg inversjon i norsk skriftleg på mellom- eller høgare nivå. Vidare undersøkjer eg om det kjem fram utviklingsperspektiv frå mellomnivå til høgare nivå hos morsmålsgruppene.

Eg startar avhandlinga med å gjera greie for rådande faglege syn på inversjonstileigning, og eg samanliknar dei faglege syna med folkelege syn på inversjon i norsk mellomspråk, slik dei kjem fram gjennom undersøkingar og i filmar og bøker der mellomspråk er representert. Eg gjer dessutan greie for metodiske val og for problemstillingar og mål med undersøkinga. I hovuddelen set eg fokus på sentrale teoriar om andrespråkslæring og gjer greie for tidlegare undersøkingar omkring inversjon i mellomspråk. Eg presenterer ulike typar inversjonsavvik med utgangspunkt i Hagen (1992) sin pilotstudie av inversjon i norsk mellomspråk. I neste omgang jamfører eg reglane for og bruken av invertert ordstilling i språka norsk, tysk og polsk, med fokus på korleis strukturelle forskjellar og likskapar mellom morsmåla og målspråket kan tenkjast å påverka inversjonsperformansen i mellomspråket. Deretter gjer eg greie for dei setningskategoriane som er med i analysen, og eg gjer greie for problem knytte til gjennomføringa av analysen. I neste omgang presenterer og kommenterer eg resultatata av analysen. Eg ser på fordelinga av inversjonsstrukturar versus strukturar med endefram ordstilling i begge morsmålsgruppene og på begge nivå. Eg legg fram, samanliknar og kommenterer talet på informantar representerte med inversjonsavvik i tekstane sine, og eg legg fram og kommenterer talet på inversjonsavvik versus rette strukturar mellom informantgruppene. Eg presenterer først dei ulike setningskategoriane kvar for seg, og deretter den totale inversjonsperformansen, som femner om overinverterte leddsetningar i tillegg til feil- og underinverterte heilsetningar. Alle resultatata blir testa ut for å avdekka om skilnader som kjem fram mellom morsmålsgruppene er signifikante.

Kva kjem fram av analysen? Resultata av analysen viser signifikante skilnader i inversjonsdugleiken mellom dei to morsmålsgruppene, på begge nivå. Dei tyske informantane har som grupper tileigna seg inversjon i norsk skriftleg, og dei har ein signifikant betre inversjonsdugleik enn dei polske informantgruppene. Og medan dei tyske informantane har ein norsklik inversjonsperformanse allereie på

mellomnivå, har ikkje dei polske informantane som grupper tileigna seg inversjon i deklorative setningar, verken på mellom- eller høgare nivå. Kva er årsakene til skilnadene? Eg bruker den siste delen av avhandlinga til å drøfta funna mine i lys av problemstillingar og teori. Eg samanliknar mine eigne funn med funn frå andre undersøkingar, og eg drøftar moglege årsaksfaktorar til at dei tyske informantane tileignar seg inversjon tidlegare og har ein signifikant betre inversjonsdugleik enn dei polske informantane. For det første kjem eg fram til at morsmåla tysk og polsk står fram som ein viktig forklaringsfaktor til dei signifikante forskjellane mellom dei tyske og polske informantgruppene. For det andre ser det ut til å spela ei rolle at inversjon er eit markert språktrekk ved målspråket norsk. Fleire undersøkingar tyder på at også tyske tileignarar gjer in ersjonsfeil i byrjinga av tileigningsprosessen, og ein forklarar det med at inversjon er eit markert trekk. For det tredje spelar graden av pragmatisk og semantisk funksjon ei rolle. Blant anna viser ingen av informantane i undersøkinga mi teikn til å ha problem med spørsmålsinversjon, sannsynlegvis fordi denne typen inversjon har ein klar pragmatisk funksjon, nemleg å danna spørsmål. Derimot er det berre dei tyske informantgruppene som har tileigna seg inversjon i deklorative setningar med eit ikkje-subjekt i framfeltet, ein type inversjon som manglar pragmatisk og semantisk funksjon, og det er berre dei tyske informantgruppene som er feilfrie i høve til overinversjon i leddsetningar. Dei tyske informantane ser dermed ut til å ha direkte nytte av den norskidentiske inversjonsregelen i morsmålet sitt i møte med mangelen på pragmatisk og semantisk funksjon i V2-prinsippet som gjeld for deklorative setningar i norsk. Eg konkluderer derfor med at den norsklige inversjonsregelen i tysk bidreg til at dei tyske informantane har tileigna seg inversjon, og er dugande og normrette i høve til inversjon i norsk skriftleg på dei nivåa eg har undersøkt.

Tveiten, L. (2013). *Sammenhengen mellom læreplanen i 50 timer samfunnskunnskap og læreplanen i norsk*. (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/abc176d39fef4bb7908b4e8dba18f63c/kap4_sammenhengen_laereplaner.pdf

Udahl, A. B. & E. Liljegren. (2003). *Opplæring for voksne innvandrere*. (Rundskriv F-005-03). Oslo: Utdannings- og forskningsdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-f-005-03-/id109274/?q=andrespr%C3%A5k>

UNESCO. (2001). *Literacy and adult education: Thematic studies: World Education Forum: Education for all. Dakar, Senegal, 2000.* Paris: UNESCO. Hentet fra <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001233/123333e.pdf>.

UNESCO. (2010). *Reaching the marginalized.* Paris: UNESCO. Hentet fra <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001866/186606E.pdf>.

Utbildningsdepartementet. (1986). *Lag (1986:159) om grundläggande svenskundervisning för invandrare.* Stockholm: Utbildningsdepartementet. Hentet fra https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-1986159-om-grundlaggande_sfs-1986-159

Utbildningsdepartementet. (1997). *Förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet mm. (SFS 1997:702).* Stockholm: Utbildningsdepartementet. Hentet fra http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-1997702-om-kvalitetsredovisning_sfs-1997-702

Utbildningsdepartementet. (1997). *Förordning om vuxenutbildning. (SFS 2011:1108).* Stockholm: Utbildningsdepartementet. Hentet fra https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-20111108-om-vuxenutbildning_sfs-2011-1108

Utdanningsdirektoratet. (2010). *Europeisk språkperm: For voksne innvandrere.* [Oslo]: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra https://www.udir.no/Upload/Verktoy/5/UDIR_Sprakperm_Voksne_web.pdf

Utdannings- og forskningsdepartementet. (2005). *Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere.* Oslo: Utdanningsdirektoratet.

Utdanningsdirektoratet. (s.a.). *Europeisk språkperm for voksne innvandrere.* Oslo: Utdanningsdirektoratet. Hentet fra http://www.udir.no/Upload/Verktoy/5/UDIR_Sprakperm_Voksne_web.pdf?epslanguage=no

Vadseth, A. (2009). *Kartlegging av minoritetsspråklige: En utforskende - og empirisk studie rettet mot å undersøke egnethet av verktøy for kartlegging av ungdom - og voksne med somali som morsmål - med særlig henblikk på språkferdighet og leseferdighet.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-57172>

På bakgrunn av stadig strengere krav til lese- og skriveferdigheter i dagens samfunn og utfordringene knyttet til hvordan man kan gi voksne minoritetsspråklige god opplæring i skrivning, undersøker jeg i denne masteroppgaven hvordan sjangerpedagogikkens skrivemetodikk kan egne seg for voksne minoritetsspråklige. Problemstillingen min er som følger: Hvordan kan sjangerpedagogikkens skrivemetodikk egne seg for voksne minoritetsspråklig? For å få en bredere innsikt, har jeg i tillegg til problemstillingen, tre forskningsspørsmål. Disse handler om elevene selv finner det lettere å skrive etter å ha blitt undervist eksplisitt i skrivning, om det finnes spor i elevens tekster av hjelpetekster og det som er kommet fram gjennom undervisningen, og til sist, hva læreren, som prøvde ute metoden i klassen, mener om denne undervisningsmetoden. I oppgavens teoridel gjennomgår jeg kort Vygotskys sosiale læringsteori og Hallidays teori om språk, den systemisk-funksjonelle grammatikken, da det er disse teoriene sjanger-pedagogikken hviler på. I denne delen av oppgaven redegjør jeg ganske grundig for den metodiske delen av sjangerpedagogikken, det som kalles sirkelen for undervisning og læring (skrivesentert.no, 2016) eller skrivesirkelen, siden det både er bruken av, og utfallet av den undervisningstilnærmingen til skrivning jeg studerer. Forskningstilnærmingen i denne kvalitative studien ligner et såkalt pedagogisk designeksperiment i tre faser: Først ble det utformet et undervisningsopplegg, med utgangspunkt i sjangerpedagogikkens teorier og metodikk. I den neste fasen ble dette prøvd ut, observert og justert. Til sist blir datamaterialet analysert. De kvalitative metodene som ble brukt i denne intervensjonen, var intervju, observasjon og elevtekstanalyser. Datamaterialet som ble lagt til grunn for drøftingene mine er som følger: To elevintervjuer, et lærerintervju, film og feltnotater fra fire observasjonssekvenser, fem elevtekster, tre modelltekster og to samskrevne tekster. De ulike delene av datamaterialet ble drøftet opp mot hverandre, og opp mot teori og relevant forskning. Resultatet av drøftingen gav svar på forskningsspørsmålene og ble som følger: Elevene opplever selv at det er lettere å skrive etter å ha jobbet eksplisitt med skrivning. Elevtekstene inneholder spor av undervisning og hjelpetekster. Læreren er begeistret for denne undervisningsformen og har tatt den i bruk i andre klasser. Som følge av sammenfall både innad i datamaterialet og i henhold til teori og skriveforskning, med forbehold om studiens begrensede utvalg, datamateriale og tidsaspekt, kan en slutte at sjangerpedagogikkens skrivemetodikk egner seg for voksne fra språklige minoriteter.

Vagle, W. (2003). *Vurdering av språkferdighet*. Trondheim: Institutt for språk- og kommunikasjonsstudier, NTNU.

van de Craats, I. & J. Kurvers (Red.). (2009). *Low-educated second language and literacy acquisition: Proceedings of the 4th symposium Antwerp 2008*. Utrecht: LOT, Netherlands Graduate School of Linguistics. Hentet fra http://www.leslla.org/files/resources/LESLLA_08.pdf.

van de Craats, I., J. Kurvers & M. Young-Scholten. (2006). Low-educated adult second language and literacy acquisition: Proceedings of the Inaugural Symposium Tilburg University, August 2005. *LOT Occasional Series*, 6, 69-88.

Language and literacy development by adult first time readers in a second language is a new and almost unexplored domain. Research has been carried out in different disciplines by linguists, psycho-linguists, psychologists and educational researchers. The aim of the inaugural LESLLA workshop in Tilburg 2005 was to bring together researchers from the different disciplines working on the acquisition of literacy or of a second language by adult immigrants with little or no schooling. The present volume contains the proceedings of this first workshop. The papers provide a multi-country and multi-target language overview of recent developments in the various disciplines, introducing the reader less familiar disciplines. The low-educated and low-literate or non-literate learner is the central theme in all contributions, which are of interest to both researchers and to those working with low-educated second language and literacy learners.

van de Craats, I., J. Kurvers & M. young-Scholten (Red.). (2006). *Low-educated second language and literacy acquisition: Proceedings of the Inaugural symposium, Tilburg University, August 2005*. Utrecht: LOT, Netherlands Graduate School of Linguistics. Hentet fra <http://www.leslla.org/files/resources/CompleteproceedingsLESLLA2005.pdf>.

Van Lier, L. (2004). *Ecology and semiotics of language learning: A sociocultural perspective*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.

van Tubergen, F. (2010). Determinants of second language proficiency among refugees in the Netherlands. *Social Forces*, 89(2), 515-534.

Vigrestad, T. (2016). *Ortografi i norsk som andrespråk: En undersøkelse av ortografien i norsk hos voksne med vietnamesisk og bosnisk/kroatisk/serbisk som morsmål*. (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-56169>

Temaet for oppgaven er ortografi i norsk som andrespråk. Jeg har undersøkt ortografien til 99 personer med vietnamesisk som morsmål og 99 personer med bosnisk/kroatisk/serbisk som morsmål – informantene er voksne. Det

overordnede målet med undersøkelsen har vært å forsøke å finne ut om det er forskjeller i ortografien til de to informantgruppene, og om eventuelle forskjeller kan relateres til morsmålet og/eller morsmålsskriftspråket deres. Jeg utarbeidet, med utgangspunkt i dette, seks underordnede forskningsspørsmål. Disse forsøker å belyse trekk ved norsk ortografi jeg ville forventet at er vanskelig å tilegne seg for innlærere. Materialet i undersøkelsen har jeg hentet fra innlærerkorpuset ASK (Norsk andrespråkskorpus). For å komme fram til resultatene kategoriserte jeg alle de ortografiske feilene til informantene. Feilene ble plassert i beskrivende kategorier. Noen av resultatene viste klare forskjeller mellom informantgruppene, mens andre viste ubetydelige forskjeller. Tre funn viste tydelige forskjeller: 1) Informantgruppa med bosnisk/kroatisk/serbisk som morsmål gjør flere feil per løpeord enn informantgruppa med vietnamesisk som morsmål. 2) Informantgruppa med vietnamesisk som morsmål gjør flere feil enn informantgruppa med bosnisk/kroatisk/serbisk som morsmål ved grupper av konsonantgrafemer. 3) Informantgruppa med bosnisk/kroatisk/serbisk som morsmål har flere tilfeller av enkelt for dobbelt konsonantgrafem enn informantgruppa med vietnamesisk som morsmål. Disse forskjellene er statistisk signifikante. En annen tydelig forskjell mellom gruppene er at de med bosnisk/kroatisk/serbisk som morsmål gjør flere substitusjonsfeil ved <y> og <ø> enn de som har vietnamesisk som morsmål. Forskjellene tolker jeg som påvirkning fra informantenes morsmål og/eller morsmålsskriftspråk. Dette gjelder trekk som oppbygging av stavelser, grafemrestriksjoner og skriftkonvensjoner.

Vinogradov, P. (2008) "Maestra! The letters speak." Adult ESL students learning to read for the first time. *MinneWITESOL Journal* 25, 25, from https://www.ccsf.edu/dam/Organizational_Assets/Department/TRC/LESLLA/teachers/Vinogradov-Maestra-Adult%20ESL%20learners.pdf.

Young adult and adult students with little or no literacy in their first languages are tackling a double challenge: acquiring English while learning to read for the first time later in life. There is a considerable lack of research in this area of ESL, but the available research and professional wisdom can guide our practice. Five general principles help us create vibrant, successful classrooms for our low-literacy students: keep lessons contextualized, combine bottom-up and top-down approaches, cater to a variety of learning preferences, tap into students' strengths, and nurture their confidence. This report outlines these principles and connects them specifically to serving adult emergent readers.

Vinogradov, P. & M. Bigelow. (2010). Using oral language skills to build on the emerging literacy of adult English learners. CAELA Network Brief. *CAELA Network Brief*:

Center for Adult English Language Acquisition, August. Hentet fra <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED540592.pdf>.

This brief is written for teachers, program administrators, and teacher trainers seeking ways to work effectively with adult and adolescent English language learners with emerging literacy skills. In addition to learning to read and write for the first time, adult English language learners with limited or emerging literacy skills must acquire oral English. Often, learners with limited print literacy in their first language have oral skills in English that exceed their English literacy skills (Geva & Zadeh, 2006). While this mismatch of oral and written skills can be misleading to teachers, a limited but growing body of research explores the ways in which adults with emerging literacy acquire second language and literacy skills and the ways in which their oral language proficiency affects their literacy learning (e.g., Condelli, Wrigley, & Yoon, 2009; Tarone & Bigelow, 2005, 2007; Tarone, Bigelow, & Hansen, 2009). In this research, learners' oral language proficiency is shown to be a resource that can have a positive impact on literacy development. This brief reviews the research, describes ways to capitalize on adult learners' oral skills to create successful literacy learning experiences, and suggests areas for further research to bolster the knowledge base in working with adult second language learners who are in the process of becoming literate.

Vinogradov, P. & M. Bigelow (Red.). (2012). *Low educated second language and literacy acquisition: Proceedings of the 7th symposium Minneapolis, Minnesota, USA, September 2011*. Minneapolis, MN: University of Minnesota. Hentet fra http://www.leslla.org/files/resources/leslla_2011_Proceedings.pdf.

Vislie, A., T. Bergli & Norsk voksenpedagogisk institutt. (1982). *Læring: Utvikling eller kontroll? Sluttrapport fra prosjektet "Deltakerinnflytelse i voksenopplæringen"*. Trondheim: Norsk voksenpedagogisk institutt.

Volodina, E., I. Pilán & D. Alfter. (2016). *Classification of Swedish learner essays by CEFR levels*.

The paper describes initial efforts on creating a system for the automatic assessment of Swedish second language (L2) learner essays from two points of view: holistic evaluation of the reached level according to the Common European Framework of Reference (CEFR), and the lexical analysis of texts for receptive and productive vocabulary per CEFR level. We describe the data and resources that our experiments were based on, provide a short introduction to the algorithm for essay classification and experiment results, present the user interface we developed for testing new essays, and outline future work. [For the complete volume of short papers, see ED572005.]

Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. (2005). *Metodisk veiledning: Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere*. Oslo: Vox,, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk.

Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. (2009). *Arbeidsnorsk: Evaluering av et kurs i grunnleggende ferdigheter for minoritetsspråklige i arbeidslivet*. [Oslo]: Vox, Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet.

Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk,. (2012). *Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere*. Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra <http://www.vox.no/Norsk-og-samfunnskunnskap/Lareplan/>

Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. (2013). *Arbeidsrettet opplæring*. (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra <https://www.kompetansenorge.no/Norsk-og-samfunnskunnskap/arbeidsrettet-opplaring/>

Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. (2013). *Morsmål som støtte i opplæringen*. (Metodisk veiledning: Veiledning til Læreplan i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere). Oslo: Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra https://www.kompetansenorge.no/contentassets/abc176d39fef4bb7908b4e8dba18f63c/kap3_morsmal_som_stotte.pdf

Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk & N. S. Dahl. (2016). *Familielæring: Ei tilnærming til læring med familien sin kompetanse som utgangspunkt*. Vox, Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk. Hentet fra <https://www.kompetansenorge.no/Norsk-og-samfunnskunnskap/Methodisk-veiledning/Familielaring/>

Wall, T. & M. Leong (Red.). (2010). *Low educated second language and literacy acquisition: Proceedings of the 5th symposium, Banff, 2009*. Calgary: Bow Valley College. Hentet fra http://www.leslla.org/files/presentations/LESLLA2009_proceedings.pdf.

Wang, W. (1999). Age and second language acquisition in adulthood: The learning experiences and perceptions of women immigrants. *TESL Canada Journal*, 16(2), 1-19. Presents 30 adult Chinese immigrant women's accounts of their experiences with, and perceptions of, learning English as a Second Language in Canada. Results

from interviews with two age groups of adult women reveal the complexity of adult second-language acquisition, which involves factors pertaining both to the learners, and to the social context in which the second language is learned. (SM)

Wedin, Å. (2010). *Vägar till svenskt skriftspråk för vuxna andraspråksinlärare*. Lund: Studentlitteratur.

Weir, C. J. (2005). Limitations of the Common European Framework for developing comparable examinations and tests. *Language Testing*, 22(3), 281-300.

The Common European Framework of Reference (CEFR) posits six levels of proficiency and defines these largely in relation to empirically derived difficulty estimates based on stakeholder perceptions of what language functions expressed by 'Can-do' statements can be successfully performed at each level. Though also containing much valuable information on language proficiency and advice for practitioners, in its present form the CEFR is not sufficiently comprehensive, coherent or transparent for uncritical use in language testing. First, the descriptor scales take insufficient account of how variation in terms of contextual parameters may affect performances by raising or lowering the actual difficulty level of carrying out the target 'Can-do' statement. In addition, a test's theory-based validity -- a function of the processing involved in carrying out these 'Can-do' statements -- must also be addressed by any specification on which a test is based. Failure to explicate such context and theorybased validity parameters -- i.e., to comprehensively define the construct to be tested -- vitiates current attempts to use the CEFR as the basis for developing comparable test forms within and across languages and levels, and hampers attempts to link separate assessments, particularly through social moderation.

Wellros, S. (2004). Språk och kultur i undervisningen i svenska för vuxna invandrare. I K. Hyltenstam & I. Lindberg (Red.), *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle* (2. utg., s. 645-674). Lund: Studentlitteratur.

Wessel, A. M. (1998). Verdier og oppdragerfunksjon i lærebøker i norsk som andrespråk. *Norsklæraren*, 22(2), 30-34.

Wik, M. A. (2014). *Om tempus og finitthet i norsk som andrespråk*. (Masteroppgave). Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Trondheim. Hentet fra https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/244393/747595_FULLTEXT02.pdf?sequence=1

[Utdrag fra innledning] I masteroppgaven min har jeg tatt for meg temaet finitthet i forbindelse med andrespråktilegnelse. I norsk skal alle setninger ha et

finitt verb, og det skal kun være ett finitt verb i hver setning. Verbet er finitt når det står i preteritum eller presens, mens det er infinitt når det er bøydd i infinitiv eller perfektum partisipp. I alle tidligere større studier av lignende art har det vært en konsekvent sammenblanding av tempus og finittethet, og finittethet er da blitt regnet for å være en del av kongruens-og tempusmarkeringer som uttrykkes morfologisk på preteritum og presensformen av verbet. Infinitte former er fortsatt infinitiv og perfektum partisipp. Imperativ blir i nyere grammatikkbøker regnet som et finitt verb uten tempus, og presens partisipp blir regnet som adjektiv. Presens partisipp inngår dermed ikke i tempuskategorien, men står nesten alltid i samme syntaktiske posisjon som adjektiver (Faarlund, Lie, Vannebo, 2006:119). I denne masteroppgaven har jeg derimot et nytt utgangspunkt der finittethet ikke er lik kongruens og tempus. Jeg har tatt utgangspunkt i artikkelen *Finiteness: The have and the have-nots* skrevet av Kristin Melum Eide (2009) hvor finittethet blir regnet som en egen kategori som holdes klart adskilt fra kongruens og tempus (ibid: 361). [...]

Problemstillingen min dreier seg om å se på distinksjonene innad i skjemaet, tempusdistinksjonen (fortid og ikke-fortid) og finittethetsdistinksjonen (finittethet og ikke-finittethet). Når andrespråkbrukeren bytter om på kategoriene, hva bytter han/hun om på? Er det mellom finitte og ikke-finitte verb, eller også mellom verb i fortid og ikke-fortid? Utgangshypotesen er at engelskspråklige som lærer norsk som andrespråk vil ha større problemer med finittethetskategorien enn med tempusdistinksjonen (fordi de har tempusdistinksjon i førstespråket sitt, men ikke finittethetsdistinksjon), og at det ikke skjer byttinger "på tvers" av skjemaet, slik at jeg antar at fortidsformene byttes med hverandre, og ikke-fortidsformene byttes med hverandre. Jeg forventer med andre ord å finne flere finittfeil av typen nedenfor som er vist i eksempel 4-7 enn tempusfeil som er vist i eksempel 8 og 9.

Wildsmith-Cromarty, R. & A. N. Conduah. (2014). Issues of identity and African unity surrounding the introduction of an exogenous African language, Swahili, at tertiary level in South Africa. *International Journal of Bilingual Education & Bilingualism*, 17(6), 638-653. Hentet fra <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=aph&AN=99546155&site=ehost-live>.

This paper reports on a study that examines the attitudes of university students and immigrants to the introduction of Swahili at a tertiary institution in South Africa. Data were obtained from a questionnaire survey and interviews with questions that covered the domains in which Swahili could be most useful, who should learn it and the reasons why they should learn it. The data were analysed both quantitatively and qualitatively within a theoretical framework which drew on theories of identity, multilingualism, migration and language ecology. The

findings were categorised in terms of the main themes emerging from the analysis, including intercultural communication, African unification and Swahili as *alingua franca*. The attitudes of the immigrant sector were then compared to those of the South African students and the informal sector. Although there was consensus on the viability of Swahili in South Africa, the two groups differed in the emphases they placed on the various themes. The immigrants favoured the learning of Swahili within the South African context, for the promotion of intercultural communication which would facilitate their integration into the community, and for African unification. The South African respondents saw value in learning it for travelling beyond the borders of South Africa. The study concludes with a consideration of the implications of such findings for promoting the learning and teaching of Swahili as an additional language in the South African context.

Winsnes, K. H. (2005). *Engasjert eller høflig? En kasusstudie av kommunikative valg hos to elever med lav skolebakgrunn og begynnerkompetanse i norsk.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-12512>

Oppgaven er en kasusstudie av kommunikative valg hos to voksne innvandrerkvinner med lav skolebakgrunn og begynnerkompetanse i norsk. Jeg analyserte deres bruk av kommunikasjonsstrategier i samtaler på norsk med en høyt utdannet innvandrer kvinne med god kompetanse i norsk. Målet var å belyse i hvilken grad dialoger mellom innvandrere med lav skolebakgrunn og personer de møter i Norge, påvirkes av faktorer som ikke kan knyttes til direkte til innvandrernes lave kompetanse i norsk. Oppgaven inneholder en samtaleanalyse (CA) av samtaler med de to respondentene, med fokus på bruk av kommunikasjonsstrategier. Funnene blir deretter drøftet ut fra teorier av Færch & Kasper, Dysthe, Grice og Brown & Yule.

Det var større forskjell mellom hva respondentene klarte å snakke om i samtaler på norsk, enn det forskjellen i deres språklige kompetanse skulle tilsi. Jeg forklarer denne forskjellen med at bare den språklig sterkeste klarte å følge noen basiskrav til kommunikativt samarbeid. Grice (1986) oppsummerer disse kravene i sitt samarbeidsprinsipp, der han påpeker viktigheten av at samtaledeltakerne deltar relevant, klart, oppriktig og informativt i forhold til samtalsformål. Dette tilser at de må skjønne hva andre ønsker å få ut av samtalen, og hva som er det underliggende temaet for samtalen. Jeg finner at det å avdekke samtalsformål, samt å følge det opp på en klar og relevant måte, utgjør spesielle utfordringer for en innlærer med lav kompetanse i norsk. Respondentenes lave utdanningsbakgrunn ser også ut til å ha gjort det ekstra vanskelig å avdekke samtalsformål og å følge det opp på en måte som ble oppfattet som relevant og klar av den høyt utdannede samtalepartneren.

Den respondenten som klarte å avdekke samtaleformålet, klarte også å uttrykke seg i samsvar med samarbeidsprinsippet. Dette gjorde at samtalen ble preget av gjensidig forståelse og forutsigbarhet. Denne muligheten til å forutsi hverandres atferd, gjorde det lettere for respondenten å forsøke å uttrykke det hun ønsket å si, selv om hun ikke hadde språklige ressurser til dette (bruke kooperative oppnåelsesstrategier). Hvorvidt respondenterne klarte å følge samarbeidsprinsippet, påvirket altså deres mulighet til å bruke oppnåelsesstrategier til å uttrykke det de ønsket å si. Samtidig så jeg at behovet for å vise høflighet bestemte hvorvidt de til slutt valgte å forfølge disse kommunikative målene. Hvor mye høyere innlærer vurderer mottakers kunnskap og status enn sin egen, kan med andre ord ha betydning for hvorvidt de i praksis tar i bruk oppnåelsesstrategier. Dette hevder jeg vil kunne ha spesiell betydning for lavt utdannedes valg av å prioriterer å vise høflighet eller å komme fram med sitt budskap i en samtale med en høyt utdannet person. Deres bruk av reduksjonsstrategier var aldri tilfeldig, men utgikk fra en vurdering av samtalen som helhet. Hensynet til høflighet kan ha gjort reduksjonsstrategier til et naturlig valg. Ofte inngikk deres reduksjonsstrategier i globale, forebyggende høflighetsstrategier som ser ut til å ha økt deres muligheter til å argumentere og til å tilrettelegge for bruk av oppnåelsesstrategier senere i samtalen. Utstrakt bruk av reduksjonsstrategier kan sees i sammenheng med deres lave skolebakgrunn, og som mønster så det ut til å virke begrensende for deltakelse og læring i samtalen.

Flere av faktorene som påvirket som forhindret dialog og skapte stress i samtalen, ser ut til å kunne dempes noe med forberedende undervisning i norsk kommunikasjonskultur og allmennkunnskap. Undersøkelsen min antyder at slik undervisning kan ha ekstra stor betydning for innvandrere med lav skolebakgrunn fra hjemlandet, og gjerne kan starte på morsmålet.

Wisniewski, K. (2017). Empirical learner language and the levels of the "Common European Framework of Reference". *Language Learning*, 67(1), 232-253.

The "Common European Framework of Reference" (CEFR) is the most widespread reference tool for linking language tests, curricula, and national educational standards to levels of foreign language proficiency in Europe. In spite of this, little is known about how the CEFR levels (A1-C2) relate to empirical learner language(s). This article sums up recent trends to meet the need of empirical CEFR level research, where learner corpus-based analyses play an increasing role. A first focus of the article is on studies that aim at illustrating CEFR levels by analyzing rated learner texts ("criterial features"). Furthermore, research that tries to disentangle the empirical validity of the CEFR scales by operationalizing its descriptors is presented. Before concluding with an outline of the most urgent

research needs, potentials, and boundaries of interdisciplinary work between the fields of language testing and assessment, second language acquisition, and learner corpus research are discussed.

Wollscheid, S., M. Flatø, H. N. Hjetland et al. (2017). *Effekter av opplæringstilbud for tospråklige elever og kompetansehevingstiltak for voksne innvandrere: En kunnskapsoversikt* (Rapport 2017:30). Oslo: Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning NIFU. Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/2468784>

På oppdrag av Kunnskapsdepartementet har NIFU i samarbeid med NOVA gjennomført en systematisk kunnskapsoversikt om effekter av opplæringstilbud til barn av innvandrere med svake ferdigheter i skolens undervisningsspråk og kompetansehevingstiltak for varig tilknytning til arbeidslivet for voksne innvandrere. Rapporten presenterer og syntetiserer kunnskapsgrunnlaget, dvs. de inkluderte primærstudiene, vurderer den metodiske kvaliteten av disse, og på tvers, og identifiserer kunnskapshull.

Wrigley, H. S., J. Chen, S. White et al. (2009). Assessing the literacy skills of adult immigrants and adult English language learners. *New Directions for Adult & Continuing Education*, 2009(121), 5-24.

Wunderlich, I. (2015). *Norsk som andrespråk og norsk som fremmedspråk: En undersøkelse av tyske innlærere i to ulike læringsmiljøer*. (Masteroppgave). Universitetet i Bergen, Bergen. Hentet fra <http://hdl.handle.net/1956/10982>

I denne avhandlingen har jeg sett på utviklingen av norsk som S2 hos innlærere med tysk morsmål i to forskjellige læringsmiljøer. Min første informantgruppe i Kiel besto av fire informanter som lærer norsk i et fremmedspråklæringsmiljø, og i den andre gruppen var det fire informanter som lærer norsk i et andrespråkmiljø i Bergen. Jeg har analysert språkutviklingen med bakgrunn på en teoretisk tilnærming som predikerer en forutsigbar og fast innlæringsrekkefølge, Prosesserbarhetsteorien, men også diskutert funnene i lys teorier som ser språkutviklingen som en mer dynamisk og individuell prosess. Mine resultater viser at det er forskjeller på både gruppe- og individnivå, og at S2-utviklingen er påvirket av både indre og ytre faktorer. Studien åpner for flere, mer detaljerte undersøkelser for å demonstrere viktige forskjeller i språkutviklingen i ulike læringsmiljøer.

Xie, Q. (2015). Do component weighting and testing method affect time management and approaches to test preparation? A study on the washback mechanism. *System*, 50, 56-68.

This study utilized Structural Equation Modeling to investigate the washback mechanism, focusing on two design aspects of an English language proficiency test: component weighting (weight assigned to different test papers) and testing methods (item format), and their washback on test preparation. Two months before taking the test, a large sample of test-takers (N = 1000) were surveyed regarding their perceptions of the two design aspects and their test preparation activities. Their official test scores were collected when they were available. Data was analyzed to estimate the washback effects of perceived changes on test-taker time management and approaches to test preparation, and their test performance. The study found that test-takers spent more time on the papers with higher weight and less on those with lower weight. Reporting component scores seemed unable to adjust this tendency. Meanwhile, favorable perception of test validity was associated with a higher level of engagement in both desirable language learning activities and focused test preparation (drilling and cramming). This suggests that favorable perceptions may not be able to reduce negative washback, but may be able to promote positive ones.

Young, T. J. & I. Sachdev. (2011). Intercultural communicative competence: Exploring English language teachers' beliefs and practices. *Language Awareness*, 20(2), 81-98.

This paper reports on an investigation into the beliefs and practices of experienced teachers in the USA, UK and France relating to the application of a model of intercultural communicative competence (ICC) to English language programmes. Broadly, "intercultural" approaches to language learning and teaching are strongly advocated in both the recent theoretical applied linguistics literature and in curricular guidance in frameworks such as the Council of Europe's "Common European framework of reference for languages". However, little prior empirical research has addressed the extent to which such approaches are actually operationalised. The investigation was multimethodological, combining diaries, focus groups, and questionnaires. Byram's language-pedagogical model of ICC was the specific focus. Findings indicated a general consensus across locations, with an apparent disparity between teachers' attitudes to and beliefs about ICC and their current classroom priorities. Most reported beliefs that supported the relevance of interculturality to their work and stressed that "good" learners and teachers tended to exhibit high intercultural competence. However, they also suggested that ICC was given relatively little emphasis in syllabi which were negotiated with learners. Participants also identified and discussed a lack of support, in testing, in textbooks, and in institutional syllabi, for effective and appropriate approaches to "culture learning" and interculturality. (Contains 2 tables.)

Young-Scholten, M. (Red.) (2008). *Low-educated second language and literacy acquisition: Proceedings of the 4th symposium Antwerp 2008*. Durham: Roundtuit Publishing. Hentet fra http://www.leslla.org/files/resources/LESLLA_07.pdf.

Young-Scholten, M. (2013). Low-educated immigrants and the social relevance of second language acquisition research. *Second Language Research*, 29(4), 441-454.

Zachrisson, M. (2014). *Invisible voices: Understanding the sociocultural influences on adult migrants' second language learning and communicative interaction*.

(Doktorgradsavhandling). Malmö högskola & Linköpings universitet, Malmö. Hentet fra <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:788803/FULLTEXT01.pdf>

This dissertation is a qualitative study exploring the sociocultural influences on adult migrants' second language learning and the communicative interaction through which they use the language. Guided by a theoretical perspective based on the concepts of life-world, habitus, social capital, symbolic honor, game, and the idea of the interrelatedness of learning and using a second language, this study aims to understand how migrants' everyday life context, attachments to the home country, and ethnic affiliations affect the motivation for and attitude towards learning and using Swedish as a second language. Furthermore, the study explores in what way the context within which the language is taught and learned might affect the language development of adult migrants.

The research questions of the study focus on both the institutional context, that is to say, what happened in a particular classroom where the study observations took place, and a migrant perspective based on the participants' experiences of living in Sweden, learning the language and using it. Semi-structured interviews, informal conversational interviews, and classroom observations have been used as strategies to obtain qualitative data.

The findings suggest that most of the participants experience feelings of non-belonging and otherness both in the classroom context and outside the classroom when they use the language. These feelings of non-belonging make the ties to other ethnic establishments stronger and lead to isolation from the majority society. The feelings of otherness, per se, are not only related to a pedagogical context that advocates monoculturalism but are also rooted in the migrants' life-world, embedded in dreams of going back to the home country, while forging a constant relation to ethnic networks, and in the practice of not using the Swedish language as frequently in the everyday life context as would be needed for their language development.

Zhan, Y. & Z. H. Wan. (2016). Test takers' beliefs and experiences of a high-stakes computer-based English listening and speaking test. *RELC Journal*, 47(3), 363-376.

Zhong, Q. (2015). Changes in two migrant learners' beliefs, learning strategy use and language achievements in a New Zealand context. *System*, 53, 107-118.

Substantial amount of research regarding L2 learners' beliefs has been conducted in recent years. However, less attention has been paid to the interactions among the three constructs: learners' beliefs, learning strategies and language learning achievements. This longitudinal case study investigated changes in two Chinese migrant learners' beliefs and learning strategy use, and gains in their achieved proficiency in New Zealand. Through the triangulation of various data sources, this study revealed both learners changed the beliefs they held to varying degrees. Common to both learners were changes in their beliefs about approaches to language learning from an initial analytical approach to a later more experiential one. In addition, a new belief about collaborative learning emerged after the learners had been exposed to new approaches to language teaching in New Zealand. Like beliefs, the learners' strategies also evolved. Both learners started employing social strategies which they had not attempted in China. Although both learners' language did improve, there was a noticeable variation in the extent to which their language proficiency was achieved. The results suggested the complex relationship between learners' beliefs and learning strategies and challenged the linear relationship between the two variables as suggested by previous quantitative studies.

Øien, V. B. (2009). *Å følge sin mann og å følge sin plan: En kvalitativ studie av kvinnelige deltakere ved introduksjonsprogrammet for flyktninger og innvandrere.* (Masteroppgave). Universitetet i Oslo, Oslo. Hentet fra <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-22233>

Denne kvalitative intervjuundersøkelsen har som formål å gi en psykologisk forståelse av hvordan 9 kvinner som har kommet til Norge for familiegjennforening eller familieetablering opplever det å delta på introduksjonsprogrammet for flyktninger og innvandrere. Introduksjonsprogrammet ble i 2004 innført i alle norske kommuner som tar imot flyktninger. Formålet med dette programmet er kvalifisering til aktiv deltakelse i arbeidsliv og samfunnsliv, samt økonomisk selvstendighet. Deltakerne i undersøkelsen har kommet til Norge for å leve sammen med ektemannen som selv kom til Norge som flyktning. Denne studien søkte å finne ut i hvilken grad kvinnene opplever programmet som meningsfullt eller om de opplever det som noe annet enn det de hadde tenkt seg. Det ble undersøkt hvilke planer og mål kvinnene hadde og om disse var forenlige med hensiktene bak introduksjonsprogrammet. Kvalitativ metode, med bruk av semistrukturert intervju, ble vurdert som den best egnede metoden for å få frem fenomennære og fyldige historier. Datamaterialet ble analysert ut fra en fortolkende

fenomenologisk tilnærming. Fremgangsmåten innebar inndeling av materialet i domener og kjerneidéer og utføring av en kryssanalyse. Resultatene ble diskutert i lys av Banduras teori om menneskelig handlekraft (agens) og mestringstro (self-efficacy). Store individuelle forskjeller i resultatene understreket behovet for et nyansert bilde av denne gruppen kvinner. Det var imidlertid felles for alle deltakerne at de tok aktive grep for å forme sin egen fremtid. Det er grunn til å dra slutningen om at introduksjonsprogrammet virket styrkende på deltakernes handlekraft og mestringstro. Introduksjonsprogrammet var for disse kvinnene i stor grad meningsfullt og forenlig med deres egne mål med livet i Norge. Deltakerne var motiverte for norsklæring, og hadde planer om å studere eller jobbe etter at de hadde lært det norske språket godt.

Østberg, S. (2010). *Mangfold og mestring: Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet*. (NOU 2010:7). Oslo: Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/4009862aba8641f2ba6c410a93446d29/no/pdfs/nou201020100007000dddpdfs.pdf>